

עֲזָרֵי מַעַם ה' עוֹשֶׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ

סֵפֶר

תּוֹרַת הַזֵּהָר

חֵלֶק י'

וְהוּא סֵפֶר הַזֵּהָר שֶׁחִבֵּר הַתַּנָּא הָאֱלֹקִי
רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאִי זִיע"א
בְּלִשׁוֹן הַקּוּדֵשׁ לְמַעַן יִרוּץ הַקּוּרָא בּוֹ
מִנְקֵד וּמְחֻלַּק לְלִמּוּד יוֹמֵי
לְכָל יְמוֹת הַשָּׁנָה

מזוהר פ' ויחי דף ריז עד זוהר פ' ויחי דף רמג

ומצורף: 1. תיקון הכללי, 2. תפילת הדרך 3. תפלת הודיה
לבורא עולם, 4. תפלה לפני ואחרי הלימוד, 5. תיקון מג,
6. תיקון מח, 7. פתיחת אליהו הנביא

מופץ ללא מטרת רווח כָּלל - לְקִירוּב הַגָּאוּלָה בְּרַחֲמִים
וְכָן נִסִּים יַחַד שְׁבִטֵי יִשְׂרָאֵל אֶת סֵפֶר הַזֵּהָר הַקְּדוֹשׁ שָׁנָה בְּשָׁנָה
בְּהִלּוּלַת הַרְשָׁב"י

יוצא לאור על ידי "מפעל הזהר העולמי"
בעיה"ק בית שמש תובב"א
שבט תשע"ד לפ"ק

רבי שלום יהודה גראס שליט"א
האדמו"ר מהאלמין-בית שמש
חיבר למעלה מאלף ספרים
על כל מקצועות התורה

מפעל
**הזוהר
העולמי**
סניף בת ים
רחוב בר יהודה 50
בת ים יצ"ו ארץ ישראל
טל: 0527651911

נא לפרסם בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ובשמחות ולכל החברים וידידים לזיכוי הרבים ולזכות ללמוד תורה לשמה, וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים, ועליו נאמר "אם תוציא היקר מזולל כפי תהיה", הוא מברך והקב"ה מסכים אתו אכי"ר.

הרשב"י קובע:

"בספר הזוהר יצאו בני ישראל מהגלות ברחמים"
מחפשים מפיצים למליוני דפי הזוהר בכל העולם
מחפשים תורמים להדפיס מיליוני דפי הזוהר לחלקם
ל-15 מליון יהודים בחנם

האם יש מחשב שיוכל לחשב את הזכות הגדולה שיכולים
לזכות בכסף קטן?

גדולי הדור פסקו! תרמו אל מפעל הזוהר העולמי, (ישירות
לדפוס) והיו שותפים להצלת עם ישראל על ידי חלוקת דפי זוהר
היומי, ספרים ועלונים בחינם: **0527-651911**

אָמַר לו, מַנִּין לָךְ? אָמַר לו, הָרִי נִשְׁמָתִי
 מִסְתַּלְקֶת מִמֶּנִּי בְּכָל לַיְלָה, וְלֹא מֵאִירָה
 לִי בַּחֲלוּם כְּמוֹ שֶׁהִיְתָה בַּתְּחִלָּה. וְעוֹד, שְׁפָאֶשֶׁר
 אֲנִי מִתְּפַלֵּל וּמִגִּיעַ לְשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה, אֲנִי מִשְׁגִּיחַ
 בְּצַלְמֵי שְׁבַכְתָּל וְלֹא רוֹאֶה אוֹתוֹ, וְאִמְרָתִי, הוֹאִיל
 וְהִצָּלִים הָעֶבֶר וְלֹא נִרְאָה, שֶׁהָרִי הִכְרוֹז יוֹצֵא
 וּמְכַרִּיז, שְׁכָתוּב (תהלים לט) אַךְ בְּצִלְמֵי יִתְהַלֵּךְ אִישׁ –
 כָּל זְמַן שֶׁצִּלְמֵי הָאָדָם לֹא יַעֲבֹר מִמֶּנּוּ, יִתְהַלֵּךְ אִישׁ
 וְרוּחוֹ עוֹמֶדֶת בְּתוֹכוֹ. כְּשֶׁהָעֶבֶר צִלְמֵי הָאָדָם וְלֹא
 נִרְאָה, אַז הוּא מֵעֶבֶר מִהָעוֹלָם הַזֶּה.

אָמַר לו, וּמִכָּאן, שְׁכָתוּב (איוב ח) כִּי צִל יְמִינוֹ עָלַי
 אֶרְץ. אָמַר לו, כָּל הַדְּבָרִים הַלָּלוּ שֶׁאַתָּה
 רוֹצֵה שֶׁאֲנִי אֶעֱשֶׂה, אֲבָל אֲבַקֵּשׁ מִמֶּךָ, שְׁבִאוֹתוֹ
 עוֹלָם תְּבַרֵּר אֶת מְקוֹמִי אֲצִלְךָ כְּמוֹ שֶׁהִיְתָי
 בְּעוֹלָם הַזֶּה. בְּכֹה רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר, בְּבִקְשָׁה מִמֶּךָ
 שְׁלֹא תִפְרֹד מִמֶּנִּי כָּל הַיָּמִים הַלָּלוּ.

הִלְכוּ לְרַבֵּי שְׁמַעוֹן, מִצְּאֹוהוּ שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב וְעוֹסֵק
 בַּתּוֹרָה. זָקֵף עֵינָיו רַבִּי שְׁמַעוֹן וְרָאֶה אֶת
 רַבִּי יִצְחָק, וְרָאֶה אֶת מְלֶאךְ הַמּוֹת שָׂרָץ לְפָנָיו
 וְרוֹקֵד לְפָנָיו. קָם רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְאַחַז בְּיַד רַבִּי
 יִצְחָק. אָמַר, גּוֹזְרֵנִי שְׁמִי שָׂרָגִיל לְהַכְּנֵס – יִכְנֵס,

ומי שלא רגיל להכניס – לא יכניס. נכנסו רבי יצחק ורבי יהודה, קשר את מלאך המות בחוץ. התבונן רבי שמעון, וראה שעד עכשו טרם הגיע זמן, שהרי עד שמנה שעות של היום היה זמן. הושיבו לפני רבי שמעון והיה מלמדו בתורה. אמר רבי שמעון לרבי אלעזר בנו, שב על הפתח, ומה [ומי] שתראה אל תדבר עמו. אם ירצה להכניס לכאן, תשביע אותו שבועה שלא יכניס.

אמר רבי שמעון לרבי יצחק, ראית את דמות אביך היום או לא? שהרי שנינו, בשעה שאדם מסתלק מן העולם, אביו וקרוביו נמצאים שם, ורואה אותם ונודע להם, וכל אותם שיהיה מדורו עמם שבאותו עולם בדרגה אחת, כלם מתכנסים ונמצאים עמו, והולכים עם נשמתו עד המקום שתשרה במקומה. אמר, עד עכשו לא ראיתי.

סדר הלימוד ליום י כסלו [יום 69 בשנה]

בין כך קם רבי שמעון ואמר, רבון העולם, נודע רבי יצחק אצלנו, והוא מאותן שבע עינים של כאן. הרי אחזתי אותו ותן לי. יצא קול

וְאָמַר: כִּסָּא אֲדוֹנָנּוּ קָרְבָּה בְּכַנְפֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן, הֲרִי
הוּא שְׁלֵף וְעַמָּךְ יָבֵא בְּזַמַּן שֶׁתְּכַנֵּס לְשֵׁרוֹת
בְּכִסְאָךְ. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְדַאי.

בֵּין כֶּף רָאָה רַבִּי אֶלְעָזָר שֶׁהָיָה מְסַתְּלֵק מִלְּאָף
הַמּוֹת, וְאָמַר, אֵין גְּזַר דִּין בְּמָקוֹם שְׁמַצוּי
רַבִּי שְׁמַעוֹן בַּר יוֹחָאִי. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן לְרַבִּי
אֶלְעָזָר בְּנוֹ, תְּכַנֵּס לְכָאן וְאַחַז בְּרַבִּי יִצְחָק, שֶׁהָרִי
רְאִיתִי בּוֹ שֶׁהוּא פּוֹחֵד. נְכַנֵּס רַבִּי אֶלְעָזָר וְאַחַז
בּוֹ, וְרַבִּי שְׁמַעוֹן הֶחְזִיר פָּנָיו וְלָמַד תּוֹרָה.

נִרְדָּם רַבִּי יִצְחָק וְרָאָה אֶת אָבִיו. אָמַר לוֹ, בְּנִי,
אֲשֶׁרִי חִלְקֶךָ בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא,
שֶׁהָרִי בֵּין הָעֲלִים שֶׁל עֵץ הַחַיִּים שֶׁבְּגֵן עֵדֶן נִתּוֹן
[אֵתָהּ יוֹשֵׁב] עֵץ גְּדוֹל וְחֹזֵק בְּשָׁנֵי עוֹלָמוֹת, וְהוּא
רַבִּי שְׁמַעוֹן בַּר יוֹחָאִי, שֶׁהָרִי הוּא אוֹחַז אוֹתָךְ
בְּעַנְפָּיו. אֲשֶׁרִי חִלְקֶךָ בְּנִי.

אָמַר לוֹ, אָבִא, וּמָה אָנִי שָׁם? אָמַר לוֹ, שְׁלֹשָׁה
יָמִים הָיוּ שֶׁכִּסּוּ אֶת חֲדָר מִשְׁכְּבְךָ, וְתִקְנּוּ
לְךָ חִלּוֹנוֹת פְּתוּחִים לְהָאִיר לְךָ מֵאַרְבַּעַת צַדֵּי
הָעוֹלָם, וְאָנִי רְאִיתִי מְקוֹמְךָ וְשִׁמְחָתִי, שֶׁאֲמַרְתִּי
אֲשֶׁרִי חִלְקֶךָ בְּנִי, מִחוּץ לָזֶה שֶׁעַד עַכְשָׁיו לֹא זָכָה
בְּנֶךָ בַּתּוֹרָה.

וְהָרִי עֲכָשׁוּ הָיוּ עֲתִידִים לָבֹא אֵלֶיךָ שְׁנַיִם עָשָׂר
 צְדִיקִים מֵהַחֲבָרִים, וְעַד שֶׁהָיוּ יוֹצְאִים
 הַתְּעוֹרָר קוֹל בְּכָל הָעוֹלָמוֹת: מִי הֵם הַחֲבָרִים
 [הַשְּׂבִילִים] שְׁעוֹמְדִים כָּאֵן? הַתְּעַטְרוּ בַשְּׂבִיל רַבִּי
 שְׁמַעוֹן, בְּקֶשֶׁה בְּקֶשֶׁה וְנִתְּנָה לוֹ.

וְלֹא זֶה לְבַדּוֹ, שֶׁהָרִי שְׂבָעִים מְקוֹמוֹת מִתְּעַטְרִים
 כָּאֵן בַּשְּׂבִילוֹ, וּבְכָל מְקוֹם וּמְקוֹם פְּתוּחִים
 פְּתָחִים לְשְׂבָעִים עוֹלָמוֹת, וְכָל עוֹלָם וְעוֹלָם
 נִפְתָּח לְשְׂבָעִים רְצִים, וְכָל רֶץ וְרֶץ נִפְתָּח
 לְשְׂבָעִים כְּתָרִים עֲלִיוֹנִים, וּמִשָּׁם נִפְתָּחוּ דְרָכִים
 לְעֵתִיק, נִסְתַּר הַכֹּל, לְרֵאוֹת בְּאוֹתָהּ נְעִימוֹת
 עֲלִיוֹנָה שְׁמַאֲרָה וּמִהֲנָה לְכָל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים
 139) לְחִזּוֹת בְּנַעַם ה' וּלְבַקֵּר בְּהִיכְלוֹ. מֵה זֶה
 וּלְבַקֵּר בְּהִיכְלוֹ? הֵינּוּ שְׂכָתוֹב (במדבר יב) בְּכָל בֵּיתִי
 נֶאֱמָן הוּא.

אָמַר לוֹ, אָבִא, כַּמָּה זְמַן נִתְּנוּ לִי בְּעוֹלָם הַזֶּה?
 אָמַר לוֹ, אֵין רְשׁוֹת וְלֹא מוֹדִיעִים לְאָדָם,
 אֲבָל בַּהֲלוּלָא הַגְּדוּלָּה שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן תְּהִיָּה
 עוֹרֵךְ שְׁלַחְנוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר צְאִינָה וּרְאִינָה בְּנוֹת
 צִיּוֹן בְּמַלְךְ שְׁלֵמָה בְּעֵטְרָה שְׁעֵטְרָה לוֹ אָמוּ בְיוֹם
 חֲתָנָתוֹ וּבְיוֹם שְׁמַחַת לְבוֹ.

בין כן התעורר רבי יצחק, והיה צוחק ופניו מאירים. ראה רבי שמעון, והסתכל בפניו. אמר לו, דבר חדש שמעת? אמר לו, ודאי. אמר לו. השתטח לפני רבי שמעון.

למדנו, מאותו יום היה רבי יצחק אוהו את בנו בידו ומלמד אותו תורה, ולא היה עוזב אותו. כשהיה נכנס לפני רבי שמעון, הושיב את בנו בחוץ, וישב לפני רבי שמעון, והיה קורא לפניו, (ישעיה לח) ה' עשקה לי ערבני.

למדנו, באותו יום תקיף ומפחיד של האדם, כשמגיע זמנו להסתלק מהעולם, ארבעת צדדי העולם עומדים בדין הקשה, ומתעוררי דינים מארבעת צדדי העולם, וארבעה קשרים ניצים, וקטטה נמצאת ביניהם, ורוצים להפריד כל אחד לצדו.

הפרוץ יוצא ומכריז באותו העולם, ונשמע במאתים שבעים עולמות. אם צדיק הוא – כל העולמות שמחים כנגדו, ואם לא – אוי לאותו האיש ולחלקו.

למדנו, באותו הזמן שהפרוץ מכריז, אז יוצאת שלהבת מצד צפון, והולכת ובווערת

בְּנֵהר דִּינוּר, וְנִפְרַדְתָּ לְאַרְבַּעַת צְדָדֵי הָעוֹלָם,
וְשׁוֹרְפֶת אֶת נִשְׁמוֹת הַרְשָׁעִים. וְיוֹצֵאת אוֹתָהּ
שְׁלֵהֶבֶת וְעוֹלָה וְיִוְרַדְתָּ בְּעוֹלָם, וְאוֹתָהּ שְׁלֵהֶבֶת
מְגִיעָה לְכִנְפֵי הַתְּרַנְגוּל הַשָּׁחַר, וּמִכָּה בְּכִנְפָיו
וְקוֹרָא בְּפֶתַח בֵּין הַשָּׁעָרִים.

פַּעַם רֵאשׁוּנָה קוֹרָא וְאוֹמֵר, (מלאכי ג) הִנֵּה הַיּוֹם בָּא
בְּעַר פְּתַנּוּר וְגו'. פַּעַם שְׁנֵיָה קוֹרָא וְאוֹמֵר,
(עמוס ד) כִּי הִנֵּה יוֹצֵר הָרִים וּבִרָא רוּחַ וּמַגִּיד לְאָדָם
מֵה שָׁחוּ. וְאוֹתָהּ שָׁעָה יוֹשֵׁב בֶּן אָדָם בְּמַעֲשָׂיו
שְׁמַעֲיָדִים לְפָנָיו, וְהוּא מוֹדֵה עֲלֵיהֶם. פַּעַם
שְׁלִישִׁית, כְּשֶׁרוֹצִים לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ אֶת נִשְׁמָתוֹ,
קוֹרָא הַתְּרַנְגוּל וְאוֹמֵר, (ירמיה י) מִי לֹא יִרְאֶה מְלֶךְ
הַגּוֹיִם כִּי לָךְ יֵאָתֶה וְגו'.

אָמַר רַבֵּי יוֹסִי, תְּרַנְגוּל שָׁחַר לָמָּה יוֹצֵא?
אָמַר לוֹ רַבֵּי יְהוּדָה, כָּל מֵה שְׁעָשָׂה
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאַרְצָךְ, הַכֹּל רְמוּז בְּחֻכְמָה,
רַק שְׁבָנֵי אָדָם לֹא יוֹדְעִים. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (תהלים
קד) מֵה רַבּוֹ מַעֲשֵׂיךָ ה' כָּלֶם בְּחֻכְמָה עֲשִׂיתָ
מְלֵאָה הָאָרֶץ קִנְיָנְךָ. וּמִשׁוֹם שְׁנַעֲשׂוּ בְּחֻכְמָה,
כָּלֶם רְמוּזִים בְּחֻכְמָה.

וְהַתְּרַנְגוּל הַשָּׁחַר, שְׁנִינּוּ, אֵין דִּין שׁוֹרָה אֶלָּא
בְּמָקוֹם שֶׁהוּא מִינּוּ, וְשָׁחַר בָּא מִצַּד

הדין. וְלִכְּנֵן בְּחֻצוֹת הַלַּיְלָה מִמֶּשׁ, כְּשִׁמְתְּעוֹרְרֵת רוּחַ שֶׁל צַד צָפוֹן, שֶׁלְהִבֵּת אַחַת יוֹצֵאת וּמִכָּה תַּחַת כְּנָפֵי הַתְּרַנְגּוּל וְהוּא קוֹרֵא. וְכֵל שֶׁפֶן בְּתְרַנְגּוּל שָׁחַר, שֶׁמִּתְכַּוֵּן יוֹתֵר מֵאַחַר.

אף כֵּאֵן, בְּשַׁעַת שְׁדֵיִן הָאָדָם יִתְעוֹרֵר, מִתְחִיל וְקוֹרֵא לוֹ, וְאֵין מִי שְׂיֻדַּע בְּזֶה, פָּרַט לְאוֹתוֹ אִישׁ שֶׁשׁוֹכֵב. שְׁשֵׁנִינוּ, בְּשַׁעַת שֶׁהָאִישׁ שׁוֹכֵב וְהֵדִין שְׂרוּי עָלָיו לְהוֹצִיא מֵהָעוֹלָם הַזֶּה, מִתּוֹסֶפֶת בּוֹ רוּחַ עֲלִיוֹנָה מֵהַשְּׁלָא הִיָּה בִּימֵיו, וְכִיוֹן שֶׁשׁוֹרָה עָלָיו וְנִדְבָקֵת בּוֹ, רוֹאָה מֵהַשְּׁלָא זָכָה בִּימֵיו, מִשּׁוֹם שֶׁהִתּוֹסֶפֶה בּוֹ אוֹתָהּ הָרוּחַ. וְכִשְׁמִתּוֹסֶפֶת בּוֹ וְרוֹאָה, אֲזִי יוֹצֵא מֵהָעוֹלָם הַזֶּה. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (סו) תִּסַּף רוּחָם יִגְוַעוּן וְאֵל עֲפָרָם יִשׁוּבוּן. אֲזִי כְּתוּב (שְׁמוֹת ל"ג) כִּי לֹא יִרְאֵנִי הָאָדָם וְחִי. בְּחַיֵּיהֶם לֹא זוֹכִים, בְּמִיתָתָם זוֹכִים.

לְמַדְנֵנוּ, בְּשַׁעַת שֶׁאָדָם מֵת, נִתְּנָה לוֹ רְשׁוּת לְרֵאוֹת, וְרוֹאָה אֶצְלוֹ קְרוֹבָיו וְחֻבְרָיו מֵאוֹתוֹ הָעוֹלָם, וְנוֹדַע לָהֶם, וְכֻלָּם חֻקּוֹקִים בְּדַמְיוֹתֵיהֶם כְּמוֹ שֶׁהָיוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה. אִם צָדִיק אוֹתוֹ הָאִישׁ, כָּלָם שְׂמֵחִים לְפָנָיו וּמְקַדִּימִים לוֹ שְׁלוֹם.

וְאִם אֵינוֹ צַדִּיק, לֹא נֹדְעִים אֵלָיו. פָּרַט לְאוֹתָם
הַרְשָׁעִים שְׁטוּרְדִים אוֹתָם בְּכָל יוֹם בְּגִיהֵנָם,
וְכָלֵם עֲצוּבִים וּפּוֹתְחִים בְּוֵי וּמְסִימִים בְּוֵי, וּמְרִים
עֵינָיו וְרוֹאֶה אוֹתָם כְּמוֹ גֵץ שֶׁעוֹלֶה מֵהָאֵשׁ. אֵף כֹּף
הוּא פּוֹתַח וַי.

לְמַדְנוּ, בְּשָׁעָה שִׁיּוּצֵאת נִשְׁמַת הָאָדָם, הוֹלְכִים
כָּל קְרוֹבָיו וְחֻבְרָיו שֶׁבְּאוֹתוֹ עוֹלָם עִם
נִשְׁמָתוֹ, וּמְרִאִים לוֹ מְקוֹם הָעֵדוּן וּמְקוֹם הָעֵנֶשׁ.
אִם הוּא צַדִּיק, רוֹאֶה אֶת מְקוֹמוֹ, וְעוֹלֶה וַיּוֹשֵׁב
וּמִתְעַדֵּן בְּעֵדוּן עֲלִיּוֹן שֶׁל אוֹתוֹ עוֹלָם. וְאִם אֵינוֹ
צַדִּיק, נִשְׁאַרְת אוֹתָהּ נִשְׁמָה בְּעוֹלָם הַזֶּה עַד
שֶׁנִּשְׁטָמֵן הַגּוֹף בְּקַרְקַע. כִּיּוֹן שֶׁנִּשְׁטָמֵן, כִּמָּה שׁוֹמְרֵי
הַחֻקִּים אוֹחֲזִים בּוֹ עַד שֶׁמִּגִּיעַ לְדוֹמָ"ה,
וּמְכַנְיָסִים אוֹתוֹ בְּמַדוּר שֶׁלוֹ שֶׁל הַגִּיָּהֵנָם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּל שֶׁבַעַת הַיָּמִים הַנִּשְׁמָה
הוֹלְכַת מֵהַבַּיִת לְקַבְּרוֹ וּמְקַבְּרוֹ לַבַּיִת,
וּמִתְאַבְּלַת עָלָיו עַל הַגּוֹף, שֶׁכְּתוּב (איוב יד) אֵף
בְּשָׂרוֹ עָלָיו יִכָּאֵב וְנִפְשׁוֹ עָלָיו תִּאָּבֵל. הוֹלְכַת
וַיּוֹשַׁבְת בְּבֵיתוֹ, וְרוֹאֶה אֶת כָּלֵם עֲצוּבִים וְאַבְלִים.

לְמַדְנוּ, אַחַר שֶׁבַעַת יָמִים הַגּוֹף נִהְיָה כְּמוֹ
שֶׁהָיָה, וְנִשְׁמָתוֹ עוֹלֶה לְמְקוֹמָהּ. נִכְנָסַת

למַעַרְתַּת הַמַּכְפֵּלָה, רוֹאֶה מַה שְּׁרוֹאֶה, וְנִכְנָסֶת
 לְמָקוֹם שְׁנִכְנָסֶת, עַד שְׁמַגִּיעָה לְגַן עֵדֶן, וּפּוֹגֶשֶׁת
 אֶת הַכְּרוּבִים וּשְׁנֵינּוֹת הַחֶרֶב שְׁבִגְן עֵדֶן שְׁלֵמָטָה.
 אִם צָדִיק הוּא שְׁתַּכַּנֵּס, נִכְנָסֶת.

שְׁנֵינּוּ, אַרְבָּעָה עֲמוּדִים זְמִינִים, וְדָמוֹת אַחַת שֶׁל
 הַגּוֹף בִּידֵיהֶם, מִתְלַבֶּשֶׁת בּוֹ בְּחֻדוּהָ
 וְיוֹשֶׁבֶת בְּאוֹתוֹ מְדוּר שֶׁל גֵּן עֵדֶן שְׁלֵמָטָה עַד זְמַן
 שְׁנִגְזַר עָלֶיהָ, אַחַר כֶּךָ הַכְּרוֹז קוֹרֵא.

וְעַמּוּד שֶׁל שְׁלֹשָׁה גִּזְוִינִים מְזִדְמָן, וְאוֹתוֹ הָעַמּוּד
 נִקְרָא מְכוֹן הַר צִיּוֹן, שְׁכָתוּב (ישעיה ד)
 וּבָרָא ה' עַל כָּל מְכוֹן הַר צִיּוֹן וְעַל מַקְרָאָהּ עָנַן
 יוֹמֵם וְעֶשֶׂן וְגו'. עוֹלָה בְּאוֹתוֹ הָעַמּוּד לְפִתַּח שֶׁל
 צָדִק שְׁצִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם בּוֹ.

אִם זָכָה לְעֵלוֹת יוֹתֵר – טוֹב חֶלְקוֹ וְגוֹרְלוֹ לְהַדְבִּיק
 בְּתוֹךְ הַגּוֹף שֶׁל הַמֶּלֶךְ, וְאִם לֹא זוֹכֵה לְעֵלוֹת
 יוֹתֵר – כְּתוּב (שם) וְהָיָה הַנֶּשְׂאָר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתֵר
 בִּירוּשָׁלַם קָדוֹשׁ יֵאָמֵר לוֹ. וְאִם זָכָה לְעֵלוֹת יוֹתֵר
 – צָדִיק הוּא, שְׁזוֹכֵה לְכָבוֹד שֶׁל הַמֶּלֶךְ וְלִהְתְּעַדֵּן
 בְּעֵדוּן עֲלִיּוֹן שְׁלֵמַעְלָה מִמָּקוֹם שְׁנִקְרָא שְׁמַיִם,
 שְׁכָתוּב (שם נח) אֲזַ תִּתְעַנֵּג עַל ה'. עַל ה' דּוֹקָא.
 אֲשֶׁרִי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שְׁזוֹכֵה לְחֻסְדֵּי הַזֶּה, שְׁכָתוּב
 (תהלים קח) כִּי גָדַל מֵעַל שְׁמַיִם חֻסְדֵּךְ.

וְכִי עַל הַשָּׁמַיִם הוּא, וְהָרִי כָּתוּב (שם נז) כִּי גָדַל עַד
 שָׁמַיִם חֲסֻדָּךְ? אָמַר רַבִּי יוֹסִי, יֵשׁ חֻסְדֵּי וַיֵּשׁ
 חֻסְדֵּי, חֻסְדֵּי עֲלִיּוֹן וְחֻסְדֵּי תַּחְתּוֹן. חֻסְדֵּי עֲלִיּוֹן הוּא
 מֵעַל הַשָּׁמַיִם, וְחֻסְדֵּי תַּחְתּוֹן הוּא שְׁכַתוּב (ישעיה נה)
 חֻסְדֵּי דָוִד הַנְּאֻמָּנִים, וּבְאֵלֶּה כָּתוּב עַד שָׁמַיִם.

לְמַדְנֵנוּ, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כָּתוּב (תהלים קיג) אִם
 הַבָּנִים שְׂמַחָה הִלְלוּיָהּ. הָאֵם הַיְדוּעָה.
 הַבָּנִים מִי הֵם? אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן, הָרִי שְׁנִינוּ שְׂוֵשׁ
 שְׁנֵי בָנִים לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֶחָד זָכָר וְאֶחָד
 נְקֵבָה. הַזָּכָר נָתַן אוֹתוֹ לְיַעֲקֹב, שְׁכַתוּב (שמות ד) בְּנֵי
 בְּכָרִי יִשְׂרָאֵל, וְכַתוּב (ישעיה מט) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ
 אֶתְפָּאֵר. בֵּת נָתַן לְאַבְרָהָם, שְׁכַתוּב (בראשית כד) וְה'
 בְּרוּךְ אֶת אַבְרָהָם בְּכָל. בֵּת הֵיטָה לוֹ לְאַבְרָהָם,
 וּבְכָל שְׂמָה.

וְהָאֵם רוֹבְצַת עֲלֵיהֶם, שְׂמִינִיקָה אוֹתָם, וְעַל זֶה
 כָּתוּב לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים. וְשְׁנִינוּ,
 אֵל יִרְבֶּה הָאָדָם חֲטָאֵיו לְמַטָּה, כְּדֵי שְׁתִּסְתַּלַּק
 הָאֵם מֵעַל הַבָּנִים, וְכַתוּב (ויקרא יח) אִמְךָ הוּא לֹא
 תִגְלֶה עֲרוֹתָהּ. אוֹי לְמִי שְׂמַגְלָה עֲרוֹתָהּ.

וּכְשֶׁשָּׁבִים בְּנֵי הָעוֹלָם וּמְרַבִּים בְּזִכְיוֹת לְפָנָי
 הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהָאֵם שָׁבָה

וּמְכֶסֶה עַל הַבְּנִים, אִזּוֹ זֶה נִקְרָא תְּשׁוּבָה. מֵה זֶה תְּשׁוּבָה? זֶה תְּשׁוּבָה שֶׁל הָאִם שֶׁשָּׁבָה בְּקִיּוּמָהּ, וְאִזּוֹ כְּתוּב אִם הַבְּנִים שָׂמְחָה. אִם הַבְּנִים וְדָאֵי. וְלִכֵּן לֹא יִפְטֹר הָאָדָם מִפְּרִיָּה וּרְבִיָּה עַד שֶׁמוֹלִיד בֶּן וּבַת.

שְׁנִינּוּ, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כְּתוּב (תהלים כז) לְחַזוֹת בְּנַעַם ה' וּלְבַקֵּר בְּהִיכָלוֹ. תְּשׁוּקַת הַצְּדִיקִים לְרֹאוֹת אֶת זֶה, וְאַתָּה אָמַרְתָּ עַל ה'?: אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הַכֹּל אֶחָד, מִשְׁמַע שֶׁכְּתוּב נַעַם ה', שֶׁבָּא מִהֶעֱתִיק הַקְּדוֹשׁ לְשָׁמַיִם הַזֶּה, וְתְּשׁוּקַת הַצְּדִיקִים כֶּךָ הִיא וְדָאֵי. וְכְתוּב עַל הַשָּׁמַיִם, אִזּוֹ תִתְּעַנֵּג עַל ה'. אֲשֶׁרִי חִלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁזּוֹכָה. וְדָאֵי מַעֲטִים הֵם.

שְׁנִינּוּ, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כְּתוּב (שיר א) בְּנֵי אֲמִי נִחְרוּ בִי שְׁמֵנִי נִטְרָה אֶת הַכְּרָמִים. בְּנֵי אֲמִי, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (איכה ב) הַשְּׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ. שֶׁכְּשֶׁרָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַחְרִיב בֵּיתוֹ שְׁלֵמֶטָה וּלְהַגְלוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל לְבֵין הָעַמִּים, הָעֵבֶיר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְלַפְּנֵנו אֶת הָאֶרֶץ הַזֹּאת, וְהִתְרַחֲקָה מִפָּנָיו, כְּכְתוּב (שמות ב) וְתִתְּצַב אַחֲתוֹ מֵרַחֵק. וְכִשְׁאֶרְץ זֶה הִתְרַחֲקָה מִשָּׁמַיִם שְׁלֵמֶעָלָה, הָאֶרֶץ הַזֹּאת שְׁלֵמֶטָה נִחְרְבָה, וְיִשְׂרָאֵל הִתְפַּזְּרוּ בֵּין

הַעֲמִים. אָמְרָה כְּנַסַּת יִשְׂרָאֵל: מִי גָרַם לִי אֶת זֶה
וּמִי עָשָׂה לִי אֶת זֶה? בְּנֵי אִמִּי שֶׁנִּחְרוּ בִּי וְהִתְרַחֲקוּ
מִמֶּנִּי, בְּנֵי אִמִּי וְדָאֵי.

רַבִּי יוֹסִי הָיָה הוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ, וְהָיָה עִמּוֹ רַבִּי חֲזִיָּא
בַּר רַב. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, אָמַר רַבִּי יוֹסִי
לְרַבִּי חֲזִיָּא, רְאִיתָ מָה שֶׁרְאִיתִי? אָמַר לוֹ, רְאִיתִי
גָּבֵר אֶחָד בְּנֶהָר, וְצָפוֹר אַחַת עַל רֹאשׁוֹ, וְעָלָה בְּפִי
הַצָּפוֹר, וְאוֹכֶלֶת וְרוֹמְסַת בְּרַגְלֶיהָ, וְאוֹתוֹ גָּבֵר
מֵרִים קוֹלוֹת וְצוֹחַח, וְלֹא יִדְעֵתִי מָה אָמַר.

אָמַר, נִקְרַב אֵלָיו וְנִשְׁמַע. אָמַר, אֲנִי פוֹחֵד
לְהִתְקַרֵּב. אָמַר לוֹ, וְכִי בֶן אָדָם הוּא
בְּמָקוֹם זֶה? אֵלָּא רָמַז שֶׁל חֲכָמָה שֶׁרָמַז לָנוּ
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. קָרְבוּ אֵלָיו. שָׁמְעוּ שֶׁהָיָה
אוֹמֵר: כְּתַר, כְּתַר, שְׁנֵי בָּנִים שְׁרוּיִים בַּחוּץ
[זְרוּקִים לְבַחוּץ]. לֹא נָח וְלֹא מְנוּחָה, עַד
שֶׁהַצָּפוֹר בִּפְּחַ תִּפֹּל.

בְּכָה רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, זֶהוּ שֶׁשָּׁנִינוּ בְּנֵי אִמִּי נִחְרוּ
בִּי. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁכָּרַמִּי שָׁלִי לֹא
נִטְרָתִי. אָמַר, וְדָאֵי הַגְּלוּת נִמְשָׁךְ, וְעַל זֶה
[שֶׁ]צְּפָרִי הַשָּׁמַיִם לֹא זָזוֹת עַד שֶׁשָּׁלְטוֹן הַעֲמִים
עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת יַעֲבֹר מֵהָעוֹלָם,

ומתי? עד שִׁיגִיעַ הַיּוֹם שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
מְעוֹרֵר דִּינָיו בְּעוֹלָם, שְׁכָתוּב (זכריה יד) וְהָיָה יוֹם
אֶחָד הוּא יוֹדֵעַ לֵה' לֹא יוֹם וְלֹא לַיְלָה.

עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, שָׁמְעוּ קוֹל אֶחָד שֶׁהָיָה אוֹמֵר:
שְׁלֵהֲבַת הַדִּין הַגִּיעָה בְּדִינָיו. יֵצֵאָה שְׁלֵהֲבַת
אֶחַת וְשִׁרְפָה אֶת אוֹתָהּ הַצָּפוֹר. אָמַר, וְדַאי כְּמוֹ
שְׁכָתוּב (דניאל ז) וְנִתְּנָה לְשִׁרְפַת הָאֵשׁ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, לֹא הִגְלָה הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
אֶת יִשְׂרָאֵל אֲלָא בְּזִמְן שְׁלֹא נִמְצְאָה
בִּינֵיהֶם אָמוּנָה, כְּשֶׁנִּמְנְעָה בִּינֵיהֶם הָאָמוּנָה,
כְּבִיכּוֹל, כֶּךָ נִמְצָא בְּכָל, שְׁכָתוּב (ישעיה כח) וְכִפַּר
בְּרִיתְכֶם אֶת מוֹת.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, מֵהוּ שְׁכָתוּב בְּלַע הַמּוֹת
לְנִצָּח? אָמַר לוֹ, כְּשִׁיעוֹרֵר הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא אֶת יְמִינוֹ, יִמְנַע מוֹת מֵהָעוֹלָם, וְלֹא
תִתְעוֹרֵר יָמִין זו אֲלָא כְּשִׁיתְעוֹרְרוּ יִשְׂרָאֵל בִּימֵינוּ
שֶׁל הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּמָה זֶה? תוֹרָה שְׁכָתוּב
בָּהּ (דברים לג) מִימֵינוּ אֵשׁ דָּת לָמוּ. בְּאוֹתוֹ זִמְן
(תהלים קיח) יְמֵי ה' עֲשָׂה חֵיל וְגו', לֹא אָמוּת כִּי
אֲחִיָּה וְאִסְפֹּר מַעֲשֵׂי יְהוָה.

לְמַדְנֵנוּ, אוֹתוֹ הַצְדִּיק שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
מִתְרַצָּה בּוֹ, וְהַכְרוֹז קוֹרָא עָלָיו

שְׁלֵשִׁים יָמִים בֵּין צְדִיקֵי גֵן הָעֵדֶן, כָּל הַצְּדִיקִים
 שְׂמֵחִים, כָּל הַצְּדִיקִים בָּאִים וּמַעֲטָרִים מְקוּמוֹ שֶׁל
 אוֹתוֹ הַצְּדִיק עַד שְׂיבָא לְמִדְר אֶת דִּיּוּרוֹ בֵּינֵיהֶם.
 וְאִם רָשָׁע הוּא, הַכְּרוֹז קוֹרָא עָלָיו בְּגִיהֶנֶם שְׁלֵשִׁים
 יוֹם [עָלָיו], וְכָל הָרָשָׁעִים כָּלָם עֲצוּבִים.

כְּלָם פּוֹתְחִים: וַי, שְׁהָרֵי דִין חֲדָשׁ מִתְעוֹרֵר כְּעֵת
 בְּגָלְלוֹ שֶׁל פְּלוֹנִי. כִּמָּה שׁוֹמְרֵי הַחֶק
 מְזַדְמָנִים כְּנִגְדּוֹ וּמְקַדִּימִים לוֹ: וַי, אוֹי לְרָשָׁע אוֹי
 לְשֹׁכְנוֹ. וְכָלָם פּוֹתְחִים וְאוֹמְרִים: אוֹי לְרָשָׁע רַע
 כִּי גָמוּל יִדְּיוֹ יַעֲשֶׂה לוֹ. מַה זֶה [טַעַם] גָּמוּל יִדְּיוֹ?
 אָמַר רַבִּי יִצְחָק, לְכָלֵל [לְהוֹצִיא] מִי שְׁזוֹנָה בְּיָדוֹ
 לְהוֹצִיא וּלְהַשְׁחִית זֵרְעוֹ לְרִיק.

שְׁהָרֵי שְׁנִינוּ, כָּל מִי שְׂמוֹצִיא זֵרְעוֹ לְרִיק נִקְרָא
 רַע, וְלֹא רוֹאֶה פְּנֵי שְׂכִינָה, שְׁכָתוֹב (תהלים
 ה) כִּי לֹא אֵל חִפֵּץ רָשָׁע אֲתָה לֹא יִגְרָךְ רַע, וְכָתוֹב
 (בראשית לב) וַיְהִי עַר בְּכוֹר יְהוּדָה רַע. אַף כָּאן, אוֹי
 לְרָשָׁע רַע – אוֹי לְאוֹתוֹ רָשָׁע שֶׁהוּא רַע, שְׁעֲשֶׂה
 עֲצָמוֹ רַע, כִּי גָמוּל יִדְּיוֹ יַעֲשֶׂה לוֹ – לְכָלֵל מִי
 שְׁזוֹנָה בְּיָדוֹ לְהוֹצִיא וּלְהַשְׁחִית זֵרְעוֹ לְרִיק, וּלְזַה
 טוֹרְדִים אוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם יוֹתֵר מִכָּלָם.

בֵּא תִּרְאֶה, שְׁהָרֵי כְּתוֹב אוֹי לְרָשָׁע [רַע]. כִּיּוֹן
 שְׁכָתוֹב אוֹי לְרָשָׁע, לְמָה רַע? אֵלָּא כְּמוֹ

שְׁאֲמַרְנוּ, שְׁעֵשָׂה עֲצֻמוּ רַע, וְכָתוּב לֹא יִגְרֹף רַע,
וְכֻלָּם עוֹלִים וְזֶה לֹא עוֹלָה.

וְאִם תֹּאמַר, שְׂאֵר רְשָׁעִים שְׁהַרְגוּ בְּנֵי אָדָם? בֵּא
רְאֵה, כָּלָם עוֹלִים וְהוּא לֹא עוֹלָה. מָה
הַטַּעַם? הֵם הַרְגוּ בְּנֵי אָדָם אַחֲרֵים, וְזֶה הָרַג בְּנֵי
מִמֶּשׁ, שְׂפָךְ דָּמִים רַבִּים.

בֵּא רְאֵה, בְּשֵׂאֵר רְשָׁעֵי הָעוֹלָם לֹא כָתוּב וַיִּרַע
בְּעֵינֵי ה', וְכֹאֵן כָּתוּב וַיִּרַע בְּעֵינֵי ה' אֲשֶׁר
עָשָׂה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שְׂכָתוּב וְשַׁחַת אֲרָצָה.
שְׁנַיִנוּ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֵין לָךְ חֲטָא בְּעוֹלָם
שְׂאִין לוֹ תְּשׁוּבָה פְּרֻט לְזֶה, וְאֵין לָךְ
רְשָׁע שְׁלֹא רוּאָה פְּנֵי שְׂכִינָה פְּרֻט לְזֶה, שְׂכָתוּב לֹא
יִגְרֹף רַע, כָּלִל. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֲשֶׁרִי הַצְּדִיקִים
בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, עָלִיהֶם כָּתוּב (ישעיה ס)
וְעִמָּךְ כָּלָם צְדִיקִים לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ. מָה זֶה
לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּמוֹ שְׂכָתוּב
(תהלים קטז) אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי ה' בְּאֲרָצוֹת הַחַיִּים.

וַיַּחֲוֶי יַעֲקֹב, בְּתוֹכָם. לְכֵן צָרִיךְ לְאָדָם שְׁלֹא לְעַרְב
צָלָם שְׁלוֹ בְּצָלָם שֶׁל עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים
וּמִזְלוֹת, מִשּׁוֹם שְׁזֶה קְדוּשׁ וְזֶה טָמֵא.

בֵּא רְאֵה מָה בֵּין יִשְׂרָאֵל לְעַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים
וּמִזְלוֹת, שִׁישְׂרָאֵל כְּשֶׁנִּמְצָא אָדָם מֵת, הוּא

מְטַמָּא אֶת כָּל הַגּוֹף, וְהַבֵּית טָמֵא. וְגוֹף שֶׁל עוֹבְדֵי
 כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת לֹא מְטַמָּא מִיִּשְׁהוּ אַחֵר, וְגוֹפוֹ
 [וּבֵיתוֹ] לֹא טָמֵא כִּשְׁהוּא מֵת. מָה הַטַּעַם?

יִשְׂרָאֵל בְּשַׁעֲהָ שֶׁהוּא מֵת, כָּל הַקְּדוּשׁוֹת שֶׁל
 רַבּוֹנוֹ עוֹבְרוֹת מִמֶּנּוּ, וְעוֹבֵר מִמֶּנּוּ
 הַצֵּלֶם הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה, וְעוֹבֵרֶת מִמֶּנּוּ רוּחַ הַקְּדוּשָׁה
 הַזֶּה, נִשְׁאָר הַגּוֹף טָמֵא.

אֲבָל עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה
 לֹא כֵן, שֶׁבְּחַיָּיו טָמֵא בְּכָל הַצְּדִים, צִלְמוֹ
 טָמֵא וְרוּחוֹ טָמְאָה, וּמִשׁוּם שֶׁכָּל הַטְּמָאוֹת הִלְלוּ
 שְׁרוּיֹת בְּתוֹכוֹ, אֲסוּר לְקָרֵב אֵלָיו. כִּיּוֹן שֶׁמֵת,
 יוֹצְאוֹת כָּל הַטְּמָאוֹת הִלְלוּ, וְנִשְׁאָר גּוֹף בְּלִי
 טְמָאָה לְטָמֵא.

וְאִף עַל גַּב שְׁגוּפָם טָמֵא, בֵּין בְּחַיֵּיהֶם וּבֵין
 בְּמִיתָתָם, אֲבָל בְּחַיֵּיהֶם שֶׁכָּל אוֹתָן
 הַטְּמָאוֹת שֶׁנִּמְצְאוֹת אֲצֵלָהֶם, יֵשׁ לָהֶם כַּח לְטָמֵא
 אֲחֵרִים. וּבְמִיתָתָם, כִּפְאֶשֶׁר יוֹצְאוֹת כָּל אוֹתָן
 הַטְּמָאוֹת מֵהֶם, לֹא יְכוּלִים לְטָמֵא, וְשֶׁל יִשְׂרָאֵל
 יְכוּל לְטָמֵא אֲחֵרִים, כִּי כָּל הַקְּדוּשׁוֹת יוֹצְאוֹת
 מִמֶּנּוּ, וְשׁוֹרָה עָלָיו צַד הָאֲחֵר.

בֵּא רְאֵה, הַצֵּלֶם הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה, כִּשְׁהוֹלֵךְ אָדָם
 וּמִתְגַּדֵּל וְנִעֲשִׂית מִהַפְּרָצוֹף הַזֶּה הַדְּמוּת

שְׁלוֹ, נַעֲשֶׂה צֶלֶם אַחַר, וּמִתְחַבְּרִים כְּאַחַד, וְזֶה נוֹטֵל אֶת זֶה. בְּשַׁעַה שְׁנַמְצָאִים שְׁנֵי צֵלָמִים שָׁמוֹר הוּא הָאָדָם, וְגוֹפּוֹ בְּקִיּוֹם, וְרוּחַ שְׁרוּיָה בְּתוֹכוֹ. בְּשַׁעַה שֶׁקָּרְבִים יָמָיו, הֵם עוֹבְרִים מִמֶּנּוּ, וְזֶה עוֹלָה לְזֶה, וְנִשְׁאַר אָדָם בְּלִי שְׁמִירָה, אֲזַי (שִׁיר ב) עַד שִׁיפּוּחַ הַיּוֹם וְנִסּוֹ הַצֵּלָלִים, שְׁנַיִם.

בא רֵאָה, כְּשֶׁמִתְעוֹרֵר דִּין בְּעוֹלָם, כְּשֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא דִּין לְדוֹן אֶת הָעוֹלָם, צָרִיךְ אָדָם לְעוֹרֵר [בְּדִין] תְּשׁוּבָה שְׁיִשׁוּב מִהֶרְשַׁע [מִחֻטָּאִיו], שֶׁהָרִי אֹתוֹ יוֹם נִכְתָּבִים פְּתָקִים, וְכֻלָּם נִמְצָאִים בְּתֵיק כְּתוּבִים. אִם זָכָה אָדָם שְׁיִשׁוּב לְפָנָיו רְבוּנוֹ, קוֹרְעִים אֶת הַפְּתָקִים שְׁעָלָיו.

אחר כֶּף הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִזְמִין לְפָנָיו הָאָדָם אֶת יוֹם הַכְּפוּרִים, יוֹם הַתְּשׁוּבָה. אִם שָׁב מִחֻטָּאִיו – טוֹב. אִם לֹא – מְצוּהָ הַמְּלַךְ לְחַתֵּם פְּתָקִים. אוֹי כִּי הַתְּשׁוּבָה רוּצָה לְהִסְתַּלַּק מִמֶּנּוּ.

אם זָכָה בְּתְשׁוּבָה וְלֹא שָׁלְמָה כְּרָאוּי – תּוֹלִים לוֹ עַד אֹתוֹ יוֹם אַחֲרוֹן שֶׁל עֲצָרַת, שֶׁהוּא שְׁמִינֵי לְחָג. אִם עָשָׂה תְּשׁוּבָה שְׁלְמָה לְפָנָיו רְבוּנוֹ – נִקְרָעִים. וְאִם לֹא זוֹכָה – אוֹתָם פְּתָקִים

יוצאים מבית המלך ונמסרים בידי מלאך הדין, והדין נעשה, ופתקים יותר לא חוזרים עוד לבית המלך.

אז מעברים הצלמים ממנו ולא נמצאים עמו. כיון שעברו ממנו, הרי ודאי שענש המלך יעבר עליו ויטעם מכוס המות. ובאותו לילה של חג האחרון, המלאכים המענישים מזמנים, ונוטלים את הפתקים. ואחר שנטלו אותם, מעברים הצלמים, ולא נמצאים [ואם נמצאים פגומים, יעבר עליו מחלות וכו'] בהם ידים. ואם נמצאים בהם ידים – דין גרוע, או יעבר עליו דין של מחלות רעות בפגם שלהם, והרי בארנו את זה.

ובספרי הקדמונים אומרים יותר, כשהראש נגרע וימצא הגוף – בנו או אשתו ימצאו, והוא יסתלק. וזה מדבר כשלא חזר כל אותו זמן בתשובה. אבל אם חזר, טעם המות יטעם ויתרפא.

ואם הגוף לא נראה וימצא הראש – הם מסתלקים והוא מתקים, וזה מדבר כשבנו הקטן ברשותו. ואם ידיו פגומים, מעשה ידיו

פגומים, רגליו - מחלות רודפות אותו. בורח
הצ'לם וחוזר, בורח וחוזר, ע'ליו כתוב (דברים כח)
בבקר תאמר מי יתן ערב. וזה כ'שהלכ'נה מאירה
והלילה מתקן באור.

אבל צדיקים חסידים, כל יום ויום מסתכלים
בלבם כאלו אותו יום מסתלקים
מהעולם, ועושים תשובה שלמה לפני רבונם,
ולא יצטרכו לדבר אחר. אשרי חלקם בעולם
הזה ובעולם הבא.

בא ראה, כל הנקרא בשמי - כמה עליונים
מעשי המלך הקדוש, שהרי באותם מעשים
[בריות] שהוא עושה למטה, קושר אותם
בדברים עליונים שלמעלה, וכשנוטלים אותם
למטה ועושים בהם מעשה, מתעורר אותו
מעשה שלמעלה שקשור בו, כגון אזוב ועץ ארז,
והרי בארנו הדברים.

ויש מהם שאחוזים בשם הקדוש, כמו לולב,
ואתרוג, הדס, וערבה, שכלם אחוזים בשם
הקדוש למעלה. ועל כך שנינו, לאחז אותם
ולעשות בהם מעשה כדי לעורר חדוה אותו
שאחז בו. ועל זה שנינו, בדברים ומעשה צריך
להראות דבר כדי לעורר דבר אחר.

זֶהוּ שְׁפָתוֹב כֹּל הַנִּקְרָא בְּשֵׁמִי וְלִכְבוֹדֵי [בְּרֵאתִיו]
 – לְעוֹרֵר כְּבוֹדֵי. בְּרֵאתִיו – לִיחַד לִי. יִצְרָתִיו
 – לְעֲשׂוֹת בּוֹ מַעֲשֵׂה [כַּח]. אָף עֲשִׂיתִיו – לְעוֹרֵר
 בּוֹ כַח שְׁלִמְעָלָה.

דְּבַר אַחַר כֹּל הַנִּקְרָא בְּשֵׁמִי – הֵינּוּ שְׁפָתוֹב (ויקרא
 כג) פָּרִי עֵץ הָדָר. וְלִכְבוֹדֵי בְּרֵאתִיו – הֵינּוּ
 כַּפַּת תְּמָרִים. יִצְרָתִיו – הֵינּוּ וְעֵנַף עֵץ עֶבֶת. אָף
 עֲשִׂיתִיו – הֵינּוּ וְעַרְבֵי נָחַל.

וְתִקּוּן שֶׁל זֶה שֶׁאָמַר הַכְּתוּב וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם
 הָרֵאשׁוֹן, דּוֹקָא שֶׁהוּא חֲמִישִׁי עַל עֲשׂוֹר.
 אֲבָל בַּיּוֹם הָרֵאשׁוֹן, אוֹתוֹ יוֹם רֵאשׁוֹן מִי הוּא?
 אֲלֵא יוֹם שִׁיִּצָּא רֵאשׁוֹן לְנִסְעָ [לְכָל] בְּמַעֲיָנוֹ שֶׁל
 מִים נוֹבְעִים, וְאָנוּ רוֹצִים לְהַמְשִׁיכוֹ לְעוֹלָם.

מִיִּשְׁלֵם לְמֶלֶךְ שֶׁקָּשַׁר בְּנֵי אָדָם בְּמַאֲסָר. בָּאָה אִמּוֹ
 הַגְּבִירָה וְהוֹצִיָּאָה אוֹתָם לְחֵרוֹת, וְהַמֶּלֶךְ
 מִשְׁגִּיחַ עַל כְּבוֹדָהּ וְנִתֵּן אוֹתָם בְּיָדֶיהָ. מִצָּאָה
 אוֹתָם רַעֲבִים וְצִמְאִים. אָמְרָה, הֲרִי הוֹצֵאתִי אוֹתָם
 לְחֵרוֹת, תָּבִיא לָהֶם אֲכָל וּמִשְׁקָה.

כִּי יוֹם הַכַּפּוּרִים הַזֶּה מוֹצֵיא אֶת כָּלָם לְחֵרוֹת,
 וְאָנוּ רַעֲבִים לְמִזוֹן וְצִמְאִים לְשִׁתֵּיה. הֵיא
 מַעֲטָרֶת אֶת הַמֶּלֶךְ בְּעֵטְרוֹתָיו. בַּיּוֹם הַזֶּה יִדְעֵנוּ

שָׁמַיִם נוֹבְעִים שׁוֹרִים עִמָּה, שׁוֹאֲלִים לְשִׁתּוֹת
לְמִי שֶׁהוֹצִיא אוֹתָם לְחַרוֹת, וְעַל כֵּן קוֹרְאִים לוֹ
בְּיוֹם רֵאשׁוֹן.

זֶה בְּסֵפֶר הָאֲגָדָה, וְהוּא יָפֵה. אֲבָל בְּיוֹם הַזֶּה,
לְאַבְרָהָם שֶׁהוּא רֵאשִׁית הַכֹּל, אִם בְּעֲנַנֵי
כְבוֹד הוּא הֵרֵאשִׁית אוֹ בְּמִים הוּא הֵרֵאשִׁית,
שֶׁאַבְרָהָם הִתְחִיל לְחַפֵּר בּוֹרוֹת מִיָּם.

פְּרִי עֵץ הָדָר – זוֹ בְּאֵר שֶׁל יִצְחָק, שֶׁיִּצְחָק הִדָּר
אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְקָרָא לוֹ עֵץ הָדָר.
פְּרִיו שֶׁל עֵץ הַהָדָר הַזֶּה יְדוּעַ. כִּפְתַּת תְּמָרִים –
שֶׁכְּתוּב (תהלים צב) צִדִּיק כִּתְמָר יִפְרַח, וְלֹא נִמְצָא
בִּינֵיהֶם פְּרוּד. וְלִכֵּן לֹא כְּתוּב וְכִפְתַּת, אֶלָּא כִּפְתַּת,
מִשּׁוּם שֶׁלֹּא עוֹלָה זֶה בְּלִי זֶה. וּבְזֶה מִתְמַלֵּאת
הַבְּאֵר הַזֹּאת, מִבְּאֵר מִיָּם עֲלִיוֹנִים שְׁנוֹבְעִים.
הֵהוּא מִתְמַלֵּא בַתְּחִלָּה, וּמִמֶּנּוּ מִתְמַלֵּאת הַבְּאֵר
עַד שְׁנוֹבְעַת לְכֹל.

וְעֵנָף עֵץ עֵבֶת – זֶה עֵנָף שֶׁל אֵילָן הַגָּדוֹל
שֶׁהִתְחַזַּק וְנִשְׂרַשׁ בְּשָׂרָשׁוֹ, נִעֲשֶׂה אֵילָן
עֲלִיוֹן עַל הַכֹּל, שֶׁאַחֲזוּ בְּכֹל הַצְּדָדִים שָׁלוֹ, עֵנָף
שֶׁהוּא עֵץ עֵבֶת, עֵץ שֶׁאַחֲזוּ אֶת הָעֵבוֹת, שֶׁהָרִי
מִזֶּה נוֹטֵל יְסוּד הָעוֹלָם וּמִתְמַלֵּא כְּדֵי לְהָרִיק
בְּבֵאֵר, זֶהוּ עוֹלָם אֶרֶץ הַהִשְׁקָאָה.

וְעַרְבֵי נַחַל – שְׁנַיִם הֵם, שְׁנֵי נַחְלֵי מַיִם מִתְכַּנְּסִים
 לְתוֹכָם לְהַרְיֵק לְצַדִּיק. דָּבָר אַחֵר וְעַרְבֵי
 נַחַל – אֵלֶּה הֵם גְּבוּרוֹת שְׂאֵחוֹזוֹת בְּיִצְחָק,
 שְׂבָאִים מְצַד אוֹתוֹ נַחַל עֲלִיּוֹן וְלֹא מְצַד הָאֵב. לְכֵן
 הִכַּל נֶאֱדָה, וְלֹא מְבֹשָׁם לְפָרוֹת, וְלֹא עוֹשֶׂה פְרוֹת.
 וְעַרְבֵי נַחַל – שְׁנֵי עַמּוּדִים שֶׁהַגּוֹף עוֹמֵד עֲלֵיהֶם.
 אֲבָל וְעַרְבֵי נַחַל וְדָאֵי, כְּמוֹ שְׁנַתְבָּאָר, וְאֵלֶּה הֵם
 כָּלֵם לְרוֹקֵן מַיִם לְבָאָר.

השלמה מההשמטות (סימן א"ן)

מֵהוּ פְרִי עֵץ הָדָר? עֵץ הָאֲתָרוּג. וּמֵהוּ הָדָר? הָדָר
 עַל הַכֹּל, וְהֵינּוּ הָדָר שֶׁל שִׁיר הַשִּׁירִים,
 שְׂכָתוּב בּוֹ מִי זֹאת הַנִּשְׁקָפָה כְּמוֹ שְׁחַר. וְהֵינּוּ עַל
 שֵׁם נִקְבָּה, וְעַל שְׂמָה נִלְקָחָה נִקְבָּה מֵאָדָם שְׂאֵי
 אֶפְשָׁר לְהִתְקַיֵּם עוֹלָם הַתְּחַתּוֹן בְּלֹא נִקְבָּה. וּמֵה
 הַטַּעַם נִקְרָאת נִקְבָּה? עַל שֵׁם שְׁנִקְבִיָּה רַחֲבִים,
 וַיֵּשׁ לָהּ נִקְבִים יְתָרִים עַל הָאִישׁ, וּמֵה הֵם
 הַנִּקְבִים: שְׂדִים וְרָחֵם וּבֵית קַבּוּל הַיּוֹלֵד.

וּמֵה שְׂאֵמְרוּ, שִׁיר הַשִּׁירִים שֶׁהוּא הָדָר לְכָל
 סִפְרֵי הַקֹּדֶשׁ – כֵּן. שְׂאֵמֵר רַבִּי יוֹחָנָן, כָּל
 הַסִּפְרִים קֹדֶשׁ, וְשִׁיר הַשִּׁירִים קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים. וּמֵהוּ
 קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים? אֵלֶּה קֹדֶשׁ שֶׁהוּא קֹדֶשׁ לְקֹדְשִׁים.

ומה הם קדושים? אלו שכנגד שש קצוות
שבאדם, וקדש יהיה להם קדש לכלם.

ומהו קדש? זה אתרוג, שהוא הדר לכל. ולמה
נקרא שמו הדר? אל תקרי הדר אלא ה'
דר, זה אתרוג שהוא נפרד מאגד הלולב, ואין
מצות לולב קימת אלא בו, והוא גם כן אגוד עם
הכל, שעם כל אחד הוא, ועם כלם יחד הוא.

ומהו הלולב? כנגד חוט השדרה. וענף עץ עבת
- שענפיו חופים את רבו, ואם אין ענפיו
חופים את רבו - אינו כלום. מפני מה? משל
לאדם שבזרועותיו יגן על ראשו, הרי זרועותיו
שנים וראשו שלשה, והינו ענף לשמאל, עבת
לימין, ונמצא עץ באמצע. ולמה נאמר בו עץ?
שהוא שרש האילן.

ומה זה ערבי נחל? שוקי האדם שהם שתיים.
ומהו לשון של ערבי נחל? משום שגדול
שבהם הוא למערב, ומשם יונק כחו, ושל צפון
הוא קטן ממנו מהלך חמש מאות שנה, והוא
ברוח צפונית מערבית, ובו פועל ונקרא על שמו,
והם שניהם עצים. דבר אחר ערבי - שפעמים
מערכים פעלתם זה עם זה. מה זה ערבי נחל?

נחל הוא על שם המקום שהם קבועים בו ששמו
נחל, כמו שכתוב כל הנחלים הלכים אל הים.

מדהו ים? הרי אומר זה אתרוג. ומנין לנו שכל
מדה ומדה מאלו השבעה נקראת נחל?
שנאמר וממתנה נחליאל, אל תקרי נחליאל
אלא נחלי אל. ועוד שם, מה לב, הדר פרי
הגוף, אף ישראל פרי עץ הדר. מה אילן תמר,
ענפיו סביביו ולולבו באמצע, אף ישראל נטלו
גוף האילן הזה שהוא לבו, וכנגד הגוף חוט
השדרה באדם שהוא עקר הגוף. ומה לולב זה
כתוב לו לב, אף לב מסור לו. ומה לב זה
שלשים ושתים נתיבות חכמה בו, אף בכל נתיב
מהן צורה שומרת, שנאמר לשמר את דרך עץ
החיים: (ע"כ מההשמטות)

דבר אחר, ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ
הדר – זה אברהם. כפת תמרים – זה יצחק.
וענף עץ עבת – זה יעקב. וערבי נחל – אלה הן
שתי הדרגות שאמרנו.

ומי ששונה זה, משום שעץ עבת זה יעקב,
שאוחז את כל החלקים, ודאי זה יעקב.
אבל הרי בארנו, פרי עץ הדר – זו באר יצחק, זו

גְבוּרָה תַחְתוֹנָה. כַּפַּת תְּמָרִים – כַּפַּת חֶסֶר, קָשֶׁר
 שֶׁנֶּקֶד בְּבֵּאֵר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דניאל ג) כְּפוֹתִים
 בְּסַרְבְּלֵיהֶם, מִשּׁוֹם שֶׁאֵלֶּה לֹא עוֹלִים זֶה בְּלִי זֶה.
 וְעֵנָף עֵץ עֶבֶת, עֵנָף הוּא עֲלִיּוֹן שֶׁנֶּעֱשֶׂה עֵץ עֲבוֹת
 וְאוֹחֲזוֹ לְכֹל צַד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. עֲרַבִי נָחַל – זֶה
 יִצְחָק, בְּכֹל הַצְּדָדִים שֶׁאֲחוּזִים בְּצַד הַנְּחַל וְלֹא
 בְּצַד הָאֵב. שֶׁשָּׁנִינוּ, אָף עַל גֵּב שֶׁבְּנַחַל הַזֶּה לֹא
 נִמְצָא דִין, מִתְעוֹרְרִים מִמֶּנּוּ דִינִים.

וְרַב הַמְּנוּנָא הִזְקֵן פֶּרֶשׁ, וְעֲרַבִי נָחַל – אֵלוֹ שְׁנֵי
 הָעֲמוּדִים שֶׁאֲמַרְנוּ שִׁיּוּצָאִים מֵהֶם מִיָּם,
 וַיִּפֶּה. אָבֵל בֹּא רֵאֶה, הָרִי רְאִינוּ שֶׁשְׁתֵּי דְרָגוֹת
 אֵלֶּה שְׁעוֹמְדוֹת עַל דְּרָגָה שֶׁל צְדִיק, פְּרִי וְכִנּוּס
 גָּדוֹל [הַבְּרָכוֹת] יוּצָאִים מֵהֶם, וְעֲרַבִי נָחַל לֹא
 יוּצָאִים מֵהֶם לֹא פְרִי וְלֹא טַעַם וְלֹא רִיחַ, וְהָרִי
 בְּאֲרָנוּ, וְהַכֹּל יִפֶּה.

וַעֲלֵ כֵן אֲתָרוּג בְּשִׁמְאֵל, כְּנֶגֶד הַלֵּב. לוֹלֵב
 בְּיָמִין. כַּפַּת בְּכֹל, וְקָשׁוּר בְּכֹל, שֶׁהָרִי
 צְדִיק כְּפוֹת הוּא בְּכֹל הַצְּדָדִים וְקָשׁוּר בְּכֹל, וְזֶהוּ
 קָשֶׁר הָאֲמוּנָה.

וַיִּפֶּה אָמַר בְּסִפּוֹר הָאֲגָדָה שֶׁכָּל אֵלֶּה הֵם אוֹרְחִים
 שֶׁמְזַמְּנִים הָעַם הַקְּדוֹשׁ בְּיוֹם הַזֶּה,

שְׁצַרְיָכִים לְמָצָא אוֹתָם, כִּיּוֹן שֶׁהַזְמִין אוֹתָם,
 וּבָהֶם מִבְקֵשׁ אָדָם בְּקִשְׁתּוֹ לְמַלְךְ. אֲשֶׁרֵיהֶם
 יִשְׂרָאֵל שִׁיּוֹדְעִים דְּרָכֵי הַמֶּלֶךְ הַקְדוֹשׁ, וַיּוֹדְעִים
 דְּרָכֵי הַתּוֹרָה לְלַכֵּת בְּדַרְךְ אֱמֶת, לְזָכוֹת בָּהֶם
 בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

בְּיוֹם הַזֶּה יּוֹצְאִים יִשְׂרָאֵל בְּסִימָנִים רְשׁוּמִים
 מִתּוֹךְ הַמֶּלֶךְ, מִשׁוּם שֶׁהֵם נִצְחוּ בַדִּין,
 וּמָהֶם הַסִּימָנִים? סִימְנֵי הָאֱמוּנָה, חוֹתֵם הַמֶּלֶךְ
 הָעֲלִיּוֹן. לְשָׁנֵי בְנֵי אָדָם שֶׁנִּכְנְסוּ לְבְנֵי הַמֶּלֶךְ לְדִין,
 וּבְעוֹלָם לֹא יוֹדְעִים מִי מֵהֶם נִצַּח. יֵצֵא לְגִיּוֹן אֶחָד
 מִבֵּית הַמֶּלֶךְ, וְשָׁאֲלוּ אוֹתוֹ מִי נִצַּח? אָמַר לָהֶם,
 מִי שִׁיַּצָּא וּבִידוֹ סִימְנֵי הַמֶּלֶךְ, הוּא שֶׁנִּצַּח.

כָּךְ כָּל הָעוֹלָם נִכְנָסִים לְדִין לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן,
 וְהוּא דֵן אוֹתָם מִיּוֹם שֶׁל רֵאשׁ הַשָּׁנָה וַיּוֹם
 הַכַּפּוּרִים, עַד חֲמֵשׁ עָשָׂרָה יוֹם לַחֹדֶשׁ, וּבֵין כָּךְ
 נִמְצְאוּ יִשְׂרָאֵל כָּלָם צְדִיקִים בְּתִשׁוּבָה, טוֹרְחִים
 בְּסִפְּהָ וְלוֹלֵב וְאֶתְרוּג, וְלֹא יוֹדְעִים מִי נִצַּח בַּדִּין.
 הַמְּלֹאכִים הָעֲלִיּוֹנִים שׁוֹאֲלִים, מִי נִצַּח בַּדִּין?
 אוֹמַר לָהֶם הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֵלֶּה שֶׁמוֹצִיאִים
 בִּיּוֹמָם אֶת הַסִּימָנִים שְׁלִי, הֵם נִצְחוּ בַדִּין.

בְּיוֹם הַזֶּה יּוֹצְאִים יִשְׂרָאֵל בְּרֵשֶׁם הַמֶּלֶךְ,
 בְּתִשְׁבָּחוֹת הַהֵלֵל, נִכְנָסִים לְסִפְּהָ, אֶתְרוּג

בְּשִׂמְלֵאל, לוֹלֵב בְּיָמִין. כָּלֶם רוֹאִים שִׂישְׂרָאֵל
 רְשׁוּמִים בְּרְשׁוּמֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ, פּוֹתְחִים
 וְאוֹמְרִים, (תהלים קמד) אֲשֶׁרֵי הָעַם שִׁפְכָה לוֹ אֲשֶׁרֵי
 הָעַם שֶׁה' אֱלֹהָיו.

עַד כָּאֵן חֲדוֹת הַכֹּל, חֲדוֹת הָאוֹרְחִים, וְאֶפְלוּ
 אֲמוֹת הָעוֹלָם שְׂמֵחִים בְּחֲדוּהָ וּמְתַבָּרְכִים
 מִמֶּנָּה, וְלִכֵּן מְקַרְיָבִים בְּכֹל יוֹם עָלֵיהֶם לְהַטִּיל
 עָלֵיהֶם שְׁלוֹם, וְיִתְבָּרְכוּ מֵאַתְנֹו. מִכָּאֵן וְהִלָּאָה יוֹם
 אֶחָד שֶׁל הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן שֶׁשְׂמַח בָּהֶם בְּיִשְׂרָאֵל,
 שִׁכְתוּב (במדבר כט) בַּיּוֹם הַשְּׂמִינִי עֲצַרְתָּ תְהִיָּה לָכֶם.
 שֶׁהָרֵי יוֹם זֶה מִן הַמֶּלֶךְ בְּלִבְדוֹ חֲדוֹתוֹ לְיִשְׂרָאֵל.
 מָשַׁל לְמֶלֶךְ שֶׁהַזְּמִין אוֹרְחִים וְכוּ'.

סדר הלימוד ליום יא כסלו [יום 70 בשנה]

רַבִּי שְׂמַעוֹן פָּתַח וְאָמַר, אֲנִי חֲבַצְלַת הַשָּׂרוּן
 שׁוֹשְׁנַת הָעֲמָקִים. כַּמָּה חֲבִיבָה כְּנִסְת
 יִשְׂרָאֵל לְפָנַי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא מְשַׁבַּח אוֹתָהּ, וְהִיא מְשַׁבַּח אוֹתוֹ תָּמִיד.
 וְכַמָּה מְשַׁבָּחִים וּמְזַמְרִים מְזַמִּינָה תָּמִיד לְקְדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא. אֲשֶׁרֵי חֲלָקֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שְׂאֲחוּזִים בּוֹ
 בְּגוֹרֵל הַחֲלָק הַקְּדוֹשׁ, כְּכַתוּב (דברים לב) כִּי חֲלָק ה'
 עִמּוֹ וְגו' אֲנִי חֲבַצְלַת הַשָּׂרוּן - זוֹ כְּנִסְת יִשְׂרָאֵל,

שְׁעוֹמְדַת בִּלְפִי שֶׁל נוֹי בְּגַן עֵדֶן. הַשָּׁרוֹן – שְׁהִיא
שָׂרָה וּמִשְׁבַּחַת אֶת הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן.

דָּבָר אַחֵר, אֲנִי חִבְּצַלַת הַשָּׁרוֹן – שְׁרוּצָה לְהִיּוֹת
מִשָּׁקָה מִהַשְּׁקִית הַנַּחַל הָעֵמֶק, מְקוֹר
הַנַּחְלִים, כִּנְאָמֵר וְהָיָה הַשָּׂרָב לְאָגָם. [נ"א (ישעיה לג)
וְהָיָה הַשָּׁרוֹן כְּעֶרְבָה] שׁוֹשְׁנַת הָעֵמֶקִים –
שְׁעוֹמְדַת בְּעֵמֶק הַכֹּל. מִי הֵם הָעֵמֶקִים? כְּמוֹ
שִׁנְאָמֵר (תהלים קל) מִמְּעַמְקִים קָרָאתִיךָ ה'. חִבְּצַלַת
הַשָּׁרוֹן. חִבְּצַלַת – מֵאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁל הַשְּׁקָאָת
הַנַּחְלִים שְׁיּוֹצְאִים וְלֹא פּוֹסְקִים לְעוֹלָמִים. שׁוֹשְׁנַת
הָעֵמֶקִים – שׁוֹשְׁנָה מֵאוֹתוֹ מְקוֹם שִׁנְקָרָא עֵמֶק
הַכֹּל, נִסְתָּר מִכָּל הַצְּדָדִים.

בֵּא רְאֵה, בַּתְּחִלָּה יִרְקָה כְּחִבְּצַלַת, שְׁהָעֲלִים שְׁלָה
יִרְקִים, אַחֵר כֶּךָ שׁוֹשְׁנָה אֲדָמָה בְּגוֹנִים
לְבָנִים. שׁוֹשְׁנָה בְּשֵׁשָׁה עָלִים. שׁוֹשְׁנַת –
שְׁמִשְׁתַּנִּית מִגּוֹן לְגּוֹן וּמִשְׁנָה אֶת גּוֹנֵיהָ.

שׁוֹשְׁנַת – בַּתְּחִלָּה חִבְּצַלַת. בְּזִמְן שְׁרוּצָה
לְהַזְדַּוֵּג בְּמֶלֶךְ נִקְרָאת חִבְּצַלַת, אַחֵר
שִׁנְדְּבָקָה עִם הַמֶּלֶךְ בְּאוֹתָן נְשִׁיקוֹת הִיא נִקְרָאת
שׁוֹשְׁנַת, מִשׁוּם שִׁכְתוֹב (שיר ה) שְׁפֹתוֹתָיו שׁוֹשְׁנִים.
שׁוֹשְׁנַת הָעֵמֶקִים – שְׁהִיא מִשְׁנָה אֶת גּוֹנֵיהָ

לפְּעָמִים לְטוֹב וְלפְּעָמִים לְרַע, לְפְעָמִים לְרַחֲמִים
וְלפְּעָמִים לְדִין.

והַתְּרָא הָאֵשָׁה כִּי טוֹב הָעֵץ לְמֵאֲכָל וְכִי תֵאָוָה
הוא לְעֵינַיִם (בראשית ב). בֹּא רְאֵה, שְׁהִירִי בְּנֵי
אָדָם לֹא מִסְתַּכְּלִים וְלֹא יוֹדְעִים וְלֹא מְשַׁגְּיחִים
בְּשַׁעֲהַ שְׁפָרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם וְכֹבֵד
אוֹתוֹ בְּכָבוֹד עֲלִיּוֹן, רְצָה מִמֶּנּוּ לְהִדְבֵּק בּוֹ כְּדִי
שְׁיִמְצָא יְחִידִי, וּבִלְבַב יְחִידִי, וּבְמָקוֹם שֶׁל דְּבָקוֹת
יְחִידָה שֶׁלֹּא מִשְׁתַּנָּה וְלֹא מִתְּהַפֵּךְ לְעוֹלָמִים
בְּאוֹתוֹ קֶשֶׁר יְחִיד שֶׁהַכֹּל נִקְשָׁר בּוֹ. זֶהוּ שְׁפָתוֹב
וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגֵּן.

אַחַר כִּף סָטוּ מִדְּרֹךְ הָאֱמוּנָה וְעִזְבוּ אֶת הָעֵץ
הַיְחִידִי, הָעֲלִיּוֹן מְכַל הָאֵילָנוֹת, וּבָאוּ
לְהִדְבֵּק בְּמָקוֹם שֶׁמִּשְׁתַּנָּה וּמִתְּהַפֵּךְ מִגֵּוֹן לְגֵוֹן
וּמִטוֹב לְרַע וּמִרַע לְטוֹב, וַיִּרְדּוּ מִלְּמַעְלָה מִטָּה,
וְנִדְבְּקוּ לְמִטָּה בְּשָׁנוּיִים רַבִּים, וְעִזְבוּ אֶת הָאֵילָן
הַיְחִידִי הָעֲלִיּוֹן מְכַל הָאֵילָנוֹת. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (קהלת ז)
אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹהִים אֶת הָאָדָם יֵשֶׁר וְגו'.

וְדַאי שְׂאֵז הַתְּהַפֵּךְ לְבָם בְּאוֹתוֹ הֵצֵד מִמֶּשׁ,
לְפְעָמִים לְטוֹב לְפְעָמִים לְרַע, לְפְעָמִים
לְרַחֲמִים לְפְעָמִים לְדִין. בְּדָבָר הַזֶּה נִדְבְּקוּ בּוֹ
וְדַאי, בְּקֶשֶׁר חֲשׁוֹנוֹת רַבִּים וְנִדְבְּקוּ בָהֶם.

אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אָדָם, עֲזַבְתָּ חַיִּים
 וְנִדְבַקְתָּ בַּמּוֹת. חַיִּים – שְׁכָתוּב וְעַץ הַחַיִּים
 בְּתוֹךְ הַגֶּן, שְׁנִקְרָא חַיִּים, שְׁמִי שְׂאוּחֻז בּוֹ לֹא
 טוֹעַם מוֹת לְעוֹלָמִים. נִדְבַקְתָּ בְּעֵץ אַחֵר – הָרִי
 וְדַאי הַמּוֹת כְּנִגְדָּךְ. זֶהוּ שְׁכָתוּב (משלי ה) רַגְלֶיהָ
 יִרְדוּת מוֹת, וְכָתוּב (קהלת ז) וּמֵצֵא אָנִי מֵר מַמּוֹת אֶת
 הָאִשָּׁה. וְדַאי שְׁנִדְבַק בְּמָקוֹם הַמּוֹת וְעֵזַב מְקוֹם
 הַחַיִּים. מִשּׁוּם כֵּן נִגְזַר עָלָיו וְעַל כָּל הָעוֹלָם מוֹת.
 אִם הוּא חֲטָא, מָה חֲטָאוּ כָּל הָעוֹלָם? אִם תֹּאמַר
 שְׁכָל הָעוֹלָם אָכְלוּ מִהָעֵץ הַזֶּה וְזֶה קָרָא
 לְכֻלָּם – לֹא כֵּן! אֲלֵא בְּשַׁעַה שְׂאָדָם עָמַד עַל
 רַגְלָיו, רָאוּ אוֹתוֹ כָּל הַבְּרִיּוֹת וּפְחָדוּ מִלְּפָנָיו, וְהָיוּ
 נוֹסְעִים אַחֲרָיו כַּעֲבָדִים אַחֵר הַמֶּלֶךְ, וְהוּא אָמַר
 לָהֶם: אָנִי וְאַתֶּם (תהלים צה) בָּאוּ נִשְׁתַּחֲוּהוּ וְנִכְרַעַה
 וְגו'. וְכֻלָּם הִלְכוּ אַחֲרָיו. כִּיּוֹן שָׂרָאוּ שְׂאָדָם
 מִשְׁתַּחֲוּהוּ לְמָקוֹם זֶה וְנִדְבַק בּוֹ, כָּלָם נִמְשְׁכוּ
 אַחֲרָיו, וְגַרְם מוֹת לְכָל הָעוֹלָם.

וְאִזּוּ הִשְׁתַּנָּה הָאָדָם לְכַמָּה גּוֹנִים, לְפַעֲמִים דִּין
 לְפַעֲמִים רַחֲמִים, לְפַעֲמִים מוֹת לְפַעֲמִים
 חַיִּים, וְלֹא עוֹמֵד בְּקִיּוֹם תָּמִיד בְּאַחַד מֵהֶם, מִשּׁוּם
 שְׂאוֹתוֹ מְקוֹם גָּרָם לוֹ, וְלִכֵּן נִקְרָא חֲרָב
 הַמִּתְהַפֵּכֶת, הַמִּתְהַפֵּכֶת מֵצַד זֶה לְצַד זֶה, מִטּוֹב

לְרַע, מְרַחֲמִים לְדִין, מְשָׁלוֹם לְקָרֵב, מְתֵהפֶכֶת
הִיא בְּכָל, טוֹב וְרַע, שְׁכַתוֹב (בראשית ב) וְעֵץ הַדַּעַת
טוֹב וְרַע.

וְהַמּוֹלֵךְ הָעֲלִיּוֹן, לְרַחֵם עַל מַעֲשָׂיו, הוֹכִיחַ אוֹתוֹ
וְאָמַר לוֹ, וּמַעַץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע לֹא
תֹאכַל מִמֶּנּוּ וְגו'. וְהוּא לֹא קִבַּל מִמֶּנּוּ וְנִמְשַׁךְ
אֲחֵר אֶשְׁתּוֹ, וְגִרַשׁ לְעוֹלָמִים, שְׁהָרִי אִשָּׁה עוֹלָה
לְמָקוֹם [לְמָקוֹם זֶה] וְלֹא יוֹתֵר, וְהָאִשָּׁה גִרְמָה
מָוֶת לְכָל.

בא רֵאָה, לְעוֹלָם הִבָּא כְּתוֹב (ישעיה סה) כִּי כִימִי
הָעֵץ יָמִי עָמִי. כִּימִי הָעֵץ – אוֹתוֹ שְׁנוֹדַע
בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן. כְּתוֹב (שם כה) בְּלַע הַמָּוֶת לְנֹצַח
וּמָחָה ה' אֱלֹהִים דְּמַעָה מַעַל כָּל פְּנִיִם וְחִרְפַת
עָמוּ יִסִּיר מַעַל כָּל הָאָרֶץ וְגו'.

וַיִּקְרְבוּ יָמֵי יִשְׂרָאֵל לְמוֹת. שְׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי
חֲזִיָא, כְּתוֹב וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאָרֶץ מִצְרַיִם
שִׁבְעַת עֶשְׂרֵה שָׁנָה. שָׁם בְּקִיּוּמוֹ יַעֲקֹב, וְכֵאן
בְּמִיתָתוֹ יִשְׂרָאֵל, שְׁכַתוֹב וַיִּקְרְבוּ יָמֵי יִשְׂרָאֵל
לְמוֹת. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כֵּן הוּא וְדַאי, שְׁהָרִי לֹא
כְּתוֹב וַיִּקְרַב יוֹם יִשְׂרָאֵל לְמוֹת, אֲלֵא יָמִי, וְכִי
בְּכַמָּה יָמִים מֵת בֶּן אָדָם? וְהָרִי בְּשַׁעַת אַחַת,
בְּרַגַע אֶחָד מֵת וְיוֹצֵא מִן הָעוֹלָם.

אָפֵא כֶּךָ לְמַדְנֹנִי, כְּשֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה
 לְהַשִּׁיב אֵלָיו אֶת רוּחוֹ, כָּל אוֹתָם יָמִים
 שְׁעוֹמֵד בֵּין אָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה נִפְקָדִים לְפָנָיו
 וְנִכְנָסִים בְּחֻשְׁבוֹן, וְכִשְׁנִקְרָבִים לְפָנָיו לְהַכְנִס
 בְּחֻשְׁבוֹן, מֵת הָאָדָם, וּמִשִּׁיב הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 אֵלָיו אֶת רוּחוֹ. אוֹתוֹ הֵהָבֵל שֶׁהוֹצִיא וְנִפְּחַ בּוֹ,
 מִשִּׁיב אוֹתוֹ אֵלָיו.

אֲשֵׁרִי חִלְקוּ שֶׁל אוֹתוֹ אָדָם שִׁימְיוֹ הִתְקַרְבוּ אֶל
 הַמֶּלֶךְ בְּלִי בּוֹשָׁה, וְלֹא נִדְחָה יוֹם אֶחָד
 מֵהֶם הַחוּצָה שִׁימְצֵא שְׂבֵאוֹתוֹ יוֹם שֶׁנַּעֲשֶׂה בּוֹ
 חֲטָא, לָכֵן כָּתוּב בְּצַדִּיקִים קְרִיבָה. [וְאִיךָ יִקְרָבוּ]
 מִשׁוּם שֶׁקְרָבִים יָמִיו לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ בְּלִי בּוֹשָׁה.

אֹי לְרָשָׁעִים, שֶׁלֹּא כָתוּב בָּהֶם קְרִיבָה, וְאִיךָ
 יִקְרָבוּ הַיָּמִים לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ, שֶׁהָרִי כָּל יָמָיו
 נִמְצָאוּ בְּחֻטְאֵי הָעוֹלָם, וְלָכֵן לֹא יִקְרָבוּ לְפָנֵי
 הַמֶּלֶךְ וְלֹא יִמְנּוּ לְפָנָיו וְלֹא יִזְכְּרוּ לְמַעַלָּה,
 אֲלֹא הֵם מִתְּכַפְּלִים מִתּוֹכָם. עֲלֵיהֶם כָּתוּב (משלי
 ה) דֶּרֶךְ רָשָׁעִים כָּאֶפְלָה לֹא יִדְעוּ בְּמָה יִכָּשְׁלוּ.

וְכֵאֵן וַיִּקְרָבוּ יְמֵי יִשְׂרָאֵל לְמוֹת וְדָאֵי, בְּלִי בּוֹשָׁה,
 בְּשִׁלְמוֹת, בְּחֻדוּהַ שְׁלָמָה, וּמִשׁוּם כֶּךָ יְמֵי
 יִשְׂרָאֵל, שֶׁהָיָה יִשְׂרָאֵל יוֹתֵר שָׁלֵם מִיַּעֲקֹב. וְאִם

תֹּאמֶר, הֲרִי כְּתוּב (בראשית כה) וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם,
שָׁלֵם? שָׁלֵם הִיּהוּ, אָבֵל לֹא שָׁלֵם בְּדַרְגָּה עֲלִיּוֹנָה
כְּמוֹ יִשְׂרָאֵל.

שְׁנֵינּוּ, אָמַר רַבֵּי יוֹסִי, בְּשַׁעַה שְׁיָמִי הָאָדָם
נִפְקָדִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, יֵשׁ צְדִיק
שֶׁנִּפְקָדִים יָמָיו, וְהֵם רְחוּקִים מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ, וַיֵּשׁ
צְדִיק שֶׁפָּאָשֶׁר נִפְקָדִים יָמָיו, הֵם קְרוּבִים וְסֻמוּכִים
לְמֶלֶךְ וְלֹא מְרַחֲקִים, נִכְנָסִים בְּלִי בּוֹשָׁה וְקָרְבִים
לְמֶלֶךְ. אֲשֶׁרִי חֲלָקָם. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב וַיִּקְרְבוּ יָמֵי
יִשְׂרָאֵל לְמוֹת.

וַיִּקְרָא לְבָנוּ לְיוֹסֵף. אָמַר רַבֵּי יִצְחָק, וְכִי שָׂאָר
הַשְּׁבֻטִים לֹא בָּנוּ הֵם? אֵלֶּא, אָמַר רַבֵּי
אָבֵא, יוֹסֵף הָיָה בָּנוּ יוֹתֵר מִכֻּלָּם, שְׁשָׁנֵינוּ, בְּשַׁעַה
שֶׁאֲשֶׁת פּוֹטִיפֶר דְּחָקָה אֶת יוֹסֵף, מֶה כְּתוּב? וַיָּבֵא
הַבֵּיתָה לַעֲשׂוֹת מְלֹאכְתּוֹ וְאִין אִישׁ מֵאֲנָשֵׁי הַבֵּית.
פְּסוּק זֶה הָיָה צָרִיף לְכַתֵּב וְאִין אִישׁ בְּבֵית, מֶה
זֶה מֵאֲנָשֵׁי הַבֵּית? אֵלֶּא לְהַכְלִיל אֶת דְּמוּתוֹ שֶׁל
יַעֲקֹב שֶׁהֵיטָה שֵׁם וְנִמְצָאָה שֵׁם, וּמִשּׁוֹם כֶּף
מֵאֲנָשֵׁי הַבֵּית, אָבֵל אִישׁ אַחֵר הָיָה שֵׁם. כִּיּוֹן
שֶׁהָרִים יוֹסֵף עֵינָיו וְרָאָה אֶת דְּמוּת אָבִיו, יֵשֵׁב
בְּקִיּוּמוֹ וְנִרְתַּע לְאַחֹר.

בא רֵאָה מַה כָּתוּב, וַיִּמְאֵן וַיֹּאמֶר אֶל אִשְׁתּוֹ
 אֲדַנְיָו. אָמַר לוֹ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אַתָּה
 אָמַרְתָּ וַיִּמְאֵן וַיֹּאמֶר, חַיִּיךָ וַיִּמְאֵן וַיֹּאמֶר אַחֵר יָבֵא
 לְבָרֶךְ אֶת בְּנֵיךָ וַיִּתְבָּרְכוּ בוֹ, זֶהוּ שְׁכַתוּב וַיִּמְאֵן
 אָבִיו וַיֹּאמֶר יִדְעָתִי בְנֵי יִדְעָתִי.

כִּיּוֹן שְׁאָמַר יִדְעָתִי בְנֵי, לָמָּה אָמַר יִדְעָתִי אַחֵר?
 אֵלָּא אָמַר יִדְעָתִי בְנֵי, בְּזִמְנֵן שְׁעַמְדַתְּ בְּגוֹפְךָ
 שְׁאַתָּה בְּרוּר, כְּשֶׁרְאִיתָ אֶת דְּמוּתִי וְשַׁבַּתְּ בְּקִיּוּמִךָ,
 וּמִשּׁוּם כֶּךָ כָּתוּב יִדְעָתִי בְנֵי יִדְעָתִי, עַל מַה
 שְׁאָמַרְתָּ שְׁזָהוּ הַבְּכוֹר, גַּם הוּא יִהְיֶה לְעַם וְגַם
 הוּא יִגְדֹל, וְכֵאֵן מִשּׁוּם כֶּךָ כָּתוּב וַיִּקְרָא לְבָנָו
 לְיוֹסֵף, לְבָנָו לְיוֹסֵף מִמֶּשׁ.

דְּבָר אַחֵר וַיִּקְרָא לְבָנָו לְיוֹסֵף – שְׁבַדְמוֹת אַחַת
 הָיוּ נִרְאִים. שְׁכָל מִי שֶׁרְאָה אֶת יוֹסֵף, הָיָה
 מֵעִיד שְׁבָנָו שֶׁל יַעֲקֹב הָיָה. רַבֵּי יוֹסֵי אָמַר, הַכֹּל
 כֶּךָ הוּא, וְעוֹד, שְׁיֹסֵף זָן אוֹתוֹ וְאֵת בְּנָיו בְּזַקְנוֹתוֹ,
 וְלָכֵן בָּנוּ מִמֶּשׁ יוֹתֵר מִכָּלֵם. וַיִּקְרָא לְבָנָו לְיוֹסֵף,
 לָמָּה לְיוֹסֵף וְלֹא לְאַחֵר? מִשּׁוּם שֶׁהִיָּתָה רְשׁוּת
 בִּידָו לְהַעֲלוֹתוֹ מִשָּׁם.

רַבֵּי יוֹסֵי אָמַר, כִּיּוֹן שְׁיַעֲקֹב הָיָה יוֹדֵעַ שְׁבָנָיו
 יִשְׁתַּעֲבְדוּ בְּגִלוֹת שָׁם בְּמִצְרַיִם, לָמָּה לֹא

נִקְבַּר שָׁם כְּדֵי שְׁזֻכוֹתוֹ תִּגָּן עַל בְּנָיו? לָמָּה רָצָה
לְעֵלוֹת מִשָּׁם, וְהָרִי כָּתוּב (תהלים קג) כָּרַחַם אָב עַל
בָּנִים, אֵיפֹה הֶרְחַמְנוֹת?

אָלֵא, כִּף שְׁנִינוּ, בְּשַׁעַה שְׁהִיָּה יוֹרֵד יַעֲקֹב
לְמִצְרַיִם, הִיָּה פּוֹחֵד, וְהִיָּה אוֹמֵר: חֵס
וְחִלִּילָה יִכְלוּ בְנֵי בֵּין הָעַמִּים, וְאוּלַי הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא יִסְלַק שְׁכִינָתוֹ מִמְּנִי כְּבַתְחִלָּה. מַה כָּתוּב?
וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶל יַעֲקֹב וַגּוֹ', [וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים
לְיִשְׂרָאֵל] אֵל תֵּירָא מִרְדָּה מִצְרַיִמָּה כִּי לְגוֹי גָּדוֹל
אַשְׁיִמְךָ שָׁם. וּמָה שְׁאֲמַרְתָּ אוּלַי אֶסְלַק שְׁכִינָתִי
מִבֵּינְךָ – אָנֹכִי אֵרֵד עִמָּךְ מִצְרַיִמָּה.

אָמַר עוֹד, פּוֹחֵד אָנִי שְׁמָא אֶקְבַּר שָׁם וְלֹא
אֲזַכֶּה עִם אֲבוֹתַי. אָמַר לוֹ, וְאָנֹכִי אֶעֱלֶךָ
גַּם עֲלֶיךָ. אֶעֱלֶךָ – מִמִּצְרַיִם. גַּם עֲלֶיךָ – לְהִקְבַּר
בְּקִבְרֵי אֲבוֹתֶיךָ.

מִשׁוּם כִּף רָצָה לְהַעֲלוֹת עֲצָמוֹ מִמִּצְרַיִם: אֶחָד
– כְּדֵי שֶׁלֹּא יַעֲשׂוּ מִמֶּנּוּ יִרְאָה, שְׁהָרִי
רָאָה שְׁעֵתִיד הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַפְרֵעַ
מִיִּרְאָתָם. וְאֶחָד – שֶׁרָאָה שְׁשִׁכְנָה תְּשִׁים מְדוֹרָה
בֵּין בְּנָיו בְּגִלוֹת. וְאֶחָד – כְּדֵי שֶׁיְהִיָּה גּוֹפּוֹ דָר
בֵּין גּוֹפּוֹת אֲבוֹתָיו לְהַכְלִיל בֵּינֵיהֶם, וְלֹא יִמָּנֶה עִם
רְשָׁעֵי מִצְרַיִם.

וְשַׁנְיָנוּ, הגוף של יַעֲקֹב נִמְשָׁךְ מִיַּפְיּוֹ שֶׁל אָדָם
הָרָאשׁוֹן, וְהִיָּתָה דְמוּתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב דְמוּת
עֲלִיוֹנָה וְקְדוּשָׁה, דְמוּת שֶׁל הַפֶּסֶא הַקְּדוּשׁ, וְלֹא
רָצָה לְהִקְבֵּר בֵּין רְשָׁעִים. וְסוּד הַדְּבָר, שְׂבָאָבוֹת
אֵין כָּלֵל פְּרוּד, וְעַל זֶה כְּתוּב וְשִׁכְבְּתִי עִם אָבְתִי.
וַיִּקְרָא לְבָנוֹ לְיוֹסֵף. בְּנוֹ - בְּדְמוּת אַחַת שֶׁל
הַפָּנִים, מִשּׁוּם שְׂבָרְצוֹן הָרוּחַ וְהַלֵּב
הוֹלִיד אוֹתוֹ יוֹתֵר מִכָּלֵם בֵּא רֵאָה מֵה כְּתוּב,
(בראשית ל) הַמְעַט קִחְתָּךְ אֶת אִישִׁי, שְׁכָל רְצוֹנוֹ שֶׁל
יַעֲקֹב הָיָה בְּרַחֵל, וּמִשּׁוּם כֵּךְ וַיִּקְרָא לְבָנוֹ לְיוֹסֵף.
וְשַׁנְיָנוּ, רַבִּי שְׁמַעוֹן פֶּתַח וְאָמַר, (דברים כט)
הַנְּסִתְרַת לֵה' אֱלֹהֵינוּ וְגו'. הַנְּסִתְרַת
לֵה' אֱלֹהֵינוּ, בֵּא רֵאָה כִּמָּה יֵשׁ לְאָדָם לְהַזְהֵר
מִחֻטָּאִיו וּלְהִסְתַּכֵּל שֶׁלֹּא יַעֲבֹר עַל מִצְוֹת רַבּוֹנוֹ,
שְׁשַׁנְיָנוּ, כָּל מֵה שְׂאָדָם עוֹשֶׂה בְּעוֹלָם הַזֶּה,
אוֹתָם מַעֲשִׂים כְּתוּבִים בְּסִפְר וְנִכְנָסִים בְּחֻשְׁבוֹן
לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוּשׁ, וְהַכֵּל גְּלוּי לְפָנָיו. זֶהוּ
שְׂכָתוּב (ירמיה כג) אִם יִסְתֵּר אִישׁ בְּמִסְתָּרִים וְאֲנִי
לֹא אֶרְאֶנּוּ נֹאם ה'?! אִם כֵּךְ, אֵיךְ לֹא יִשְׁמַר אָדָם
מִלְּחֻטָּא לְפָנֵי רַבּוֹנוֹ. וְשַׁנְיָנוּ, אֶפְלוּ אוֹתוֹ [מִי]
מֵה שְׂחָשֵׁב אָדָם וְעָלָה בְּרְצוֹנוֹ, הַכֵּל נִמְצָא לְפָנֵי
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלֹא נֶאֱבַד מִמֶּנּוּ.

בא ראה, באותו לילה שנכנסה לאה אל יעקב ונתנה לו אותם סימנים שנתן יעקב לרחל, עלה ברצונו שהיא רחל ושמש בה תשמיש, ואותה טפה ראשונה של יעקב היתה, שכתוב (בראשית מט) כחי וראשית אנני, וסבר שהיא רחל. הקדוש ברוך הוא שהוא מגלה עמקות ונסתרות ויודע מה שבחשכה, העלה אותו רצון למקומו, ובכורת ראובן עלתה ליוסף. מה הטעם? משום שהרי של רחל היתה אותה טפה ראשונה שיצאה מיעקב, משום שהיתה שלה, אותה בכורה ממש של ראובן ירש יוסף, ורחל ירשה את שלה. ומשום כך, סוד הדבר, לא התעלה ראובן בשם כשאר השבטים, אלא ראובן, כלומר ראו בן. ראו בן סתם. והבן הזה לא נודע שמו. ועל כן לא קראה לאה בני בשם הזה, ולא נקרא ראו בני, שהרי לאה ידעה את המעשה.

וישנינו, גלוי לפני הקדוש ברוך הוא שאין רצון יעקב היה לחטא לפניו בזה ולא הסתכל ברצון באשה אחרת באותה שעה כשאר רשעי העולם, ועל כך כתוב (שם לה) ויהיו בני יעקב שנים עשר, שהרי בניהם של שאר הרשעים בעולם שעושים אותו מעשה, נקראים בשם

אחר, וְהָרִי דְבָר זֶה יְדוּעַ בֵּין הַחֲבָרִים, וּמִשׁוּם כֶּף וַיִּקְרָא לְבָנוּ לְיוֹסֵף, בְּנוּ מִמֶּשׁ, מִהֲרֵאשִׁית וְעַד הַסִּיּוּם [בְּנוֹ] הָיָה בָנוּ.

שְׁנֵינּוּ, אָמַר רַבֵּי יוֹסֵי, בַּמָּה הַשְּׁבִיעַ יַעֲקֹב אֶת יוֹסֵף, שְׁכָתוּב שִׁים נָא יָדְךָ תַּחַת יָרְכִי? אֲלָא בְּאוֹתוֹ אוֹת הַבְּרִית שְׁהִיָּה רָשׁוּם בְּבִשְׂרוֹ, שְׂזוּ חֲשִׁיבוֹת הָאָבוֹת יוֹתֵר מִהַכֹּל, וּבְרִית זוּ הִיא סוּד שֶׁל יוֹסֵף.

אָמַר רַבֵּי שְׁמַעוֹן, בְּאַבְרָהָם וּבְיַעֲקֹב כָּתוּב שִׁים נָא יָדְךָ תַּחַת יָרְכִי. תַּחַת יָרְכִי, כְּלוֹמֵר בְּאוֹתוֹ מְקוֹם שְׂרָמוֹז בְּשֵׁם הַקְּדוֹשׁ וּמוֹצִיא זֶרַע קָדֵשׁ נְאֻמָּן לְעוֹלָם. בְּיַצְחָק לֹא כָתוּב, כִּי יֵצֵא מִמֶּנּוּ עֶשׂוֹ.

עוֹד, מָה הַטַּעַם שִׁים נָא יָדְךָ תַּחַת יָרְכִי, אֵל נָא תִקְבְּרֵנִי בְּמִצְרָיִם? אֲלָא אָמַר לוֹ יַעֲקֹב לְיוֹסֵף, בְּרָשָׁם הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה הַשְּׁבַע לִי, שְׁהוֹצִיא זֶרַע קְדוֹשׁ נְאֻמָּן לְעוֹלָם, וְנִשְׁמַר וְלֹא נִטְמָא לְעוֹלָמִים, שְׁלֹא יִקְבֵר בֵּין אוֹתָם הַטְּמָאִים שְׁלֹא שְׁמָרוּ אוֹתוֹ לְעוֹלָמִים, שְׁכָתוּב בָּהֶם (יחזקאל כג) אֲשֶׁר בְּשָׂר חַמּוּרִים בְּשָׂרָם וְזָרְמַת סוּסִים זָרְמָתָם.

וְאִם תֹּאמַר, הָרִי יוֹסֵף, שְׁשָׁמַר אוֹתוֹ מֵעַל הַכֹּל, לָמָּה נִקְבֵר בֵּינֵיהֶם? אֲלָא שְׁנֵינּוּ, כָּתוּב (שם

(א) הִיָּה הִיָּה דְבַר ה' אֶל יַחְזִקְאֵל בֶּן בּוּזֵי הַכֹּהֵן
 בְּאַרְץ כְּשָׁדִים עַל נְהַר כְּבָר. וְהָרִי שְׁנִינוּ שְׁשִׁכְיָנָה
 לֹא שׁוּרָה, רַק בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל, אִזּוּ לְמָה כָּאן
 שְׁכִינָה? אֶלֶּא כְּתוּב עַל נְהַר כְּבָר, וְכְתוּב וַתְּהִי
 עָלָיו שָׁם יַד ה'. אִף כָּאן, אֲרוּנוּ שֶׁל יוֹסֵף נִשְׁלַף
 בְּתוֹךְ הַמַּיִם. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אִם יוֹסֵף
 יַעֲלֶה מִכָּאן, הַגְּלוּת לֹא תִתְקַיֵּם, אֶלֶּא תִהְיֶה
 קְבוּרָתוֹ בְּמָקוֹם שֶׁלֹּא נִטְמָא, וַיִּסְבְּלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 אֶת הַגְּלוּת.

שְׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, רָאָה יַעֲקֹב שְׁהָרִי בְּכָל
 נִתְקַן לְכֹסֵא הַקְּדוֹשׁ בְּאֲבוֹת [כְּפֹאבוֹת].
 אָמַר, אִם כֵּן, יִקְבֵּר, אֵיךְ הַגּוֹף הַזֶּה יִתְאַחַד
 בְּאֲבוֹת. וְאֶפְלוּ הַמַּעֲרָה שְׁנִקְבֵּר שָׁם נִקְרָאת
 מִכְּפֻלָּה, מִשּׁוּם שֶׁכָּל דְּבַר שֶׁל מִכְּפֻלָּה הוּא שְׁנַיִם
 וְאַחַד, אִף הַמַּעֲרָה שְׁנַיִם וְאַחַד.

וּבֵא וּרְאָה, הָאֲבוֹת זָכוּ לְהִקְבֵּר שָׁם הֵם
 לְזוּוּגֵיהֶם. יַעֲקֹב – הוּא וְלֹאָה. מָה הַטַּעַם
 רַחֵל לֹא, וְהָרִי כְּתוּב וְרַחֵל עֲקָרָה, שְׁהִיא עֲקָרָה
 הַבַּיִת? אֶלֶּא לֹאָה זָכְתָה בּוֹ לְהוֹצִיא שְׁשָׁה שְׁבָטִים
 מִגְּזַע קְדוֹשׁ בְּעוֹלָם יוֹתֵר, וּמִשּׁוּם כֵּן הִיא נִתְנָה
 עִמּוֹ לְזוּוּג בְּמַעֲרָה.

אמר רבי יהודה, כל ימיה היתה לאה עומדת בפרשת דרכים, ובכתה בשביל יעקב, כששמעה שהוא צדיק, ותפלה היא הקדימה לו, והינו שכתוב (בראשית כט) ועיני לאה רכות, כמו שבארנו שמקדימה ויושבת בפרשת דרכים לשאל.

רחל לא יצאה לדרכים לעולם, משום כך זכתה לאה להקבר עמו, ורחל קבורתה עומדת בפרשת דרכים ונקברה שם. זהו שכתוב ואני בבאי מפדן ארם מתה עלי רחל. מה זה עלי? עלי ודאי, כלומר בגללי. בארץ כנען בדרך – בגללי מתה בדרך, שלא יצאה בשבילי לעולמים כמו אחותה.

משום כך, לאה שיצאה ובכתה בפרשת דרכים בשביל יעקב, זכתה להקבר עמו. רחל שלא רצתה לצאת ולשאל בשבילו, משום כך קבורתה בפרשת דרכים, וסוד הדבר הרי בארנו ונתבאר, זה בגלוי וזה בנסתר.

ובא וראה, ששנינו, דמעות רבות שפכה אותה לאה הצדקת כדי להיות חלקו של יעקב ולא של אותו עשו הרשע. והינו מה ששנינו, כל

אָדָם שְׁשׁוּפֶף דְּמַעוֹת לְפָנַי הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֶף
עַל גַּב שְׁנַגְזָר עָלָיו עֲנָשׁ – הוּא יִקְרַע, וְלֹא יוּכַל
אוֹתוֹ עֲנָשׁ לְשַׁלֵּט בּוֹ. מִנִּין לָנוּ. מִלְּאָה, שְׁהָרִי נִגְזָר
עַל לְאָה לְהִיּוֹת חֶלְקוֹ שֶׁל עֲשׂוֹ, הִיא בְּבִקְשָׁתָהּ
הַקְדִּימָה לִיעֶקֶב וְלֹא נִתְּנָה לְעֲשׂוֹ.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, וְשִׁכְבְּתִי עִם אֲבֹתַי. רַבִּי יִצְחָק
פָּתַח וְאָמַר, (קהלת א) מֶה יִתְרוֹן לְאָדָם בְּכָל
עֲמָלוֹ שִׁיעֲמַל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ. בְּכֹמָה מְקוֹמוֹת
נִתְבָּאָר שֶׁהִסְתַּכְּלָנוּ בְּדִבְרֵי שְׁלֹמֹה וְנִרְאָה
שֶׁדְּבָרָיו סְתוּמִים, אֲבָל כָּל דְּבָרֵי שְׁלֹמֹה, כָּלֵם
נִקְרָאוּ בְּחֻכְמָה.

שְׁשָׁנִינוּ, כְּתוּב וַתֵּרֶב חֲכָמַת שְׁלֹמֹה. בִּימֵי
שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ עֲמָדָה הִלְבְּנָה
בְּשִׁלְמוֹת, וְהֵינּוּ שְׁפָתוֹב (מלכים-א ה) וַתֵּרֶב חֲכָמַת
שְׁלֹמֹה מִחֲכָמַת כָּל בְּנֵי קָדָם. שָׁם שָׁנִינוּ, מִי הֵם
בְּנֵי קָדָם? הָרִי פְרֹשׁוּהָ, אֲבָל חֲכָמַת בְּנֵי קָדָם הִיא
חֲכָמָה שִׁירְשׁוּ מֵאַבְרָהָם.

שְׁשָׁנִינוּ, כְּתוּב (בראשית כה) וַיִּתֵּן אַבְרָהָם אֶת כָּל
אֲשֶׁר לוֹ לְיִצְחָק. מֶה זֶה אֶת כָּל אֲשֶׁר
לוֹ? זֶה חֲכָמָה עֲלִיוֹנָה שְׁהִיָּה יוֹדֵעַ בְּשֵׁם הַקְדוֹשׁ
שֶׁל הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וּמִשְׁמַע אֶת, אֶת כָּל אֲשֶׁר

לו - שְׁהִיָּה שְׁלוּ. כְּמוֹ שְׁשָׁנִינוּ, בְּאוֹתָהּ בַּת
שְׁהִיָּתָה לְאַבְרָהָם, וּבְכָל שָׁמָּה.

וְלִבְנֵי הַפִּילֵגָשִׁים אֲשֶׁר לְאַבְרָהָם נָתַן אַבְרָהָם
מִתַּנְתַּן וְגו'. שְׁנַתְּנָן לָהֶם דְּבָרִים יְדוּעִים
בְּכַתְרִים הַתַּחְתּוֹנִים. וּבְאִיזָה מְקוֹם הַשְּׂרָה אוֹתָם?
אֶל אֶרֶץ קָדֶם, וּמִשָּׁם יִרְשׁוּ בְּנֵי קָדֶם חֲכָמָה, וְהֵינּוּ
שְׁכֵתוֹב מִחֲכָמַת כָּל בְּנֵי קָדֶם.

שְׁשָׁנִינוּ, יוֹם אֶחָד הָיָה בָּא רַבִּי שְׁמַעוֹן מִקְפּוֹטְקִיָּא
לְלוֹד, וְהָיָה עִמּוֹ רַבִּי אַבָּא וְרַבִּי יְהוּדָה.
רַבִּי אַבָּא הָיָה עֵיף וְרַץ אַחֲרֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן, שְׁהִיָּה
רוֹכֵב. אָמַר רַבִּי אַבָּא, וְדַאי (הוֹשַׁע יָא) אַחֲרֵי ה' יִלְכוּ
כְּאַרְיֵה יִשְׂאָג.

יִרְדַּ רַבִּי שְׁמַעוֹן, אָמַר לוֹ, וְדַאי כְּתוֹב (דְּבָרִים ט)
וְאַשְׁבַּ בְּהַר אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה.
וְדַאי שְׁחֲכָמָה לֹא מִתִּישְׁבַּת אֶלָּא כְּשֶׁאָדָם יוֹשֵׁב
וְלֹא הוֹלֵךְ, אֶלָּא עוֹמֵד בְּקִיּוּמוֹ. וְהָרִי בְּאַרְנוֹ אֶת
הַדְּבָרִים עַל מֵה כְּתוֹב וְאַשְׁבַּ. עֲכָשׁוּ בְּמִנוּחָהּ
הַדְּבָר תְּלוּי. יִשְׁבוּ.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, כְּתוֹב וְתָרַב חֲכָמַת שְׁלֵמָה
מִחֲכָמַת כָּל בְּנֵי קָדֶם וּמִכָּל חֲכָמַת
מִצָּרִים. מֵה הִיא חֲכָמַת שְׁלֵמָה, וּמֵה הִיא חֲכָמַת

מְצָרִים, וְמָה הִיא חֲכָמַת כָּל בְּנֵי קָדָם? אָמַר לוֹ, בָּא רְאָה, בְּכִמָּה מְקוֹמוֹת פְּרִשׁוּהָ בְּאוֹתוֹ שֵׁם. שְׁהִלְבְּנָה כְּשִׁמְתִּבְרַכְתָּ מֵהַכֹּל כְּתוֹב וְתִרְב, בִּימֵי שְׁלֵמָה, שְׁהִתְרַבְּתָה וְהִתְבָּרְכָה וְעִמְדָה בְּשְׁלֵמוֹת.

וְשִׁנְיָנוּ, אֵלֶּף הָרִים מִתְגַּדְּלִים לְפָנֶיהָ, וְכֹלָם הָיוּ לְפָנֶיהָ שְׁאִיבָה אַחַת, וְאֵלֶּף נְהָרוֹת גְּדוֹלִים לָהּ, וְגוֹמְעֵת אֶת כָּלָם בְּגִמְיָעָה אַחַת. צְפָרְנִיָּה אוֹחֲזוֹת בְּאֵלֶּף וְשִׁבְעִים עֶבְרִים. יָדֶיהָ אַחֲזוֹת לְעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה [וְחֲמִשָּׁה] אֵלֶּף עֶבְרִים, אֵין יוֹצֵא מִמֶּנָּה לְצַד זֶה, וְאֵין יוֹצֵא מִמֶּנָּה לְצַד אַחֵר. כִּמָּה וְכִמָּה אֵלֶּפֶי מְגֻנָּים אַחֲזִים בְּשַׁעְרוֹתֶיהָ.

עֵלָם אֶחָד שְׁאָרְכוּ מֵרֵאשׁ הָעוֹלָם וְעַד סוּף הָעוֹלָם יוֹצֵא בֵּין רְגְלֶיהָ, מִתְלַבֵּשׁ בְּשֵׁשׁ מִכּוֹת אֵשׁ, בְּגוֹנִים אֵלוֹ הִתְמַנָּה עַל הַתְּחַתּוֹנִים [מִתְחַת] מְאַרְבָּעָה צְדָדֶיהָ. זֶהוּ נֶעַר שְׁאוּחַז שֵׁשׁ מְאוֹת וְשֵׁלֶשׁ עֶשְׂרֵה מִפְּתָחוֹת עֲלִיוֹנִים מִצַּד הָאֵם, וְכֹל הַמִּפְּתָחוֹת הָעֲלִיוֹנִים בְּלֵהֵט הַחֶרֶב שְׁחוּגְרָ בְּמַתְנֵיוֹ תְּלוּיִים.

לְאוֹתוֹ נֶעַר קוֹרְאִים חֲנוּךְ בֶּן יִרְד, בְּאוֹתָן בְּרִיתוֹת, שְׁכָתוֹב (מִשְׁלֵי כב) חֲנוּךְ לְנֶעַר עַל

פִּי דְרָכוֹ. וְאִם תֹּאמְרוּ, מִשְׁנֵה הִיא וְלֹא בְרִיתָא –
 בְּמִשְׁנֵתָנוּ בְּאַרְנוֹ אֶת הַדְּבָרִים, וְהָרִי נִתְבָּאָר, וְהַכֹּל
 דְּבַר אֶחָד הִסְתַּכְּלוּ [נִתְקַנְנוּ]. תַּחֲתֵיו תּוֹפְסוֹת חֵיוֹת
 הַשָּׂדֶה, שְׁשָׁנִינוּ [שָׁבָא רְאֵה], כְּמוֹ שִׁישְׂרָאֵל
 הַקְּדוֹשׁ הָעֲלִיּוֹן נִקְרָא בֵּין לְאִמּוֹ, שְׁכָתוּב (שם ד) כִּי
 בֵּין הָיִיתִי לְאָבִי רַךְ וַיַּחֲדֵי לְפָנַי אֲמִי, וְכָתוּב (שמות
 ד) בְּנֵי בְכָרֵי יִשְׂרָאֵל, כֶּף גַּם לְמַטֵּה זֶה נִקְרָא נֶעַר
 לְאִמּוֹ, שְׁכָתוּב (הושע יא) כִּי נֶעַר יִשְׂרָאֵל וְאֶהְבֶּהוּ.
 וּבְכַמָּה גּוֹנִים נִקְרָא בֶּן יָרֵד, וְהָרִי בְּאַרְנוֹ.

אַבְל בֵּא רְאֵה, בֶּן יָרֵד מִמֶּשׁ, שְׁשָׁנִינוּ, עֶשֶׂר
 יְרִידוֹת יָרְדָה שְׁכִינָה אֶרֶץ, וְאֶת כָּלֶם בְּאַרְנוֹ
 הַחֲבָרִים וְנִתְבָּאָר. וְתַחַת זֶה כְּמָה חֵיוֹת עוֹמְדוֹת,
 שְׁנִקְרָאוֹת חֵיוֹת הַשָּׂדֶה מִמֶּשׁ.

תַּחַת אוֹתָן הַחֵיוֹת נֶאֱחָזוֹת שְׁעָרוֹת הַלְּבָנָה
 שְׁנִקְרָאוֹת כּוֹכְבֵי שְׂרָבִיט, שֶׁל שְׂרָבִיט
 מִמֶּשׁ, בְּעֲלֵי דִין, בְּעֲלֵי מִשְׁקָל, בְּעֲלֵי הַדִּין הַקָּשָׁה,
 בְּעֲלֵי חֲצָפָה, וְכָלֶם נִקְרָאִים בְּעֲלֵי [שְׁעָרוֹת]
 אֲרָגְמָן. יָדִיָּה וְרַגְלִיָּה אֲחֻזוֹת בְּזֶה כְּמוֹ אֲרִיָּה
 [קְדוֹשׁ] חֲזַק שְׂאוּחָז בְּטָרְפוֹ, וְעַל זֶה כָּתוּב (מִיכָה ה)
 וְטָרַף וְאִין מְצִיל.

צִפְרָנְיָה – כָּל אוֹתָם שְׁמִזְכִּירִים אֶת חֲטָאֵי בְּנֵי
 הָאָדָם וְכוֹתְבִים וְרוֹשְׁמִים אֶת

חֲטֵאֵיהֶם בְּתַקְףֵ הַדִּין הַקָּשֶׁה, וְלִכֵּן כָּתוּב (ירמיה טז)
 חֲטֵאת יְהוּדָה כְּתוּבָה בְּעֵט בְּרוֹזַל בְּצַפְרֵן שְׁמִיר.
 מה זה שְׁמִיר? אותו שְׁרוּשֵׁם וְנוֹקֵב בְּאָבֵן וְחוֹתֶךָ
 אוֹתָהּ לְכֹל צַד. זֶה־מַת הַצְּפָרְנִים – כָּל אֵלוֹ שֶׁלֹּא
 נִדְבָקִים בְּגוּף הַמֶּלֶךְ וְיוֹנְקִים מִצַּד הַטְּמֵאָה
 כְּשֶׁמֶתְחִילָה הַלְּבָנָה לְהַפְגִּים.

וּמִשׁוּם שֶׁשְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ יִרֶשׁ אֶת הַלְּבָנָה
 בְּשִׁלְמוֹתָהּ, צָרִיךְ לִירֶשׁ אוֹתָהּ
 בְּפָגִימָתָהּ, וְלִכֵּן הַשְּׁתַדֵּל לְדַעַת אֶת דַּעַת
 [רְצוֹן] הַרוּחוֹת וְהַשְּׂדִים, כְּדֵי לִירֶשׁ אֶת הַלְּבָנָה
 בְּכָל צְדָדֶיהָ.

וּבִימֵי שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ בְּכֹל הָאִירָה הַלְּבָנָה. זֶהוּ
 שְׁכָתוּב (מלכים-א ה) וַתֵּרֶב חֲכָמַת שְׁלֵמָה.
 וַתֵּרֶב דּוֹקָא. מִחֲכָמַת כָּל בְּנֵי קָדֶם, סוּד עֲלִיוֹן
 הוּא, כְּכָתוּב (בראשית לו) וְאֵלֶּה הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מָלְכוּ
 בְּאֶרֶץ אֲדוּם וְגו', וְאֵלֶּה נִקְרְאוּם בְּנֵי קָדֶם, שְׁכָלָם
 לֹא הִתְקַיְמוּ, פָּרַט לָזֶה שְׁכָלוֹל זָכָר וְנִקְבָּה,
 שֶׁנִּקְרָא הַדֵּר, שְׁכָתוּב וַיִּמְלֹךְ תַּחֲתָיו הַדֵּר וְגו'.

וְשָׁנִינוּ, שְׂאָף עַל גַּב שֶׁהִתְקַיְמָה [שֶׁהָאִירָה
 הַלְּבָנָה], לֹא הָאִירָה בְּשִׁלְמוֹת, עַד
 שֶׁבָּא שְׁלֵמָה שְׂרָאוּי כְּנַגְדָּהּ, כְּמוֹ שֶׁבְּאֶרְנוּ,
 שְׁמִשׁוּם כֶּךָ אִמּוֹ הִיָּתָה בַת שִׁבְעַ.

וּמִכָּל חֲכָמַת מִצְרַיִם - זֶה הַחֲכָמָה הַתַּחְתּוֹנָה
 שֶׁנִּקְרְאת שִׁפְחָה שְׁאֵחַר הַרְחִים, וְהַכֹּל
 כְּלָלָה חֲכָמָה זֹו שֶׁל שְׁלֵמָה - חֲכָמַת בְּנֵי קָדָם
 וְחֲכָמַת מִצְרַיִם. אָמַר רַבִּי אַבָּא, בְּרוּךְ הַרְחֵמֶן
 שֶׁשְׂאֵלְתִי דָבָר זֶה לְפָנֶיךָ, שֶׁהָרִי בְּכֹל הַדְּבָרִים
 הִלְלוּ [דְּבָר זֶה] זְכִיתִי. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, דְּבָרִים
 אֵלוּ הָרִי בְּאַרְנוֹם, וְהָרִי נֶאֱמָרוּ.

שְׁנֵינּוּ, (קהלת א) מִה יִתְרוֹן לְאָדָם בְּכֹל עֲמָלוֹ. יְכוּל
 אֵיךְ עֵמַל הַתּוֹרָה? תִּלְמוּד לֹוֹמַר, שִׁיעֵמַל
 תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ [כְּתוּב]. שׁוֹנָה עֲמָלָה שֶׁל תּוֹרָה,
 שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִן הַשֶּׁמֶשׁ. רַבִּי חִיָּיא אָמַר, אֵיךְ
 עֲמָלָה שֶׁל תּוֹרָה, שֶׁהוּא עֵמַל בְּגִלְל בְּנֵי אָדָם אוֹ
 בְּשִׁבִיל כְּבוֹדוֹ. עַל זֶה כְּתוּב תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁזֶה
 לֹא עוֹלָה לְמַעְלָה. שְׁנֵינּוּ, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֶפְלוּ
 אִם אָדָם עוֹמֵד אֶלֶף שָׁנִים, אוֹתוֹ יוֹם שֶׁמִּסְתַּלֵּק מִן
 הָעוֹלָם דּוֹמָה לוֹ כְּאֵלוּ לֹא הִתְקַיֵּם, רַק יוֹם אֶחָד.
 וְשִׁכְבְּתִי עִם אֲבֹתִי. אֲשֶׁרִי חִלְקָם שֶׁל הָאֲבוֹת
 שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עָשָׂה אוֹתָם
 מְרַכְבֵּה קְדוּשָׁה לְמַעְלָה וְהִתְרַצָּה בָהֶם לְהִתְעַטֵּר
 עִמָּהֶם. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (דְּבָרִים י) רַק בְּאַבְתִּיךָ חֶשֶׁק ה'
 וְגו'. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, יַעֲקֹב הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁהִעֲטוֹר
 שְׁלוֹ הוּא בְּאֲבוֹתָיו, שֶׁהָרִי הִעֲטוֹר שֶׁל הָאֲבוֹת

הוא עמו, והוא עמָהם. ועל זה באותיות חקוקות שְׁנִינוּ, ש שלשה קשרים, שְׁנֵי קשרים – אחד מצד זה ואחד מצד זה, ואחד שכולל אותם. וזהו שְׁנִינוּ, (שמות כו) והברית התיכן בתוך הקרשים מברח מן הקצה אל הקצה. ואותו קשר שבאמצע אחוז לצד זה ולצד זה, ועל זה כתוב ושכבתי עם אבתי, ודאי.

ושכבתי עם אבתי וגו'. רבי יהודה פתח ואמר, (ישעיה מב) החרשים שמעו והעורים הביטו לראות. החרשים שמעו – אלו בני אדם שלא מקשיבים לדבורי התורה ולא פוקחים אזניהם לשמע את מצוות רבונו. והעורים – שלא מסתכלים לדעת על מה הם עומדים, שהרי בכל יום ויום הפרוז יוצא וקורא, ואין מי שישגיח.

שלא מודנו, באותם ימים שנברא האדם, באותו יום שיוצא לעולם, כלם עומדים בקיומם והולכים וטסים בעולם, יורדים ומזהירים את האדם כל יום ויום לבדו. וכשאותו יום בא ומזהירים אותו, ובן אדם עושה באותו יום חטא לפני רבונו – אותו יום עולה בבושה ומעיד עדות, ועומד לבדו בחוץ.

וְשָׁנֵינוּ, אַחַר שְׁעוּמַד לְבָדוּ, יוֹשֵׁב, עַד שְׁאָדָם
 עוֹשֶׂה מְמַנּוּ תְּשׁוּבָה. זָכָה – שָׁב אוֹתוֹ
 יוֹם לְמָקוֹמוֹ. לֹא זָכָה – אוֹתוֹ יוֹם יוֹרֵד וּמְשַׁתְּתֵף
 עִם אוֹתָהּ רוּחַ שְׁבַחוּץ, וְשָׁב לְבֵיתוֹ, וְנִתְקַן
 בְּדַמוֹת אוֹתוֹ אָדָם מִמֶּשׁ כְּדֵי לְהִרְעֵ לוֹ, וְדָר עִמוֹ
 בְּבֵיתוֹ. וַיֵּשׁ שְׁדִירוֹ לְטוֹב, אִם הוּא זוֹכָה. וְאִם
 לֹא, הוּא דָר עִמוֹ לְרַע.

בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף נִפְקָדִים אוֹתָם יָמִים וַחֲסָרִים,
 וְלֹא נִכְנָסִים בְּחֻשְׁבוֹן שֶׁל אוֹתָם שְׁנֵשְׁאָרוֹ.
 אוֹי לְאוֹתוֹ הָאָדָם שְׁגוּרַע יָמָיו לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ
 הַקָּדוֹשׁ, וְלֹא הִשְׁאִיר לְמַעְלָה יָמִים לְהִתְעַטֵּר
 בָּהֶם בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם וּלְהִתְקַרֵּב עִמָּם לְפָנֵי
 הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ.

בֵּא רְאֵה, כְּשֶׁקָּרְבִים אוֹתָם יָמִים לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ
 הַקָּדוֹשׁ, אִם הוּא צְדִיק, זֶה הָאָדָם שְׁיוּצָא מִן
 הָעוֹלָם וְנִכְנָס בְּאוֹתָם יָמִים, וְהֵם לְבוּשֵׁי כְבוֹד
 שְׁנֵשְׁמָתוֹ מִתְּלַבֶּשֶׁת בָּהֶם, וְהֵם אוֹתָם יָמִים
 שְׁצְדִיק הָיָה בָּהֶם וְלֹא הִרְשִׁיעַ בָּהֶם.

אוֹי לְאוֹתוֹ שְׁגוּרַע יָמָיו לְמַעְלָה, שְׁכַאֲשֶׁר רוּצִים
 לְהִלְבִּישׁ אוֹתוֹ בְּיָמָיו, אוֹתָם יָמִים שְׁפָגַם
 בְּחֻטְאָיו חֲסָרִים מֵאוֹתוֹ לְבוּשׁ, וּמִתְּלַבֶּשׁ בְּכַדָּד

חָסַר. כָּל שֶׁכֶּן אִם הֵם רַבִּים, וְאֵין לְאָדָם בְּמָה
 לְהִתְלַבֵּשׁ בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם, אָזִי אוֹי לוֹ וְאוֹי לְנַפְשׁוֹ,
 שְׂדָנִים אוֹתוֹ בְּגִייהֶנּוּ עַל אוֹתָם יָמִים, יָמִים עַל
 יָמִים, יָמִים עַל כָּל אֶחָד שָׁנִים. שְׂכָאֲשֶׁר יוֹצֵא מִן
 הָעוֹלָם הַזֶּה, אֵינּוּ מוֹצֵא יָמִים לְהִתְלַבֵּשׁ בָּהֶם,
 וְלֹא יִהְיֶה לוֹ לְבוּשׁ בְּמָה לְהִתְכַּסּוֹת. אֲשֶׁרִי
 הַצְּדִיקִים שְׂכָל יְמֵיהֶם שְׂמוּרִים הֵם אֶצֶל הַמֶּלֶךְ
 הַקָּדוֹשׁ, וְנִעְשִׂים מֵהֶם לְבוּשֵׁי כְבוֹד לְהִתְלַבֵּשׁ
 בָּהֶם בְּעוֹלָם הַבָּא.

שְׁנַיִנוּ בְּסוּד הַמְשָׁנָה, מֵה שְׂכָתוּב (בראשית ג) וַיֵּדְעוּ
 כִּי עִירְמָם הֵם – יְדִיעָה מִמֶּשׁ יְדְעוּ,
 שְׂאוֹתוֹ לְבוּשׁ שֶׁל כְּבוֹד שֶׁנִּעְשָׂה מֵאוֹתָם יָמִים
 נִגְרַע מֵהֶם, וְלֹא נִשְׂאָר יוֹם מֵאוֹתָם יָמִים לְהִתְלַבֵּשׁ
 בוֹ. זֶהוּ שְׂכָתוּב (תהלים קלט) גִּלְמֵי רָאוּ עֵינֵיהָ וְעַל
 סַפְרָךְ כָּלָם יִכְתְּבוּ יָמִים יִצְרוּ. יָמִים יִצְרוּ וַדָּאֵי.
 וְלֹא אֶחָד בָּהֶם, שְׁהָרִי לֹא נִשְׂאָר אֶחָד לְהִתְלַבֵּשׁ
 בוֹ, עַד שֶׁהִשְׁתַּדַּל אָדָם וְעָשָׂה תְּשׁוּבָה, וְהַקָּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא קִבֵּל אוֹתוֹ וְעָשָׂה לוֹ כְּלֵי לְבוּשׁ אַחֲרִים,
 וְלֹא מִן הַיָּמִים שְׁלוֹ. זֶהוּ שְׂכָתוּב (בראשית ג) וַיַּעַשׂ ה'
 אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כְּתָנוֹת עוֹר וַיִּלְבָּשֵׁם.

בֵּא רֵא, בְּאַבְרָהָם שְׂזָכָה מֵה כְּתוּב? (שם כד) בֵּא
 בְּיָמִים, מִשׁוּם שְׂזָכָה. כֶּאֱשֶׁר הִסְתַּלַּק מִן

הָעוֹלָם הַזֶּה, מִמֶּשׁ בְּאוֹתָם יָמִים שְׁלוֹ, נִכְנָס
וְהִתְלַבֵּשׁ בָּהֶם, וְלֹא נִגְרַע מֵאוֹתוֹ לְבוּשׁ כְּבוֹד
כְּלוּם, שְׁפָתוֹב בָּא בַיָּמִים. בְּאִיּוֹב מַה כָּתוּב? (איוב
(א) וַיֹּאמֶר עָרִם יִצְתִּי מִבֶּטֶן אִמִּי וְעָרִם אָשׁוּב שָׁמָּה,
שְׁהָרִי לֹא נִשְׂאָר לְבוּשׁ לְהִתְלַבֵּשׁ בוֹ.

שְׁנֵינּוּ, אֲשֶׁרֵיהֶם הַצְּדִיקִים, שְׁיִמְיָהֶם צְדִיקִים,
וְנִשְׂאָרוֹ לְעוֹלָם הַבָּא [צְדִיקִים], וְכֹאֲשֶׁר
יוֹצְאִים, כָּלֵם מִתְחַבְּרִים וְנִעֲשִׂים לְבוּשֵׁי כְבוֹד
לְהִתְלַבֵּשׁ בוֹ, וּבְאוֹתוֹ לְבוּשׁ זוֹכִים לְהִתְעַנֵּג מֵעֲנֵג
הָעוֹלָם הַבָּא, וּבְאוֹתוֹ לְבוּשׁ עֲתִידִים לְקוּם
לְתַחֲיָה, וְכֹל אוֹתָם שְׁיִשׁ לָהֶם לְבוּשׁ יְקוּמוֹ. זֶהוּ
שְׁפָתוֹב (איוב לח) וַיִּתְיַצְּבוּ כִּמוֹ לְבוּשׁ. אוֹי לְאוֹתָם
רְשָׁעִים שֶׁל הָעוֹלָם שְׁיִמְיָהֶם בְּחֻטְאֵיהֶם [עוֹלָמוֹת]
חֲסֵרִים, וְלֹא נִשְׂאָר מֵהֶם בְּמַה שְׁיִתְכַסּוּ כְּשִׁיִּצְאוּ
מִן הָעוֹלָם.

שְׁנֵינּוּ, כָּל אוֹתָם צְדִיקִים שְׁזָכוּ לְהִתְלַבֵּשׁ
בְּלְבוּשׁ כְּבוֹד בַּיָּמִיהֶם, מִתְעַטְרִים
בְּאוֹתוֹ עוֹלָם [לְבוּשׁ] מִהֶעֱטוּרִים שְׁבָהֶם
מִתְעַטְרִים הָאֲבוֹת, מֵאוֹתוֹ נִחַל שְׁיוּצָא וְשׁוֹפֵעַ לְגַן
עֵדֶן. זֶהוּ שְׁפָתוֹב וְנִחַךְ ה' תָּמִיד וְהִשְׁבִּיעַ
בְּצַחְצְחוֹת נִפְשָׁךְ וְגו'. וְאוֹתָם רְשָׁעֵי הָעוֹלָם שֶׁלֹּא
זָכוּ לְהִתְלַבֵּשׁ בְּלְבוּשׁ שֶׁל יָמֵיהֶם, עָלִיהֶם כָּתוּב

(ירמיו יז) וְהָיָה כַּעֲרֵעַר בְּעַרְבָּה וְלֹא יֵרָאֶה כִּי יָבֹא

טוֹב וְשָׁכַן חֲרָרִים בַּמִּדְבָּר.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֲשֶׁרִי חֶלְקוֹ שֶׁל יַעֲקֹב שֶׁבִטְחוֹן

יֵתֵר הָיָה לוֹ, שֶׁכָּתוּב וְשָׁכַבְתִּי עִם אֲבֹתַי,

שְׁאֲזָכָה בָּהֶם וְלֹא בְּאַחֵר. שְׁאֲזָכָה בָּהֶם לְהַתְלַבֵּשׁ

בַּיָּמִים שָׁלוֹ וּבַיָּמִים שְׁלֵהֶם.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, כָּתוּב (בראשית כז) וַיֵּרַח אֶת רֵיחַ

בְּגָדָיו וַיְבָרְכֵהוּ. בְּגָדָיו? בְּגָדֵי עֵשָׂו הָיָה

צָרִיךְ לְכַתֵּב, שֶׁהָרִי לֹא הָיוּ שָׁלוֹ, אֲלֹא שֶׁל עֵשָׂו

הָיוּ בְּגָדִים אֵלָיו, שֶׁכָּתוּב (סו) וַתִּקַּח רַבֵּקָה אֶת

בְּגָדֵי עֵשָׂו בְּנֵה הַגָּדֹל הַחֲמֹדֶת? בְּגָדֵי עֵשָׂו כָּתוּב

[כָּאן], וְכֵאֵן רֵיחַ בְּגָדָיו, שֶׁל יַעֲקֹב מִשְׁמַע.

אָלֵא כִּךְ בְּאַרְנוֹ, וַיֵּרַח, כְּלוֹמַר שֶׁהִסְתַּכַּל הָלְאָה,

וְהָרִיחַ אֶת רֵיחַ לְבוּשׁוֹ שֶׁל אוֹתוֹ הָעוֹלָם

וְאִזּוֹ בְּרָכוֹ, וְעַל זֶה כָּתוּב רָאָה רֵיחַ בְּנֵי כְּרִיחַ שְׂדֵה,

זֶהוּ שְׂדֵה הַתְּפוּחִים הַקְּדוּשִׁים. וְאָמַר, הוֹאִיל

וְזָכִיתָ בְּאוֹתָם לְבוּשֵׁי כְבוֹד – וַיִּתֵּן לָךְ הָאֱלֹהִים

מִטַּל הַשָּׁמַיִם. מֵה מִשְׁמִיעַ? מִשּׁוֹם שֶׁבְּאוֹתוֹ שְׂדֵה

תְּפוּחִים קְדוּשִׁים נוֹטֵל טַל כָּל יוֹם מֵאוֹתוֹ מְקוֹם

שְׁנִקְרָא שָׁמַיִם, שֶׁכָּתוּב מִטַּל הַשָּׁמַיִם.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בִּרְךְ אוֹתוֹ בְּכָל – מִטַּל הַשָּׁמַיִם

וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ. מֵה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שְׁוִיֵּרַח

אֶת רֵיחַ בְּגָדָיו, בְּגָדָיו מִמַּשׁ, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוּ. שְׁנִינוּ,
אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת רֵיחוֹת עוֹלָיִם בְּכָל יוֹם מִגֵּן
עֵדֶן, שֶׁבָּהֶם מִתְבַּשְׂמִים אוֹתָם לְבוּשֵׁי כְבוֹד שֶׁל
אוֹתוֹ עוֹלָם שְׁמַתְעִטְרִים מִיָּמִיו שֶׁל בֶּן אָדָם.

אָמַר רַבֵּי יְהוּדָה, כִּמָּה לְבוּשֵׁים הֵם? אָמַר רַבֵּי
אֶלְעָזָר, הַהָרִים שֶׁל הָעוֹלָם, עַל זֶה נִחְלָקוּ,
אֲבָל שְׁלֹשָׁה הֵם: אֶחָד שְׁמַתְלַבְּשִׁים בְּאוֹתוֹ
הַלְבוּשׁ, הָרוּחַ שֶׁבִּגְן עֵדֶן שֶׁבְּאַרְץ. וְאֶחָד נִכְבָּד
מִהַכֹּל, שְׁמַתְלַבְּשֵׁת בּוֹ הַנְּשָׂמָה בְּתוֹךְ צְרוּר הַחַיִּים
בֵּין אֲדָרַת הַמֶּלֶךְ. וְאֶחָד לְבוּשׁ שֶׁל בַּחוּץ, שְׁעוֹמֵד
וְלֹא עוֹמֵד, נִרְאֶה וְלֹא נִרְאֶה, בְּזֶה מִתְלַבְּשֵׁת
הַנֶּפֶשׁ וְהוֹלֶכֶת וּמְשׁוֹטְטֶת בְּעוֹלָם.

וּבְכָל רֵאשׁ חֹדֶשׁ [שָׁנָה] וְשִׁבְתָּ הוֹלֶכֶת וְנִקְשָׁרַת
בְּרוּחַ שֶׁבִּגְן עֵדֶן שֶׁבְּאַרְץ שְׁעוֹמֵדֶת בֵּין
פְּרָגוֹד נִכְבָּד, וּמִמֶּנּוּ לוֹמֵד וְיוֹדֵעַ מֶה שִׁיּוֹדֵעַ,
וּמְשׁוֹטְט וּמוֹדִיעַ אוֹתוֹ בְּעוֹלָם.

לְמִדְנֹו, בְּשְׁנֵי קְשָׁרִים נִקְשָׁרַת הַנֶּפֶשׁ בְּכָל רֵאשׁ
חֹדֶשׁ וְשִׁבְתָּ, בְּקֶשֶׁר שֶׁל הָרוּחַ שֶׁבֵּין
רֵיחוֹת הַבְּשָׂמִים שֶׁבִּגְן עֵדֶן שֶׁבְּאַרְץ, וּמִשָּׁם הוֹלֵךְ
וּמְשׁוֹטְט, וְנִקְשָׁר עִם הָרוּחַ בַּנְּשָׂמָה שֶׁצְרוּרָה
בְּצְרוּר הַחַיִּים, וְנִרְוִית וְנִזְוֶנֶת מֵאוֹתוֹ זֵיו הַנִּכְבָּד

שֶׁל צַד צַד זֶה וְשֶׁל צַד זֶה. זֶהוּ שְׁפָתוֹב וְנִחָף ה' תָּמִיד, תָּמִיד דּוֹקָא.

וְהַשְׁבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נִפְשָׁךְ. מַה זֶה בְּצַחְצָחוֹת? אֵלָּא צָחוֹת אַחַת, כְּשֶׁנִּקְשְׁרַת עִם הַרוּחַ שְׁבַגְן שְׁלִמְטָה, צָחוֹת שְׁלִפְנִים מִן הַצָּחוֹת, כְּשֶׁנִּקְשְׁרִים בְּנִשְׁמָה שְׁלִמְעָלָה בְּצִרּוֹר הַחַיִּים. וְהֵינּוּ בְּצַח – אֶחָד, צָחוֹת – שְׁנַיִם, שֶׁהֵם לְמַעְלָה לְמַעְלָה, בְּכַבוֹד הַנִּשְׁמָה וְדַאי. כְּלוּמַר, צַחְצָחוֹת, מִי יוֹרֵשׁ אֶת אֶת זֶה? נִפְשָׁךְ, נִפְשָׁךְ מִמָּשׁ. אֲשֶׁרִי חִלְקֶם שֶׁל הַצְּדִיקִים.

סדר הלימוד ליום יב כסלו [יום 71 בשנה]

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כְּשֶׁאֲנִי בֵּין אוֹתָם הַחֲבָרִים מִבְּבַל, מִתְּכַנְסִים אֵלַי, וְלוֹמְדִים דְּבָרִים בְּנִגְלָה, וְהֵם מְכַנְיָסִים אוֹתָם בְּחוֹתָם בְּרִזְל חֲזָק, סְתוּם מְכַל הַצְּדָדִים. כְּמָה פְּעָמִים לְמַדְתִּי אוֹתָם דְּרַכִּי גִנַּת הַמְּלָךְ, דְּרַכִּי הַמְּלָךְ. [כְּמָה פְּעָמִים אָמַרְתִּי לָהֶם דְּרַכִּי הַתּוֹרָה שֶׁל הַמְּלָךְ הַקְּדוֹשׁ וְדְרַכִּים עֲלִיוֹנִים].

כְּמָה פְּעָמִים לְמַדְתִּי אוֹתָם כָּל אוֹתָן דְּרַגּוֹת הַצְּדִיקִים שְׁבֵאוֹתוֹ עוֹלָם, וְכֹלָם פּוֹחַדִּים לוֹמַר דְּבָרִים הִלְלוּ, אֵלָּא לוֹמְדִים בְּגִמְגוּם, מִשּׁוּם

כָּךְ נִקְרָאִים כְּבִדֵי לְשׁוֹן, כְּמוֹ אוֹתוֹ כְּבִד לְשׁוֹן
שְׂמַגְמָגַם בְּפִיּוֹ.

אָבֵל לְזִכּוֹת אָנִי דָן אוֹתָם, הוֹאִיל וּפּוֹחֲדִים,
שְׁהָרֵי אֲוִיר הַקְּדוֹשׁ וְרוּחַ הַקְּדוֹשׁ עֲבָרָה
מֵהֶם, וְיוֹנְקִים אֲוִיר וְרוּחַ שֶׁל רְשׁוֹת אַחֲרֵת. וְלֹא
עוֹד, אֲלֵא שֶׁנִּרְאִית עֲלֵיהֶם קֶשֶׁת, וְאִינָם כְּדָאִים
לְרֵאוֹת סִבָּר פָּנָיו [שֶׁל אֱלֹהִים], כָּל שֶׁכֵּן סִבָּר
פָּנִים אַחֲרוֹת.

אָבֵל זֶה מוֹעִיל לָהֶם שְׂאֲנֵי מְצוִי בְּעוֹלָם וְאָנִי
סִימָן [תּוֹמָךְ] בְּעוֹלָם, שְׁהָרֵי בְּחַיֵּי לֹא יֵשֵׁב
הָעוֹלָם בְּצַעַר, וְלֹא נִדוֹן בְּדִין שְׁלֹמְעֵלָה, אַחֲרֵי לֹא
יָקוּם דוֹר כְּמוֹ הַדּוֹר הַזֶּה. וְעֵתִיד הָעוֹלָם שֶׁלֹּא
יִמָּצֵא מִי שְׂיִגֵן עֲלֵיהֶם, וְכָל הַפָּנִים הַחֲצוּפוֹת
יִמָּצְאוּ בֵּין לְמַעְלָה בֵּין לְמַטָּה. לְמַעְלָה – בְּחֻטְאֵי
הַתַּחְתּוֹנִים וְהַחֲצָפָה שֶׁלָּהֶם.

וְעֵתִידִים בְּנֵי הָעוֹלָם לְצוּחַ, וְאִין מִי שִׁישְׁגִיחַ
עֲלֵיהֶם. יַחֲזִירוּ רֹאשׁ לְכָל הָרוּחוֹת
שֶׁל הָעוֹלָם, וְלֹא יֵשׁוּבוּ עִם רְפוּאָה. אָבֵל רְפוּאָה
אַחַת מְצָאֵתִי לָהֶם בְּעוֹלָם וְלֹא יוֹתֵר, בְּאוֹתוֹ מְקוֹם
שִׁימָּצְאוּ אוֹתָם שְׁעוֹסְקִים בְּתוֹרָה, וְנִמְצָא בִּינֵיהֶם
סִפֵּר תּוֹרָה שְׂאִין בּוֹ שְׁקֵר, כְּשִׂמוּצִיאִים אוֹתוֹ,

בגָלוּ מִתְעוֹרְרִים עֲלֵיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים. וְכָל שֶׁפֶן
אִם נִכְתָּב בּוֹ הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ כְּרָאוּי, וְהָרִי כְּכַר
לְמַדְנּוּ אֶת הַדָּבָר.

אוֹי לְדוֹר שֶׁהִתְגַּלָּה בִּינֵיהֶם סֵפֶר תּוֹרָה, וְלֹא
מִתְעוֹרְרִים עָלָיו לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה. מִי
מִתְעוֹרֵר עָלָיו בְּשַׁעֲהַ שֶׁהָעוֹלָם בְּצַעַר יִתֵּר,
וְהָעוֹלָם צָרִיךְ לְמָטָר, וְצָרִיךְ לְהַגְלוֹת סֵפֶר תּוֹרָה
יֹתֵר בְּצַעַר הָעוֹלָם.

שְׁבִיאָשׁוּר הָעוֹלָם בְּצַעַר וּמִבְקָשִׁים בְּנֵי אָדָם
רַחֲמִים עַל הַקְּבָרִים, כָּל הַמְּתִים
מִתְעוֹרְרִים עָלָיו, שֶׁהָרִי הַנֶּפֶשׁ מְקַדֶּימָה וּמוֹדִיעָה
לְרוּחַ, שֶׁהָרִי סֵפֶר תּוֹרָה נִמְצָא בְּגִלוֹת, שֶׁהִתְגַּלָּה
בְּצַעַר הָעוֹלָם, וְהַחַיִּים בָּאִים וּמִבְקָשִׁים רַחֲמִים.
וְאִז הַרוּחַ מוֹדִיעָה לְנִשְׁמָה, וְהַנִּשְׁמָה לְקָדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא, וְאִז הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְעוֹרֵר
וְחָס עַל הָעוֹלָם, וְזֶה עַל גְּלוֹת סֵפֶר תּוֹרָה
מִמְקוֹמוֹ, וְהַחַיִּים בָּאִים לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים עַל קְבָרֵי
הַמְּתִים. אוֹי לְדוֹר אִם צָרִיךְ סֵפֶר תּוֹרָה לְהַגְלוֹתוֹ
מִמְקוֹם לְמְקוֹם, וְאִפְלוּ מִבֵּית כְּנֶסֶת לְבֵית כְּנֶסֶת,
שֶׁהָרִי לֹא נִמְצָא בִּינֵיהֶם עַל מַה יִּשְׁגִּיחוּ עֲלֵיהֶם.
וְאֵת זֶה לֹא יוֹדְעִים כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, שֶׁהָרִי
שְׂכִינָה, כְּשֶׁגִּלְתָּה גְלוֹת אַחֲרוֹנָה, עַד שֶׁלֹּא

עֲלֶתָהּ לְמַעַלָּה מֶה כָּתוּב? (ירמיה ט) מִי יִתְנַנֵּי
בַמְדַּבֵּר מְלוֹן אֲרָחִים. אַחַר כֵּךְ בְּזִמְן שְׂדַחַק רַב
נִמְצָא בְּעוֹלָם, הִיא נִמְצָאת שָׁם, וּבְגִלוֹת שֶׁל
סֹפֵר תּוֹרָה שָׁם הִיא, וְהַכֹּל מִתְעוֹרְרִים עָלֶיהָ,
עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אִם הַבְּבָלִים הִטְפְּשִׁים הִלְלוּ
יָדְעוּ דְבָרִים שֶׁל סוּדוֹת הַחֲכָמָה עַל מָה
עוֹמֵד הָעוֹלָם, וְתוֹמְכֵיו עַל מָה מִתְרַגְּשִׁים כְּשֶׁהוּא
נִמְצָא בְּצַעַר, אֲזִי יָדְעוּ שְׂבָחוֹ שֶׁל רַב [הַמְּנוֹנָא]
יֵיבֵא הַזִּקֵּן כְּאֲשֶׁר הָיָה מְצוּי בִּינֵיהֶם וְלֹא הָיוּ
יודעים אֶת שְׂבָחוֹ. וְהָרִי מְצָאנוּ דְבָרִים שֶׁלוֹ
קְשׁוּרִים לְדַבְרֵי שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ בְּסוּד עֲלִיוֹן שֶׁל
הַחֲכָמָה, וְהֵם לֹא הָיוּ יוֹדְעִים אֶת שְׂבָחוֹ.

וַעֲבָשׁוּ הוֹלְכִים אַחַר דְּבָרֵי חֲכָמָה, וְאִין מִי
שְׁעוֹמֵד עָלֶיהָ וְאִין מִי שְׁקוֹרָא, וְעַם
כָּל זֶה יֵשׁ בִּינֵיהֶם פְּקָחִים בְּעִבּוּר שְׁנָה וְקַבִּיעַת
הַחֲדָשִׁים, אִף עַל גַּב שְׁלֵא נִתֵּן לָהֶם וְלֹא
נִמְסַר בִּידֵיהֶם.

שְׁנֵינּוּ, שְׁנַיִם עָשָׂר חֲדָשׁ הַנֶּפֶשׁ הַזֹּאת מִתְקַשְּׁרֶת
בְּגוֹף בְּקָבֵר, וְנִדְוָנִים בְּדִין אֶחָד, פָּרֻט
לְאוֹתָהּ נֶפֶשׁ שֶׁל הַצְּדִיקִים, כְּמוֹ שְׂבָאוֹהָ,

וְנִמְצְאָת בְּקִבְר וְיֹדַעַת בְּצַעַר שְׁלוּ, וּבְצַעַר הַחַיִּים
יֹדַעַת [לֹא יֹדַעַת], וְלֹא מִשְׁתַּדְּלַת עֲלֵיהֶם.

וְאַחַר שְׁנַיִם עָשָׂר חֲדָשׁ מִתְּלַבֶּשֶׁת בְּלְבוּשׁ אֶחָד,
וְהוֹלֶכֶת וּמְשׁוֹטְטַת בְּעוֹלָם, וְיֹדַעַת מִן
הָרוּחַ מַה שֶּׁהִיא יֹדַעַת, וּמִשְׁתַּדְּלַת עַל הַצַּעַר
שֶׁל הָעוֹלָם, וּלְבַקֵּשׁ רַחֲמִים, וְלֹדַעַת אֶת צַעֲרָם
שֶׁל הַחַיִּים.

וּמִי מִתְעוֹרֵר לְכָל זֶה? בְּזִמְן שֵׁשׁ צַדִּיק
שֶׁמוֹדִיעַ לוֹ כְּרָאוּי, וְאוֹתוֹ צַדִּיק נוֹדַע
בִּינֵיהֶם. שֶׁשְּׁנַיִנו, צַדִּיק אֶחָד נִשְׁאַר בְּעוֹלָם, בֵּין
הַחַיִּים וּבֵין הַמֵּתִים הוּא נוֹדַע, שֶׁהָרִי כָּל יוֹם
מְכַרְיָזִים עָלָיו בִּינֵיהֶם, וּכְשֵׁשׁ יוֹתֵר צַעַר בְּעוֹלָם
וְהוּא לֹא יָכוֹל לְהִגָּן עַל הַדּוֹר, הוּא מוֹדִיעַ לָהֶם
אֶת צַעַר הָעוֹלָם.

וּכְשֵׁלֹא נִמְצָא צַדִּיק בְּעוֹלָם שֶׁמְכַרְיָזִים עָלָיו
בִּינֵיהֶם, וְלֹא נִמְצָא [בִּינֵיהֶם] מִי
שֶׁיִּעוֹרֵר אוֹתָם בְּצַעַר שֶׁל הָעוֹלָם אֲלֵא סֵפֶר תּוֹרָה,
אִז מִתְעוֹרְרִים עָלָיו עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְצַרִּיכִים
כֻּלָּם לְהִמָּצָא בְּאוֹתוֹ זִמְן בְּתִשְׁבָּה. וְאִם לֹא
נִמְצָאִים, מִתְעוֹרְרִים עֲלֵיהֶם בְּעֲלֵי הַדִּין, וְאִפְלוּ
רוּחַ שֶׁל גֵּן עֵדֶן מִתְעוֹרְרִים עֲלֵיהֶם מִשׁוּם סֵפֶר
תּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

שְׁנֵינוּ, וְשִׁכְבְּתִי עִם אֲבֹתִי – בְּגוֹף, בְּנֶפֶשׁ, בְּרוּחַ,
 בְּנִשְׁמָה, בְּמַרְכָּבָה אַחַת, בְּדַרְגָּה עֲלִיוֹנָה.
 אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כַּמָּה אָטוּמִים מֵהַכֹּל בְּנֵי אָדָם
 שֶׁלֹּא יוֹדְעִים וְלֹא מִשְׁגִּיחִים וְלֹא שׁוֹמְעִים וְלֹא
 מִסְתַּכְּלִים בְּדַבְרֵי הָעוֹלָם, וְאִיךְ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא נִמְצָא עֲלֵיהֶם בְּרַחֲמִים בְּכֹל זְמַן וְעַדָּן, וְאִין
 מִי שִׁישְׁגִיחַ.

שְׁלֵשׁ פְּעָמִים בְּיוֹם נִכְנָסַת רוּחַ אַחַת לְמַעְרַת
 הַמְּכַפְּלָה, וְנוֹשְׁבַת בְּקַבְרֵי הָאֲבוֹת,
 וּמְתַרְפְּאִים כָּל הָעֲצָמוֹת וְעוֹמְדִים בְּקִיּוּמָם,
 וְאוֹתָהּ רוּחַ מִשְׁפִּיעָה טַל מְלִמְעָלָה מֵרֹאשׁ הַמֶּלֶךְ,
 מְקוֹם שֶׁנִּמְצְאִים הָאֲבוֹת הָעֲלִיוֹנִים. וְכִשְׁמַגִּיעַ
 [וְכִשְׁמַתְעוֹרֵר] אוֹתוֹ הַטַּל מֵהֶם, מִתְעוֹרְרִים
 הָאֲבוֹת שְׁלֵמָה.

וְלְמַדְנֵנוּ שִׁיּוּרְד אוֹתוֹ הַטַּל בְּדַרְגּוֹת יְדוּעוֹת,
 דַּרְגָּה אַחַר דַּרְגָּה, וּמַגִּיעַ לְגַן הָעֵדֶן
 שְׁלֵמָה, וּמֵאוֹתוֹ הַטַּל רוֹחֲצִים בְּבִשְׁמִים שֶׁל גֵּן
 עֵדֶן, וּמִתְעוֹרְרַת רוּחַ אַחַת שְׁכֻלוּלָה בְּשִׁתִּי
 אַחֲרוֹת, וְעוֹלָה וּמְשׁוֹטְטַת בֵּין הַבִּשְׁמִים, וְנִכְנָסַת
 בְּפֶתַח הַמַּעְרָה, וְאִזּוּ מִתְעוֹרְרִים הָאֲבוֹת, הֵם
 וְזוֹנְגִיָּהֶם, וּמְבַקְשִׁים רַחֲמִים עַל בְּנֵיהֶם.

וְכַאֲשֶׁר נִמְצָא צֶעַר בְּעוֹלָם, מְשׁוּם שֶׁהֵם יְשָׁנִים
עַל חֲטָאֵי הָעוֹלָם, וְאוֹתוֹ טַל לֹא שׁוֹפֵעַ
וְלֹא נִמְצָא, עַד שְׁמַתְעוֹרֵר סֵפֶר תּוֹרָה כְּרֵאוּי
בְּעוֹלָם, וְהִנֵּפֶשׁ מוֹדִיעָה לְרוּחַ, וְהָרוּחַ לְנִשְׁמָה,
וְהִנֵּשְׁמָה לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. אִזּוֹ יוֹשֵׁב הַמֶּלֶךְ עַל
כֶּסֶּא רַחֲמִים, וְשׁוֹפֵעַ מִהֶעֱתִיק הַקָּדוֹשׁ הָעֲלִיּוֹן
שֹׁפֵעַ שֶׁל טַל הַבְּדוּלַח, וּמִגִּיעַ לְרֹאשׁ הַמֶּלֶךְ,
וּמִתְבָּרְכִים הָאֲבוֹת. וְשׁוֹפֵעַ אוֹתוֹ טַל לְאוֹתָם
יְשָׁנִים, וְאִזּוֹ כָּלָם מִתְחַבְּרִים [מִתְבָּרְכִים]. וְחֵס
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הָעוֹלָם.

וְלִמְדָנוּ, לֹא חֵס הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הָעוֹלָם
עַד שְׁמוֹדִיעַ לְאֲבוֹת, וּבִשְׁבִילֵם הָעוֹלָם
מִתְבָּרֵךְ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְדַאי כֶּךָ זֶה, וְהָרִי מְצָאנוּ
דְּבָרִים בְּסִפְרוֹ שֶׁל שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ, אוֹתוֹ עֲלִיּוֹן,
שְׁקוֹרְאִים לוֹ עֵצָה שֶׁל חֲכָמָה שֶׁל הַכֹּל.

וְרַב הַמְּנוּנָא, כֶּךָ גְּלָה וְאָמַר, שֶׁהָרִי הָרָאוּ לוֹ
שָׁרְחַל עֲשֵׂתָה יוֹתֵר, שְׁעוּמַדַּת בְּפָרְשַׁת
דְּרָכִים בְּכֹל זְמַן שֶׁהָעוֹלָם צָרִיךְ, מִכָּלָם, וְסוּד
הַדְּבָר - אַרוֹן וְכִפְרֵת בְּחֻלְקוֹ שֶׁל בְּנִימִין, שְׁנוּלָד
בְּדָרֶךְ, וּשְׁכִינָה עַל הַכֹּל.

וַיִּשְׁתַּחֲוּ יִשְׂרָאֵל עַל רֹאשׁ הַמָּטָה. מַה זֶה רֹאשׁ
הַמָּטָה? זוֹ הַשְּׁכִינָה. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן,

חס וּחֲלִילָהּ, אֲלֵא אֲלֵיו כָּרַע וְהִשְׁתַּחֲוָה. אֲלֵא בֹא
 רֵא, מִטָּה זֹו שְׂכִינָה, שְׂכָתוֹב (שיר ג) הִנֵּה מִטָּתוֹ
 שְׁלֹשָׁמָה. רֵאשׁ הַמִּטָּה מַה זֶה? זֶה יִסוּד הָעוֹלָם,
 שֶׁהוּא רֵאשׁ הַמִּטָּה הַקְּדוּשָׁה. עַל רֵאשׁ – זֶה
 יִשְׂרָאֵל שְׁעוֹמֵד עַל רֵאשׁ הַמִּטָּה, מִשׁוּם כֶּף
 יִשְׂרָאֵל לְשִׁלּוֹ הוּא הִשְׁתַּחֲוָה.

וְאָם תֹּאמֵר, הֲרֵי בְּאוֹתוֹ זְמַן הוּא לֹא הָיָה חוֹלָה,
 שְׁהָרִי אַחַר כֶּף כְּתוֹב וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים
 הָאֵלֶּה וַיֹּאמֶר לְיוֹסֵף הִנֵּה אָבִיךָ חוֹלָה, וּבִשְׁעָה
 שֶׁהִשְׁתַּחֲוָה לֹא הָיָה חוֹלָה, וְעַל שְׂיַדַע שְׁהָרִי
 בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן עָלָה לְדַרְגָּה עֲלִיוֹנָה קְדוּשָׁה כִּסָּא
 שְׁלָם, מִשׁוּם כֶּף הִשְׁתַּחֲוָה לְאוֹתָהּ מְרַכָּבָה, כִּסָּא
 עֲלִיּוֹן, שְׁלֵמוֹת הָאֵילָן הַגָּדוֹל וְהַחֲזָק שֶׁנִּקְרָא עַל
 שְׁמוֹ, וְעַל זֶה וַיִּשְׁתַּחֲוּ יִשְׂרָאֵל עַל רֵאשׁ הַמִּטָּה.
 וְדַאי עַל רֵאשׁ הַמִּטָּה, שְׁהָרִי עָלָה לְמִקְוָמוֹ
 וְהִתְעַטֵּר בְּעֵטְרוֹת הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ.

וַיֹּאמֶר הַשְּׁבָעָה לִי וַיִּשְׁבַּע לוֹ וַיִּשְׁתַּחֲוּ יִשְׂרָאֵל עַל
 רֵאשׁ הַמִּטָּה. רַבִּי חֲיִיא פְּתַח וְאָמַר, (קהלת
 ז) כֹּל זֶה נִסִּיתִי בַּחֲכָמָה אָמַרְתִּי אַחֲכָמָה וְהִיא
 רְחוּקָה מִמֶּנִּי. הֲרֵי שְׁנִינוּ, שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ יָרַשׁ אֶת
 הַלְּבָנָה מִכָּל צְדָדִיָּה, וּבִימֵיו עָמְדָה בְּשֵׁלֵמוֹת

אוֹתָהּ הִלְבֵּנָה שֶׁהַתְּבָרָכָה מֵהַפֶּל, וְכִשְׂרָצָה לְעַמֵּד
עַל הַנְּהָגוֹת הַתּוֹרָה אָמַר, אָמַרְתִּי אַחְכָּמָה וְגו'.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, יַעֲקֹב אָמַר וְשָׁכַבְתִּי עִם אֲבֹתַי
וּנְשָׂאתִנִּי מִמְצָרִים וּקְבַרְתִּנִּי בְּקַבְרֹתֵם. שָׁם
שָׁנִינוּ, מִי שִׁיָּצְאָה נִשְׁמָתוֹ בְּרִשׁוֹת אַחֲרָת, וְגוֹפוֹ
נִקְבַּר בְּאַרְץ הַקְּדוּשָׁה, כְּתוּב עָלָיו (ירמיה כ) וַתָּבֹאוּ
וַתִּטְמְאוּ אֶת אֶרְצִי וַנַּחֲלֵתִי שְׁמַתְם לְתוֹעֵבָה.
וַיַּעֲקֹב אָמַר וּקְבַרְתִּנִּי בְּקַבְרֹתֵם, וּנְשָׂמָתוֹ יָצְאָה
בְּרִשׁוֹת אַחֲרָת!?

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, שׁוֹנֵה יַעֲקֹב, שֶׁהִשְׁכִּינָה הִיָּתָה
אַחוּזָה בּוֹ וּדְבוּקָה בּוֹ. זֶהוּ שְׁכָתוּב (בראשית
מז) אֲנֹכִי אֵרָד עִמָּךְ מִצְרִימָה - לְדוֹר עִמָּךְ בְּגִלוֹת,
וְאֲנֹכִי אֶעֱלֶךָ גַּם עָלָה - לְזוּג בִּי אֶת נִשְׁמָתְךָ
וְלִקְבֹר אֶת גּוֹפְךָ בְּקַבְרֵי אֲבוֹתֶיךָ. מַה זֶה אוֹמֵר?
[אֵף עַל גֵּב שׁ] [שְׁהָרִי לֹא] יָצְאָה נִשְׁמָתוֹ בְּרִשׁוֹת
אַחֲרָת. [וְעַל זֶה וְאֲנֹכִי אֶעֱלֶךָ גַּם עָלָה כְּתוּב].

וַיּוֹסֶף יִשִּׁית יָדוֹ עַל עֵינָיֶה. יוֹסֵף וְדָאִי, שְׁהָרִי הוּא
בְּכוֹר שֶׁל הַרְהוֹר הַלֵּב, בְּכוֹר שֶׁל טְפָה
רֵאשׁוֹנָה הָיָה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, וּמִשׁוּם שִׁידַע
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא סֵתֵר זֶה, הַתְּבַשֵּׁר לוֹ בַּיּוֹסֵף,
שְׁהָרִי כָּל אֲהָבָתוֹ בּוֹ הִיָּתָה תְּלוּיָה.

יְשִׁית יָדוֹ עַל עֵינָיָהּ, מַה זֶה אוֹמֵר? אָמַר רַבִּי יִיסָא, בְּשָׁבִיל כְּבוֹד יַעֲקֹב, וּלְבִשָׁר לוֹ שְׁהָרִי יוֹסֵף קָיָם וַיִּמָּצָא אֲצֵלוֹ בְּמִיתָתוֹ. רַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר, לְמַדְתִּי דְּבַר, וְאֲנִי פוֹחַד לְגִלוֹתוֹ, וּבְמַעֲשֵׂי הָעוֹלָם נִמְצָאת חֲכָמָה. בָּא רַבִּי אַבָּא, [וַנִּשְׁקוּ] וְהִכָּה בּוֹ. אָמַר לוֹ, אָמַר דְּבָרְיָהּ וַחֲגוּר כְּלֵי זַיְנִיהָ. בֵּימֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן דְּבָרִים מִתְּגַלִּים.

אָמַר, לְמַדְתִּי מִפְּרָקֵי רַבִּי יִיסָא הַזֶּקֶן בְּהִנְהָגוֹת הָעוֹלָם, בֶּן אָדָם שְׂזוּכָה לְבֵן בְּעוֹלָם הַזֶּה, צְרִיךְ לָשִׁים עֶפְרַר עַל עֵינָיו כְּשֶׁנִּקְבֵּר, וְזֶהוּ כְּבוֹדוֹ, לְהִרְאוֹת שֶׁהָעוֹלָם נִסְתָּר מִמֶּנּוּ, וְהוּא יוֹרֵשׁ אוֹתוֹ בְּעוֹלָם תַּחְתָּיו.

מִשּׁוּם שְׁעֵינֵי הָאָדָם, מֵרְאֵה הָעוֹלָם נִרְאֶה בָּהֶם, וְכָל הַגְּוֹנִים כִּן הֵם שְׂסָבִיבוּ: הַלֶּכֶן שָׁבוּ הוּא הַיָּם הַגָּדוֹל אוֹקִינּוּס, שְׁמַקִּיף אֶת כָּל הָעוֹלָם בְּכָל הַצְּדָדִים. גִּוֶן אַחַר הוּא הַיִּבְשָׁה [שְׁמַקִּפֵּת] שְׁמוּצִיָּא מֵיָם, וְהַיִּבְשָׁה עוֹמֶדֶת בֵּין הַמַּיִם, כִּן הוּא הַגִּוֶן בֵּין הַמַּיִם.

גִּוֶן אַחַר שְׁלִישֵׁי הוּא בְּאֲמָצַע שְׁלוֹ, זו יְרוּשָׁלַיִם, שְׁהִיא אֲמָצַע הָעוֹלָם. גִּוֶן רְבִיעִי הוּא מֵרְאֶה שֶׁל כָּל הָעֵין, וְנִקְרָא בַת עֵין, שְׁבָאוֹתוֹ בַת עֵין

נִרְאָה הַפְּרָצוּף, וְהַמְרָאָה הַנִּכְבֵּד מְכַל זֹו צִיּוֹן,
 שְׁהִיא נִקְדָּה אֲמֻצֵּעַ שֶׁל הַכֹּל, שְׁמֵרָאָה כָּל הָעוֹלָם
 נִרְאָה שָׁם, וְשָׁם שׁוֹרָה הַשְּׂכִינָה שְׁהִיא הִיפִי שֶׁל
 הַכֹּל וּמֵרָאָה שֶׁל הַכֹּל, וְהָעֵיִן הַזֹּו הִיא יִרְשֵׁת
 הָעוֹלָם. וְלִכֵּן זֶה עוֹזֵב אוֹתָהּ וְזֶה נוֹטֵל אוֹתָהּ
 וַיּוֹרֵשׁ אוֹתָהּ.

אָמַר לוֹ, יָפָה אֲמַרְתָּ, אֲבָל דְּבַר נִסְתָּר יוֹתֵר
 הוּא, וּבְנֵי הָעוֹלָם לֹא יוֹדְעִים וְלֹא
 מִסְתַּכְּלִים, שְׁהָרִי בְּשַׁעָה שֶׁבֵּן אָדָם יוֹצֵא
 מִהָעוֹלָם, נִפְשׁוֹ נִסְתָּרֵת עִמּוֹ, וְעַד שֶׁלֹּא יוֹצֵאת,
 עֵינֵי הָאָדָם רוֹאוֹת מַה שְּׁרוֹאוֹת, כְּמוֹ שֶׁבְּאֲרָנוֹ
 (שְׁמוֹת לֵג) כִּי לֹא יִרְאֵנִי הָאָדָם וְחָי – בְּחַיֵּיהֶם לֹא
 רוֹאִים, אֲבָל בְּמִיתָתָם רוֹאִים.

וַעֲיִנֵּי פְּקוּחוֹת מֵאוֹתוֹ מֵרָאָה שְׁרָאָה, וְאוֹתָם
 שְׁעוֹמְדִים עָלָיו צְרִיכִים לָשִׁים יָד עַל
 עֵינָיו וְלִסְגֹר אוֹתָם, מִשּׁוּם מַה שֶׁלְּמַדְנֵנוּ בְּסוּד
 נִימוּסֵי הָעוֹלָם, שֶׁבְּשַׁעָה שְׁעֵינֵנוּ נִשְׁאָרוֹת פְּקוּחוֹת
 מֵאוֹתוֹ מֵרָאָה נִכְבֵּד שְׁרָאָה – אִם זָכָה לְבֵן, הַבֵּן
 מִקְדִּים לָשִׁים יָדוֹ עַל עֵינָיו וְלִסְגֹר אוֹתָם, כְּמוֹ
 שֶׁכְּתוּב וַיּוֹסֶף יִשִּׁית יָדוֹ עַל עֵינָיָהּ. מִשּׁוּם שְׁהָרִי
 מֵרָאָה אַחַר לֹא קָדוֹשׁ מִזְדַּמֵּן כְּנִגְדּוֹ, וְהָעֵיִן

שְׂרָאָתָהּ כְּעַת מְרָאָה קְדוֹשׁ עֲלִיּוֹן, לֹא תִסְתַּכַּל
בְּמְרָאָה אַחֵר.

וְעוֹד, שְׂאוֹתָהּ נֶפֶשׁ סְמוּכָה כְּנִגְדּוֹ בְּבֵית, וְאִם
הָעֵין נִשְׁאַרְת פְּקוּחָה וְאוֹתוֹ מְרָאָה אַחֵר
יִשְׂרָה עַל עֵינָיו – בְּכֹל מָה שֶׁמִּסְתַּכַּל מִתְקַלְקֵל,
וְאִין זֶה כְּבוֹד הָעֵין, וְכֹל שֶׁכֵּן מְקַרְבִּיו, וְכֹל שֶׁכֵּן
מִן הַמֵּת, שֶׁאִין כְּבוֹדוֹ לְהִסְתַּכַּל בְּמָה שְׁלֹא צָרִיךְ
וּלְהִשְׁרוֹת עַל עֵינָיו דְּבַר אַחֵר. לְאַחַר כֵּךְ מִתְכַּפֶּה
בְּעַפְר, וְהָרִי הַתְּעוֹרְרוֹ הַחֲבֵרִים עַל דִּין הַקֶּבֶר
מֵהוּ, וְכְבוֹד הוּא שֵׁיִסְתָּם הָעֵין מֵהַכֹּל עַל יְדֵי בְנוֹ
שֶׁהַשְּׂאִיר בְּעוֹלָם.

בֵּא רָאָה, כָּל שְׁבַעַת הַיָּמִים, הַנֶּפֶשׁ הוֹלֶכֶת
מֵהַבֵּית לְקֶבֶר, וּמֵהַקֶּבֶר לְבֵית, וּמִתְאַבֶּלֶת
עָלָיו, וְשֵׁלֶשׁ פְּעָמִים בַּיּוֹם נְדוֹנִים כְּאַחַד הַנֶּפֶשׁ
וְהַגּוֹף, וְאִין מִי שִׁיּוֹדֵעַ בְּעוֹלָם וַיִּשְׁגִּיחַ לְעוֹרֵר
אֶת הַלֵּב.

אַחַר כֵּךְ הַגּוֹף נִטְרָד, וְהַנֶּפֶשׁ הוֹלֶכֶת
וּמִתְרַחֶצֶת בְּגִיּהָנָם, וַיּוֹצֵאת וּמְשׁוֹטְטֶת
בְּעוֹלָם וּמִבְּקֶרֶת אֶת קֶבְרוֹ, עַד שֶׁמִּתְלַבֶּשֶׁת
בְּמָה שֶׁמִּתְלַבֶּשֶׁת.

אַחַר שְׁנַיִם עָשָׂר חֲדָשׁ כָּלֶם נְחִים. הַגּוֹף נִשְׁאַר
[נַח] בְּעַפְר. הַנֶּפֶשׁ נִצְרָרֶת וּמְאִירָה בְרוּחַ,

במִלְבוּשׁ שְׁמַתְלַבְּשֵׁת. הָרוּחַ מִתְעַנְנֶגֶת בְּגֵן עֵדֶן,
וְהַנְּשָׂמָה עוֹלָה לְצָרוּר שֶׁל עֲנַג כָּל הָעֲנוּגִים, וְהַכֹּל
נִקְשָׁר זֶה בְּזֶה לְזַמְנִים יְדוּעִים.

בֵּא רֵאָה, אוֹי לָהֶם לְבָנֵי אָדָם שֶׁלֹּא מִסְתַּכְּלִים
וְלֹא יוֹדְעִים וְלֹא מוֹדְעִים עַל מָה עוֹמְדִים,
וְנִשְׁכַּח מֵהֶם לַעֲשׂוֹת מִצְוֹת הַתּוֹרָה. שֵׁישׁ
מִצְוֹת תּוֹרָה שְׁעוֹשׂוֹת לְבוּשׁ נִכְבָּד לְמַעְלָה, וַיֵּשׁ
מִצְוֹת תּוֹרָה שְׁעוֹשׂוֹת לְבוּשׁ נִכְבָּד לְמַטָּה, וַיֵּשׁ
מִצְוֹת תּוֹרָה שְׁעוֹשׂוֹת לְבוּשׁ נִכְבָּד לְעוֹלָם הַזֶּה,
וְהַכֹּל צָרִיף לוֹ לְאָדָם, וּמִיָּמִיו מִמָּשׁ כָּלֵם
נִתְקַנֵּים, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ.

רַבִּי יְהוּדָה הִזְקֵן הַתְּרַגְּשׁ בְּדַעְתּוֹ יוֹם אֶחָד,
וְהִרְאוּ לוֹ בְּחִלּוּמוֹ דְּמוּת אַחַת מֵאוֹר שְׁלוֹ,
חִזְקָה, שְׁזוּהָרַת לְאַרְבָּעָה צְדָדִים. אָמַר לָהֶם, מַה
זֶה? אָמְרוּ לוֹ, לְבוּשׁ שֶׁלָּךְ לְמִדּוֹר הַזֶּה, וּמֵאוֹתוֹ
הַיּוֹם הִיָּה שְׁמַח.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּל יוֹם וַיּוֹם רוּחוֹת הַצְּדִיקִים
יוֹשְׁבִים בְּלְבוּשֵׁיהֶם שׁוֹרוֹת שׁוֹרוֹת בְּגֵן
עֵדֶן וּמִשְׁבָּחִים אֶת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכָבוֹד
עֲלִיוֹן. זֶהוּ שְׁכַתוֹב (תהלים קמ) אֵף צְדִיקִים יוֹדוּ
לְשִׁמְךָ יִשְׁבוּ יִשְׂרָאֵל אֶת פְּנֵיךָ. אָמַר רַבִּי אַבָּא,

בַּתְּחִלָּה מֶה כָּתוּב? וַיִּשְׁתַּחֲוּ יִשְׂרָאֵל וְגו', כְּמוֹ שְׂבָאֲרָנוּ. מִי הַמָּטָה? זֶה כִּנְסַת יִשְׂרָאֵל. רֹאשׁ הַמָּטָה – זֶה צְדִיק. עַל רֹאשׁ הַמָּטָה – זֶה הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ, שֶׁהַשְּׁלוֹם שֶׁל הַכֹּל שָׁלוֹ, שְׂכָתוּב (שיר א) הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלְשִׁלְמָה, שִׁיעֶקֶב לְשִׁלּוֹ הַשְּׁתַחֲוָה, לְאוֹתוֹ שְׁעוֹמֵד עַל רֹאשׁ הַמָּטָה, יִשְׂרָאֵל שָׁמוֹ, מִשׁוּם כֵּן וַיִּשְׁתַּחֲוּ יִשְׂרָאֵל עַל רֹאשׁ הַמָּטָה.

אַחַר כֵּן, כִּיּוֹן שִׁיעֶקֶב יָדַע, שֶׁהָרִי בְּדַרְגָּה עֲלִיּוֹנָה הַשְּׁתַלֵּם, וְדַרְגָּתוֹ הִיא לְמַעְלָה עִם הָאֲבוֹת, וְהוּא לְבַדּוֹ תְּקוּן שָׁלֵם, הַתְּחִזֵּק לְבוֹ וְשִׂמַח, וְהַתְּחִזֵּק בְּרִצּוֹן עֲלִיּוֹן שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בּוֹ, מֶה כָּתוּב בּוֹ? וַיִּתְחַזֵּק יִשְׂרָאֵל וַיֵּשֶׁב עַל הַמָּטָה, עַל הַמָּטָה מִמָּשׁ, שֶׁהָרִי בְּדַרְגָּה עֲלִיּוֹנָה יוֹתֵר הַשְּׁתַלֵּם. אֲשֶׁרֵי חֶלְקוֹ.

שְׁנֵינּוּ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּמִשְׁנַתְנוּ בְּאֲרָנוּ, הָרִי שְׁשֵׁנֵינוּ בְּאֲרַבְעָה פְּרָקִים בְּשָׁנָה הָעוֹלָם נְדוּן: בְּפֶסַח עַל הַתְּבוּאָה, בְּעֶצְרַת עַל פִּרוֹת הָאֵילָן, בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה כָּל בְּאֵי הָעוֹלָם עוֹבְרִים לְפָנָיו כְּבָנֵי מְרוֹן, וּבְחֶג נְדוּנִים עַל הַמַּיִם. הָרִי בְּאֲרָנוּ דְּבָרִים, וְסוּד הַמִּשְׁנָה בְּאֲרָנוּ, בְּפֶסַח עַל הַתְּבוּאָה וְכוּ', כְּנֶגֶד הַמְּרַכְּבָה הָעֲלִיּוֹנָה, סוּד הָאֲבוֹת, וְדוֹד הַמֶּלֶךְ.

בַּפְּסַח עַל הַתְּבוּאָה, שְׁכַף זֶה מִמֶּשׁ, וְהָרִי בְּאַרְנו
 דָּבַר זֶה, עַל מֵה בָּאָה מִצֵּה בַּפְּסַח, וְהָרִי
 דִּין הוּא, דִּין הַמְּלָכוֹת דִּין, וְזוֹ הָרֵאשִׁית
 שֶׁהִתְחִילוּ יִשְׂרָאֵל לְהַכְּנִס בַּחֶלֶק הַקָּדוֹשׁ שֶׁל
 הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּלְבַעַר מֵהֶם חֶמֶץ, שֶׁהִיא
 טְעִיּוֹת אַחֲרוֹת שֶׁמִּמֶּנִּים עַל עֲמִים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים
 וּמִזְלוֹת שֶׁנִּקְרְאוּ אֱלֹהִים אַחֲרֵים, אֱלֹהֵי נֹכַר,
 וְנִקְרְאוּ חֶמֶץ, יֵצֵר הָרַע, וּלְהַכְּנִס בַּמִּצְוָה, חֶלֶק
 הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. לָמָּה תְּבוּאָה?
 [כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר תְּבוּאָתָה בַּה"א, רִמּוֹז לַה"א
 רֵאשׁוּנָה שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ] לָכֵן בַּפְּסַח נִדְוָנִים עַל
 הַתְּבוּאָה, וּבְאַרְנו שֶׁהָעוֹלָם נִדְוָן עַל דִּין שֶׁל ה"א.
בַּעֲצָרָת עַל פְּרוֹת הָאֵילָן. פְּרוֹת הָאֵילָן?! פְּרוֹת
 הָאֵילָנוֹת צָרִיךְ לִהְיוֹת! מֵה זֶה פְּרוֹת
 הָאֵילָן? אֵלָּא זֶהוּ הָאֵילָן הַגָּדוֹל וְהַחֲזָק לְמַעְלָה.
 פְּרוֹת הָאֵילָן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (הוֹשֵׁעַ יד) אֲנִי כִּבְרוּשׁ
 רַעֲנָן מִמֶּנִּי פְּרִיךָ נִמְצָא.

בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה עוֹבְרִין לְפָנָיו כְּבָנֵי מְרוֹן. שְׁנֵינוּ,
 רֵאשׁ הַשָּׁנָה זֶהוּ רֵאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁל הַמֶּלֶךְ.
 וּמִי הוּא רֵאשׁ הַשָּׁנָה? זֶה יִצְחָק שֶׁנִּקְרָא רֵאשׁ,
 שֶׁהוּא רֵאשׁ אֶחָד שֶׁל הַמֶּלֶךְ [לְמַעְלָה], מְקוֹם
 שֶׁנִּקְרָא שָׁנָה, לָכֵן כָּל בְּאֵי עוֹלָם עוֹבְרִים לְפָנָיו

כְּבִי מְרוֹן, וְעַל זֶה שְׁנִינוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, שְׁהֲרִי
בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שׁוֹרָה יִצְחָק.

וּבְחֹג נְדוּנִים עַל הַמַּיִם, זוֹהִי רֵאשִׁית [שֶׁל רֹאשׁ]
שֶׁל יְמִין הַמֶּלֶךְ, וְעַל זֶה שְׂמַחַת הַמַּיִם
נִמְצְאָת בְּכָל בְּשָׁעָה שְׂמֻנְסָכִים מֵיָם וְשׁוֹאֲבִים
אוֹתָם, מִשׁוּם שְׁמַיִם זֶה יָדוּעַ, וְעַל זֶה בְּאַרְבָּעָה
פְּרָקִים אֵלּוֹ הַכֹּל נִמְצְאִים.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כְּשִׁיִּסְתְּכֹלוּ בַּדְּבָרִים, הַכֹּל נִמְצָא
בַּפְּרָקִים הַלָּלוּ, אַבְרָהָם, יִצְחָק וַיַּעֲקֹב, דָּוִד
הַמֶּלֶךְ, וּבְאֵלֶּה הָעוֹלָם נְדוּן, וּבְאַרְבָּעָה פְּרָקִים בְּנֵי
אָדָם נְדוּנִים בַּיָּמִים שְׁנִמְצְאִים בְּעוֹלָם, וּבְכָל יוֹם
וְיוֹם הַסְּפָרִים נִפְתָּחִים וְהַמַּעֲשִׂים נִכְתָּבִים, וְאִין
מִי שִׁישִׁים לֵב, וְאִין מִי שִׁירְכִין אֲזִנִּים. וְהַתּוֹרָה
מְעִידָה בּוֹ בְּכָל יוֹם, וְקוֹל קוֹרָא בְּחִיל, (מְשַׁלִּי ט) מִי
פְתִי יִסַּר הִנֵּה חָסַר לֵב אָמְרָה לוֹ, וְאִין מִי
שִׁיקְשִׁיב לְקוֹלוֹ.

לְמִדְּנוּ, בְּשָׁעָה שְׁבֹן אָדָם קָם בְּבִקְרָה, עֵדִים
עוֹמְדִים כְּנִגְדּוֹ וּמְעִידִים בּוֹ, וְהוּא אִינוֹ
מִשְׁגִּיחַ. הַנִּשְׁמָה מְעִידָה עָלָיו בְּכָל זְמַן וּבְכָל
שָׁעָה. אִם הִקְשִׁיב – יָפָה, וְאִם לֹא – הֲרִי הַסְּפָרִים
פְּתוּחִים וְהַמַּעֲשִׂים נִכְתָּבִים. אָמַר רַבִּי חֲיִיאָ,

אֲשָׁרֵי הַצְּדִיקִים שְׂאִינָם פּוֹחֲדִים מִן הַדִּין לֹא
 בְּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא בְּעוֹלָם הַבָּא. זֶהוּ שְׂכָתוֹב (שם כח)
 וְצְדִיקִים כְּכַפִּיר יִבְטַח. וְכָתוֹב (תהלים לז) צְדִיקִים
 יִירְשׁוּ אֶרֶץ.

רַבִּי חֲזַקְיָה פֶּתַח וְאָמַר, (בראשית טו) וַיְהִי הַשָּׁמֶשׁ
 לְבֹא וְתִרְדְּמָה נִפְלְאָה עַל אַבְרָם וְגו'. פְּסוּק
 זֶה בְּאֲרוֹהוּ, אָבֵל זֶה יוֹם הַדִּין הַקָּשָׁה שְׂמוֹצִיאִים
 אֶת הָאָדָם מֵהָעוֹלָם הַזֶּה. שְׂשָׁנִינוּ, [אותו יום]
 הַזְּמַן שְׂמַגִּיעַ שְׂהָאָדָם יוֹצֵא מֵהָעוֹלָם הַזֶּה, אוֹתוֹ
 [יום] זְמַן יוֹם הַדִּין הַגָּדוֹל, שְׂנַחֲשָׁף הַשָּׁמֶשׁ מִן
 הַלְּבָנָה, כְּמוֹ שְׂכָתוֹב (קהלת יב) עַד אֲשֶׁר לֹא תַחֲשָׁף
 הַשָּׁמֶשׁ, זֶה הַנְּשָׂמָה הַקְּדוּשָׁה שְׂנִמְנַעַת מִבֶּן הָאָדָם
 שְׂלִשִׁים יוֹם עַד שֶׁלֹּא יֵצֵא מִן הָעוֹלָם, וְרוֹאֶה
 שְׂהַצֵּלִם שְׂנִמְנַע מִמֶּנּוּ וְלֹא נִרְאֶה.

מָה הַטַּעַם נִמְנַע מִמֶּנּוּ? מִשּׁוּם שְׂהַנְּשָׂמָה
 הַקְּדוּשָׁה עוֹלָה וּמַעְבֶּרֶת מִמֶּנּוּ וְלֹא נִרְאִית.
 שֶׁלֹּא תֹאמַר, שְׂכִשְׂמַת אָדָם וְנַחֲלָשׁ, נִשְׂמָה זֶה
 מַעְבֶּרֶת מִמֶּנּוּ, אֲלֵא כִּשְׂהוּא בְּחַיָּיו בְּכַחוּ, מַעְבֶּרֶת
 מִמֶּנּוּ [וְנַחֲלָשֶׁת] נִשְׂמָה זֶה וְלֹא מְאִירָה לְרוּחַ,
 וְהָרוּחַ לֹא מְאִירָה לְנַפֶּשׁ, וְאִזּוּ מַעְבֵּר מִמֶּנּוּ הַצֵּלִם
 וְלֹא מְאִיר לוֹ. [אֲלֵא] מֵאוֹתוֹ הַיּוֹם כֻּלָּם מְכַרְיִזִים
 עָלָיו, וְאִפְלוּ צְפָרֵי הַשָּׁמַיִם. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם

שְׁנַשְׁמָה זו עֲלֵתָה מִמֶּנּוּ, וְהָרוּחַ לֹא מְאִירָה לְנַפֵּשׁ,
וְאֵז הַנֶּפֶשׁ נִחְלָשֶׁת, וְהַמֶּאֱכָל וְכָל תַּאֲוֹת הַגּוּף
עוֹלִים מִמֶּנּוּ וּמַעֲבָרִים.

וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וְאֶפְלוּ כָּל פְּעַם שְׁנוּפֵל אִישׁ
בְּבֵית חָלְיוֹ וְלֹא יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל, הַנֶּשְׁמָה
מַעֲבֶרֶת וְעוֹלָה מִמֶּנּוּ, וְאֵז הָרוּחַ לֹא מְאִירָה
לְנַפֵּשׁ, עַד שְׁדָנִים דִּינוּ שֶׁל הָאָדָם. וְאִם דָּנִים אַתָּה
הָאִישׁ לְטוֹב, אֵז הַנֶּשְׁמָה חוֹזֶרֶת לְמִקּוּמָהּ וּמְאִירָה
לְכָל. הָרִי בְּזִמְן שְׁעוֹמֵד הַדָּבָר בְּדִין, וּבְזִמְן שֶׁלֹּא
עוֹמֵד הַדָּבָר בְּדִין, שְׁלֵשִׁים יוֹם מְקַדִּימָה הַנֶּשְׁמָה
לְכָל, וְהַצֵּלָם מַעֲבָר מִמֶּנּוּ.

שְׁנֵינּוּ, בְּזִמְן שְׁדָנִים אֶת הָאָדָם לְמַעְלָה, מַעֲלִים
אֶת נַשְׁמָתוֹ לְבֵית דִּין וְדָנִים אוֹתָהּ עַל פִּי
דְּבָרֶיהָ, וְהִיא מְעִידָה בְּכָל וּמְעִידָה בְּכָל רַעֲיוֹנוֹת
הָאָדָם, וּבִמְעֻשִׁים לֹא מְעִידָה, שֶׁהָרִי כָּלֵם כְּתוֹבִים
בְּסִפְרִים, וְכָלֵם דָּנִים אֶת הָאָדָם. בְּאוֹתָהּ שְׁעָה
שְׁדָנִים אֶת הָאָדָם לְמַעְלָה, אֵז דַּחַק הַגּוּף נִמְצָא
יֹתֵר מִשָּׂאֵר הַזְּמַנִּים.

אִם דָּנִים אוֹתוֹ לְטוֹבָה, אֵז מִרְפִּים מִמֶּנּוּ, וְזַעַה
נִבְקָעֶת עַל הַגּוּף, וְהַנֶּשְׁמָה חוֹזֶרֶת אַחֵר כָּף
וּמְאִירָה לְכָל, וְלֹא עוֹלָה אָדָם מִבֵּית חָלְיוֹ

לְעוֹלָמִים עַד שְׁדָנִים דִּינוֹ לְמַעְלָה. וְאִם תֹּאמְרוּ,
 הֲרִי כַּמָּה חִיבֵי עוֹלָם, כַּמָּה רְשָׁעֵי עוֹלָם עוֹמְדִים
 בְּקִיּוּמָם? אֲלֹא הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁגֵּיחַ בְּדִין
 הָאָדָם, אִף עַל גַּב שְׁכָעַת לֹא זוֹכָה, וְהוּא רוֹאֶה
 שְׂאֵחַר כֶּף יִזְכָּה – דֵּן אוֹתוֹ לְטוֹבָה. אוֹ לְפַעְמִים
 שְׂמוֹלִיד בֵּין שְׂיֵהִיָּה צְדִיק בְּעוֹלָם, וְעַל זֶה הַקְדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא דֵּן אוֹתוֹ לְטוֹבָה.

וְכָל מַעֲשֵׂיו וְדִינָיו שֶׁל הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לְטוֹבָה, וּמְשַׁגֵּיחַ בְּהֵכֵל, כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב
 (יחזקאל לג) חִי אֲנִי נְאֻם ה' וְגו' אִם אֶחֱפֹץ בְּמוֹת
 הָרָשָׁע כִּי אִם בְּשׁוֹב רָשָׁע מִדְּרָכּוֹ. וּבְגִלָּל זֶה כָּל
 אוֹתָם רְשָׁעֵי הָעוֹלָם שְׁעוֹמְדִים בְּמִקּוּמָם, הַקְדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא דֵּן אוֹתָם לְטוֹבָה.

וְלַפְעָמִים אוֹתָם הַחֲלָאִים נִשְׁלָם זְמַנָּם מִלְשָׁרוֹת
 שָׁם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים מב) וְחֲלָאִים
 רָעִים וְנֶאֱמָנִים, שְׁעֵשׂוּ אֱמוּנָה, שְׁכַשְׁשׁוּרִים עַל
 הָאָדָם מִסְתַּלְקִים מִמֶּנּוּ לְאַחַר שֶׁהַשְׁלִימוֹ זְמַנָּם,
 בֵּין לְצְדִיקִים, בֵּין לְרָשָׁעִים, וְהֵכֵל נַעֲשֶׂה בְּדִין,
 כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ.

וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת בְּנֵי יוֹסֵף וַיֹּסֵף וַיֹּאמֶר מִי אַלֶּה. אָמַר
 רַבִּי יִצְחָק, פָּסוּק זֶה קָשָׁה, שְׁכַתּוֹב וַיֵּרָא

יִשְׂרָאֵל, וְכָתוּב וְעֵינַי יִשְׂרָאֵל כְּכָדוֹ מְזַקֵּן לֹא יוּכַל לְרֹאוֹת. אִם לֹא יוּכַל לְרֹאוֹת, אִזּוֹ מֵה זֶה וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל? אֵלֶּא שְׂרָאָה בְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ אוֹתָם בְּנֵי יוֹסֵף, שֶׁהֵם יִרְבְּעָם וַחֲבָרָיו, שִׁירְבְּעָם עָשָׂה שְׁנֵי עֲגָלֵי זָהָב וְאָמַר (מלכים-א יב) אֵלֶּה אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל. וְלָכֵן מִי אֵלֶּה, מִי הוּא שְׁעֵתִיד לֹמַר אֵלֶּה אֱלֹהֵיךָ לְעִבּוּדָה זָרָה, וְלָכֵן וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת בְּנֵי יוֹסֵף.

מִכָּאן שְׁצַדִּיקִים רוֹאִים מֵעֲשֵׂה לְמַרְחוּק, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְעַטֵּר אוֹתָם בְּעִטְרָתוֹ. מֵה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹאֵה לְמַרְחוּק, כְּמוֹ שְׁכָתוּב (בראשית א) וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹאֵה כָּל הַמַּעֲשִׂים עַד שֶׁלֹּא עוֹשִׂים אוֹתָם, וְכֻלָּם עוֹבְרִים לְפָנָיו.

כְּמוֹ זֶה כָּל דּוֹרוֹת הָעוֹלָם מְסוּף הָעוֹלָם וְעַד סוּף הָעוֹלָם, כָּלֵם הִתְיַצְּבוּ וְעָמְדוּ לְפָנָיו עַד שֶׁלֹּא יָבִאוּ לְעוֹלָם. זֶהוּ שְׁכָתוּב (ישעיה מא) קָרָא הַדְּרוֹת מֵרֵאשׁ, עַד שֶׁלֹּא נִבְרָא הָעוֹלָם. מְשׁוּם שֶׁכָּל הַנְּשָׁמוֹת שִׁיּוֹרְדוֹת לְעוֹלָם, עַד שֶׁלֹּא יֵרְדוּ, כָּלֵם עוֹמְדִים לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּדַמּוֹת שְׁעוֹמְדִים בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְנִקְרְאִים בְּשֵׁמוֹת, שְׁכָתוּב (שם מ) לְכֻלָּם בְּשֵׁם יִקְרָא.

גם כִּי הַצְּדִיקִים, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מֵרָאה לָהֶם
 כָּל דְּוֹרוֹת הָעוֹלָם עַד שֶׁלֹּא יָבֹאוּ וַיִּמְצְאוּ
 בְּעוֹלָם. מִנֵּיִן לָנוּ? מֵאָדָם [זֶה אָדָם] שֶׁהִיא
 רֵאשׁוֹן, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הֵרָאה לוֹ כָּל אוֹתָם
 דְּוֹרוֹת עַד שֶׁלֹּא יָבֹאוּ, כִּפְתּוּב (בראשית ה) זֶה סֵפֶר
 תּוֹלְדוֹת [אָדָם], שֶׁשָּׁנִינוּ, הֵרָאה לוֹ כָּל אוֹתָם
 דְּוֹרוֹת שֶׁעֲתִידִים לָבֹא לְעוֹלָם. וְכֵן לְמֹשֶׁה,
 שֶׁכָּתוּב (דברים לד) וַיִּרְאֵהוּ ה' אֶת כָּל הָאָרֶץ,
 שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הֵרָאה לוֹ כָּל דְּוֹרוֹת הָעוֹלָם
 וְכֹל אוֹתָם מִנְּהִיגֵי הָעוֹלָם וְכֹל שְׂאֵר הַנְּבִיאִים עַד
 שֶׁלֹּא יָבֹאוּ לְעוֹלָם.

גם כָּאֵן, וַיִּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת בְּנֵי יוֹסֵף, רָאה
 לְמַרְחוֹק וְהִזְדַּעֲזַע, וְאָמַר מִי אֵלֶּה? וּפְסוּק
 זֶה מְשָׁלִים לְשָׁנֵי צְדָדִים, לְצַד זֶה וּלְצַד זֶה. וְלִכֵּן
 הִשִּׁיב יוֹסֵף וְאָמַר, בְּנֵי הֵם אֲשֶׁר נָתַן לִי אֱלֹהִים
 בְּזֶה. וּמִנֵּיִן לָנוּ שֶׁהֵרָאה לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 בְּרוּחַ הַקְּדוֹשׁ? שֶׁכָּתוּב וְהִנֵּה הֵרָאה אֶתִּי אֱלֹהִים
 גַּם אֶת זֶרְעִי. גַּם – לְרַבּוֹת אוֹתָם שֶׁיִּצְאוּ מִמֶּנּוּ,
 כִּפִּי שְׂאֵמְרָנוּ.

וַיְבָרֶךְ אֶת יוֹסֵף וַיֹּאמֶר הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר וָגו'.
 בְּפְסוּק הַזֶּה יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן בּוֹ, וַיְבָרֶךְ אֶת
 יוֹסֵף, שֶׁלֹּא מֵצִאֵנוּ כָּאֵן בְּרָכָה שֶׁבֵּרַךְ אֶת יוֹסֵף,

אֵלָא אַתְּ בְּנִיּוֹ. אִם לְבְנִיּוֹ, אִזְ צְרִיף לְהִיּוֹת כְּתוּב
וַיְבָרְכֶם, אִזְ מַה זֶה וַיְבָרֶךְ אֶת יוֹסֵף, וְלֹא מְצִאנוּ
כָּאן שְׂיֹסֵף הִתְבָּרַךְ?

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, דְּוֹקָא אֶת, כְּתוּב אֶת יוֹסֵף,
הַבְּרָכָה שֶׁל בְּנֵי הַיְתָה, וְכֹאֲשֶׁר מִתְבָּרְכִים
בְּנֵי, הוּא מִתְבָּרֵךְ. שֶׁבְרָכָה שֶׁל בְּנֵי שֶׁל אָדָם
בְּרַכְתּוֹ הִיא.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וַיְבָרֶךְ אֶת יוֹסֵף, דְּוֹקָא אֶת,
שֶׁבְרַךְ אֶת אוֹת הַבְּרִית, סוּד [הַבְּרִית
מְשוּם שְׂכִיּוֹן שְׂאֵמַר בְּנֵי הֵם אֲשֶׁר נָתַן לִי אֱלֹהִים
בְּזֶה, אִזְ בְּרַךְ לְאוֹתוֹ מְקוּם סוּד] הַבְּרִית שְׂיֹסֵף
שָׁמַר, וְלִכֵּן נִקְרָא צְדִיק. אֶת שֶׁל יוֹסֵף, סוּד הַבְּרִית
שְׁעוּמְדַת עִם יוֹסֵף.

הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר הִתְהַלְכוּ אֲבֹתַי לְפָנָיו.
הָאֱלֹהִים - זֶה סוּד הַבְּרִית
הַקְּדוּשָׁה, בְּרִית קֹדֶשׁ. אֲבֹתַי לְפָנָיו - דְּוֹקָא
לְפָנָיו, שְׂאוֹתָם רֵאשׁוּנִים עֲלִיוֹנִים מְלַפְנֵי סוּד
שְׁלָנוּ, אֲבָרְהָם וַיְצַחֵק, שְׁהָרִי מֵהֶם נִזּוֹן וַיִּוֹנֵק
אוֹתוֹ [מֵאוֹתוֹ] מְקוּם.

הָאֱלֹהִים הָרַעָה אֹתִי, מַה הִטְעַם פְּעַם אַחֲרַת
הָאֱלֹהִים? אֵלָא סוּד עֲלִיוֹן הוּא, וְכֹאֵן

בְּרַךְ אֶת אוֹתוֹ מְקוֹם בְּסוּד שֶׁל אֱלֹהִים חַיִּים,
 מְקוֹר הַחַיִּים שֶׁמִּמֶּנּוּ יוֹצְאוֹת בְּרָכוֹת, וְלִכְן הַזְכִּיר
 עֲצָמוֹ בַּמְקוֹם הַזֶּה וְאָמַר הָאֱלֹהִים הִרְעָה אֹתִי,
 מִשׁוּם שֶׁכָּל הַבְּרָכוֹת שֶׁשׁוֹפְעוֹת מִמְּקוֹר הַחַיִּים
 יַעֲקֹב לָקַח אוֹתָן, וְכִיּוֹן שֶׁהוּא לָקַח אוֹתָן, מְקוֹם
 זֶה לָקַח בְּרָכוֹת, וְהַכֹּל תְּלוּי [בַּזְכָּר] בַּדְּבוּר, וְעַל
 זֶה וַיְבָרֶךְ אֶת יוֹסֵף כְּתוּב.

לִכְן בְּכָל מְקוֹם שֶׁצָּרִיךְ לְבָרֵךְ בְּרָכוֹת, צָרִיךְ
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַתְּבָרֵךְ בַּהֲתַחֲלָה,
 וְאַחַר כֵּן מִתְּבָרְכִים הָאַחֲרִים. וְאִם הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא לֹא מִתְּבָרֵךְ בַּהֲתַחֲלָה, אוֹתָן בְּרָכוֹת
 לֹא מִתְקַיְּמוֹת.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי יַעֲקֹב, שֶׁבָּרַךְ אוֹתוֹ אָבִיו וְלֹא
 בָּרַךְ אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בַּהֲתַחֲלָה – בֵּא
 רְאֵה, בְּשַׁעַה שֶׁבָּרַךְ יִצְחָק אֶת יַעֲקֹב, לֹא בָּרְכוּ עַד
 שֶׁבָּרַךְ אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בַּהֲתַחֲלָה. כִּיּוֹן
 שֶׁבָּרַךְ אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בַּהֲתַחֲלָה, הוּא בָּרַךְ
 אֶת יַעֲקֹב. מִנֵּיין לָנוּ? שֶׁכְּתוּב (בראשית כז) וַיֹּאמֶר רְאֵה
 רֵיחַ בְּנֵי פְרִיחַ שְׂדֵה אֲשֶׁר בָּרְכוּ ה'. כֵּאֵן עוֹמֶדֶת
 בְּרָכָה לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁכְּתוּב אֲשֶׁר בָּרְכוּ ה'.
 הַתְּבָרֵךְ בְּקִיּוֹם הַבְּרָכוֹת, וְאַחַר כֵּן אַחֲרָיו וַיִּתֵּן לָךְ
 וּגו'. כִּיּוֹן שֶׁאוֹתוֹ שְׂדֵה הַתְּקִים בַּעֲמִידַת הַבְּרָכוֹת,

[בְּבִרְכוֹתָיו. מִיַּד בִּרְכוּ וַיִּתֵּן לָךְ הָאֱלֹהִים, שְׂאוֹתוֹ
שָׁדָה סוּד] שְׂיִצְאוּ מִמֶּנּוּ בִּרְכוֹת, אַחַר שֶׁהוּא
הִתְקַיֵּם בְּבִרְכוֹתָיו.

כְּמוֹ זֶה בִּרְךְ יַעֲקֹב בַּתְּחִלָּה אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, וְאַחַר כֵּן בִּרְךְ אֶת בְּנָיו. בֹּא רְאֵה,
בְּבִקְרֵי צְרִיף אָדָם לְהַקְדִּים בִּרְכוֹת לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, וְאַחַר כֵּן לְשָׂאֵר בְּנֵי הָעוֹלָם, וְהִרִי הַקִּמְנוּ
בְּבִקְרֵי יֹאכֵל עַד וְגו'.

וּבֹא רְאֵה, כְּשֶׁרָצָה יַעֲקֹב לְבָרֵךְ אֶת אוֹתָם בְּנֵי
יוֹסֵף, רְאֵה בְרוּחַ הַקְּדוֹשׁ שֶׁעָתִיד לָצֵאת
מֵאֲפָרַיִם יִרְבְּעֵם בֶּן נֹבֵט. פֶּתַח וְאָמַר מִי אֵלֶּה?
מִשְׁמַע [מֵה שׁוֹנֵה] שֶׁאָמַר בְּעִבּוּדָה זֶו שֶׁל צַד
עִבּוּדָה זָרָה אֵלֶּה אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל? אֲלֵא סוּד הוּא,
כֹּל אוֹתָם הִצְדָּדִים שֶׁל אוֹתוֹ הִנְחָשׁ הָרַע, וּמִצַּד
אוֹתָהּ רוּחַ טְמֵאָה אוֹתוֹ הִנְחָשׁ, וַיֵּשׁ מִי שְׂרוּכֵב
עָלָיו, וּכְשֶׁמְזַדְדָּגִים נִקְרָאִים אֵלֶּה, וְהֵם מְזַדְדָּמִים
בְּעוֹלָם בְּכֹל אוֹתָם צְדָדִים שֶׁלָּהֶם.

וְרוּחַ הַקְּדוֹשׁ נִקְרָאת זֹאת, שֶׁהוּא סוּד הַבְּרִית,
רִשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ שֶׁנִּמְצָא תָמִיד בְּאָדָם. וְכֵן זֶה
אֵלֵי וְאַנְוֵהוּ – זֶה ה' [הוּא ה']. אֲבָל אֵלֶּה נִקְרָאִים
אֵלֶּה, וְעַל זֶה כָּתוּב (שְׁמוֹת ל"ח) אֵלֶּה אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל.

וְלִכְּנֵי כְּתוּב (ישעיה מט) **גַּם אֵלֶּה תִּשְׁכַּחְנָה, וְאֲנֹכִי –**
 סוּד שֶׁל זֹאת – לֹא אֶשְׁכַּחְךָ, וְכְתוּב (איכה א)
 עַל אֵלֶּה אֲנִי בּוֹכֶיָה, שְׂאוֹתוֹ הַחֲטָא גָרַם לָהֶם
 לְבַכּוֹת כַּמָּה בְּכִיּוֹת. דְּבַר אַחַר עַל אֵלֶּה אֲנִי – מָה
 הַטַּעַם? מִשׁוּם שֶׁנִּתְּנָה רְשׁוּת לְמָקוֹם זֶה לְשִׁלֹּט
 עַל יִשְׂרָאֵל וּלְהַחְרִיב אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וּמִשׁוּם
 שֶׁנִּתְּנָה לָהֶם רְשׁוּת לְשִׁלֹּט, [כְּתוּב עַל אֵלֶּה אֲנִי
 בּוֹכֶיָה. סוּד הַדְּבָר – זֶה צִד הַטְּמֵאָה שֶׁנִּתְּנָה לָהֶם
 רְשׁוּת לְשִׁלֹּט] אֲנִי בּוֹכֶיָה, זוֹ רוּחַ הַקִּדְּשׁ
 שֶׁנִּקְרָאת אֲנִי.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי כְּתוּב (דברים כח) **אֵלֶּה דְּבָרֵי הַבְּרִית**
 – כִּךְ זֶה בְּיָדַי, שְׁכָל אֵלֶּה לֹא מִתְקִימִים
 אֶלָּא מִתּוֹךְ אֵלֶּה שֶׁשָּׂם כָּל הַקְּלָלוֹת שְׂרוּיּוֹת, כְּמוֹ
 שֶׁבְּאַרְנוֹ שֶׁהוּא אָרוּר, וְלִכְּנֵי הַקִּדִּים וְאָמַר אֵלֶּה,
 שְׁעוֹמֵד לְמִי שְׁעוֹבֵר עַל דְּבָרֵי הַבְּרִית.

סדר הלימוד ליום יג כסלו [יום 72 בשנה]

אֵלֶּה הַמִּצְוֹת אֲשֶׁר צִוָּה ה' (ויקרא כו), מִשׁוּם שְׁכָל
 מִצְוָה שֶׁל הַתּוֹרָה לְטַהֵר אֶת הָאָדָם, וְלֹא
 יִסְטֶה מִדְּרָךְ זוֹ, וְיִשְׁמַר מִשֵּׁם וְיִפְרֹד מֵהֶם. וְאִם
 תֹּאמַר, (בראשית ו) **אֵלֶּה תּוֹלְדֹת נֹחַ – כִּךְ הוּא וְדָאִי,**

שְׁהָרֵי יֵצֵא חָם, שֶׁהוּא אָבִי כְנַעַן, וְכָתוּב (שם ט)
אָרוּר כְּנַעַן, וְהוּא סוּד זֶה שֶׁל אֵלֶּה.

וְלָכֵן (וְכָל אֵלֶּה הַתּוֹךְ פְּסֻלַת הַזֶּהָב, וְעַל זֶה כָּתוּב מִי אֵלֶּה, יִשְׂרָאֵל כְּאֲשֶׁר
עָשׂוּ אֶת הָעֵגֶל) כָּתוּב וַיֹּאמְרוּ אֵלֶּה אֱלֹהֵיךָ
יִשְׂרָאֵל, וְכָל אֵלֶּה הַתּוֹךְ פְּסֻלַת הַזֶּהָב. אֲהַרֵן
הַקָּרִיב זֶהָב שֶׁהוּא צַד שְׁלוֹ שְׁכָלוֹל הוּא בְּחֻזֵק
הָאֵשׁ, וְהַכֹּל אֶחָד, וְצַד זֶה זֶהָב וְאֵשׁ. [לְהַגְבִּיר]
רוּחַ טְמָאָה שְׁנִמְצָאָת תַּמִּיד בַּמִּדְבָּר, מְצָאָה מְקוֹם
בְּאוֹתוֹ זְמַן לְהַחֲזִיק בּוֹ.

וּמָה שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל טְהוֹרִים מֵאוֹתָהּ זֶהָמָה
רֵאשׁוֹנָה שֶׁהָטִיל בְּעוֹלָם, שְׁגָרָם מוֹת
לְעוֹלָם, כְּשֶׁעָמְדוּ עַל הַר סִינַי, אַחַר כֶּף חֲזָרוֹ,
וְגָרָם לָהֶם כְּמוֹ מִקְדָּם לְטַמֵּא אוֹתָם וּלְהַתְחַזֵּק
עֲלֵיהֶם, וְגָרָם לָהֶם מוֹת וּלְכָל הָעוֹלָם לְדוֹרוֹתֵיהֶם
אַחֲרֵיהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים פג) אָנִי אָמַרְתִּי אֱלֹהִים
אֲתֶם וְגו', אַכֵּן כְּאָדָם וְגו'.

וְעַל זֶה, כְּשֶׁרָאָה יַעֲקֹב אֶת יָרֻבְעָם בֶּן נָבֹט
שֶׁעוֹבֵד כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת וְאָמַר אֵלֶּה
אֱלֹהֵיךָ, הַזְדַּעְזַע וְאָמַר מִי אֵלֶּה. כְּשֶׁרָצָה אַחַר כֶּף
לְבָרְכָם, בָּרוּךְ אַת [הַשְּׂכִינָה בַּתְּחִלָּה] וְאַחַר כֶּף
בָּרוּךְ [אַת] בָּנִי. כִּיּוֹן שֶׁבָרוּךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא

בַּתְּחִלָּה, אַחַר כֵּךְ מֵאוֹתוֹ מְקוֹם שְׁבָרָךְ בַּתְּחִלָּה
בָּרַךְ אוֹתָם. זֶהוּ שְׁכָתוֹב הַמְּלֶאךָ הַגָּאֵל אֶתִּי מִכָּל
רַע וְגו'.

רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה לח) וַיִּסַּב חֲזַקְיָהוּ
פָּנָיו אֶל הַקִּיר וַיִּתְּפֹלֵל אֵל ה' . הָרִי פְּרוּשָׁה
שְׁלֹא יִתְּפֹלֵל אָדָם רַק סָמוּךְ לְכַתֵּל, וְלֹא יִהְיֶה
דָּבָר חוּצָץ בֵּינוֹ לְבֵין הַכַּתֵּל, שְׁכָתוֹב וַיִּסַּב
חֲזַקְיָהוּ פָּנָיו אֶל הַקִּיר. מֵה שׁוֹנֶה בְּכֻלָּם
שֶׁהַתְּפִלָּה תְּפִלָּה, שְׁלֹא כָתוּב בָּהֶם וַיִּסַּב פָּנָיו אֶל
הַקִּיר? שֶׁהָרִי דִּי לוֹ לֹא לֹא מֵרַע וַיִּתְּפֹלֵל אֵל ה', שֶׁהָרִי
מִי שֶׁמֵתְּפִלֵּל תְּפִלָּה, הוּא מְכֻוֵן דַּעְתוֹ כְּרָאוּי,
שֶׁהָרִי כָתוּב בְּמִשְׁנֵה (במדבר כב) וַיִּתְּפֹלֵל מִשֶּׁה אֵל ה',
וַיִּצְעַק מִשֶּׁה אֵל ה', וְלֹא כָתוּב וַיִּסַּב פָּנָיו. כָּאֵן
בְּחֲזַקְיָהוּ מֵה הַטַּעַם וַיִּסַּב חֲזַקְיָהוּ פָּנָיו אֶל הַקִּיר
וְאַחַר כֵּךְ וַיִּתְּפֹלֵל?

אַלֵּא סוּד הַדְּבָר הוּא, שְׁשֻׁנֵינוּ, חֲזַקְיָהוּ בְּאוֹתוֹ זְמַן
לֹא הָיָה נְשׁוּי, וְלֹא הִיָּתָה לוֹ אִשָּׁה וְלֹא
הוֹלִיד בָּנִים, מֵה כָתוּב? וַיָּבֵא אֱלֹוֵי וְגו' כִּי מֵת
אֶתָּה וְלֹא תַחֲיָה. וְשֻׁנֵינוּ, כִּי מֵת אֶתָּה - בְּעוֹלָם
הַזֶּה, וְלֹא תַחֲיָה - בְּעוֹלָם הַבָּא. מֵה הַטַּעַם?
מִשׁוּם שֶׁלֹא הוֹלִיד בָּנִים.

שָׁפַל מִי שֶׁלֹּא מִשְׁתַּדֵּל לְהוֹלִיד בְּנִים בְּעוֹלָם
 הַזֶּה, לֹא מִתְקַיֵּם בְּעוֹלָם הַבָּא, וְלֹא יִהְיֶה
 לוֹ חֵלֶק בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם, וּמִתְגַּרְשֶׁת נִשְׁמָתוֹ
 בְּעוֹלָם [הַבָּא], וְלֹא מוֹצֵאת מְנוּחָה בְּמָקוֹם
 בְּעוֹלָם, וְזֶהוּ הָעֲנֵשׁ שֶׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה (ויקרא כ)
 עֲרִירִים יָמוּתוּ, וּמִתְרַגְּמִים בְּלֹא וָלֶד, מִשּׁוּם שְׁמִי
 שֶׁהוּא בְּלִי וָלֶד, כְּשֶׁהוֹלֵךְ לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם מִת הוּא
 שֵׁם, מִת בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, וְלִכֵּן כָּתוּב
 כִּי מִת אֶתָּה וְלֹא תַחֲיָה.

וְלֹא עוֹד, אֲלֵא שֶׁשְׂכִינָה לֹא שׂוּרָה עָלָיו כָּלֵל, אִז
 כָּתוּב וַיִּסַּב חִזְקִיָּהוּ פָּנָיו אֶל הַקִּיר. לְמַדְּנֹו
 שֵׁשׁ רַעִיוֹנוֹתָיו וְכוּן אֶת פָּנָיו לְשֵׁאת אִשָּׁה, כְּדִי
 שֶׁתִּשְׁרָה עָלָיו הַשְּׂכִינָה, סוּד שֶׁל הַקִּיר.

וְלִכֵּן כָּתוּב אַחַר כֵּךְ וַיִּתְפַּלֵּל אֶל ה'. מִכָּאן
 לְמַדְּנֹו, שְׁמִי שֵׁישׁ בּוֹ חֲטָא וְצָרִיף לְבִקֵּשׁ
 רַחֲמִים עָלָיו, יְכוּן פָּנָיו וְרַעִיוֹנוֹתָיו לְתַקֵּן עֲצָמוֹ
 מֵאוֹתוֹ חֲטָא, וְאַחַר כֵּךְ יִבְקֵשׁ לְהִתְפַּלֵּל, כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר (איכה ג) נִחַפְּשָׁה דְרָכֵינוּ וְנַחֲקָרָה – בַּתְּחִלָּה,
 וְאַחַר כֵּךְ – וְנִשׁוּבָה. גַּם כָּאן, כִּיּוֹן שֶׁיִּדְעַע חִזְקִיָּהוּ
 חֲטָאוֹ, מֵה כָּתוּב? וַיִּסַּב חִזְקִיָּהוּ פָּנָיו אֶל הַקִּיר.
 שֵׁם פָּנָיו לְתַקֵּן אֶל הַשְּׂכִינָה, שֶׁהָרִי אֶל הַמָּקוֹם
 הַזֶּה חֲטָא.

משום שְׁהִשְׁכִּינָהּ, כָּל נְקֻבוֹת הָעוֹלָם עוֹמְדוֹת
בְּצַדָּהּ. מִי שֵׁישׁ לוֹ נְקֻבָּה, שׁוֹרָה הִיא
עָלָיו. וּמִי שֶׁאֵין לוֹ, לֹא שׁוֹרָה עָלָיו. וְעַל זֶה תִּקֵּן
עֲצָמוֹ אֵלֶיהָ לְתִקּוֹן, וְקִבֵּל עָלָיו לְהַנְשֵׂא, וְאַחַר כֵּן
וַיִּתְפַּלֵּל אֶל ה'.

קיר – זֶהוּ אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ, וְזוֹ הִשְׁכִּינָהּ, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (יהושע ג) הִנֵּה אֲרוֹן הַבְּרִית אֲדוֹן כָּל
הָאָרֶץ. קִיר – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה כב) מְקַרְקֵר קִיר
וְשׁוֹעַ, קִרְקִיר וּנְהִימַת הַקִּיר שֶׁהוּא אֲדוֹן,
כְּשֶׁנֶּחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה לא) רָחַל
מִבְּכָה עַל בְּנֵיהָ, וְהָרִי בְּאֲרָנוֹ. וְלִכֵּן וַיִּסַּב חֲזַקְיָהוּ
פָּנָיו אֶל הַקִּיר.

בא רָאָה, בְּתַפְלָה מַה כָּתוּב? אָנָּה ה' זָכַר נָא אֶת
אֲשֶׁר הִתְהַלַּכְתִּי לְפָנֶיךָ. רָמַז כָּאֵן שֶׁשָּׁמַר
בְּרִית הַקִּדְשׁ וְלֹא טָמֵא אוֹתוֹ, וְשָׁמַר אוֹתוֹ כְּרָאוּי.
כָּתוּב כָּאֵן הִתְהַלַּכְתִּי לְפָנֶיךָ, וְכָתוּב שָׁם (בראשית יז)
הִתְהַלַּךְ לְפָנַי וְהָיָה תָמִים וְאַתְּנָה בְּרִיתִי בֵּינִי
וּבֵינֶיךָ, שֶׁשָּׁמַר בְּרִית הַקִּדְשׁ כְּרָאוּי, בְּאֶמֶת וּבְלֵב
שָׁלֵם, שֶׁהִתְכוּן בְּכָל אוֹתָם סוּדוֹת הָאֱמוּנָה
שֶׁכְּלוּלִים בְּאֶמֶת.

והפּוֹב בְּעֵינֶיךָ עֲשִׂיתִי, שֶׁסָּמַךְ גְּאֻלָּה לְתַפְלָה,
וְהָרִי בְּאֲרָנוֹ. וְהִנֵּה פֶּרְשׁוּהָ הַחֲבָרִים,

שְׁהִתְכַּוֵּן לַיְחִיד יְחִיד כְּרֵאוֹי, וְלִכְן וַיִּכְבֵּד חֲזַקְיָהוּ
 בְּכִי גְדוֹל, שְׂאִין שְׁעַר שְׁעוֹמֵד לְפָנַי דְּמַעוֹת. גְּאֵלָה
 – זֶה הַמְּלֶאךָ הַגָּאֵל, שְׁזָהוּ נִמְצָא בְּכָל גְּאֵלָה
 שְׁבַעֲוָלִם, וְהָרִי בְּאֶרְנוּ.

הַמְּלֶאךָ הַגָּאֵל אֶתִי מִכָּל רָע. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר,
 כִּיּוֹן שְׁבַרְךָ יַעֲקֹב וְהִתְכַּוֵּן מִלְמַטָּה
 לְמַעְלָה, אִזּוּ הַמְּשִׁיךְ מִלְמַעְלָה לְמַטָּה, שְׁכַתוֹב
 הָאֱלֹהִים הָרַעָה אֶתִי. כִּיּוֹן שְׁהוּא לְקַח, נִתֵּן
 בְּרָכוֹת לְמָקוֹם זֶה. כִּיּוֹן שְׁהִגִּיעַ אֶת הַבְּרָכוֹת
 לְמָקוֹם הַזֶּה, אִזּוּ פִּתַח וְאָמַר הַמְּלֶאךָ הַגָּאֵל וְכוּ'.
פִּתַח וְאָמַר, (מלכים-א ח) כִּי הַכְּרוּבִים פָּרְשִׁים כְּנַפְיָם
 אֶל מָקוֹם הָאָרוֹן וְגו'. בֹּא רֵאֵה, הַכְּרוּבִים
 בְּאוֹת וּבְנִסֵּי הָיוּ עוֹמְדִים, שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּיוֹם הָיוּ
 פּוֹרְשִׁים כְּנַפְיָהֶם וְסוֹכְכִים עַל הָאָרוֹן לְמַטָּה,
 שְׁכַתוֹב (שמות כה, כ) פָּרְשִׁי כְּנַפְיָם. פְּרוֹשֵׁי כְּנַפְיָם לֹא
 כְּתוּב, אֶלָּא פָּרְשִׁי.

וּבֹא וּרְאֵה, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לְמַטָּה כְּמוֹ
 שְׁלֹמַעְלָה. כְּרוּבִים דְּמוֹתֵם כְּמֵרְאֵה
 תִּינוּקוֹת, וְעוֹמְדִים תַּחַת מָקוֹם זֶה מִיְמִין
 וּמִשְׁמָאל, וְאֵלָה מִתְּבָרְכִים בְּתַחֲלָה מֵאוֹתָן
 בְּרָכוֹת שְׁשׁוּפְעוֹת מִלְמַעְלָה, וּמִכָּאן שׁוּפְעוֹת
 הַבְּרָכוֹת לְמַטָּה.

וְלִבְנֵי כְּתוּב הַמְּלֶאכֶה הַגָּאֵל אֶתִי מִכָּל רָע. אֶתִי – שְׁנֵטֵל בְּרָכוֹת מִגּוֹנִים שְׁלֹמְעֵלָה. וְכִיּוֹן שֶׁהוּא נָטֵל, יִבְרַךְ אֶת הַנְּעָרִים, זֶהוּ סוּד הַכְּרוּבִים, שְׁמָהֶם שׁוֹפְעוֹת בְּרָכוֹת מֵהַעֲלִיּוֹנִים לַתַּחְתּוֹנִים [וְתַחְתּוֹנִים].

הַמְּלֶאכֶה הַגָּאֵל אֶתִי מִכָּל רָע יִבְרַךְ אֶת הַנְּעָרִים וְגו'. רַבִּי חֲזִיָּא פִּתַּח וְאָמַר, (משלי יט) בֵּית וְהוֹן נִחְלַת אָבוֹת. וְכִי נִחְלַת אָבוֹת הֵם, וְהָרִי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹתֵן הַכֹּל לְבְנֵי אָדָם? אֵלָּא, כִּיּוֹן שְׁמוֹרִישׁ בֵּית וּמָמוֹן לְבֵן הָאָדָם, לַפְּעָמִים יוֹרִישׁ הַכֹּל לְבָנוֹ, וְיִהְיֶה יִרְשֵׁת הָאָבוֹת, אָבֵל וּמֵה' אִשָּׁה מִשְׁכַּלֶּת, מִשּׁוֹם שֶׁהָאִשָּׁה, כְּשִׁירֵשׁ אוֹתָהּ הֵבֵן אָדָם, הוּא יוֹרֵשׁ אוֹתָהּ מֵעַם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהָרִי לֹא יוֹרִישׁ אוֹתָהּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבֵן הָאָדָם אֵלָּא כְּשֶׁמְכָרִיזִים עָלָיו בְּרָקִיעַ.

שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְזוּג זְווגִים עַד שֶׁלֹא בָּאוּ לְעוֹלָם. וְכִשְׁזָכוּ בְנֵי אָדָם לְפִי מַעֲשֵׂיהֶם, כֶּךָּ נוֹתְנִים לָהֶם אִשָּׁה, וְהַכֹּל גְּלוּי לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְלְפִי מַעֲשֵׂים שֶׁל צְדִיקִים כֶּךָּ מְזוּג זְווגִים.

וְלַפְּעָמִים שְׁעוֹלִים בְּמֵאזְנִים, וּמִסְטָה אוֹתוֹ הָאִישׁ דִּרְכוּ, עוֹלָה זְווגוֹ לְאַחַר עַד

שִׁיכְשִׁיר מַעֲשָׂיו, וּכְשִׁיכְשִׁיר מַעֲשָׂיו או שְׁמַגִּיעַ
זְמַנו, נִדְחָה אִישׁ מִפְּנֵי אִישׁ, וּבָא זֶה וְלוֹקַח אֶת
שְׁלוֹ. וְזֶה קָשָׁה לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִהַכֹּל,
לְדַחֹת אִישׁ מִפְּנֵי אִישׁ אַחֵר, וְלִכֵּן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא הוּא נוֹתֵן אִשָּׁה לְבֵן הָאָדָם, וּמִמֶּנּוּ בָּאִים
הַזּוֹנוּגִים. וְלִכֵּן וּמֵה' אִשָּׁה מְשַׁכֶּלֶת.

לְכֵן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹתֵן הַכֹּל לְבֵן הָאָדָם.
וְאִם תֹּאמֶר, אִשָּׁה מְשַׁכֶּלֶת וְלֹא אַחֶרֶת –
בֵּא רְאֵה, אֵף עַל גַּב שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְזַמֵּן
טוֹב לְאָדָם לָתֵת לוֹ, וְהוּא מְסַטֶּה דְרָכּוֹ מֵעַם
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְצַד אַחֵר – מֵאוֹתוֹ צַד אַחֵר
שֶׁנִּדְבַּק בּוֹ יָבֵא לוֹ מֵה שְׁיִבֵּא, בְּכֹל [כָּל]
הַקְּטָרוּגִים וְכֹל הָרַעוֹת, וְלֹא בָּאִים אֵלָיו מִן
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֲלֵא מֵאוֹתוֹ צַד רַע שֶׁנִּדְבַּק
בוֹ בְּאוֹתָם מַעֲשִׂים שֶׁעָשָׂה.

וְעַל זֶה, אִשָּׁה שְׂאִינָה מְשַׁכֶּלֶת, קָרָא עַל זֶה
שְׁלֵמָה, (קהלת ז) וּמֵצָא אָנִי מֵר מִמּוֹת אֶת
הָאִשָּׁה, מְשׁוּם שֶׁחֲטָאֵי הָאָדָם הוּא מוֹשֵׁךְ עָלָיו
בְּאוֹתָם מַעֲשִׂים שֶׁעָשָׂה. וְלִכֵּן, כְּשֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא מְתַרְצֵה בְּאָדָם מְשׁוּם מַעֲשָׂיו הַכְּשָׁרִים, הוּא
מְזַמֵּן לוֹ אִשָּׁה שֶׁהִיא מְשַׁכֶּלֶת, וּפּוֹדֶהוּ בַּפְּדוּת
מִתּוֹךְ הַצַּד הָאֶחָד.

וַעֲלֵ זֶה אָמַר יַעֲקֹב הַמְּלֹאֲךְ הַגָּאֵל אֶתִּי מִכָּל רָע.
 מָה זֶה מִכָּל רָע? שְׁלֵא הַזְדַּמְנָה לִי אִשָּׁה
 שְׁהִיא מִתּוֹךְ הַצַּד הָאֲחֵר, וְלֹא קָרָה פְּסוּל בְּזוֹרְעֵי
 [בְּמִטְתֵּי], שְׁכָלֶם צְדִיקִים וְשְׁלָמִים בְּשִׁלְמוֹת,
 מִשּׁוּם שְׁנַפְדָּה מִכָּל רָע, וַיַּעֲקֹב לֹא נִדְבַק בְּאוֹתוֹ
 צַד הָאֲחֵר כָּלֵל.

וַעֲלֵ זֶה הַמְּלֹאֲךְ הַגָּאֵל אֶתִּי מִכָּל רָע יְבָרַךְ אֶת
 הַנְּעָרִים. מָה הַטַּעַם נִרְאוּ לְבָרְכָהּ? מִשּׁוּם
 שְׁשָׁמַר יוֹסֵף אֶת אוֹת הַבְּרִית הַקְּדוּשָׁה, וַעֲלֵ זֶה
 אָמַר יוֹסֵף, בְּנֵי הֵם אֲשֶׁר נָתַן לִי אֱלֹהִים בְּזֶה.
 הִרְאָה לוֹ סוּד הַבְּרִית שְׁשָׁמַר אוֹתוֹ, וּמִשּׁוּם
 שְׁשָׁמַר אוֹתוֹ, רְאוּיִים לְהַתְּבָרֵךְ וְרְאוּי הוּא
 לְבָרְכוֹת רַבּוֹת. מִשּׁוּם כֶּךָ לְכֹלֶם נָתַן בְּרָכָה אַחַת,
 וְלִיוֹסֵף בְּרָכוֹת רַבּוֹת, מִשְׁמַע שְׁכַתּוֹב בְּרַכַּת אָבִיךָ
 גָּבְרוּ עַל בְּרַכַּת הוֹרֵי וְגו', בְּרַכַּת שְׁדִים וְרַחֵם,
 תְּהִינָּךְ לְרֹאשׁ יוֹסֵף.

רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קכג) אֵלֶיךָ נִשְׁאַתִּי
 אֶת עֵינַי הַיִּשְׁבִּי בַשָּׁמַיִם. פְּסוּק זֶה
 בְּאֵרוֹהוּ, אֲבָל בֹּא רְאֵה, תִּפְלֵה שֶׁל בֶּן אָדָם
 שְׁמַתְכוֹן בֵּה, הוּא לְמַעַלָּה לְעַמְּקָה הָעֲלִיּוֹן שְׁמִשָּׁם
 שׁוֹפְעוֹת כָּל הַבְּרָכוֹת וְכָל הַחֲרוֹת, וּמִשָּׁם יוֹצְאִים
 לְקִיָּם אֶת הַכֹּל.

וְעַל זֶה יִתֵּר יו"ד, מִשּׁוֹם שְׂיִו"ד לֹא פּוֹסֵק מִמָּקוֹם
 הַזֶּה לְעוֹלָמִים, וְלָכֵן כָּתוּב הַיִּשְׁבִּי בְּשָׁמַיִם,
 אַחֲזוּ לְמַעַלָּה בְּסוּד הַחֲכָמָה הָעֲלִיוֹנָה, וְאַחֲזוּ
 לְמִטָּה שְׂיִוֵּשֵׁב עַל כֶּסֶּא הָאֲבוֹת, יוֹשֵׁב עַל הַכֶּסֶּא
 שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם, וְלָכֵן כָּתוּב הַיִּשְׁבִּי בְּשָׁמַיִם.

וּמִכַּאֲן, כְּשֶׁבָרְכוֹת שׁוֹפְעוֹת מִלְּמַעַלָּה מִהַעֲמֵק
 הַזֶּה, אֵת כֵּלָן נוֹטֵל הַמָּקוֹם הַזֶּה
 שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם, וּמִזֶּה שׁוֹפְעִים לְמִטָּה, עַד
 שְׁמַגִּיעִים לְצַדִּיק עֲמוּד הָעוֹלָם, וּמִכַּאֲן מִתְבָּרְכִים
 כָּל אוֹתָם הַחֲיִלוֹת וְכָל אוֹתָם הַמַּחֲנוֹת לְמִינֵיהֶם,
 וְהָרִי פִּרְשׁוּהָ.

בֵּא רְאֵה, בְּשִׁבְעִים וּשְׁנַיִם מְאוּרוֹת עוֹלָה עֲטֻרַת
 כָּל הַמַּחֲנוֹת, עֲגוּל הָעוֹלָם, בְּשִׁבְעִים
 מְקוֹמוֹת, עֲגוּל אֶחָד לְכָלֶם. בְּתוֹךְ אוֹתוֹ עֲגוּל
 נִקְדָּה אַחַת שְׁעוֹמֶדֶת בְּאֶמְצַע. מִנְקֻדָּה זוֹ נִזּוֹן כָּל
 אוֹתוֹ עֲגוּל, בֵּית קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים, הוּא מְקוֹם
 לְאוֹתָהּ רוּחַ כָּל הַרוּחוֹת, [כְּמוֹ סוּד שֶׁל כָּל
 הַסּוּדוֹת] נִסְתָּר בְּתוֹכוֹ. סֵתֵר זֶה הוּא בְּתוֹךְ
 חִילוֹתֶיהָ, טְמִיר הוּא לְפָנֶי וּלְפָנֶי. כְּשֶׁעוֹלָה זוֹ,
 עוֹלִים כָּלֶם אֲחֻרֶיהָ. זֶהוּ שְׁכָתוּב (שִׁיר א) מְשַׁכְּנֵי
 אֲחֻרֶיךָ נְרוּצָה.

רבי חזקיה ורבי יוסי ורבי יהודה היו הולכים בדרך. אמר רבי יוסי, כל אחד ואחד מאתנו יאמר דברי תורה. פתח רבי יהודה ואמר, (תהלים ט) אל תזכר לנו עונת ראשנים מהר יקדמונו וגו'. בא ראה, הקדוש ברוך הוא, באהבת ישראל אוהב אותם, שהם גורלו וירשתו, לא מסתכל אחר בדינם, פרט לו לבדו.

וכיון שהוא מסתכל בדינם, מתמלא עליהם רחמים, משום שהוא כפאב שמרחם על הבנים, כמו שנאמר (שם קג) כרחם אב על בנים רחם ה' וגו'. וכיון שנמצאים להם חטאים, מעביר אותם ראשון ראשון, עד שמעביר כלם מלפניו. וכיון שהעביר כלם מלפניו, לא נשארים עליהם חטאים לתת שלטון לצד האחר של דין עליהם.

בא לחטא לפניו כבתחלה - אותם חטאים ראשונים שהעביר מלפניו, חשב עליהם, ולכן כתוב אל תזכר לנו עונת ראשנים מהר יקדמונו רחמיך וגו'. שאם רחמיך לא יקדימו על ישראל, לא יוכלו לעמד בעולם. משום שכמה הם בעלי הדין הקשה, בעלי מגנים, וכמה מלשינים שעומדים עליהם שלישראל למעלה,

וְאֶלְמָלֵא שֶׁהֶקְדִּים הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רַחֲמִים עַל
 יִשְׂרָאֵל, עַד שֶׁלֹּא יִשְׁגִּיחַ בְּדִינָם, לֹא יוּכְלוּ לַעֲמֹד
 בְּעוֹלָם. וְעַל זֶה מָהֵר יִקְדְּמוּנוּ רַחֲמִיךָ כִּי דְלוֹנוּ
 מְאֹד, דְּלוֹת שֶׁל מַעֲשִׂים טוֹבִים, דְּלוֹת שֶׁל מַעֲשִׂים
 כְּשָׂרִים [לְפָנֵי הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא].

בא תְּרָאָה, אֶלְמָלֵא יִסְגְּלוּ יִשְׂרָאֵל מַעֲשִׂים כְּשָׂרִים
 לְפָנֵי הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, לֹא הָיוּ עוֹמְדִים
 עִמָּם עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת בְּעוֹלָם, אָבֵל
 יִשְׂרָאֵל הֵם גּוֹרְמִים לְשָׂאֵר עַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים
 וּמַזְלוֹת לְזַקֵּף רְאשֵׁיהֶם בְּעוֹלָם. שְׂאֵלְמָלֵא יִשְׂרָאֵל
 לֹא הָיוּ חוֹטְאִים לְפָנֵי הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׂאֵר
 עַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת נִכְפָּים לְפָנֵיהֶם.

ובא רָאָה, אֶלְמָלֵא שֶׁהִמְשִׁיכוּ יִשְׂרָאֵל בְּמַעֲשִׂים
 רָעִים לְצַד אַחַר בְּאֶרֶץ הַקְדוֹשָׁה, הָרִי
 נִתְבָּאֵר, שֶׁלֹּא יִשְׁלֹטוּ עַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים
 וּמַזְלוֹת בְּאֶרֶץ הַקְדוֹשָׁה, וְלֹא הִגְלוּ מֵעַל הָאֶרֶץ,
 וְעַל זֶה כָּתוּב כִּי דְלוֹנוּ מְאֹד, שְׂאִין לָנוּ מַעֲשִׂים
 כְּשָׂרִים כְּרָאוּי, וְלָכֵן כִּי דְלוֹנוּ מְאֹד מָהֵר
 יִקְדְּמוּנוּ רַחֲמִיךָ.

רבי יוֹסִי פָּתַח וְאָמַר, (שם ב) עֲבָדוּ אֶת ה' בִּירְאָה
 וְגִילוּ בְרַעְדָּה, וְכָתוּב (שם ק) עֲבָדוּ אֶת ה'

בְּשִׁמְחָה בָּאוּ לְפָנָיו בְּרִנָּה. בֵּא רְאֵה, כָּל אָדָם
שָׁבָא לְעֵבֶד לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, בְּבִקְרָ וּבְעָרֵב
צָרִיךְ לְעֵבֶד אֶת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

בְּבִקְרָ, כְּשֶׁעוֹלָה הָאוֹר, וְהִתְעוֹרְרוֹת צַד הַיָּמִין
מִתְעוֹרְרֵת בְּעוֹלָם, אֲזַי צָרִיךְ אָדָם
לְהִתְקַשֵּׁר בַּיָּמִין הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלְעֵבֶד לְפָנָיו
בְּעִבּוּדֵת הַתְּפִלָּה, מִשּׁוּם שֶׁתְּפִלָּה מְחַזְקֵת תְּקִיף
לְמַעֲלָה, וּמְשִׁיכָה בְּרָכוֹת מִהָעֵמֶק הָעֲלִיוֹן לְכָל
הָעוֹלָמוֹת, וּמִשָּׁם מִמְּשִׁיךְ בְּרָכוֹת לְמַטָּה
לְתַחְתּוֹנִים, וְנִמְצְאוּ עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים
מִתְּבָרְכִים בְּאוֹתָהּ עִבּוּדֵת הַתְּפִלָּה.

עִבּוּדֵת הַתְּפִלָּה, שֶׁצָּרִיךְ אָדָם לְעֵבֶד לְפָנָיו
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּשִׁמְחָה וּבְרִנָּה
לְהַכְלִיל אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בִּיְנֵיהֶם, וְאַחַר כֵּן
לְיַחַד הַיַּחּוּד כְּרֵאוּי, שֶׁכְּתוּב דָּעוּ כִּי ה' הוּא
אֱלֹהִים. זֶהוּ סוּד הַיַּחּוּד בְּסוּד הָעִבּוּדָה.

וְעַם כָּל זֶה צָרִיךְ אָדָם לְעֵבֶד לְפָנָיו הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא בְּחֻדוֹה וּלְהִרְאוֹת חֻדוֹה בְּעִבּוּדוֹתוֹ,
וּשְׁנֵי אֱלֹהִים – שִׁמְחָה וּרְנָנָה – כְּנֶגֶד שְׁנֵי אֱלֹהִים. שְׁתֵּי
תְּפִלוֹת, שְׁנֵי קְרִבּוֹת לְיוֹם כְּנֶגֶד שְׁנֵי אֱלֹהִים, שֶׁהֵם
שִׁמְחָה וּרְנָנָה. שִׁמְחָה בְּבִקְרָ, וּרְנָנָה בְּלִילָה. וְעַל

זֶה (במדבר כח) אֶת הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֶּקֶר וְאֶת
הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַעֲשֶׂה בֵּין הָעֲרֻבִים.

וַעַל זֶה תִּפְלֹת עֲרֻבֵית הִיא רְשׁוֹת, מְשׁוּם שְׁאוֹתָהּ
שָׁעָה מְחַלֶּקֶת טָרֶף לְכָל חֵילוֹתֶיהָ, וְלֹא שָׁעָה
לְהִזְכִּיר [לְהַתְּבָרֵךְ], אֲלֵא לְתַתּ מְזוּן. בַּיּוֹם הַהוּא
מִתְבָּרַכֶת מִשְׁנֵי הַצְּדָדִים הַלְלוּ, בַּבֶּקֶר וּבַלֵּילָה,
מִתּוֹךְ שְׂמֻחָה וּרְנָנָה, וּבַלֵּילָה מְחַלֶּקֶת לְכָל כְּרָאוּי.
זֶהוּ שְׂכָתוּב (מִשְׁלֵי לֵא) וְתִקָּם בְּעוֹד לַיְלָה וְתִתֵּן טָרֶף
לְבֵיתָהּ וְגו'.

פְּתַח רַבִּי חִזְקִיָּה וְאָמַר, (תהלים קמא) תִּכּוֹן תִּפְלֹתֵי
קְטָרֶת לְפָנֶיךָ מִשָּׂאת כַּפֵּי מִנְחַת עֲרֻב.
לָמָּה מִנְחַת עֲרֻב וְלֹא תִּפְלֹת הַבֶּקֶר, שְׁלֹא כְּתוּב
תִּכּוֹן תִּפְלֹתֵי בַבֶּקֶר? אֲלֵא כִּךָ נִתְבָּאֵר, תִּכּוֹן
תִּפְלֹתֵי קְטָרֶת לְפָנֶיךָ. קְטָרֶת לֹא בָּאָה אֲלֵא רַק עַל
חֲדוּהָ. זֶהוּ שְׂכָתוּב (מִשְׁלֵי כז) שֶׁמֶן וּקְטָרֶת יִשְׂמַח
לָב. וְלָכֵן הִכְהִין כְּשֶׁמְדֻלֵּיק נִרוֹת, הִיָּה מִקְרִיב
קְטָרֶת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת ל) בְּהִיטִיבוּ אֶת הַנִּירוֹת
יִקְטִירוּנָה וּבְהַעֲלֹת אֶהְרֵן אֶת הַנִּירוֹת בֵּין הָעֲרֻבִים
יִקְטִירוּנָה. בַּבֶּקֶר עַל חֲדוּהָ, שֶׁהַשָּׁעָה גּוֹרֶמֶת בְּעֲרֻב
לְשִׂמְחַ צַד שְׂמָאֵל, וְכִךָ רָאוּי, וְלַעוֹלָם לֹא בָּא
אֲלֵא עַל חֲדוּהָ.

וְבֵא רָאָה, קְטָרֶת מִקְשָׁרֶת קְשָׁרִים וְאוֹחֶזֶת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְזֶה מְעַבֵּיר מוֹת וְקָטְרוּג וְרָגֵז, שְׁלֵא יוּכְלוּ לְשַׁלֵּט בְּעוֹלָם, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב (במדבר יז) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֱהֲרֹן קַח אֶת הַמַּחְתָּה וְתֵן עָלֶיהָ אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ וְשִׁים קְטָרֶת וְהוֹלֵךְ מִהֲרָה וְגו'. אַחַר זֶה כָּתוּב וַיִּרְץ וְגו', וַיִּכְפֹּר עַל הָעָם, וְכַתּוּב וַיַּעֲמֵד בֵּין הַמֵּתִים וּבֵין הַחַיִּים וַתַּעֲצֹר הַמַּגְפָּה. מִשּׁוּם שְׁלֵא יְכוּלִים כָּל הַצְּדָדִים הָרָעִים וְכָל הַמְקַטְרָגִים לַעֲמֹד לְפָנָי הַקְטָרֶת, וְעַל זֶה הִיא סוּד [חֲדוּת] הַכֹּל וְקָשׁוּר הַכֹּל.

וּבְשַׁעֲת הַמִּנְחָה, כְּשֶׁהֵדִין שְׂרוּי בְּעוֹלָם, הַתְּכוּן דָּוָד בְּאוֹתָהּ תְּפִלָּה, שְׁכַתּוּב תְּכוּן תְּפִלָּתִי קְטָרֶת לְפָנֶיךָ וְגו'. וְתְּפִלָּה זוֹ שְׁעוֹלָה תְּעַבֵּיר רָגֵז דִּין הַקְּשָׁה שְׁשׁוּלֵט כְּעֵת בְּזִמְן הַזֶּה בְּאוֹתָהּ קְטָרֶת, שְׁדוּחָה וּמְעַבֵּירָה מִלְּפָנָיו כָּל רָגֵז [שְׁעוֹלָה כְּעֵת בְּשַׁעֲת זוֹ בְּאוֹתָהּ קְטָרֶת שְׁמַעְבִּירָה כָּל רָגֵז] וְכָל קְטְרוּג שְׁבְּעוֹלָם, [הֵינּוּ מֵה שְׁכַתּוּב] [מֵה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהִיא] מִנְחַת עָרֵב, כְּשֶׁהֵדִין תְּלוּי בְּעוֹלָם.

בֵּא רָאָה, כְּשֶׁנִּחְרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, בְּשַׁעֲת שְׁנִשְׂרָף, הִיָּה זִמְן מִנְחָה, וְעַל זֶה כָּתוּב (ירמיהו ו) אוֹי לָנוּ כִּי פָנָה הַיּוֹם כִּי יִנְטוּ צְלָלֵי עָרֵב. מֵה זֶה צְלָלֵי

עָרַב? אוֹתָם מְקַטְרְגִים שֶׁל הָעוֹלָם וְרִגְזֵי הַדִּינִים
שֶׁמְזַמְּנִים בְּאוֹתָהּ הַשְּׁעָה. וְעַל זֶה שְׁנִינּוּ שְׁצָרִיךְ
אָדָם לְכוֹן דַּעְתּוֹ בְּתַפְלַת הַמְּנַחָה. בְּכָל הַתַּפְלוֹת
צָרִיךְ הָאָדָם לְכוֹן דַּעְתּוֹ, וּבְתַפְלָה זוֹ יוֹתֵר מִכָּלֵן,
מִשּׁוּם שֶׁהַדִּין שָׂרוּי בְּעוֹלָם, וְעַל זֶה זְמַן תַּפְלַת
הַמְּנַחָה יִצְחָק תִּקַּן אוֹתָהּ, וְהָרִי פָּרְשׁוּהָ.

עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, עָלוּ בְּהַר אֶחָד. אָמַר רַבִּי יוֹסִי,
הֵהָר הַזֶּה מִפְּחִיד, גִּלְיָךְ וְלֹא נִתְעַכֵּב כָּאֵן,
מִשּׁוּם שֶׁזֶהוּ הַר מִפְּחִיד. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִם
הָיָה אֶחָד – הָיִיתִי אוֹמֵר כֶּךָ, שֶׁהָרִי שְׁנִינּוּ שְׁמִי
שֶׁהוֹלֵךְ יַחֲדִי בַּדֶּרֶךְ מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ, אֲבָל שְׁלֹשָׁה
לֹא, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד מֵעַמָּנוּ, נִרְאָה שֶׁלֹּא תִזּוּז
מֵעַמָּנוּ הַשְּׂכִינָה.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הָרִי שְׁנִינּוּ שֶׁלֹּא יִסְמַךְ אָדָם עַל
נֶס, מִנִּין לָנוּ? מִשְׁמוּאֵל, שֶׁכָּתוּב אֵיךְ אֵלֶיךָ
וְשָׁמַע שָׂאוּל וְהִרְגָנִי, וְהָרִי שְׁמוּאֵל רָאוּי יוֹתֵר
מֵאֲתָנוּ. אָמַר לוֹ, אֲפֹלוּ כֶּךָ, הוּא הָיָה אֶחָד, וְהִזְק
נִמְצָא לְעֵין, אֲבָל אָנוּ שְׁלֹשָׁה, וְהִזְק לֹא נִמְצָא
לְעֵין. שְׂאֵם מִשּׁוּם מְזִיקִים – הָרִי שְׁנִינּוּ שֶׁלְּשֹׁלֶשָׁה
לֹא נִרְאִים וְלֹא מְזִיקִים, וְאִם מִשּׁוּם לְסֻטִּים – לֹא
נִמְצָאִים כָּאֵן, שֶׁהָרִי הֵהָר הַזֶּה רְחוּק מִיִּשׁוּב, וּבְנֵי

אָדָם לֹא נִמְצְאִים כָּאֵן, בְּרַם פְּחַד הוּא, שְׁחִיּוֹת
הַשְּׂדֵה שְׁנַמְצָאוֹת כָּאֵן.

פְּתַח וְאָמַר, הַמְּלֶאךָ הַגָּאֵל אֶתִי מִכָּל רָע. בְּפִסּוּק
זֶה יֵשׁ לְהִתְבוּנָן בּוֹ, [שְׁהָרִי כְּתוּב] הַגָּאֵל! ?
אֲשֶׁר גָּאֵל צָרִיךְ הָיָה לְכַתְּבֵי! מַה זֶה הַגָּאֵל?
מִשׁוּם שֶׁהוּא תָּמִיד נִמְצָא אֶצֶל בְּנֵי אָדָם, וְלֹא זֶז
מֵאָדָם צָדִיק לְעוֹלָמִים.

בא רֵאָה, הַמְּלֶאךָ הַגָּאֵל אֶתִי - זֶה הַשְּׁכִינָה
שֶׁהוֹלֶכֶת עִם בֶּן הָאָדָם תָּמִיד, וְלֹא זִזָּה
מִמֶּנּוּ כְּשֶׁבֶן הָאָדָם שׁוֹמֵר מְצוּוֹת הַתּוֹרָה. וְעַל זֶה
יִזְהַר בֶּן אָדָם שְׁלֹא יֵצֵא יְחִידִי בַדֶּרֶךְ. מַה זֶה
יְחִידִי? שִׁיזְהַר בֶּן אָדָם לְשׁוֹמֵר מְצוּוֹת הַתּוֹרָה כְּדִי
שְׁלֹא תִזְוֶה מִמֶּנּוּ שְׁכִינָה, וַיִּצְטָרֵךְ לְלַכֵּת יְחִידִי בְּלִי
זְוֹג הַשְּׁכִינָה.

בא רֵאָה, כְּשִׁיוֹצֵא בֶּן אָדָם לְדֶרֶךְ, יִסְדֵּר תְּפִלָּה
לְפָנָיו רְבוּנוּ כְּדִי לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו שְׁכִינָה, וְאַחַר
כֵּן יֵצֵא לְדֶרֶךְ, וַיִּמְצָא זְוֹג הַשְּׁכִינָה לְגֵאֵל אוֹתוֹ
בַּדֶּרֶךְ וּלְהַצִּילוֹ בְּכָל מַה שִׁיִּצְטָרֵךְ.

מַה כְּתוּב בְּיַעֲקֹב? (בְּרֵאשִׁית כח) אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים
עִמָּדִי, זֶה זְוֹג הַשְּׁכִינָה. וּשְׁמֵרְנִי בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה,
לְפָדוֹת אוֹתִי מֵהַכֹּל. וַיַּעֲקֹב הָיָה יְחִידִי בְּאוֹתוֹ

זמן, ושכינה הולכת לפניו, כל שפן החברים שיש ביניהם דברי תורה על אחת כמה וכמה. [אמר רבי יוסי, ודאי כן הוא. בינתים חשף השמש להעריב.]

אמר רבי יוסי, מה נעשה? אם נתעכב כאן, הרי היום נכנס להחשיף. אם גלף למעלה, הרי הוא גדול, ומפחד חיות השדה אנו פוחדים. אמר רבי יהודה, תמהני עליך רבי יוסי. אמר לו, הרי שנינו שלא יסמך בן אדם על הנס, שהקדוש ברוך הוא לא ירחיש לו נס בכל שעה. אמר לו, זה מדבר ביחיד, אבל אנחנו שלשה, ובינינו דברי תורה והשכינה עמנו, לא נפחד.

עד שהיו הולכים ראו למעלה בהר סלע אחד ומערה בתוכו. אמר רבי יהודה, גלף ונעלה לאותו הסלע, שאנו רואים מערה אחת שם. עלו לשם וראו אותה המערה. אמר רבי יוסי, פחדתי אולי אותה מערה מקום של חיות היא ולא יפגעו בנו כאן.

אמר רבי יהודה לרבי חזקיה, הרי ראיתי שרבי יוסי פוחד. אם תאמר משום שהוא חוטא, שכל מי שפוחד הוא חוטא, שכתוב (ישעיה לג)

פְּתָחוּ בְּצִיּוֹן חֲטָאִים, הָרִי אֵינוֹ חוּטָא, [וְהָרִי]
וְכָתוּב (משלי כח) וְצַדִּיקִים כַּכֹּפִיר יִבְטָח. אָמַר רַבִּי
יוֹסִי, מִשּׁוֹם שֶׁהַנּוֹזֵק מְצוּי.

אָמַר לוֹ, אִם הַנּוֹזֵק מְצוּי – כָּךְ הוּא, אָבֵל כָּאֵן לֹא
נִמְצָא נּוֹזֵק, וְאַחַר שֶׁאֵנוּ נִכְנָס לַמַּעֲרָה, לֹא
יִכְנָס הַנּוֹזֵק לְצַעַר אוֹתָנוּ. נִכְנָסוּ לַמַּעֲרָה. אָמַר רַבִּי
יְהוּדָה, נִחְלַק אֶת הַלְּיָלָה לְשֵׁלֶשׁ מְשֻׁמְרוֹת, שֶׁהוּא
הַלְּיָלָה. כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵעֲמָנוּ יַעֲמֵד עַל עֲמָדוֹ
בְּשֵׁלֶשֶׁת הַצְּדָדִים הַלְלוּ שֶׁל הַלְּיָלָה וְלֹא נִישָׁן.

פְּתַח רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר, (תהלים פט) מִשְׁכִּיל לְאִיתָן
הָאֲזַרְחִי. הַתְּשַׁבַּחַת הַזֹּו אַבְרָהָם אָמַר
אוֹתָהּ בְּשַׁעָה שֶׁעָסַק בְּעִבּוּדַת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,
וְעָשָׂה חֶסֶד עִם בְּנֵי הָעוֹלָם שִׁיִּנְדְּעוּ כָלֵם לְקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹלֵט עַל
הָעוֹלָם, וְנִקְרָא אִיתָן מִשּׁוֹם שֶׁהַתְּחִיזָק בְּתַקְּףָהּ
בְּקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.

חֲסִדֵי ה' לְעוֹלָם אֲשִׁירָה, וְכִי מְצַד הַחֲסִדִים
בָּאִים לְזַמֵּר? אֵלֶּא כָּאֵן נִכְלָל צַד
הַשְּׂמָאל בִּימִין, וְלִכֵּן הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִסָּה אֶת
אַבְרָהָם וּבָחַן אוֹתוֹ. וְהָרִי נִתְבָּאָר שִׁיִּצְחָק בֶּן
שְׁלֹשִׁים וְשִׁבְעֵי שָׁנִים הָיָה בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן, מֵה זֶה

נְסָה אֶת אַבְרָהָם? הֲיֵה צָרִיף לְכַתֵּב נְסָה אֶת
 יִצְחָק! אֲלֵא נְסָה אֶת אַבְרָהָם שְׂיִמְצֵא בְּדִין
 וְלֵהֲכַלֵּל בְּדִין שְׂיִמְצֵא שְׁלָם כְּרֵאוּי, וְעַל זֶה חֲסֵדִי
 ה' עוֹלָם אֲשִׁירָה.

דְּבַר אַחַר חֲסֵדִי ה' עוֹלָם אֲשִׁירָה – אוֹתָם חֲסֵדִים
 שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה עִם הָעוֹלָם. לְדַר
 וְדַר אוֹדִיעַ אֲמוּנָתְךָ בְּפִי – טוֹב וְאִמְתַּ שְׁעוֹשֶׂה עִם
 הַכֹּל. לְדַר וְדַר אוֹדִיעַ אֲמוּנָתְךָ – זֶה אֲמוּנַת הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא שֶׁהוֹדִיעַ אַבְרָהָם בְּעוֹלָם וְהִזְכִּירוּ בְּפִי
 כָּל הַבְּרִיּוֹת, וְעַל זֶה אוֹדִיעַ אֲמוּנָתְךָ בְּפִי.

וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הוֹדִיעַ לְאַבְרָהָם סוּד
 הָאֲמוּנָה, וְכִשְׂיַדַע סוּד הָאֲמוּנָה,
 יָדַע שֶׁהוּא עֶקֶר וְקִיּוּם הָעוֹלָם, שֶׁבְּגִלְלוּ נִבְרָא
 הָעוֹלָם וְהַתְּקִים. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב כִּי אִמְרַתִּי עוֹלָם
 חֲסֵד יִבְנֶה וְגו'. כִּשְׂבָרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
 הָעוֹלָם, רָאָה שֶׁלֹּא יִכּוֹל לַעֲמֹד, עַד שֶׁהוֹשִׁיט
 יָמִין עָלָיו וְהַתְּקִים, וְאִם לֹא שֶׁהוֹשִׁיט יָמִין עָלָיו,
 לֹא הִיָּה מִתְּקִים, מִשּׁוּם שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה נִבְרָא
 בְּדִין, וְכֵךְ בְּאַרְנוּ.

וְנֶאֱמַר בְּרֵאשִׁית, וְסוּד כָּלֵל אֶחָד, שְׁנַי גִּנְנִים
 כָּאֵן, בְּרֵאשִׁית. אֵף עַל גַּב שְׂאֵמְרָנוּ

ראשית מלמטה למעלה, ראשית כף גם
מלמעלה למטה, ואמרנו ב' ראשית, כמו
שאמרנו בית קדש הקדשים, שהרי נתנה [היא
בית] לאותה ראשית, והדבר כלול הוא כאחד.

ובבי"ת הזו נברא העולם הזה ולא התקיים אלא
בימין, והרי פרשוה בהבראם – כתוב
באברהם, ומשום כף, אמרתי עולם חסד יבנה.
ובנין הראשון של העולם [אותו העולם], אותו
האור של היום הראשון היה בו לקיים, ואחר כף
ביום השני בשמאל. ובאלה תקן שמים, וכתוב
שמים תכין אמונתך בהם.

דבר אחר שמים תכין אמונתך בהם – שמים
נתקנו באותם חסדים, וסוד האמונה
התקינה בהם, שאין תקונייה אלא מתוך שמים.
כרתי ברית לבחירי – זהו סוד האמונה.

דבר אחר, זהו צדיק שממנו יוצאות ברכות לכל
התחתונים, וכל [אותן] החיות הקדושות,
כלן מתברכות מאותו השפע ששופע לתחתונים,
ולכן כתוב כרתי ברית לבחירי.

נשבעתי לדוד עבדי – זה סוד האמונה שהוא
עומד תמיד בצדיק הזה, קיום

הָעוֹלָם, שְׁלֹא יִתְפָּזְרוּ לְעוֹלָמִים חוּץ מִזְמַן הַגָּלוּת
שְׁנִמְנַע שְׁפַע הַבְּרָכוֹת, וְסוּד הָאֲמוּנָה לֹא הִשְׁלַם,
וְכָל הַחֲדוּוֹת נִמְנְעוּ. וְכִשְׁנִכְנַס הַלְיָלָה, מְאוּתוֹ
הַזְמַן הַחֲדוּוֹת לֹא נִכְנְסוּ לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ.

וְאִיךָ עַל גַּב שֶׁהַחֲדוּוֹת לֹא הִתְעוֹרְרוּ, אֲבָל בַּחוּץ
עוֹמְדִים וּמְזַמְרִים שִׁירָה, וְכִשְׁנִחְלַק הַלְיָלָה
וְהִתְעוֹרְרוּת עוֹלָה מְלִמְטָה לְמַעְלָה, אִזּוֹ הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא מְעוֹרֵר כָּל חֵילוֹת הַשָּׁמַיִם לְבִכְיָה,
וּבוֹעֵט בְּרָקִיעַ, וּמְזַדְעָזְעִים עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים.

וְאִיךָ מְנוּחָה לְפָנָיו, פָּרַט לְזְמַן שִׁמְתְעוֹרְרִים
לְמִטָּה בַּתּוֹרָה, אִזּוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְכָל
אוֹתָן נִשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים [שְׁעֵמוֹ], כָּלֵם מִקְשִׁיבִים
וּשְׁמִחִים לְאוֹתוֹ קוֹל, וְאִזּוֹ מְנוּחָה. [לְפָנָיו, וּבָאָה
מְנוּחָה לְכָל נִשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים שְׁעֵמוֹ] [לְפָנָיו
נִמְצְאוּ]. מְשׁוּם שְׁמִיּוֹם שְׁנִחְרַב הַמְּקֻדָּשׁ לְמִטָּה,
נִשְׁבַּע הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁלֹא יִכְנַס לְתוֹךְ
יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה עַד שִׁיכְנְסוּ יִשְׂרָאֵל
לְיְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַטָּה, שְׁכָתוֹב (הוֹשֵׁעַ יֵא) בְּקִרְבָּךְ
קְדוּשׁ וְלֹא אָבוֹא בְּעִיר, וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ הַחֲבָרִים.

וְכָל אוֹתָם מְזַמְרִים עוֹמְדִים בַּחוּץ וְאוֹמְרִים
שִׁירָה בְּשִׁלְשֵׁת חֻלְקֵי הַלְיָלָה, וְכָלֵם

מְשַׁבְּחִים בְּתַשְׁבּוּחוֹת יְדוּעוֹת, וְכָל חִילוֹת
הַשָּׁמַיִם, כְּלָם מִתְעוֹרְרִים בְּלֵילָה, וַיִּשְׂרָאֵל בַּיּוֹם,
וַקְדָּשָׁה לֹא מְקַדְּשִׁים לְמַעְלָה עַד שִׁישְׂרָאֵל
מְקַדְּשִׁים לְמַטָּה, וְאִזּוֹ כָּל חִילוֹת הַשָּׁמַיִם
מְקַדְּשִׁים אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ כְּאַחַד. וְעַל זֶה
יִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים מִתְקַדְּשִׁים מֵעֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים
[מִשׁוּם שֶׁהַקְּדוּשָׁה שֶׁל שָׁמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא לֹא עוֹלָה אֶלָּא מִלְּמַעְלָה וּמִלְּמַטָּה] כְּאַחַד.
זֶהוּ שְׁכָתוּב (ויקרא יט) קְדָשִׁים תִּהְיוּ כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי
ה' אֱלֹהֵיכֶם.

פְּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, (איוב לח) עַל מָה אֲדַנִּיָּה
הִטְבְּעוּ. פְּסוּק זֶה אָמַר אוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, מִשׁוּם שֶׁכְּשֶׁבְרָא אֶת הָעוֹלָם, לֹא בָרָא אוֹתוֹ
אֶלָּא עַל עֲמוּדִים, שֶׁהֵם שְׁבַעַת עֲמוּדֵי הָעוֹלָם,
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ט) חֲצֹבָה עֲמוּדֵיהָ שְׁבַעָה, וְאוֹתָם
עֲמוּדִים לֹא נוֹדַע עַל מָה עוֹמְדִים.

מִשׁוּם שֶׁהוּא סוּד עֵמֶק, נִסְתַּר כָּל הַנִּסְתָּרִים,
וְהָעוֹלָם לֹא נִבְרָא עַד שֶׁנִּטְלָה אֶבֶן אַחַת,
וְהִיא אֶבֶן שֶׁנִּקְרָאת אֶבֶן שְׁתִּיָּה, וְלִקַּח אוֹתָהּ
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְזָרַק אוֹתָהּ לְתוֹךְ הַתְּהוֹם,
וַנִּנְעָצָה מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה, וּמִמָּנָה נִשְׁתַּל הָעוֹלָם,
וְהִיא נִקְדָּה בְּאִמְצַע הָעוֹלָם, וּבִנְקֻדָּה זוֹ עוֹמֵד

קִדְשׁ הַקִּדְשִׁים. זֶהוּ שְׁכָתוּב (איוב לח) אוּ מִי יֵרָה
 אָבֶן פְּנֵתָהּ, כְּמוֹ שְׁנֵאמֵר (ישעיה כח) אָבֶן בַּחַן פְּנֵת
 יִקְרָת, וְכָתוּב (תהלים קיח) אָבֶן מֵאֶסוּ הַבּוֹנִים הִיתָה
 לְרֹאשׁ פְּנֵה.

בא רָאָה, אָבֶן זוֹ נִכְרְתָה מֵאֵשׁ וּמְרוּחַ וּמַמִּים,
 וְנִגְלְדָה מִכָּלֶם, וְנִעְשְׂתָה אָבֶן אַחַת, וְעוֹמֶדֶת
 עַל הַתְּהוֹמוֹת, וְלִפְעָמִים נּוֹכְעִים מִמֶּנּוּ מִים
 וּמִתְמַלְאִים הַתְּהוֹמוֹת, וְאָבֶן זוֹ עוֹמֶדֶת לְאוֹת
 בְּאִמְצַע הָעוֹלָם, וְזוּהִי אָבֶן שֶׁהַעֲמִיד וְהַשְּׁתִּיל
 יַעֲקֹב שְׁתִּילַת וְקִיּוּם הָעוֹלָם. זֶהוּ שְׁכָתוּב (בראשית לא)
 וַיִּקַּח יַעֲקֹב אָבֶן וַיְרִימֶהָ מִצְבָּה.

והאבן הַזֹּאת אֲשֶׁר שִׁמְתִּי מִצְבָּה וְגו'. וְכִי אָבֶן
 זֹאת שֵׁם לוֹ יַעֲקֹב, וְהִרִי אָבֶן הַזֹּאת
 נִבְרָאָה בַּתְּחִלָּה, כְּשֶׁבְרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
 הָעוֹלָם? אֵלָּא שֵׁשׁם אוֹתָהּ [וְכִי כָּעֵת שֵׁם אוֹתָהּ
 יַעֲקֹב? וְהִרִי עַד שֶׁלֹּא נִבְרָא הָעוֹלָם הִיתָה. אֵלָּא
 שִׁיעֲקֹב שֵׁם אוֹתָהּ] קִיּוּם שְׁלִמְעָלָה וְלִמְטָה, וְעַל
 זֶה אֲשֶׁר שִׁמְתִּי מִצְבָּה כְּתוּב. מֵה זֶה אֲשֶׁר
 שִׁמְתִּי? שְׁכָתוּב יִהְיֶה בֵּית אֱלֹהִים, שֵׁשׁם מְדוּר
 שְׁלִמְעָלָה כָּאן.

בא רָאָה, עַל אָבֶן זוֹ יֵשׁ שְׁבָעָה עֵינַיִם, כְּמוֹ
 שְׁנֵאמֵר (זכריה ג) עַל אָבֶן אַחַת שְׁבָעָה עֵינַיִם.

על מה נקראת שתיה? אחד – שממנה השתל
 העולם, ואחד שתיה – שת יה, ששם אותה
 הקדוש ברוך הוא להתברך ממנה העולם,
 בשביל שממנה מתברך העולם.

סדר הלימוד ליום יד כסלו (יום 73 בשנה)

ובא וראה, בשעה שנכנס השמש, הכרובים
 הללו שעומדים במקום הזה והיו יושבים
 באות, היו מקישים כנפיהם למעלה ופורשים
 אותם, ונשמע קול נגון הכנפים למעלה, ואז
 מתחילים לנגן אותם המלאכים שאומרים שירה
 בראשית הלילה, בשביל שיעלה כבוד הקדוש
 ברוך הוא מלמטה למעלה. ואיזו שירה היו
 אומרים? אותו נגון כנפי הכרובים, (תהלים קלד) הנה
 ברכו את ה' כל עבדי ה' וגו', שאו ידיכם קדש
 וגו', ואז [הם] היא שירה לאותם מלאכים
 עליונים לזמר.

במשמרת השנייה הכרובים הללו מקישים
 כנפיהם למעלה, ונשמע קול
 נגונם, ואז מתחילים לנגן אותם המלאכים
 שעומדים במשמרת השנייה. ואיזו שירה היו
 אומרים בשעה הזו? נגון כנפי הכרובים, (תהלים

קכה) הַבְּטָחִים בְּה' כָּהֵר צִיּוֹן לֹא יִמוּט וְגו'. וְאִז
[אוֹתָהּ] הִיא [שִׁירָה] תַּחֲלָה לְאוֹתָם הָעוֹמְדִים
בַּמִּשְׁמֶרֶת הַשְּׁנִיָּה הַזֹּאת לַנֶּגֶן.

בַּמִּשְׁמֶרֶת הַשְּׁלִישִׁית הַכְּרוּבִים הִלְלוּ מִקִּישִׁים
בְּכַנְפֵיהֶם וְאוֹמְרִים שִׁירָה, וְמָה
הִיא? (שם קיג) הִלְלוּיָהּ הִלְלוּ עַבְדֵי ה' וְגו', יְהִי שֵׁם
ה' מְבָרַךְ וְגו', מִמְזֶרֶח שָׁמֶשׁ וְגו'. אִז אוֹתָם
מִלְאָכִים שְׁעוֹמְדִים בַּמִּשְׁמֶרֶת הַשְּׁלִישִׁית, כֻּלָּם
אוֹמְרִים שִׁירָה.

וְכָל הַכּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת הָרְקִיעַ פּוֹתְחִים בְּשִׁירָה,
כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (איוב לח) בְּרֶן יַחַד כּוֹכְבֵי בִקְרָה
וַיְרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים, וְכָתוּב (תהלים קמח) הִלְלוּהוּ
כָּל כּוֹכְבֵי אֹר, שֶׁהֲרִי אוֹתָם כּוֹכְבֵי הָאֹר מְנַגְנְנִים
עַל אֹר. [שְׁמֹמְנִים עַל הַשִּׁירָה.]

כְּשֶׁמִּנִּיעַ הַבֶּקֶר, וְאִז לּוֹקְחִים שִׁירָה אַחֲרֵי
יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה, וְעוֹלָה כְבוֹד הַקְּדוּשָׁה
בְּרוּךְ הוּא מִלְמַטָּה וּמִלְמַעְלָה. יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה
בַּיּוֹם, וּמִלְאָכִים עֲלִיוֹנִים לְמַעְלָה בְּלִילָה, וְאִז
נִשְׁתַּלֵּם הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ בְּכָל הַצְּדָדִים.

וְהָאֵבֶן הַזֹּאת שֶׁאָמַר, כָּל הַמִּלְאָכִים הָעֲלִיוֹנִים
וְיִשְׂרָאֵל לְמַטָּה, כֻּלָּם מִחֲזִיקִים בָּאֵבֶן

הזאת, והיא עולה למעלה להתעטר בתוך האבות ביום, ובלילה הקדוש ברוך הוא בא להשתעשע עם הצדיקים בגן עדן.

אשריהם כל העומדים בקיומם ועוסקים בתורה בלילה, משום שהקדוש ברוך הוא וכל אותם הצדיקים שבגן עדן שומעים קולות בני האדם אותם העוסקים בתורה, כמו שכתוב (שיר ח) היושבת בגנים וגו'.

בא ראה, אכן זו היא אכן טובה, וזהו סוד הכתוב (שמות כח) ומלאת בו מלאת אכן ארבעה טורים אכן. ואלה הם סדרים של שלמות של האכן הטובה, השלמות של אכן יקרה, משום שיש [שלמות] אכן אחרת, שכתוב (יחזקאל לו) והסרתי את לב האכן וגו', וכתוב (שם) ואת רוחי אתן בקרבכם. וזהו (ישעיה כח) אכן בחן פנת יקרת, ובארוה.

ועל סוד זה כתוב (שמות כד) לחת האכן, שהם לוחות שנגזרו מכאן, ולכן נקראו על שמה של האכן הזאת, וזהו סוד הכתוב (בראשית מט) משם רעה אכן ישראל, [הרי ודאי אכן ישראל נקראת] כמו שנתבאר.

פְּתַח רַבִּי חֲזַקְיָה וְאָמַר, (שמות כח) **וְהָאֲבָנִים תְּהִיֶּינָּן**
 עַל שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שְׁתִּים עֶשְׂרֵה – אֵלוֹ
 אֲבָנִים יְקָרוֹת עֲלִיוֹנוֹת שְׁנִקְרְאוֹת אֲבָנֵי הַמָּקוֹם,
 כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית כח) וַיִּקַּח מֵאֲבָנֵי הַמָּקוֹם, וַהֲרִי
 פָּרְשׂוּהָ. וְהָאֲבָנִים עַל שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ
 שֵׁישׁ שְׁנַיִם עֶשְׂרֵה שְׁבָטִים לְמַטָּה, כִּף גַּם לְמַעְלָה
 שְׁנַיִם עֶשְׂרֵה שְׁבָטִים, וְהֵם שְׁתִּים עֶשְׂרֵה אֲבָנִים
 יְקָרוֹת, וְכַתוּב (תהלים קכב) שָׁשֶׁם עָלוּ שְׁבָטִים וְגו'.
 יְעוּדוֹת לְיִשְׂרָאֵל – זֶה יִשְׂרָאֵל, סוּד שְׁלֹמֶעֱלָה, וְכֻלָּם
 לְהוֹדוֹת לְשֵׁם ה', וְעַל זֶה וְהָאֲבָנִים תְּהִיֶּינָּן עַל
 שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

וְכַמוֹ שֵׁישׁ שְׁתִּים עֶשְׂרֵה שְׁעוֹת בַּיּוֹם, כִּף יֵשׁ
 שְׁתִּים עֶשְׂרֵה שְׁעוֹת בַּלַּיְלָה. בַּיּוֹם לְמַעְלָה,
 וּבַלַּיְלָה לְמַטָּה. הַכֹּל זֶה כְּנֶגֶד זֶה. הַשְׁתִּים עֶשְׂרֵה
 שְׁעוֹת שֶׁל הַלַּיְלָה הֵלְלוּ מִתְחַלְקוֹת לְשִׁלְשָׁה
 חֻלְקִים, וְכַמָּה מְמַנֵּי מְגַנֵּים עוֹמְדִים תְּחַתִּיהֶם
 דְּרָגוֹת עַל דְּרָגוֹת, כֻּלָּם מְמַנֵּים בַּלַּיְלָה, וְנוֹטְלִים
 טָרֶף בַּהֲתַחֲלָה.

וְאִז כְּשֶׁנֶּחֱלַק הַלַּיְלָה, עוֹמְדִים שְׁנַיִ [סְתָרִים]
 סְדָרִים מְצַד זֶה וְשְׁנַיִ סְדָרִים מְצַד אַחֵר,
 [וְזוֹ] וְרוּחַ עֲלִיוֹנָה יוֹצֵאת [נוֹשֶׁכֶת] בֵּינֵיהֶם, וְאִז
 כָּל אוֹתָם הָאֵילָנוֹת שְׁבִגְן עֵדֶן, כֻּלָּם פּוֹתְחִים

בְּשִׁירָה, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִכְנָס בְּגֵן עֵדֶן. זֶהוּ
שְׁכָתוֹב אֲזוּ יְרַנְנוּ עֲצֵי הַיַּעַר מִלִּפְנֵי ה' כִּי בָא
לְשַׁפֵּט אֶת הָאָרֶץ, כְּמוֹ שְׁכָתוֹב (ישעיה יא) וְשַׁפֵּט
בְּצֶדֶק דְּלִים. מִשׁוֹם שְׁמִשְׁפֵּט נִכְנָס בֵּינֵיהֶם
וּמִתְמַלֵּא מִמְּנָה [מִמְּנוֹן] גֵּן עֵדֶן.

וְרוּחַ צְפוֹן מִתְעוֹרֶרֶת בְּעוֹלָם, וְחֲדוּה נִמְצָאת,
וְנוֹשֶׁבֶת אוֹתָהּ הָרוּחַ בְּאוֹתָם בְּשָׂמִים,
וְעוֹלָיִם רִיחוֹת לְמַעְלָה, וּמִתְעַטְרִים [וּמִתְעוֹרְרִים]
הַצְּדִיקִים בְּעִטְרוֹתֵיהֶם וְנִהְנִים מִתּוֹךְ זֵיו
הָאֶסְפֶּקְלָרְיָה הַמְּאִירָה.

אֲשִׁרֵיהֶם הַצְּדִיקִים שְׂזוּכִים לְאוֹתוֹ הָאוֹר
הָעֲלִיוֹן, וְאוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁל
הָאֶסְפֶּקְלָרְיָה הַמְּאִירָה מְאִיר לְכֹל הַצְּדִידִים, וְכֹל
אֶחָד וְאֶחָד מֵהַצְּדִיקִים הִלְלוּ נוֹטֵל אֶת חֶלְקוֹ
כְּרְאוּי לוֹ, וְהָיָה נוֹטֵל [וְכֶךָ מְאִיר] כֹּל אֶחָד וְאֶחָד
כְּפִי מַעֲשָׂיו שֶׁעָשָׂה בְּעוֹלָם הַזֶּה. יֵשׁ מֵהֶם
שְׂמֵתִבְיָשִׁים מֵאוֹתוֹ אוֹר שֶׁנֹּטֵל חֶבְרָם יוֹתֵר
וּמְאִיר, וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ.

חֶלְקוֹ שֶׁל הַלִּילָה, מִכָּאֵן מִתְחִיל הַלִּילָה לְהַכְנִס.
כְּמָה שׁוֹמְרֵי הַחֶק מִתְעוֹרְרִים וּמְשׁוֹטְטִים
בְּעוֹלָם וּפּוֹתְחִים הַסְּגוּרִים, וְאַחַר כֵּן כְּמָה מִינִים

לְמִינֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ. וְאָז, כְּשֶׁנֶּחְלַק הַלֵּילָה,
צֵד צְפוֹן יוֹרֵד [מֵאִיר הָאָרֶה] מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה,
וְאוֹחֵז בְּלֵילָה עַד שְׁנֵי חֻלְקִים שֶׁל הַלֵּילָה.

אַחַר כִּף מִתְעוֹרֵר צֵד דְרוֹם, עַד שֶׁמִּגִּיעַ הַבְּקָר,
וְכִשְׁמִגִּיעַ הַבְּקָר אֵז הַדְרוֹם וְהַצְפוֹן
אוֹחֵזִים בּוֹ, וְאָז בָּאִים יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה, מֵעֲלִים
אוֹתָהּ בְּתַפְלוּתֵיהֶם וּבִקְשׁוּתֵיהֶם לְמַעְלָה, עַד
שֶׁעוֹלָה וְנִגְנְזֵת בֵּינֵיהֶם, וְנוֹטֶלֶת בְּרָכוֹת מִהָרֹאשׁ
[שֶׁל הַמְּלֶךְ] שֶׁל כָּל הָרֹאשִׁים.

וּמֵתְבַרְכֵת מֵאוֹתוֹ הַטַּל שֶׁנִּמְשָׁךְ מִלְּמַעְלָה,
וּמֵאוֹתוֹ הַטַּל נֶחְלַק לְכַמָּה צְדָדִים,
וְכַמָּה רְבֻבוֹת נְזוֹנִים מֵאוֹתוֹ הַטַּל, וּמִמֶּנּוּ עֵתִידִים
לְהַחֲיוֹת הַמֵּתִים. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (ישעיה כז) הִקִּיצוּ וְרַנְּנוּ
שְׁכֵנֵי עֶפְרַיִם כִּי טַל אֲרוֹת טַלְךָ, טַל מֵאוֹתָם הָאוֹרוֹת
הַעֲלִיזוּנִים שֶׁמֵּאִירִים לְמַעְלָה.

עַד שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבִים, נֶחְלַק הַלֵּילָה. אָמַר לוֹ רַבִּי
יְהוּדָה לְרַבִּי יוֹסִי, עַכְשָׁו רוּחַ צְפוֹן מִתְעוֹרֶרֶת
וְהַלֵּילָה נֶחְלַק, וְכַעַת הַזְּמַן שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
מִתְאַוֶּה לְקוֹל הַצְּדִיקִים שֶׁבְּעוֹלָם הַזֶּה, אוֹתָם
שֶׁעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה. כַּעַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
מִקְשִׁיב [לְקוֹל דְּבָרֵיהֶם] לָנוּ בַּמָּקוֹם הַזֶּה, לֹא
נִפְסִיק בְּדַבְרֵי הַתּוֹרָה.

פְּתַח וְאָמַר, הַמְּלָאךְ הַגָּאֵל אֶתִי מִכָּל רַע. הָרִי
נִתְבָּאָר וּפְרָשׁוּהָ, אֲכַל בָּא רָאָה, כְּתוּב (שמות
כג) הִנֵּה אֲנֹכִי שֹׁלַח מְלָאךְ וְגו', זֶהוּ מְלָאךְ גּוֹאֵל
הָעוֹלָם, שְׁמִירְתָם שֶׁל בְּנֵי הָאָדָם, וְזֶהוּ שְׁמִזְמִין
בְּרָכוֹת לְכָל הָעוֹלָם, מְשׁוּם שֶׁהוּא נוֹטֵל אוֹתָם
בְּהִתְחַלָּה, וְאַחַר כֵּן הוּא מְזַמֵּן אוֹתָם לְעוֹלָם,
וְלִכֵּן כְּתוּב הִנֵּה אֲנֹכִי שֹׁלַח מְלָאךְ לְפָנֶיךָ. (שם לו)
וְשִׁלַּחְתִּי לְפָנֶיךָ מְלָאךְ.

וְזֶהוּ מְלָאךְ שֶׁלְפַעְעָמִים זָכָר וְלְפַעְעָמִים נִקְבָּה, וְכֵן
הוּא, שֶׁבְּזַמֵּן שֶׁהוּא מְזַמֵּן בְּרָכוֹת לְעוֹלָם
[לְמַעַלָּה], אִזְ הוּא זָכָר וְנִקְרָא זָכָר. כַּזָּכָר שֶׁמְזַמֵּן
בְּרָכוֹת [לְמַעַלָּה] לְנִקְבָּה, כֵּן הוּא מְזַמֵּן בְּרָכוֹת
לְעוֹלָם. וּבְזַמֵּן שְׁעוֹמֵד בְּדִין עַל הָעוֹלָם, אִזְ נִקְרָא
נִקְבָּה, כִּנְקָבָה הַמְעַבְּרַת, כֵּן הוּא מְתַמְלָא מִן
הַדִּין, וְאִזְ נִקְרָא נִקְבָּה. וְעַל זֶה לְפַעְעָמִים נִקְרָא זָכָר
וְלְפַעְעָמִים נִקְרָא נִקְבָּה, וְהַכֵּל סוּד אֶחָד.

כְּמוֹ זֶה כְּתוּב (בראשית ג) וְאֵת לֵהִט הַחֶרֶב
הַמְתַּהֲפֹכֶת. יֵשׁ מְלָאכִים שְׁלוּחִים בְּעוֹלָם
שְׁמֵתֵהֶפְכִים לְכַמָּה גּוֹנִים, לְפַעְעָמִים נִקְבוֹת
לְפַעְעָמִים זָכָרִים, לְפַעְעָמִים דִּין לְפַעְעָמִים רַחֲמִים,
וְהַכֵּל בְּגִוָּן אֶחָד. כְּמוֹ זֶה הַמְּלָאךְ הַזֶּה הוּא בְּגִוָּנִים
רְבִים, וְכָל הַגּוֹנִים שֶׁבְּעוֹלָם יִשְׁנֻם בְּמָקוֹם הַזֶּה,

וְסוּד זֶה (יחזקאל א) כְּמַרְאֵה הַקִּשְׁת׃ אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּעֵנָן
 בַּיּוֹם הַגָּשָׁם כִּן מַרְאֵה הַנְּגִיָּה סָבִיב הוּא מַרְאֵה
 דְּמוּת כְּבוֹד ה'. וְכִמּוֹ שְׂיֵשׁ בּוֹ כָּל אֱלוֹ הַגְּנוּנִים, כֶּף
 גַּם מְנַהֵיג אֶת כָּל הָעוֹלָם.

תּוֹסֵפֶת א

אֱהוּבִים עֲלִיוֹנִים, בְּעֲלֵי הַתְּבוּנָה, הַתְּבוּנָנוּ.
 מוֹשְׁלִים הַיּוֹדְעִים בְּהַכָּאֵת הַהִבְטָה
 הַתְּקָרְבוּ לְדַעַת, מִי מִכֶּם בְּעֲלֵי עֵינַיִם בַּתְּבוּנָה,
 וַיּוֹדַע בְּשָׁעָה שְׁעוֹלָה בְּרִצּוֹן שֶׁל סוּד הַסּוּדוֹת
 לְהוֹצִיא שְׁלֹשָׁה גְּנוּנִים כְּלוּלִים כְּאֶחָד, וְהֵם לְבֶן
 אָדָם וַיִּרְק, שְׁלֹשָׁה גְּנוּנִים מְשֻׁלְּבִים כְּאֶחָד זֶה בְּזֶה,
 מְתִיחָדִים זֶה עִם זֶה. מְגַרְפָּה תַּחְתּוֹנָה נִצְבַּעַת
 וַיּוֹצֵאת מִתּוֹךְ הַגְּנוּנִים הַלְלוּ.

וְכָל הַגְּנוּנִים הָאֵלוֹ נִרְאִים בְּזֶה, מַרְאֵה הוּא
 לְהַסְתַּפֵּל, כְּעֵין הַבְּדִלַח נִרְאֵה בְּשָׁעָה. כְּמוֹ
 שְׂמִכָּה בַּתּוֹכָה, כֶּף נִרְאֵה בַּחוּץ. שְׁלֹשַׁת הַגְּנוּנִים
 הִלְלוּ סוֹבְבִים אֶת זֶה, וְהַגְּנוֹן הוֹלֵךְ, עוֹלָה וַיּוֹרֵד.
 הַיְכָלוֹת הַקִּשֶׁר קְבוּעִים בְּגוֹן [בַּתּוֹכָה].

גְּנוּנִים מְקִיפִים [גְּנוּנִים] כְּלוּלִים כְּאֶחָד, מְעֵלִים
 אוֹתָהּ לְמַעְלָה בַּיּוֹם וּמוֹרִידִים בַּלַּיְלָה. נִרְ
 שְׁדוּלֵק נִרְאֵה בַּלַּיְלָה. בַּיּוֹם נִסְתָּר הָאוֹר וּמִתְחַבֵּא

במאתים ארבעים ושמונה עולמות, שכלם
הולכים לתוכה [בשבילה] מלמעלה למטה בתוך
שלש מאות ששים וחמשה איברים גנוזה,
ומכוסה למטה.

מי שמחפש למצא אותה, ישבר כנפים קלפות
נסתרות ויפתח שערים. מי שזוכה לראות,
יראה תוך ידיעה ותבונה כמי שרואה אחר
הכתל, פרט למשה הנביא הנאמן העליון שהיה
רואה אותה עין בעין, למעלה במקום שלא ידוע.

מי שלא זוכה, דוחים אותו החוצה. כמה
קבוצות בעלי דין מזדמנים אליו, מזדמנים
ויוצאים עליו, ומוציאים אותו שלא יסתכל בענג
המלך. אוי להם לאותם הרשעים של העולם
שלא זוכים להסתכל, כמו שנאמר ולא יבאו
לראות כבלע את הקדש וגו'.

אמר רבי יהודה, הייתי מסתכל, והרי מתוך
הזהרים הללו מסתכלות נשמות
הצדיקים, כשנדבקו במקום הזה. מתוך הזהרים
הללו מסתכלות נשמות הצדיקים. אותם גונים
עולים ונכללים כאחד. אשרי מי שיודע להכליל
וליחד את כלם כאחד, לתקן הכל במקום שצריך

למעלה למעלה, ואז נשמר האדם בעולם הזה
ובעולם הבא. (ע"כ תוספתא)

פֶּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, (תהלים צט) וְעַז מֶלֶךְ מִשְׁפָּט
אָהַב אֶתְּהָ כּוֹנֵנֶת מִיִּשְׂרָאֵל וְגו'. וְעַז מֶלֶךְ
מִשְׁפָּט אָהַב – זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְעַז מֶלֶךְ
– תִּקְרָא שְׂמֵחֵזֶק הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵינוֹ אֶלָּא
בְּמִשְׁפָּט, שֶׁהָרִי בְּמִשְׁפָּט עוֹמֶדֶת הָאָרֶץ, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (משלי כט) מֶלֶךְ בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד אֶרֶץ.

וּמִשׁוּם כֵּן, וְעַז מֶלֶךְ מִשְׁפָּט אָהַב, וְלֹא
[מִתְחַזְּקֶת] נִתְקַנֶּת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אֶלָּא
בְּמִשְׁפָּט, מִשׁוּם שֶׁמֶשֶׁם נְזוּנִית, וְכָל הַבְּרָכוֹת
שֶׁנּוֹטְטֶלֶת, הִיא נּוֹטְטֶלֶת מֶשֶׁם, וְלָכֵן וְעַז מֶלֶךְ
מִשְׁפָּט אָהַב – כָּל הַתְּשׁוּקָה וְכָל הָאֲהָבָה שֶׁלָּהּ
כְּנֶגֶד הַמִּשְׁפָּט. אֶתְהָ כּוֹנֵנֶת מִיִּשְׂרָאֵל – סוּד שֶׁל
שְׁנֵי הַכְּרוּבִים לְמִטָּה, שֶׁהֵם תְּקוּן וַיִּשׁוּב הָעוֹלָם,
וְהָרִי נִתְבָּאֵר.

רַבִּי חִזְקִיָּה פֶּתַח וְאָמַר, (תהלים קיג) הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ
עַבְדֵי ה' הַלְלוּ אֶת שֵׁם ה'. בְּפֶסוּק זֶה יֵשׁ
לְהִתְבוּנָן בּוֹ. כִּיּוֹן שֶׁאָמַר הַלְלוּיָהּ, אֲזַלְמָה הַלְלוּ
עַבְדֵי ה', וְאַחַר כֵּן הַלְלוּ אֶת שֵׁם ה'? אֶלָּא כֵּן
שְׁנִינּוּ, מִי שֶׁמִּשְׁבַּח אֶת [הָאֶחָד] הָאֶחֶר, צָרִיךְ

לְשַׁבְּחוּ לְפִי כְבוֹדוֹ, וּלְפִי כְבוֹדוֹ כֶּךָ צְרִיף שְׁבַחוֹ.
 וְשִׁנְנוּ, מִי שֶׁמְשַׁבַּח אֶת הָאֲחֵר בְּשִׁבְחֵי שְׂאִין בּוֹ –
 הוּא מְגַלֶּה [גְלוּי וּמְסַבֵּב] אֶת גְּנוּתוֹ, וְרוֹצֵה לְגַלוֹת
 אוֹתוֹ. וְעַל זֶה מִי שֶׁעוֹשֶׂה הַפְּסֵד עַל בֶּן אָדָם,
 צְרִיף כֶּפֶי כְבוֹדוֹ וְלֹא יוֹתֵר, שֶׁמִּתּוֹךְ שְׁבַחוֹ בָּא
 לְגְנוּתוֹ, וּבְכָל שִׁבְחֵי צְרִיף לְפִי כְבוֹדוֹ.

בא ראה, הַלְלוּיָהּ, כָּאֵן יֵשׁ שְׁבַח עֲלִיּוֹן שֶׁל רְבוֹן
 הַכֹּל, מְקוֹם שְׂאִין הָעֵינַן שׁוֹלֵטֵת בּוֹ לְדַעַת
 וְלִהְתְּבוֹנֵן [מְקוֹם], שֶׁהוּא טְמִיר שֶׁל כָּל
 הַטְּמִירִים, וּמִיָּהוּ? י"ה, שֵׁם עֲלִיּוֹן עַל הַכֹּל.

ומשום כֶּךָ הַלְלוּיָהּ, שְׁבַח וְשֵׁם כְּאֶחָד, כְּלוּלִים
 כְּאֶחָד, וְכֵאֵן נִסְתָּר הַדְּבָר שְׂאֵמֵר
 הַלְלוּיָהּ וְלֹא אֵמֵר מִי הַלְלוּיָהּ, לְמִי אֵמְרוּ הַלְלוּ?
 אֲלֹא כְּמוֹ שִׁי"ה נִסְתָּר, כֶּךָ שְׁבַח שֶׁמְשַׁבְּחִים הֵם
 נִסְתָּרִים, שֶׁמְשַׁבְּחִים לֹא יִדְעֵנוּ מִי הֵם, וְכֶךָ צְרִיף
 הַכֹּל לְהִיּוֹת נִסְתָּר בְּסוּד עֲלִיּוֹן. וְאַחֵר שֶׁנִּסְתָּר
 בְּסוּד עֲלִיּוֹן, גָּלָה וְאֵמֵר הַלְלוּ עִבְדֵי ה' הַלְלוּ אֶת
 שֵׁם ה', מְשׁוּם שֶׁזֶהוּ מְקוֹם שֶׁלֹּא נִסְתָּר, כְּאוֹתוֹ
 עֲלִיּוֹן הַטְּמִיר שֶׁל כָּל הַטְּמִירִים. זֶהוּ מְקוֹם
 שֶׁנִּקְרָא שֵׁם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוּאֵל-ב' ו') אֲשֶׁר נִקְרָא
 שֵׁם שֵׁם ה'.

הֲרֵאָשׁוֹן נִסְתָּר שְׂאִינוּ [זֶה] גְּלוּי. [הַשְּׁנַיִן] נִסְתָּר
 וְגְלוּי. וּמִשׁוּם שְׁעוֹמֵד בְּהַתְגַּלוּת אָמַר,
 אוֹתָם שְׁמִשְׁבָּחִים לְאוֹתוֹ מְקוֹם מִי הֵם? וְאָמַר
 שֶׁהֵם עֲבָדֵי ה' הֲרֵאוּיִים לְשִׁבַּח אֶת הַמְּקוֹם הַזֶּה.
 יְהִי שֵׁם ה' מְבָרָךְ, מֵה שׁוֹנֶה שְׂאֵמַר יְהִי? אֶלֶּא
 יְהִי - סוּד הַהִמְשָׁכָה מֵאוֹתוֹ מְקוֹם עֲלִיּוֹן,
 שֶׁהוּא נִסְתָּר, כְּמוֹ שְׂאֵמְרָנוּ, שֶׁהוּא י"ה, עַד סוּד
 הַבְּרִית שֶׁהוּא יו"ד תַּחְתּוֹנָה, כְּמוֹ שְׂיִו"ד
 הַעֲלִיּוֹנָה, הֲרֵאָשִׁית כְּסוּף.

וּמִשׁוּם כֵּן יְהִי, סוּד הַהִמְשָׁכָה מִטְּמִיר שֶׁל כָּל
 הַטְּמִירִים עַד הַדְּרָגָה הַתַּחְתּוֹנָה, וּבְדַבַּר
 הַזֶּה מִתְקַיִם כָּל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, כְּמוֹ שְׂנֵאמַר
 יְהִי רָקִיעַ, יְהִי מְאֹרֹת, יְהִי אוֹר. בְּכָל אוֹתָם
 הַמַּעֲשִׂים שְׁלִמְעָלָה כְּתוּב יְהִי.

בְּכָל אוֹתָם מַעֲשִׂים שְׁלִמְטָה לֹא כְּתוּב יְהִי,
 מִשׁוּם שֶׁסוּד זֶה שֶׁהוּא [הַהִמְשָׁכָה] מִסוּד
 עֲלִיּוֹן, נִסְתָּר כָּל הַנִּסְתָּרִים, לֹא מִתְקַיִם אֶלֶּא
 בְּדַבָּרִים עֲלִיּוֹנִים שְׁלִמְעָלָה, וְלֹא נֵאמַר בְּאוֹתָם
 דְּבָרִים תַּחְתּוֹנִים שְׁלִמְטָה.

וּבְזֶה מִתְבָּרַךְ הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ בְּכָל, וְעַל זֶה
 כְּתוּב יְהִי שֵׁם ה' מְבָרָךְ וְגו', מִמְזַרְח

שֶׁמֶשׁ עַד מְבוֹאוֹ. זֶה מְקוֹם עֲלִיּוֹן שְׁמַאיֶרָה
מִמְנוּ הַשֶּׁמֶשׁ וּמְאִיר לְכָל, וְזֶהוּ מְקוֹם שֶׁל
הָרֹאשׁ הָעֲלִיּוֹן הַנִּסְתָּר.

וְעַד מְבוֹאוֹ - זֶהוּ מְקוֹם הַקֶּשֶׁר שֶׁנִּקְשְׂרַת בּוֹ
הָאֱמוּנָה כְּרֵאוּי, וּמִשָּׁם יּוֹצְאוֹת בְּרָכוֹת
לְכָל, וְהָעוֹלָם מִכָּאן נִזּוֹן, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, וּמִשׁוּם
כֶּךָ עוֹמֵד מְקוֹם זֶה לְהִזּוֹן מִלְמַעְלָה וּלְהִתְבַּרֵךְ
מִשָּׁם, וְהַכֹּל עוֹמֵד בְּהִתְעוֹרְרוֹת הַתְּחִתּוֹנָה
שְׁמַעוֹרְרִים אוֹתָם עֲבָדֵי ה' כְּשֶׁמְבָרְכִים אֶת הַשֵּׁם
הַקָּדוֹשׁ, כְּפִי שְׁאֲמַרְנוּ. וּמִשׁוּם כֶּךָ שֶׁהִיא
בְּהִתְגַּלּוֹת, כְּתוּב הִלְלוּ עֲבָדֵי ה' הִלְלוּ אֶת שֵׁם ה'.

בִּינְתַיִם הָאִיר הַבְּקָר וַיֵּצְאוּ מֵהַמְּעָרָה, וּבָאוּתוֹ
הַלֵּילָה לֹא יִשְׁנוּ. הִלְכוּ בַּדֶּרֶךְ. כְּשֶׁיֵּצְאוּ
מֵאוֹתָם הַהָרִים, יִשְׁבוּ וְהִתְפַּלְלוּ תְּפִלָּה. הַגִּיעוּ
לְכַפֵּר אֶחָד וַיִּשְׁבוּ שָׁם כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם. בָּאוּתוֹ
הַלֵּילָה יִשְׁנוּ עַד שֶׁהָיָה חֲצוֹת הַלֵּילָה, וְקָמוּ
לְהִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה.

פְּתַח רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר, וַיְבָרְכֶם בַּיּוֹם הַהוּא
לְאֹמֹר בְּךָ יְבָרַךְ יִשְׂרָאֵל וְגו'. וַיְבָרְכֶם
בַּיּוֹם הַהוּא, מֵהַ זֶה בַּיּוֹם הַהוּא? שֶׁהָרִי
מִסְפִּיק שְׁאֲמַר וַיְבָרְכֶם. וְעוֹד, כָּל לְאֹמֹר כְּתוּב

חָסֵר, וְכֵאֵן לְאִמּוֹר בְּאוֹת וַיִּוּ כְּתוּב, [שְׁבַכְלָם
 כְּתוּב לְאִמּוֹר בְּלִי אוֹת ו', וְכֵאֵן כְּתוּב לְאִמּוֹר]
 לְמָה הַשְּׁנוּי?

אָלֶּא סוּד הוּא, וַיְבָרְכֶם בַּיּוֹם הַהוּא. מָה זֶה בַּיּוֹם
 הַהוּא? סוּד הַדְרָגָה הַמְּמַנָּה עַל הַבְּרָכוֹת
 לְמַעְלָה. יוֹם הַהוּא – יוֹם מְאוֹתוֹ מְקוֹם עֲלִיּוֹן
 שְׁנִקְרָא הוּא, וַיּוֹם הַהוּא הַזֶּה שְׁאִין פְּרוּד בֵּין יוֹם
 לְבֵין הוּא, וּבְכָל מְקוֹם הַיּוֹם הַהוּא, זֶה [הוּא]
 שְׁתֵּי דְרָגוֹת [עֲלִיּוֹנוֹת], דְרָגָה עֲלִיּוֹנָה וְתַחְתּוֹנָה,
 שֶׁהֵן כְּאַחַת.

וּמִשּׁוּם כֵּן, כְּשֶׁרָצָה יַעֲקֹב לְבָרֵךְ אֶת בְּנֵי יוֹסֵף,
 בָּרַכְם בַּיַּחּוּד שְׁלֹמֶעֱלָה וּמִטָּה כָּלֶם
 כְּאַחַד, [לְאִמּוֹר בְּאוֹ"ו, שְׁנִכְלָל וְאוֹ"ו בִּינִיָּהִם. עַל
 זֶה יַחַד אוֹתָם בַּיַּחּוּד שְׁלֹמֶעֱלָה כָּלֶם כְּאַחַד] כְּדִי
 שְׁתַּתְּקִים בְּרַכְתָּם, וְאַחַר כֵּן כָּלֶל הַכֹּל כְּאַחַד
 וְאָמַר בֶּן יִבְרָךְ יִשְׂרָאֵל [לְאִמּוֹר]. מָה זֶה בֶּן? וְדָא
 זֶה סוּד הַיַּחּוּד, בְּתַחֲלָה מְלִמְטָה לְמַעְלָה [יוֹם
 הַהוּא מְלִמְטָה לְמַעְלָה], וְאַחַר כֵּן יוֹרֵד לְאַמְצַע
 וּלְמִטָּה. לְאִמּוֹר – בְּאוֹ"ו, הֲרִי הָאֲמָצַע. וְאַחַר כֵּן
 יוֹרֵד לְמִטָּה בֶּן, וְכֵן הוּא יִפֶּה כְּרָאוּי, מְלִמְטָה
 לְמַעְלָה, וּמִמַּעְלָה לְמִטָּה.

בְּךָ יְבָרַךְ יִשְׂרָאֵל, מַה זֶה יִשְׂרָאֵל? יִשְׂרָאֵל הַזֶּקֶן.
 לֹא כִּתּוּב יְבָרַךְ יִשְׂרָאֵל, אֲלֵא יְבָרַךְ, שֶׁהָרִי
 יִשְׂרָאֵל נוֹטֵל בְּרֻכּוֹת מִלְּמַעְלָה, וְאַחַר כֵּן הוּא
 מְבָרַךְ אֶת הַכֹּל בַּדְרָגָה הַתַּחְתּוֹנָה הַזֹּאת דְּוָקָא,
 שְׂאָמַר בְּךָ יְבָרַךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר.

יְשֻׁמָּה אֱלֹהִים כְּאֶפְרַיִם וְכַמְנַשֶּׁה. הַקָּדִים אֶת
 אֶפְרַיִם בַּתַּחֲלָה, מִשּׁוּם שְׂאֶפְרַיִם עַל שֵׁם
 [שֶׁל יוֹסֵף] יִשְׂרָאֵל. מִנֵּינ לָנוּ? מִזֶּה שֶׁכְּשֶׁבֶט
 אֶפְרַיִם יֵצֵא, עַד שֶׁלֹּא הִשְׁלַם זְמַן שְׁעֵבּוּד מִצְרַיִם,
 דְּחִקּוֹ אֶת הַשְּׁעָה וַיֵּצֵאוּ מֵהַגָּלוּת, קָמוּ עֲלֵיהֶם
 שׁוֹנְאֵיהֶם וְהִרְגוּ אוֹתָם, וְכִתּוּב בֶּן אָדָם הֵעֲצָמוֹת
 הָאֵלֶּה כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל הִמָּה, מִשְּׁמַע שֶׁכְּתוּב (יחזקאל
 לז) כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל הִמָּה, וְלִכֵּן הַקָּדִים אֶת אֶפְרַיִם
 קֹדֶם מְנַשֶּׁה, וְלִכֵּן אֶפְרַיִם מִשָּׂאוֹ לְצַד מְעַרְב,
 וּמִסְעוֹ הָיָה.

בֵּא רְאֵה, הַבְּרָכָה שֶׁבָרַךְ אֶת בְּנֵי יוֹסֵף, לָמָּה
 הַקָּדִים לָהֶם בְּרֻכּוֹת עַד שֶׁלֹּא יְבָרַךְ אֶת
 בְּנָיו? אֲלֵא מִכָּאן שֶׁחֲבִיבוֹת בְּנֵי בְנָיו שֶׁל אָדָם
 חֲבִיבָה עָלָיו יוֹתֵר מִבְּנָיו, וְלִכֵּן הַקָּדִים חֲבִיבוֹת
 בְּנֵי בְנֵי קֹדֶם לְבְנֵי לְבָרַךְ אוֹתָם בַּתַּחֲלָה.

וַיְבָרְכֵם בַּיּוֹם הַהוּא לְאִמּוֹר. רַבִּי יוֹסֵי פִתַּח
 וַאֲמַר, (תהלים קטו) ה' זָכְרָנוּ יְבָרַךְ יְבָרַךְ

את בית ישראל וגו'. ה' זכרנו יברך - אלו הגברים. יברך את בית ישראל - אלו הנשים. משום שזכרים צריכים להתברך בתחלה, ואחר כך נשים, ונשים לא מתברכות אלא מברכת הזכרים, שפשזכרים מתברכים, אז מתברכות הנשים. ואם תאמר מזה שכתוב (ויקרא טז) וכפר בעדו ובעד ביתו, שצריך לכפר עליו בתחלה ואחר כך על ביתו, משום שמתברך ממנו.

בא ראה שנשים לא מתברכות אלא רק מגברים, שפשמתברכים אלו בתחלה, ומברכה זו מתברכות. אלא במה בארנו יברך את בית ישראל? אלא הקדוש ברוך הוא נתן תוספת ברכות לזכר שנושא, משום שמתברכת ממנו האשה, וכן בכל מקום נותן הקדוש ברוך הוא תוספת ברכות לזכר שנושא, משום שמתברך ממנו אשתו. וכן בכל מקום נותן הקדוש ברוך הוא תוספת ברכות לזכר שנושא כדי שתתברך ממנו הנקבה] מאותה תוספת הברכות. כיון שנושא האדם, נותן לו שני חלקים, אחד לו ואחד לנקבתו, והוא נוטל הכל - חלקו וחלק נקבתו. **בא** ראה, ויברכם ביום ההוא [לאמור. בריך אותם ברכות ולכל אלו שיצאו מהם], אחר

כָּף לְאִמּוֹר בְּוֹא"ו. כָּאֵן נִרְמַז בֵּין בְּכוֹר, (שמות ד) בְּנֵי
בְּכָרֵי יִשְׂרָאֵל, וְכָתוּב (ירמיה לא) וְאֶפְרַיִם בְּכוֹרֵי הוּא,
וְעַל זֶה תוֹסֶפֶת וְא"ו.

רַבִּי חִזְקִיָּה פֶּתַח, (תהלים קלט) גָּלְמֵי רָאוּ עֵינֵיהֶּ וְעַל
סִפְרָה כָּלָם יִכְתְּבוּ וְגו'. פָּסוּק זֶה בְּאֵרוֹהוּ
בְּכֻמָּה מְקוֹמוֹת. אֲבָל בֹּא רָאָה, כָּל אוֹתָן
הַנְּשָׁמוֹת שֶׁהֵיוּ מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, כָּלֵן
עוֹמְדוֹת לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַד שֶׁלֹּא יֵרְדוּ
לְעוֹלָם בְּאוֹתָהּ דְּמוֹת מַמָּשׁ שֶׁנִּרְאִים אַחַר כָּף
בְּעוֹלָם, וְאוֹתוֹ מֵרָאָה שֶׁל גּוֹף הָאָדָם שֶׁעוֹמֵד
בְּעוֹלָם הַזֶּה, כָּף עוֹמֵד לְמַעְלָה.

וּבִשְׁעָה שֶׁנִּשְׁמָה זוֹ מְזַמְּנֵת לְרִדְתָּ לְעוֹלָם, אוֹתָהּ
נִשְׁמָה בְּאוֹתָהּ דְּמוֹת מַמָּשׁ שֶׁעוֹמְדֵת
בְּעוֹלָם הַזֶּה, כָּף עוֹמְדֵת [לְמַעְלָה] לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא, וּמִשְׁבִּיעַ אוֹתָהּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
שֶׁתִּשְׁמַר מִצְוֹת הַתּוֹרָה וְלֹא לַעֲבֹר עַל הַבְּרִיתוֹת.

וּבְזִמְנֵין לָנוּ שֶׁעוֹמְדֵת לִפְנֵינוּ? שְׁכָתוּב (מלכים-א יז)
חִי ה' אֲשֶׁר עֲמַדְתִּי לִפְנֵינוּ. עֲמַדְתִּי וְדָאֵי,
וְהֵרִי פִּרְשׁוּהָ. וְלִכֵּן גָּלְמֵי רָאוּ עֵינֵיהֶּ, עַד שֶׁלֹּא
יִתְרָאָה [הַצֵּלָם] בְּעוֹלָם. וְעַל סִפְרָה כָּלָם יִכְתְּבוּ,
שֶׁהֵרִי כָּל הַנְּשָׁמוֹת בְּאוֹתָהּ דְּמוֹת שְׁלָהֶם, כָּלָם

בְּסֵפֶר כְּתוּבִים. יָמִים יֵצְרוּ, הָרִי פִּרְשׁוּהָ יֵצְרוּ
וְדָאֵי. וְלֹא אֶחָד בָּהֶם, בְּעוֹלָם הַזֶּה לַעֲמֹד בְּקִיּוּם
רְבוּנָם כְּרֵאוּי.

בֵּא רָאָה, יָמֵי בֶן הָאָדָם כְּשִׁזְזוּכָה בְּעוֹלָם הַזֶּה
בְּמַעֲשֵׂים טוֹבִים, הַיָּמִים שֶׁלוֹ מִתְרַבֵּים
לְמַעַלָּה מֵאוֹתוֹ מְקוּם שֶׁהוּא מֵדַת יָמָיו. פֶּתַח
וְאָמַר, (תהלים לט) הוֹדִיעֵנִי ה' קִצֵּי וּמֵדַת יָמֵי מַה הִיא
וְגו'. פֶּסוּק זֶה בְּאֵרוֹהוּ. אָבֵל בֵּא רָאָה, קִצֵּי – זֶה
קֶץ הַיָּמִין, שְׁנֵקֶשֶׁר בְּדוֹד. וּמֵדַת יָמֵי מַה הִיא –
זֶהוּ שְׁמֵתִמְנָה [שֵׁשׁ מִמְנָה] מִמֶּשׁ עַל יָמָיו.

אָמַר רַבֵּי יְהוּדָה, הָרִי שְׁמַעְתִּי מֵרַבֵּי שְׁמַעוֹן
שֶׁפֶּסוּק זֶה נֹאמַר עַל אוֹתָם הַיָּמִים שֶׁנִּגְזְרוּ
עָלָיו מֵאָדָם הָרֵאשׁוֹן, שֶׁהֵם שְׁבַעִים, שֶׁהָרִי נֹאמַר
שְׁחַיִּים בְּכֻלָּל לֹא הָיוּ לוֹ, אֲלֵא שְׁאָדָם נָתַן לוֹ
מֵאוֹתָם יָמִים שְׁלוֹ שְׁבַעִים שָׁנִים.

וְסוּד זֶה, וִילוּן לֹא מִשְׁמַשׁ כְּלוּם, וְהִלְבְּנָה לֹא
מֵאִירָה כָּלֵל מַעֲצָמָה, וְשְׁבַעִים שָׁנִים
מֵאִירוֹת לָהּ בְּכָל צְדָדֶיהָ, וְהֵם חַיֵּי דוֹד סִתָּם. וְעַל
זֶה רָצָה דוֹד מֵהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְדַעַת סוּד זֶה,
וְעַל מַה אֵין חַיִּים לְלִבְנָה מַעֲצָמָה, וְלְדַעַת אֵת
הָעֵקֶר שְׁלָהּ.

וּמִדַּת יָמֵי מָה הִיא – זוּהֵי דְרָגָה [שֶׁל הָעוֹלָם]
 עֲלִיוֹנָה נִסְתַּרְתָּ שְׁעוּמָדַת עַל כָּל אוֹתָם
 הַיָּמִים שֶׁהֵם חַיִּים שְׁלָה, מְקוּם שְׁמַאִיר לְכָל.
 אֲדַעָה מָה חֲדַל אָנִי – אָמַר דָּוִד, אֲדַע עַל מָה חֲדַל
 אָנִי אוֹר מַעְצָמִי וְנִמְנַע מִמְּנִי כִּשְׂאֵר כָּל אוֹתָם
 הָאוֹרוֹת הָעֲלִיוֹנִים שֵׁישׁ לָהֶם לְכָלֶם חַיִּים, וְאָנִי
 עַל מָה אָנִי חֲדַל וְעַל מָה נִמְנַע מִמְּנִי. וְזֶהוּ מָה
 שְׂרָצָה דָּוִד לְדַעַת, וְלֹא נִתְּנָה לוֹ רְשׁוּת לְדַעַת.

תּוֹסֵפֶתָא

קוּל גִּלְגַּל מִתְגַּלְגַּל מִמַּטָּה לְמַעְלָה, מְרַכְבוֹתֶיהָ
 סְגוּרוֹת, הוֹלְכוֹת וּמִתְגַּלְגְּלוֹת. קוּל נְעִימוֹת
 עוֹלָה וַיּוֹרֵד, הוֹלֵךְ וּמְשׁוֹטֵט בְּעוֹלָם. קוּל שׁוֹפֵר
 שׁוֹפֵעַ בְּעַמְקֵי הַדְּרָגוֹת מְסוּבָב דְרָגָה [גִּלְגַּל]
 סְבִיבָה. יוֹשְׁבוֹת שְׁתֵּי מְגֵרְפוֹת מִיְמִין וּמִשְׂמָאל,
 בְּשָׁנֵי גּוֹנִים נְשָׂאִים זֶה בָּזָה, זֶה לְבֵן וְזֶה אָדָם,
 וּשְׁנֵיהֶם סוֹבְבִים גִּלְגַּל לְמַעְלָה, סוֹבְבִים לְיְמִין – לְבֵן
 עוֹלָה, וְסוֹבְבִים לְשְׂמָאל – אָדָם יוֹרֵד, וְהַגִּלְגַּל סוֹבְבִים
 תְּמִיד וְלֹא שׁוֹכֵךְ.

שְׁתֵּי צַפְרִים עוֹלוֹת, שְׂמַצְפְּצָפוֹת, אַחַת לְצַד
 דְרוֹם וְאַחַת לְצַד צְפוֹן. פּוֹרְחִים בְּאוֹר
 צְפָצוּף, וְקוֹל נְעִימַת הַגִּלְגַּל מִתְחַבְּרִים כְּאַחַד,
 וְאֵז (תְּהִלִּים צַד) מְזַמּוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת. וְכָל

הַבְּרָכוֹת שׁוֹפְעוֹת בְּלַחַשׁ בְּנַעֲיִמוֹת הַזֶּה [מְקוּל],
 מִתּוֹךְ אֲהַבַת קוֹל הַשׁוֹפָר. כְּנֶגֶד אוֹתָן בְּרָכוֹת
 יוֹרְדוֹת מִלְמַעְלָה לְמַטָּה, וְנִגְנְזוּ כְּאֶחָד בְּתוֹךְ עִמָּק
 הַבָּאָר, נְבִיעַת הַבָּאָר שְׁלֹא פּוֹסְקֵת בְּלַחַשׁ, עַד
 שְׁמַתְמְלָא אוֹתוֹ גְּלָגַל סוֹבֵב.

אוֹתָן שְׁתֵּי מְגֵרְפוֹת סוֹבְבוֹת, אַחַת הַיְמָנִית,
 קוֹרֵאת בְּחֵיל וְאוֹמְרַת: זֶהר שְׁזוּהָרִים
 שְׁעוֹלָה וַיּוֹרֵד, שְׁנֵי אֲלָפֵי עוֹלָמוֹת הָאִירוּ. עוֹלָם
 הָאֲמֻצֵּעַ בְּתוֹכָם הָאֵר בְּזוּהַר רְבוּנָךְ. כָּל אוֹתָם
 בְּעֵלֵי הָעֵינַיִם הִסְתַּכְּלוּ וּפְקָחוּ עֵינֵיכֶם, וְתִזְכּוּ
 לְאוֹר הַזֶּה, לְעֵדוֹן הַזֶּה. אֵלוֹ הֵן בְּרָכוֹת
 שְׁשׁוֹפְעוֹת מִלְמַעְלָה, מִי שְׁזוֹכָה, גְּלָגַל עוֹלָה
 סוֹבֵב יְמִינָה, וְשׁוֹפֵעַ וּמוֹשֵׁךְ לְאוֹתוֹ הַזּוֹכָה,
 וּמִתְעַדֵּן מִבְּרָכוֹת אֵלוֹ הָעֲלִיוֹנוֹת הַזּוּהָרוֹת.
 אֲשֶׁרֵיהֶם אוֹתָם שְׁזוֹכִים בָּהֶם.

וְכִשְׁלֹא זוֹכָה, גְּלָגַל סוֹבֵב, וְאוֹתָהּ מְגֵרְפָה שֶׁל
 צֵד שְׁמַאל סוֹבֶבֶת וַיּוֹרְדַת לְמַטָּה,
 וּמִמְשִׁיכָה דִין עַל זֶה שְׁלֹא זוֹכָה, וְקוֹל יוֹצֵא: אוֹי
 לְאוֹתָם רְשָׁעִים שְׁלֹא זָכוּ. מֵאוֹתוֹ צֵד יוֹצֵאת אֲשֶׁר
 שֶׁל שְׁלֵהֶבֶת שְׁדוּלְקֵת, שְׁשׁוֹרָה עַל רְאִשֵׁי
 הָרְשָׁעִים. אֲשֶׁרֵיהֶם אוֹתָם כָּל אוֹתָם שְׁהִלְכוּ בְּדַרְךְ
 אֲמֵת בְּעוֹלָם הַזֶּה לְזָכוֹת לְאוֹתוֹ אוֹר עֲלִיוֹן,

בְּרָכוֹת מְצַחְצָחוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נח) וְהַשְׂבִּיעַ
בְּצַחְצָחוֹת נַפְשֶׁךָ. עַד כֵּאֵן הַתּוֹסַפְתָּא

בא רֵאה, כָּל הַבְּרָכוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת, כִּלְיָן נִמְסְרוּ
לְדִרְגָה הַזֹּאת לְבִרְךָ אֶת הַכֹּל. וְאַף עַל גַּב
שְׂאִין לָהּ אֹר מַעְצָמָה, כָּל הַבְּרָכוֹת וְכֹל הַשְּׂמִיחָה
וְכֹל הַטּוֹב, כֻּלָּם עוֹמְדִים בָּהּ וּמְמַנְהָ [עוֹמְדִים]
יוֹצְאִים, וְעַל זֶה נִקְרָאת כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה, וְנִקְרָאת
בְּרָכָה מִמֶּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (משלי י) בְּרַכַּת ה' הִיא
תַּעֲשִׂיר. וְעַל זֶה כְּתוּב (דברים לג) וּמֵלֵא בְּרַכַּת ה' יִם
וְדָרוֹם יִרְשָׁה.

וְלִבְנֵי יֵשׁ לָהּ בְּכָלֶם שִׁיּוֹר, וּמִכָּלֶם מִתְמַלֵּאת
וּמִכָּלֶם יֵשׁ בָּהּ, וּמִתְבָּרַכַת מִכָּל אוֹתָן
בְּרָכוֹת עֲלִיוֹנוֹת, וְנִמְסְרוּ לָהּ בְּרָכוֹת לְבִרְךָ. מִנֵּין
לָנוּ? שֶׁאֵמַר רַבִּי יִצְחָק, יַעֲקֹב בִּרְךָ אֶת בְּנֵי יוֹסֵף
מִמְקוֹם זֶה שֶׁכָּל הַבְּרָכוֹת נִמְסְרוּ בְּיָדוֹ לְבִרְךָ, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית יב) וְהָיָה בְּרָכָה. מִכָּאן וְהִלְאָה
הַבְּרָכוֹת נִמְסְרוּ בְּיָדֶךָ.

בא רֵאה, כְּמוֹ זֶה אָנוּ מְבָרְכִים וּמְשַׁבְּחִים אֶת
הַשֵּׁם הַזֶּה, וְעַל זֶה הַלֵּל, שְׂאוֹתֶם יָמִים
שְׂאוֹמְרִים הַלֵּל. שֶׁאֵמַר רַבִּי חֲזִיָּא, בְּהַלֵּל צְרִיכִים
שְׁלֹשׁ דְּרָגוֹת: חֲסִידִים, צְדִיקִים, וַיִּשְׂרָאֵלִים.

[משום שְׁנַתְעֵלָה כְּבוֹד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאֵלוֹ
הַדְּרָגוֹת] חֲסִידִים מְצַד הַיְמִין, צְדִיקִים מְצַד
הַשְּׂמָאל, וְיִשְׂרָאֵל מִכָּל אוֹתָם הַצְּדָדִים, מְשׁוּם
[שְׁהֵי־שָׂרִים] שְׁיִשְׂרָאֵל כְּלוּלִים מְכֻלָּם, וְעַל זֶה
עוֹלָה תְּשַׁבַּחַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מֵהַכֵּל, וְכֵן בְּכָל
מָקוֹם שְׁיִשְׂרָאֵל מְשַׁבְּחִים אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
מִלְמַטָּה, עוֹלָה כְבוֹדוֹ בְּכָל.

וַיִּקְרָא יַעֲקֹב אֶל בָּנָיו וַיֹּאמֶר הֲאִסְפוּ וְגו'. רַבִּי
אָבָא פְּתַח וְאָמַר, (תהלים קכ) פָּנָה אֶל תְּפִלַּת
הָעֶרְעֵר וְלֹא בִזָּה אֶת תְּפִלָּתְךָ. פְּסוּקַת זֶה בְּאֵרוּהוּ,
וְהִתְקַשְׁוּ בּוֹ הַחֲבָרִים. (אֵלָּא עוֹד יֵשׁ בּוֹ צַד בְּצִיּוּרִים רַבִּים)
פָּנָה?! הַקְּשִׁיב הֲיֵה צְרִיךְ, אוֹ שָׁמַע. מַה זֶה פָּנָה?

אֵלָּא כָּל תְּפִלוֹת הָעוֹלָם – תְּפִלוֹת, וְתְפִלַּת
הַיְחִיד לֹא נִכְנָסַת לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ
אֵלָּא בְּכַח חֲזָק. שְׁעַד שְׁלֹא נִכְנָסַת אוֹתָהּ תְּפִלָּה
לְהִתְעַטֵּר בַּמְּקוֹמָהּ, מִשְׁגִּיחַ בָּהּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא וּמִסְתַּכֵּל בָּהּ, וּמִסְתַּכֵּל בְּחֻטְאֵי וּבִזְכוֹת אוֹתוֹ
הָאָדָם, מַה שְּׂאִינוֹ עוֹשֶׂה כֵּן בְּתְפִלַּת הָרַבִּים,
שְׁתְּפִלַּת הָרַבִּים כְּמָה הֵן תְּפִלוֹת שְׂאִינָן [מְבִנִּין]
מְצַדִּיקִים, וְכֵלְזָן נִכְנָסוֹת לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
וְלֹא מִשְׁגִּיחַ בְּחֻטְאֵיהֶם.

משום כִּךְ פָּנָה אֶל תְּפִלַּת הָעֲרֵר, מִהַפֵּךְ
 וּמִסְתַּכֵּל בָּהּ, וּמִסְתַּכֵּל [בְּזִכּוֹתוֹ] בְּמַה
 רְצוֹן נַעֲשֶׂה, וּמִי אוֹתוֹ הָאִישׁ שֶׁמִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּה זוֹ
 וּמָהֶם מַעֲשָׂיו. מִשׁוּם כִּךְ צָרִיךְ הָאָדָם לְהִתְפַּלֵּל
 תְּפִלָּה בְּצַבּוּר. מָה הַטַּעַם? מִשׁוּם שֶׁלֹּא בְּזֶה אֵת
 תְּפִלָּתָם, אֵף עַל גַּב שֶׁלֹּא כָּלֶם בְּכּוֹנֵה וְרְצוֹן הַלֵּב.

דְּבַר אַחַר פָּנָה אֶל תְּפִלַּת הָעֲרֵר – זֶה יְחִידִי
 שֶׁנִּכְלָל בְּרַבִּים. וּמִיְהוּ יְחִידִי שֶׁנִּכְלָל
 בְּרַבִּים? הַיּוֹי אוֹמֵר זֶה יַעֲקֹב, שֶׁהוּא כָּלוּל בְּשָׁנֵי
 צְדָדִים, וְקָרָא לְבָנָיו, וְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ עֲלֵיהֶם.
 אִיזוֹ תְּפִלָּה שֶׁיִּתְקַבְּלוּ בְּשִׁלְמוֹת לְמַעְלָה? תְּפִלָּה
 שֶׁלֹּא יִשְׁמְדוּ בְּגִלוֹת.

בְּשָׁעָה זוֹ שֶׁקָּרָא לָהֶם יַעֲקֹב, הִסְתַּלְּקָה מִמֶּנּוּ
 שְׂכִינָה, וְהָרִי פָּרְשׁוּהָ. וּבֵא וּרְאָה, בְּשָׁעָה
 שֶׁיַּעֲקֹב הָיָה קוֹרֵא לְבָנָיו, הַזְדַּמְּנוּ לְשֵׁם אַבְרָהָם
 וַיִּצְחָק, וּשְׂכִינָה עַל גְּבִיָּהֶם. וְהַשְׂכִּינָה הִיָּתָה
 שְׂמִחָה בִּיעֲקֹב לְהִתְחַבֵּר בְּאַבוֹת, לְהִתְקַשֵּׁר עִם
 נַפְשׁוֹתֵיהֶם כְּאַחַד, לְהִיּוֹת מְרַכְּבָה.

בְּשָׁעָה שֶׁפָּתַח יַעֲקֹב וְאָמַר, הָאֶסְפוּ וְהִגִּידָה לְכֶם
 אֵת אֲשֶׁר יִקְרָא אֶתְכֶם בְּאַחֲרִית הַיָּמִים,
 בְּאַחֲרִית – זוֹ הַשְׂכִּינָה, כְּכִיכּוֹל נִתֵּן בּוֹ עֲצָבוֹת,

וְהִסְתַּלַּק. וְאַחַר כֵּן הִחֲזִירוּ אוֹתָהּ בְּנֵי בִיחֻד
הַדְּבָרִים שֶׁלָּהֶם, וּפָתְחוּ וְאָמְרוּ (דברים ו) שִׁמְע
יִשְׂרָאֵל וְגו'. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הֶעֱמִידָה יַעֲקֹב, וְאָמַר
בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, וְהִתְיַשְּׁבָה
הַשְּׂכִינָה בְּמִקוּמָהּ. וַיִּקְרָא יַעֲקֹב, מִה קְרִיאָה
כָּאֵן? אֵלָּא קְרִיאָה, לְקִיָּם מְקוּמָם, לְקִיָּם אוֹתָם
לְמַעַלָּה וּמִטָּה.

בא רֵאָה, בְּכֹל מְקוּם קְרִיאָה בְּגוֹן זֶה, שְׁכָתוּב
(במדבר יג) וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְהוֹשִׁיעַ בֶּן נוּן יְהוֹשֻׁעַ,
לְקִיָּם מְקוּמוֹ בְּמִקוּם שְׁצָרִיף וּלְקִשֵׁר אוֹתוֹ. וְכֵן
(בראשית כה) וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב. וְכָתוּב וַיִּקְרָא לוֹ אֵל
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הֶעֱמִידוֹ לְמִקוּם
זֶה בְּשֵׁם זֶה. הַקְּרִיאָה בָּאָה לְקִיּוּם.

אם תֹּאמַר וַיִּקְרָאוּ אֵל אֱלֹהִים, קְרִיאָתִי מְצָרָה לִי
אֵל ה' – כֵּן הוּא וְדַאי, לְקִשֵׁר וּלְקִיָּם קִיּוּם
הַעֲלִיּוֹן, וּמַהוּ? סְדוּר שֶׁל שְׂבִיחַ רְבוּנוֹ, וְכֹל אוֹתָם
דְּבָרִים שְׁצָרִיכִים לְפָנֵי רְבוּנוֹ, קִיּוּם נוֹתֵן לוֹ
לְרְבוּנוֹ שְׁמֵרָאָה שֶׁהַכֹּל תְּלוּי בּוֹ וְלֹא בְּמִקוּם אַחֵר,
הֵרִי הַכֹּל מֵעֵמִיד קִיּוּם. כְּמוֹ זֶה וַיִּקְרָא יַעֲקֹב אֵל
בְּנֵי, הֶעֱמִידֵם בְּקִיּוּם שְׁלָם. כְּמוֹ זֶה וַיִּקְרָא אֵל
מֹשֶׁה, הִתְקַיָּם בְּקִיּוּמוֹ.

סדר הלימוד ליום טו כסלו [יום 74 בשנה]

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, א' שֶׁל וַיִּקְרָא לָמָּה הִיא קִטְנָה? אָמַר לוֹ, הַתְּקִים מִשֶּׁה בְּשִׁלְמוֹת, וְלֹא בְּכֹל, שֶׁהָרִי הִסְתַּלַּק מֵאַשְׁתּוֹ. בְּסִפְרֵי הַקְּדֻמוֹנִים אָמְרוּ לְשַׁבַּח, וְאָנוּ כֶּן שְׁנִינוּ: מַה שְּׁנַתְעֵלָה לְמַעְלָה, יִתְקַשֵּׁר לְמַעְלָה וְלִמְטָה, וְאִז הוּא שָׁלֵם. עוֹד, אֶל"ף קִטְנָה הִיְתָה מִמָּקוֹם קִטָּן, קִטָּן שֶׁהוּא גָדוֹל בְּהִתְחַבְּרוֹתוֹ לְמַעְלָה. [לְמַעְלָה וְלִמְטָה וְאִז נִשְׁלֵם.]

וַיֵּאמֶר, מַה זֶה וַיֵּאמֶר? הָרִי פִּרְשׁוּהָ, [כְּמוֹ שְׁנֵאמַר וַיֵּאמֶר בְּלָבוֹן] וְאִמְרַת בְּלִבְבָךְ – אִמְרָה בְּחִשָּׁאִי. הָאֶסְפוּ?! אֶסְפוּ הִיא צָרִיךְ, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (תהלים ג) אֶסְפוּ לִי חֲסִידַי. אֵלָּא [הַקִּים לָהֶם] קִים לָנוּ, הָאֶסְפוּ מִמָּקוֹם שְׁלִמְעָלָה הוּא. הָאֶסְפוּ, בְּקִשׁוֹר שָׁלֵם בְּיַחּוּד אֶחָד. וְאִגִּידָה לָכֶם, מַה זֶה וְאִגִּידָה לָכֶם? סוּד חֲכָמָה הוּא.

רַבִּי יוֹסִי שָׁאַל אֶת רַבִּי שְׁמַעוֹן. אָמַר לוֹ, וְאִגִּידָה, אוֹ וַיִּגַּד, אוֹ וַיִּגִּידוּ, וְכֵן כָּלֵם, שְׁשִׁנִּינוּ שְׁסוּד הַחֲכָמָה הִיא, לָמָּה בְּדָבָר זֶה [בְּכָלֵם] הוּא בְּסוּד הַחֲכָמָה? אָמַר לוֹ, מִשּׁוֹם שֶׁהוּא דָּבָר שְׁבָא בְּגִימ' לְדַל"ת בְּלִי פְרוּד, וְזֶהוּ סוּד הַחֲכָמָה. דָּבָר

שָׁבָא בְּשִׁלְמוֹת בְּסוּד הָאוֹתִיּוֹת כֶּף הוּא כְּשֵׁהֶם
 בְּחֻכְמָה, אָבֵל דְּלִ"ת בְּלִי גִימ"ל אֵינוֹ שְׁלֵמוֹת, וְכֵן
 גִימ"ל בְּלִי דְלִ"ת, שְׁהָרִי זֶה בְּזֶה נִקְשְׁרוּ בְּלִי
 פְּרוּד, וּמִי שֶׁמְפָרִידֵם, גּוֹרֵם לְעֲצָמוֹ מוֹת, וְסוּד זֶה
 הוּא חֻטְאוֹ שֶׁל אָדָם.

מִשּׁוּם כֶּף הוּא דְבַר שֶׁל סוּד חֻכְמָה. וְאִף עַל גַּב
 שֵׁשׁ יו"ד לְפַעֲמִים בֵּין גִימ"ל לְדָל"ת,
 אֵין פְּרוּד, וְהַכֵּל קָשֶׁר אֶחָד. וְעַל זֶה דְבַר זֶה כֶּף
 הוּא וְדָאִי, וְאִגִּידָה לְכֶם – סוּד הַחֻכְמָה, שְׁרָצָה
 לְגִלוֹת אֶת סוּף כָּל מַעֲשֵׂיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

וְאֵם תֹּאמַר שֶׁלֹּא גָלָה מֶה שְׁרָצָה לְגִלוֹת, אִם כֶּף
 אֲזַ לְמָה כְּתוּב בַּתּוֹרָה דְבַר שֶׁל יַעֲקֹב
 הַשְּׁלֵם, וְאַחַר כֶּף נִפְגָּם, וְלֹא הַשְּׁתֵלֵם הַדְּבָר? אֵלֹא
 וְדָאִי שֶׁהַשְּׁתֵלֵם, כָּל מֶה שֶׁצָּרִיךְ לְגִלוֹת גָּלָה
 וְהִסְתִּיר, אָמַר דְבַר וְגָלָה בַחוּץ וְהִסְתִּיר לְפָנִים.
 וְדָבַר תּוֹרָה לֹא נִפְגָּם לְעוֹלָמִים.

וְהַכֵּף הוּא נִסְתָּר בַּתּוֹרָה, מִשּׁוּם שֶׁהַתּוֹרָה הִיא
 שְׁלֵמוֹת הַכֵּל, שְׁלֵמוֹת שֶׁל מַעֲלָה וְלִמְטָה,
 וְאֵין אוֹת אוֹ דְבַר בַּתּוֹרָה פָּגוּם, וַיַּעֲקֹב, כָּל מֶה
 שֶׁהִצְטַרֵךְ לוֹמַר אָמַר, אָבֵל גָּלָה וְהִסְתִּיר, וְלֹא פָגַם
 מִכָּל מֶה שֶׁרָצָה אֶפְלוֹ אוֹת אַחַת.

רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסִי הָיוּ יוֹשְׁבִים יוֹם אֶחָד עַל פֶּתַח לוֹד. אָמַר רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי יְהוּדָה, זֶה שְׂרָאִינוּ שְׁיַעֲקֹב בֵּרַךְ אֶת בְּנָיו, רָאִינוּ מִמֶּה שְׁפָתוֹב וַיְבָרֶךְ אוֹתָם, אָבֵל אֵיפֹה הַבְּרָכָה שְׁלָהֶם? אָמַר לוֹ, כָּל הַבְּרָכוֹת הֵם שֶׁבֵרַךְ אוֹתָם, כְּמוֹ יְהוּדָה אֶתְּהָ יוֹדוּךָ אַחֲיָךְ, דֵּן יְדִין עִמּוֹ, מֵאֲשֶׁר שְׁמַנְהָ לְחֵמוֹ, וְכֵן כָּלֶם.

אָבֵל מֶה שְׂרָצָה לְגִלוֹת לָהֶם לֹא גָלָה, שְׂרָצָה לְגִלוֹת לָהֶם אֶת הַקֶּץ, וְהָרִי פָרְשׁוּהָ שִׁישׁ קֶץ לְיַמִּין וַיֵּשׁ קֶץ לְשִׁמְאֵל, וְרָצָה לְגִלוֹת לָהֶם אֶת הַקֶּץ כְּדִי לְהַשְׁמֵר וּלְהַטְהֵר מֵעַרְלָה. וּמֵה שְׁגָלָה לָהֶם נוֹדַע וְהַתְגַּלָּה עַד שֶׁנִּכְנְסוּ לְאָרֶץ הַקְּדוּשָׁה, אָבֵל דְּבָרִים אַחֲרִים אֵינָם בְּגִלּוּי, וְהֵם נִסְתָּרִים בַּתּוֹרָה בַּפְּרָשָׁה הַזֹּאת שֶׁל יַעֲקֹב וּבְאוֹתָן הַבְּרָכוֹת.

פֶּתַח וְאָמַר, רְאוּבֵן בְּכָרִי אֶתְּהָ כַחַי וְרֵאשִׁית אוֹנִי. מֶה רָאָה יַעֲקֹב לְפֶתַח בְּרְאוּבֵן? שְׁיַפְתַּח בִּיהוּדָה, שֶׁהוּא רֵאשׁוֹן לְכָל הַמַּחְנוֹת, וְהוּא מֶלֶךְ, וְרָאִינוּ שֶׁלֹא בֵרַךְ אוֹתוֹ וְסָלַק בְּרָכוֹת מִמֶּנּוּ, עַד שֶׁבָּא מִשֶׁה וְהַתְּפִלָּל תְּפִלָּה עָלָיו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים לג) יַחֲיֵי רְאוּבֵן וְאֵל יָמוֹת.

אָבֵל וַדָּאֵי בְרָכוֹ, וְעֲלֵתָה אוֹתָהּ בְּרָכָה לְמִקּוּמָהּ. לְאָדָם שֶׁהִיָּה לוֹ בֵן. כְּשֶׁהִגִּיעַ זְמַנּוֹ לְהִסְתַּלַּק

מִן הָעוֹלָם, בָּא הַמֶּלֶךְ אֵלָיו. אָמַר, הֲרִי כָּל מְמוֹנֵי
יְהִי בְיַד הַמֶּלֶךְ שְׁמוֹר לְבָנִי. כְּשֶׁרָאָה הַמֶּלֶךְ שְׁבָנו
רְאוּי, אָז נָתַן לוֹ. כֶּף יַעֲקֹב אָמַר.

רְאוּבֵן בְּכָרִי אַתָּה, אֲהוּב מֵעֵי אַתָּה, אֲבָל
הַבְּרָכוֹת שֶׁלָּךְ יַעֲלוּ בְיַדִּי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ
עַד שִׁירָאָה אוֹתָךְ, מִשּׁוֹם שֶׁהִלְכָתָּ כְּנֹגֵד אַפְּךָ וְגו',
כְּתַרְגוּמוֹ. רְאוּבֵן בְּכָרִי אַתָּה וְגו'. רַבִּי אֶלְעָזָר
פָּתַח וְאָמַר, (יחזקאל לו) וַיֹּאמֶר אֵלֵי הַנְּבֵא אֵל הָרוּחַ
וְגו'. כִּמְהָ אֲטוּמִים הֵם בְּנֵי אָדָם שֶׁלֹּא יוֹדְעִים
וְלֹא מִשְׁגִּיחִים בְּכַבוֹד הַמֶּלֶךְ, שֶׁהֲרִי הַתּוֹרָה
מְכַרִּיזָה עֲלֵיהֶם בְּכָל יוֹם, וְאִין מִי שֶׁמִּקְשִׁיב
בְּאָזְנוֹ כְּנֹגֵדָה. פְּסוּקַת זֶה קָשָׁה, כִּיּוֹן שֶׁכְּתוּב
הַנְּבֵא אֵל הָרוּחַ, מִדּוּעַ פְּעַם נּוֹסֶפֶת הַנְּבֵא בֶן
אָדָם וְאָמַרְתָּ אֵל הָרוּחַ?

אַלְא מִכָּאן לְמַדְנּוּ סוּד הַחֲכָמָה, שְׁנַיִם עוֹמְדִים
כָּאן – אֶחָד לְעוֹרֵר מְלַמֵּטָה לְמַעְלָה, שְׁאֵם
לֹא מְתַעוֹרְרִים לְמַטָּה לֹא מְתַעוֹרְרִים לְמַעְלָה,
וּבַהֲתַעוֹרְרוֹת שֶׁלְמַטָּה מְתַעוֹרֵר לְמַעְלָה. הַנְּבֵא
אֵל הָרוּחַ – מְלַמֵּטָה לְמַעְלָה, הַנְּבֵא בֶן אָדָם
וְאָמַרְתָּ אֵל הָרוּחַ – מְלַמֵּעְלָה לְמַטָּה.

שְׁהַרִי אֶפְלוּ לְמַעְלָה, בַּהֲתַעוֹרְרוֹת שֶׁלְמַטָּה
לוֹקַח אוֹתוֹ עֲלִיּוֹן מִהָעֲלִיּוֹן מִמֶּנּוּ. כְּמוֹ

פְּסוּק זֶה, כֹּה אָמַר ה' מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בְּאֵי הָרוּחַ. מֵאַרְבַּע רוּחוֹת – זֶה דְרוֹם וּמִזְרַח וְצָפוֹן וּמֵעָרֵב, וְרוּחַ בָּאָה מִמֵּעָרֵב בְּהִתְחַבְּרוֹת שֶׁל אֱלֹהֵי הָאֲחֵרִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר כא) כָּרוּחַ נְדִיבֵי הָעַם וְגו'.

וּמִכָּאן יוֹצְאוֹת רוּחוֹת וּנְשָׁמוֹת לְבַנֵי הָעוֹלָם לְהַצְטִיר בָּהֶם, וְנוֹשְׁבִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ב) וַיִּפַּח בְּאָפְיוֹ נִשְׁמַת חַיִּים. בֹּא רֵאֵה, לוֹקַח מִצַּד זֶה וְנוֹתֵן בְּצַד אֲחֵר, וְעַל זֶה (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הַלְּכִים אֶל הַיָּם וְהַיָּם אֵינָנו מְלֵא. לָמָּה אֵינָנו מְלֵא? מִשּׁוֹם שֶׁלוֹקַח וְנוֹתֵן, מְכַנֵּס וּמוֹצִיא.

רַבִּי אֶלְעָזָר שָׁאַל שְׂאֵלָה אֶת רַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר, הוֹאִיל וְגַלּוּי לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁבַנֵי אָדָם יְמוּתוּ, לָמָּה הוֹרִיד נְשָׁמוֹת לְעוֹלָם, וְלָמָּה הוּא צָרִיךְ אֶת זֶה? אָמַר לוֹ, שְׂאֵלָה זֹו לְפָנָי רַבָּנָן שְׂאֵלוּ כְּמָה וְכִמָּה, וּבְאֵרוּחַ, אֲבָל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹתֵן נְשָׁמוֹת שְׂיִוְרְדוֹת לְעוֹלָם הַזֶּה לְהוֹדִיעַ אֶת כְּבוֹדוֹ, וְלוֹקַח אוֹתָן אֲחֵר כֶּף. אִם כֶּף לָמָּה יִרְדוּ?

אַתָּה סוּד זֶה כֶּף הוּא. פֶּתַח וְאָמַר, (משלי ה) שְׁתַּה מִים מְבוֹרָךְ וְנִזְלִים מִתּוֹךְ בְּאֵרֶךְ. הֲרֵי

פְּרִשׁוּהָ, בּוֹר – מְקוֹם שֶׁלֹּא נֹבְעַ מְעַצְמוֹ. וּמָתִי
 נֹבְעִים הַמַּיִם הַלְלוּ? בַּשָּׁעָה שֶׁהַשְּׂתַלְמָה הִנְשָׂמָה
 בְּעוֹלָם הַזֶּה, כְּשֶׁעוֹלָה לְאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּקְשְׂרָה בּוֹ,
 אֵז הוּא שָׁלֵם מְכַל הַצְּדָדִים, מִמָּטָה וּמִמַּעַלָּה
 [וּמְכַל הַצְּדָדִים].

וּכְשֶׁנִּשְׂמָה עוֹלָה, אֵז מִתְעוֹרְרֵת תְּשׁוּקַת הַנִּקְבָּה
 לְזָכֵר, וְאֵז נֹבְעִים מִים מִלְמָטָה
 לְמַעַלָּה, וּבוֹר נַעֲשֶׂה בְּאֵר, מִים נֹבְעִים, וְאֵז
 הַתְּחַבְּרוֹת וְיַחְוּד [וְיִסּוּד] וְתִשְׁוֶקָה וְרִצּוֹן
 נִמְצָאִים, [לְזֶה] שֶׁהָרִי בְּנִשְׂמַת הַצְּדִיק נִתְקַן אוֹתוֹ
 מְקוֹם, וּמִתְעוֹרְרֵת חֲבִיבוֹת וְרִצּוֹן לְמַעַלָּה
 וּמִתְחַבְּרִים כְּאֶחָד.

רְאוּבֵן בְּכָרִי אֶתָּה. כֵּן הוּא וְדָאִי, טְפָה רֵאשׁוּנָה
 שֶׁל יַעֲקֹב הֵיטָה, וְרִצּוֹנוֹ בְּמְקוֹם אַחַר
 הָיָה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבְּאָר. בֵּא רְאֵה, רְאוּבֵן וְכָל שְׁנַיִם
 עָשָׂר הַשְּׁבָטִים, כָּלֶם אַחֲוָזִים בְּשִׁכְיִנָּה, וְכִשְׂרָאָה
 יַעֲקֹב אֶת הַשְּׁכִינָה עָלָיו, קָרָא לְשְׁנַיִם עָשָׂר בְּנָיו
 לְהִתְחַבֵּר עִמָּה.

וּבֵא וְרֵאָה, מָטָה שְׁלָמָה לֹא נִמְצָאָה מִיּוֹם
 שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם כְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה שֶׁרָצָה
 יַעֲקֹב לְהִסְתַּלַּק מִן הָעוֹלָם. אֲבָרְהָם מִימִינוֹ, יִצְחָק

מִשְׁמָאלוּ (ד"ן), יַעֲקֹב הָיָה שׁוֹכֵב בִּינֵיהֶם, שְׁכִינָה
 לְפָנָיו. כִּיּוֹן שְׂרָאָה כֶּף יַעֲקֹב, קָרָא לְבָנָיו, וְאַחַז
 אוֹתָם סְבִיב הַשְׁכִּינָה, וְסִדֵּר אוֹתָם בְּסִדּוֹר שְׁלָם.

מִנֵּיִן לָנוּ שְׁסִדְרָם סְבִיב הַשְׁכִּינָה? שְׁכַתּוֹב
 הָאֶסְפוּ, וְאִזּוּ נִמְצְאָה שָׁם שְׁלֵמוֹת הַכֹּל,
 וְכַמָּה מְרַכְבוֹת עֲלִיוֹנוֹת סְבִיבָם. פִּתְחוּ וְאָמְרוּ, לֵךְ
 ה' הַגְדֵּלָה וְהַגְבוֹרָה וְגו'! אִזּוּ הִתְכַּנֵּס הַשֶּׁמֶשׁ אֶל
 הַלְּבָנָה, וְהִתְקַרַּב מִזְרַח לְמַעְרָב. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב
 וַיֵּאֶסֶף רַגְלָיו אֶל הַמָּטָה, וּמֵאִירָה הַלְּבָנָה,
 וְנִמְצְאָת בְּשְׁלֵמוֹת. וְאִזּוּ וְדָאֵי שְׁנִינּוּ, יַעֲקֹב אָבִינוּ
 לֹא מֵת. כִּיּוֹן שְׂרָאָה יַעֲקֹב [סִדֵּר] צֵד שְׁלָם, מֵה
 שְׁלֹא נִמְצָא כֶּף לְבָן אָדָם אַחֵר, שְׁמִיחַ וְשִׂבְחָת אֶת
 הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּפְתַח וּבִרְךְ אֶת בָּנָיו, כֹּל אֶחָד
 וְאֶחָד כְּרָאוּי לוֹ.

רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי יִיסָא הָיוּ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ, אָמַר
 רַבִּי יִיסָא, הָרִי וְדָאֵי שְׁנִינּוּ, כֹּל בְּנֵי יַעֲקֹב
 נִתְקַנּוּ בְּסִדֵּר שְׁלָם וְהִתְבָּרְכוּ כֹּל אֶחָד וְאֶחָד
 כְּרָאוּי לוֹ, מֵה נֹאמַר בְּפִסּוּק הַזֶּה, שְׁכַתּוֹב מֵאֲשֶׁר
 שְׁמָנָה לַחֲמוּ וְגו' ? אָמַר לוֹ, לֹא יִדְעָתִי, כִּי לֹא
 שָׁמַעְתִּי מֵהַמְּנֹרָה הַקְּדוּשָׁה, אֲלֵא אֶתָּה וְאֲנִי נִלְךְ
 לַמְּנֹרָה הַקְּדוּשָׁה. הֲלָכּוּ. כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְרַבִּי שְׁמַעוֹן,

אָמְרוּ דְּבַר וְשָׂאֲלוּ שְׂאֵלָה. אָמַר לָהֶם, וַדַּאי סוּד
הַחֲכָמָה הוּא.

פְּתַח וְאָמַר, (שופטים ה) אֲשֶׁר יֵשֵׁב לְחוּף יַמִּים וְעַל
מִפְרָצָיו יִשְׁכּוֹן. לָמָּה יֵשֵׁב שָׁם? אֵלֶּא מִי
שִׁיּוֹשֵׁב עַל שְׂפַת הַיָּם, מִשְׁתַּמֵּשׂ בְּתַפְנוּקֵי הָעוֹלָם.
[וְכֵאן אֲשֶׁר זֶהוּ פְּתַח עֵלְיוֹן שֶׁל צְדִיק (שֶׁל צְדָק),
כְּשֶׁמִּתְבָּרֵךְ לְהוֹרִיק בְּרָכוֹת לְעוֹלָם. וְכֵאן סִמֵּךְ
לְפָסוּק הַזֶּה מֵאֲשֶׁר שִׁמְנָה, לְפֶתַח הָעֵלְיוֹן, שֶׁמִּשָּׁם
מוֹרִיקִים בְּרָכוֹת לְעוֹלָם] וּפְתַח זֶה נוֹדַע תָּמִיד
כְּבְּרָכוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, וְנִקְרָא אֲשֶׁר, וְזֶהוּ עֲמוּד
מֵאוֹתָם עֲמוּדִים שֶׁהָעוֹלָם עוֹמֵד עֲלֵיהֶם.

וְהַמְּקוֹם שֶׁנִּקְרָא לָחֵם עֲנִי, מֵאוֹתוֹ מְקוֹם נִתְקַן
[הֵהוּא]. זֶהוּ שְׂכָתוֹב מֵאֲשֶׁר שִׁמְנָה
לָחֵמוֹ. מֵה שֶׁהִיא לָחֵם עֲנִי, הַפֶּךְ לְהִיּוֹת לָחֵם
[עֲנִי] פִּנְג [שִׁמְנָה], מִשּׁוֹם שֶׁהִרִיק וְזָרַק בּוֹ בְּרָכוֹת
וְתַפְנוּקִים, וְסוּף הַפָּסוּק מוֹכִיחַ – וְהוּא יִתֵּן מֵעַדְנֵי
מֶלֶךְ. מִי הַמֶּלֶךְ? זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁמִּמֶּנָּה נִזּוֹן
בְּתַפְנוּקֵי עוֹלָם, וְזֶה נוֹתֵן לְמֶלֶךְ הַזֶּה כָּל הַבְּרָכוֹת,
כָּל שִׁמְחָה וְכָל טוֹב הוּא נוֹתֵן, וּמִמֶּנָּה יוֹצְאִים.
אָמְרוּ, אִם לֹא בָּאנוּ לְעוֹלָם אֵלֶּא רַק לְדַעַת אֶת זֶה
– טוֹב לָנוּ.

ראובן הִיָּה בְּכוֹר שֶׁל יַעֲקֹב. אָמַר רַבִּי חֵיִיא, לוֹ
 רְאוּי הַכֹּל, וְהַכֹּל הָעֶבֶר מִמֶּנּוּ, וְנִתְּנָה
 הַמְּלָכוֹת לַיהוּדָה, הַבְּכוֹרָה לְיוֹסֵף, וְהַפְּהֵנָה לְלוּי.
 זֶהוּ שְׁכָתוּב פָּחַז כַּמִּים אֶל תּוֹתֵר, לֹא תִשָּׂאֵר בָּהֶם.
 וּמָה שֶׁאָמַר כַּחֲזִי וְרֵאשִׁית אוֹנִי, כָּאֵן בִּרְכוּ
 וְהַפְּקִידוֹ אֶצֶל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

לאהוב הַמְּלָךְ, [שֶׁבִקֵּשׁ מֵהַמְּלָךְ לַעֲשׂוֹת לוֹ
 טוֹבָה] [שֶׁהָיָה לוֹ בֵּן וְרָצָה שֶׁהַמְּלָךְ
 יַעֲשֶׂה לוֹ טוֹבָה] יוֹם אֶחָד עֶבֶר בְּנוֹ בְּשׁוּק. אָמַר
 לַמְּלָךְ, זֶה בְּנִי, וְדַאי אֶהוּב נַפְשִׁי. שָׁמַע הַמְּלָךְ,
 וַיֵּדַע שֶׁזֶה בִּקֵּשׁ עַל בְּנוֹ. כִּף יַעֲקֹב אָמַר, רְאוּבֵן
 בְּכָרִי אֶתָּה כַּחֲזִי וְגו'. כָּאֵן צָוָה אֶת הַמְּלָךְ.

פָּחַז כַּמִּים אֶל תּוֹתֵר. כָּאֵן אָמַר מָה שֶׁאַרְע לוֹ,
 שֶׁלֹּא נִשְׂאֵר [לוֹ] בְּאַרְץ וְנִזְרַק לְחוּץ לְאַרְץ.
 כִּנְגֵד זֶה מִמֶּנָּה [תַּחֲסוּם] אֶחָד מִצַּד הַמִּשְׁכָּן הָעֲלִיּוֹן
 שֶׁמִּמֶּנָּה תַּחַת יַד מִיכָאֵל, וַיֵּשׂ אוֹמְרִים תַּחַת יַד
 גַּבְרִיאֵל. וּמִיכָאֵל הוּא רֹאשׁ בְּכָל מְקוֹם מִצַּד שֶׁל
 הַחֶסֶד, וְגַבְרִיאֵל מִצַּד שֶׁל שְׂמָאל שֶׁל גְּבוּרָה, וְהַיְהוּדָה
 עַד רָד עִם אֵל, צַד הַגְּבוּרָה, נִקְרָא בֵּית
 דִּין, וְסֻמוּךְ לוֹ רְאוּבֵן. וְאַף עַל גַּב שֶׁמְּלָכוֹת הָיְתָה
 שֶׁל יְהוּדָה, רְאוּבֵן סֻמוּךְ כִּנְגֵדוֹ הָיָה.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, עֲתִידִים אוֹתָם בְּנֵי רְאוּבֵן
 לְעוֹרֵר שְׁנֵי קְרֻבוֹת בְּתוֹךְ הָאָרֶץ. בֹּא רְאֵה,
 כְּתוּב כַּחֲזִי – בְּגִלוֹת מְצָרִים. וְרֵאשִׁית אוֹנִי – שֶׁהֵם
 הָיוּ רֵאשׁוֹנִים לְאַחִיהֶם לְקָרֵב. יְתָר שְׂאֵת – לְגִלוֹת
 אֲשׁוּר, שְׁמִשָּׁם גָּלוּ בְּנֵי גַד וּבְנֵי רְאוּבֵן רֵאשׁוֹנִים
 מִכָּלָם, וְסָבְלוּ כַּמָּה רְעוֹת, וְכַמָּה עֲנוּיִים סָבְלוּ,
 וְלֹא שָׁבוּ עַד כְּעַתָּה.

וַיְתָר עָז – לְזִמֵּן שְׁמֵלֶךְ הַמְּשִׁיחַ יְתַעוֹרֵר בְּעוֹלָם,
 הֵם יֵצְאוּ וַיַּעֲרְכוּ קְרֻבוֹת בְּעוֹלָם וַיִּנְצְחוּ,
 וַיִּתְחַזְּקוּ עַל הָעַמִּים, וּבְנֵי הָעוֹלָם יִפְחָדוּ מֵהֶם
 וַיִּרְתְּתוּ לְפָנֵיהֶם וַיִּחְשְׁבוּ לְהִתְגַּבֵּר בַּמַּלְכוּת, וְלֹא
 יִשְׁאַרוּ בָּהּ. זֶהוּ שְׁכָתוּב פָּחַז כַּמִּים אֵל תוֹתֵר. מָה
 הִטְעַם שְׁלֹא יִשְׁאַרוּ בָּהּ וְאֶפְלוּ בְּצַד אֶחָד שֶׁל
 הָעוֹלָם? מִשׁוּם כִּי עָלִיתָ מִשְׁכְּבֵי אַבְיָה, שְׁעֵתִידִים
 לְהִכָּנַס וְלַעֲרֹךְ קְרֻבוֹת בְּתוֹךְ הָאָרֶץ הַקְּדוּשָׁה,
 מִשְׁכְּבֵי אַבְיָה דּוֹקָא, זוּ יְרוּשָׁלַיִם.

בֹּא רְאֵה, לְאַרְבַּעַת צַדֵּי הָעוֹלָם הִתְפָּזְרוּ בְּנֵי
 רְאוּבֵן בְּגִלוֹת, כְּנֶגֶד כָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁגָּלוּ לְגִלוֹת
 אַרְבַּע פְּעָמִים בְּאַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם. זֶהוּ שְׁכָתוּב
 כַּחֲזִי – אֶחָד, וְרֵאשִׁית אוֹנִי – שְׁנַיִם, יְתָר שְׂאֵת –
 שְׁלֹשָׁה, וַיְתָר עָז – אַרְבָּעָה. כְּמוֹ כֵן עֲתִידִים הֵם

לְעֶרְךָ קָרֵב בְּאַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם וְלִשְׁלֹט בְּקִרְבָּם
עַל הַכֹּל, וַיִּנְצְחוּ עַמִּים רַבִּים וַיִּשְׁלְטוּ עֲלֵיהֶם.

פָּחַז כַּמִּים אֶל תוֹתֵר כִּי עָלִיתָ עַל מִשְׁכְּבֵי אָבִיךָ.
כָּאן נִרְמַז עַל הַרְהוֹר רֵאשׁוֹן שֶׁהָיָה לְיַעֲקֹב
בְּטַפָּה הָרֵאשׁוֹנָה בְּרַחֵל, שֶׁאִלְמָלָא הַרְהוֹר שָׁל
אוֹתָהּ טַפָּה הָיָה בְּמִקוּמָהּ, נִשְׁאָר הָיָה רְאוּבֵן בְּכֹל,
אָבֵל פָּחַז כַּמִּים אֶל תוֹתֵר כִּי עָלִיתָ מִשְׁכְּבֵי אָבִיךָ.
עָלִיתָ – בְּהַרְהוֹר אַחֵר, אֲזַ חֲלַלְתָּ וְגו'.

דְּבַר אַחֵר פָּחַז כַּמִּים אֶל תוֹתֵר – שֶׁהָרִי כְּאֶשֶׁר
יַעֲרֹכוּ קָרֵב בְּנֵי רְאוּבֵן בְּעוֹלָם וַיִּנְצְחוּ עַמִּים
רַבִּים, לֹא יִשְׁאָרוּ בְּמַלְכוּת, מָה הַטַּעַם? כִּי עָלִיתָ
מִשְׁכְּבֵי אָבִיךָ, שֶׁעֲתִידִים לְעֶרְךָ קָרֵב בְּאַרְצָךְ
הַקְּדוּשָׁה דְּוָקָא, שֶׁכָּתוּב כִּי עָלִיתָ מִשְׁכְּבֵי אָבִיךָ,
[זו יְרוּשָׁלַיִם. מִשְׁכְּבֵי?!] מִשְׁכָּב הָיָה צָרִיךְ לְכָתוּב!
אֲלֵא אָבִיךָ, זֶה יִשְׂרָאֵל הַזֶּקֶן. מִשְׁכְּבֵי אָבִיךָ וְלֹא
מִשְׁכָּב, מִשׁוּם שֶׁהָרִי פְּעַמִּים נִבְנְתָה יְרוּשָׁלַיִם,
וּפְעַם שְׁלִישִׁית לְזַמְנוֹ שֶׁל מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, וְלִכֵּן
מִשְׁכְּבֵי אָבִיךָ. וְכָאן הַתְּגַלְתָּה בְּרַכָּה, וּמָה שֶׁהָיָה
בְּאוֹתוֹ זְמַן, וּמָה שֶׁהָיָה כְּשֶׁנִּכְנְסוּ יִשְׂרָאֵל לְאַרְצָךְ,
וּמָה שֶׁיְהִיָּה בְּזַמַּן מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ בְּמַעֲשֵׂה רְאוּבֵן.
שְׁמַעוֹן וְלוֹי אַחִים. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כָּאן אַחַד
אוֹתָם בְּצַד שְׁמַאל שֶׁל הַשְּׂכִינָה, שֶׁרָאָה

מַעֲשִׂים שֶׁל דִּין קָשָׁה שְׁלֵא יָכוֹל הָעוֹלָם לְסַבֵּל.
אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הַבְּרָכָה שְׁלָהֶם אֵיפֹה הִיא? אָמַר
רַבִּי יִצְחָק, שְׁמַעוֹן לֹא רָאוּי לְזֶה, שְׁרָאָה לוֹ כַּמָּה
מַעֲשִׂים רָעִים, וְלוֹי שֶׁבֵּא מִצַּד הַדִּין הַקָּשָׁה,
וּבְרָכָה לֹא תִלוּיָהּ בּוֹ, וְאֶפְלוּ כְּשֶׁבֵּא מִשָּׂה לֹא
תִּלָּהּ בּוֹ בְּרַכְתּוֹ, שְׁכַתּוֹב (דְּבָרִים לג) בְּרַךְ ה' חִילוֹ
וּפְעַל יָדָיו תִּרְצָה. תִּלוּי בְּקִדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

בֵּא רְאֵה, כְּתוּב (תְּהִלִּים קד) זֶה הָיָם גְּדוֹל וּרְחֹב יָדַיִם
שֶׁם רָמַשׁ וְאִין מְסַפֵּר חִיּוֹת קְטַנּוֹת עִם
גְּדוֹלוֹת. זֶה הָיָם גְּדוֹל – זֶה הַשְּׂכִינָה שְׁעוֹמֶדֶת עַל
יַעֲקֹב, כְּשֶׁרָצָה לְהִסְתַּלֵּק מִהָעוֹלָם. וּרְחֹב יָדַיִם –
שְׁהָרִי כָּל הָעוֹלָם מִתְמַלֵּא וְנִשְׁלָם וּמִצְטַמְצֵם שֶׁם.
שֶׁם רָמַשׁ וְאִין מְסַפֵּר – שְׁכַמָּה מְלֹאכִים עֲלִיוֹנִים
וּקְדוֹשִׁים נִמְצְאוּ שֶׁם. חִיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדוֹלוֹת –
אֵלוֹ הֵם שְׁנַיִם עֶשֶׂר שְׁבַטִים, בְּנֵי יַעֲקֹב שְׁנַמְצְאוּ
בָהֶם בְּשִׁלְמוֹת, אֶחָד אֵילָה, וְאֶחָד זָאֵב, וְאֶחָד
אָרִי, וְאֶחָד טֹלָה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אַרְיָה אֶחָד,
וְטֹלָה אֶחָד, אֶחָד זָאֵב, וְאֶחָד גְּדִי, וְכֵן כָּלֶם,
לְהַמְצִיא חִיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדוֹלוֹת.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, הַכֹּל יָפֵה, אָבֵל יְהוּדָה אַרְיָה
וְשְׁמַעוֹן שׁוֹר, וְהָרִי פִּרְשׁוּהָ הַחֲבָרִים שְׁהָיוּ
מִשְׁגִּיחִים זֶה כְּנֹגֵד זֶה, זֶה מִיָּמִין וְזֶה מִשְׁמָאל.

לְשׁוֹר שְׁמַעְשׂוּ רַעִים, אָמְרוּ נְצִיר דְּמוֹת שֶׁל אַרְיֵה
בְּרַפְתּוֹ שְׁלוֹ, וַיִּסְתַּכַּל בְּזֶה וַיִּפְחַד מִמֶּנּוּ. כִּךְ שְׁמַעוֹן
שׁוֹר, יְהוּדָה אַרְיֵה.

שְׁמַעוֹן לֹא זָכָה לְבִרְכוֹת, אֲלֵא הַדְּבִיק אוֹתוֹ
מֹשֶׁה לְיְהוּדָה. כְּתוּב כִּפְאֵן (דְּבָרִים לג) שְׁמַע
ה' קוֹל יְהוּדָה, וְכְתוּב שָׁם (בְּרֵאשִׁית כט) כִּי שְׁמַע ה'
כִּי שְׁנוּאָה אָנֹכִי. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, שְׁמַעוֹן וְלוֹי,
אֲבִיהֶם הָעֵלָם לְמֹשֶׁה. אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי, מָה
הִטְעַם אֲבִיהֶם הָעֵלָם לְמֹשֶׁה? אָמַר לוֹ, אִף אָנוּ
נַעֲלֵהוּ לְמִנּוּרָה הַקְּדוּשָׁה הָעֲלִיוֹנָה.

בְּאוּ וְשָׂאוּ אוֹת רַבִּי שְׁמַעוֹן. אָמַר, כִּמָּה חֲבִיבִים
דְּבָרִים אֵלָיו. טַפַּח בְּיָדוֹ וּבִכָּה. אָמַר, מִי
יְגַלֶּה אוֹתְךָ נְאֻמָּן הַקְּדוֹשׁ? הַתְּעַלִּיתְ בְּחַיִּיךָ עַל בְּנֵי
אָדָם, הַתְּעַלִּיתְ בְּפִטְרִתְךָ וְנִסְתְּרָה דְמוֹתְךָ.
מִפְתָּחוֹת רְבוּנְךָ נִמְסְרוּ בְיָדְךָ תָּמִיד.

בְּאוּ רָאָה, לִיעֶקֶב הָיוּ אַרְבַּע נָשִׁים, וְהוֹלִיד בְּנִים
מִכֶּלֶן, וְהַתְּעַלָּה [וְנִתְקַן] בְּנִשׁוֹתָיו. כְּשֶׁרָצָה
יַעֲקֹב לְהִסְתַּלֵּק, עָמְדָה עָלָיו שְׂכִינָה. רָצָה לְבָרֵךְ
אֶת אֵלָה וְלֹא יָכַל, מִלְּפָנֵי הַשְּׂכִינָה שֶׁפָּחַד. אָמַר,
אִיךָ אֶעֱשֶׂה, שֶׁהָרִי שְׁנִיָּהֶם בָּאוּ מִצַּד הַדִּין הַקָּשָׁה?
אִם אֲחֻזֵּיק בְּשְׂכִינָה – לֹא יִכְלָתִי, שֶׁהָרִי הָיוּ לִי

אַרְבַּע נָשִׁים וְנִתְקַנְתִּי בָהֶן, אֶלֶּא אֶעֱלֶה אוֹתָן
 לְבַעַל הַבַּיִת, שְׁהָרִי [בוֹ] הַבַּיִת עוֹמֵד בְּרִשְׁוֹתוֹ,
 וּמָה שְׂרִיצָה – יַעֲשֶׂה.

כִּף יַעֲקֹב אָמַר, חֲלָקִים שֶׁל נָשִׁים וּבָנִים הָרִי
 לְקַחְתִּי בְּעוֹלָם הַזֶּה וְנִשְׁלַמְתִּי, וְאִיךְ אֶתְחַזֵּק
 בַּגְּבִירָה יוֹתֵר? אֶלֶּא אֶעֱלֶה הַדְּבָרִים לְבַעַל
 הַגְּבִירָה, וְהוּא יַעֲשֶׂה מָה שְׂרִיצָה, וְלֹא יִפְחַד.

בא רֵאָה מָה כְּתוּב, (דברים לג) וְזֹאת הַבְּרָכָה אֲשֶׁר
 בָּרַךְ מֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים, בַּעַל הַבַּיִת, בַּעַל
 הַגְּבִירָה, כְּכֹתוּב (במדבר ל) אִישָׁה יִקְיָמְנוּ וְאִישָׁה
 יִפְרְנוּ, שְׁהָרִי (שם ז) כָּלוֹת מֹשֶׁה כְּתוּב. וְעַל כֵּן
 מֹשֶׁה מְבָרַךְ אֶת מִי שְׂרוּצָה בְּלִי פַחַד, כְּמוֹ
 שְׂבָאֲרָנוּ. וְלִכֵּן אָמַר יַעֲקֹב, הָרִי רְאִיתִי שְׂבָנִי אֶלֶּה
 הֵם בְּצַד הַדִּין הַקָּשָׁה, [יְבִיאֻן] יְבֵא בַּעַל הַבַּיִת
 וַיְבָרַךְ אוֹתָם.

מֹשֶׁה וְדַאי אִישׁ הָאֱלֹהִים הָיָה, וְרָצוֹנוֹ עוֹשֶׂה
 בְּבֵיתוֹ, כְּמוֹ שְׂנֵאֲמַר אִישָׁה יִקְיָמְנוּ, זֶהוּ
 שְׂכָתוּב (שם י) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קוֹמָה ה'. וְאִישָׁה
 יִפְרְנוּ, זֶהוּ שְׂכָתוּב וּבִנְחָה יֹאמֶר שׁוֹבָה ה'. וְדַאי
 שְׂבַעַל הַבַּיִת עוֹשֶׂה אֶת רְצוֹנוֹ וְאִין מוֹחָה בְּיָדוֹ,
 כְּמוֹ לְאָדָם שְׂגוֹזֵר עַל אִשְׁתּוֹ, וְהִיא עוֹשֶׂה רְצוֹנוֹ.

וְעַל כֵּן יַעֲקֹב, אָף עַל גַּב שְׁהִיָּה אַחוּז בְּעַץ
הַחַיִּים, לֹא הָיָה בְּעַל הַבַּיִת אֶלָּא לְמַטָּה. מִשָּׁה
הוּא לְמַעְלָה, וְלִכֵּן הֶעֱלָה אוֹתָם לְבַעַל הַבַּיִת.

בְּסוּדָם אֵל תָּבֵא נַפְשֵׁי וְגו'. רַבִּי אַבְא פָּתַח
וְאָמַר, (תהלים כה) סוּד ה' לִירְאָיו וְגו'. סוּד
ה' לִירְאָיו – הַסוּד הָעֲלִיּוֹן שֶׁל הַתּוֹרָה לֹא נָתַן
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶלָּא לְאוֹתָם יְרְאֵי חֹטָא, וּמִי
שֶׁהֵם יְרְאֵי חֹטָא, מִתְגַּלֶּה לָהֶם סוּד עֲלִיּוֹן שֶׁל
תּוֹרָה. וּמִיֵּהוּ סוּד הָעֲלִיּוֹן שֶׁל הַתּוֹרָה? הֲיֵי אוֹמֵר
זוֹ אוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ, שְׁנִקְרְאת סוּד ה' בְּרִית קֹדֶשׁ.
שְׂמֵעוּן וְלֹוי הִטְרִיחוּ עֲצָמָם עַל סוּד זֶה בְּאַנְשֵׁי
שְׁכָם שְׂיִמּוּלוּ עֲצָמָם וַיִּקְבְּלוּ עֲלֵיהֶם סוּד
זֶה, וְהַפְּסוּק מַעֲיֵד שְׁבִמְרָמָה. וְעוֹד, בְּמַעֲשֵׂה זְמָרִי
בֶּן סְלוּא שֶׁפָּסַל אֶת הַסוּד הַזֶּה. וַיַּעֲקֹב אָמַר,
בְּסוּדָם אֵל תָּבֵא נַפְשֵׁי. מִי זֶה נַפְשֵׁי? זֶה נַפֶּשׁ
שְׁנִכְנַסְתָּ וְנִאֲחַזְתָּ בַּבְּרִית הָעֲלִיּוֹנָה לְמַעְלָה,
וְנִקְרְאת נַפֶּשׁ צָרוּר הַחַיִּים.

בְּקִהָלָם אֵל תִּחַד כְּבוֹדִי, הֲרִי פִרְשׁוּהָ, כְּמוֹ
שְׁנֵאמַר (במדבר טז) וַיִּקְהַל עֲלֵיהֶם קִרְח.
אֵל תִּחַד כְּבוֹדִי – זֶה כְּבוֹד יִשְׂרָאֵל סְתָם. וְלִכֵּן
לֹא בִרְךְ אוֹתָם אֲבִיהֶם, מִשּׁוּם שֶׁהֶעֱלָה אוֹתָם

לְמַשָּׁה. רַבִּי חֲזִיא אָמַר, מִהַפְּסוּקִים הַלְלוּ
 [וּמְשׁוּם כָּף] [מִשְׁמַע] שְׁלֹא נֶאֱחָזוּ זֶה בְּזֶה,
 וְהִצְטַרְף כָּף. וְלִכֵּן יֵשׁ בּוֹ הַכֹּל, וְאֵין לָךְ דּוּר
 בְּעוֹלָם שְׁלֹא יוֹרֵד דִּין שְׁלֵהֶם לְקַטְרֵג בְּעוֹלָם,
 וּמִתְרַבִּים הַמְחַזְרִים עַל הַפְּתָחִים שֶׁל בְּנֵי אָדָם.
 הִנֵּה לָךְ הַכֹּל [זֶה כְּנֶגֶד זֶה].

יְהוּדָה אֶתָּה יוֹדוּךָ אַחִיךָ יִדְךָ בְּעַרְףְּ אֵיבִיךָ וְגו'.

רַבִּי יוֹסִי פָּתַח, (תהלים קד) עָשָׂה יְרַח
 לְמוֹעֲדִים וְגו'. עָשָׂה יְרַח, כְּדֵי לְקַדֵּשׁ בּוֹ רְאִישֵׁי
 חֲדָשִׁים וְרֵאשֵׁי שָׁנִים. וְלַעוֹלָמִים הַלְבָּנָה מְאִירָה
 רַק מִן הַשֶּׁמֶשׁ, וּכְשֶׁשׁוֹלֵטֵת הַשֶּׁמֶשׁ – לֹא שׁוֹלֵטֵת
 הַלְבָּנָה, וּכְשֶׁמִּתְכַּנְּסֵת הַשֶּׁמֶשׁ, אֲזִי שׁוֹלֵטֵת הַלְבָּנָה,
 וְאֵין חֲשׁבוֹן לַלְבָּנָה אֶלֶּא רַק כְּשֶׁמִּתְכַּנְּסֵת הַשֶּׁמֶשׁ.

וּשְׁנֵיהֶם עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהָאִיר, זֶהוּ
 שְׁכָתוּב (בראשית א) וַיִּתֵּן אֶתֶם אֱלֹהִים
 בְּרִקיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ וְגו'. וְהָיוּ
 לְאֹתָת – אֵלוֹ שְׁבָתוֹת, שְׁכָתוּב (שמות לא) כִּי אוֹת
 הִיא. וְלְמוֹעֲדִים – אֵלוֹ יָמִים טוֹבִים. וְלִיָּמִים –
 אֵלוֹ רְאִישֵׁי חֲדָשִׁים. וְלִשָּׁנִים – אֵלוֹ רְאִישֵׁי שָׁנִים.
 שִׁיְהִיו אֲמוֹת הָעוֹלָם עוֹשִׂים חֲשָׁבוֹן לְשֶׁמֶשׁ,
 וְיִשְׂרָאֵל לַלְבָּנָה.

וְזֶה הוֹלֵךְ כְּמוֹ שְׂאֵמֶר רַבִּי אֶלְעָזָר, כְּתוּב (ישעיה ט)
 הַרְבִּיתַּת הַגּוֹי לֹא הִגְדִּילָתָּ הַשְּׂמֹחָה. הַרְבִּיתַּת
 הַגּוֹי – אֵלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, שְׂפָתוֹב בָּהֶם (דברים ד) כִּי מִי
 גּוֹי גָדוֹל, וְכָתוּב גּוֹי אֶחָד בְּאֶרֶץ. לֹא – בְּשִׁבְלֹו.
 הִגְדִּילָתָּ הַשְּׂמֹחָה [מִמֶּשׁ] – זֶה הִלְבְּנָה שְׂמֵת־גְּדִילַת
 בָּאוֹר בְּשִׁבִיל יִשְׂרָאֵל. אֲמוֹת הָעוֹלָם לְשִׁמְשׁ,
 וְיִשְׂרָאֵל לְלִבְנָה, אֵיזָה מֵהֶם עֲדִיף? וְדַאי הִלְבְּנָה
 לְמַעְלָה, וְהַשְּׂמֵשׁ שֶׁל אֲמוֹת הָעוֹלָם תַּחַת הִלְבְּנָה
 הוּא, וְאוֹתוֹ הַשְּׂמֵשׁ מִזֶּה [הַצַּד] הִלְבְּנָה מֵאִיר.
רֵאָה מַה בֵּינָם לְבֵין יִשְׂרָאֵל. יִשְׂרָאֵל אֲחוּזִים
 בְּלִבְנָה, וְהַשְּׂתִלְשְׁלוֹ בְּשִׁמְשׁ הָעֲלִיּוֹנָה,
 וְנֶאֱחָזוּ בְּמָקוֹם [בּוֹ] [שְׂמֵאִיר לְשִׁמְשׁ] שְׂמֵאִירָה
 מִהַשְּׂמֵשׁ הָעֲלִיּוֹן וְנִדְבָקִים בּוֹ, שְׂפָתוֹב (דברים ד)
 וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בְּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כְּלַכֶּם הַיּוֹם.
יְהוּדָה אֶתָּה וְגו'. רַבִּי שְׂמַעוֹן אָמַר, מְלָכוֹת
 הַתְּקִימָה לִיהוּדָה, וְהִינּוּ מַה שְׂאֵמֶרְנוּ,
 מַהוּ שְׂפָתוֹב (בראשית כט) הַפַּעַם אוֹדָה אֶת ה', מִשׁוּם
 שֶׁהוּא רְבִיעֵי אוֹדָה אֶת ה', מִשׁוּם שֶׁהוּא רְגֵל
 רְבִיעֵי לְכַפֵּסָא. יֵה"ו זֶה רִשְׁם שֶׁל הַשֵּׁם הָעֲלִיּוֹן,
 וּבְמָה נִשְׁלָם? בְּה"א [בְּדִלְ"ת], וְהִינּוּ ה"א
 אַחֲרוֹנָה שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ, הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ נִשְׁלָם
 בְּאוֹתֵיּוֹתָיו, וְקִשְׁר שְׂאוּחַז אוֹתָן, עַל כֵּן יוֹדוּךְ

אחיקף, שְׁהַמְלָכוֹת לָךְ רְאוּיָה לְהִתְקַיֵּם וְדַאי. (הושע יד) וְיִהְיֶה עַד רַד עִם אֵל וְעַם קְדוֹשִׁים נְאֻמָּן. מִי הַקְּדוֹשִׁים? אֵלֹהֵי קְדוֹשִׁים עֲלִיוֹנִים, שְׁכַלְם מוֹדִים לוֹ וְשָׂמוּ אוֹתוֹ נְאֻמָּן, לָכֵן הוּא רֵאשׁוֹן בְּכָל, הוּא מֶלֶךְ עַל כָּלָם.

רַבִּי שְׁמַעוֹן פֶּתַח וְאַמֵּר, (תהלים מה) כָּל כְּבוֹדָה בַּת מֶלֶךְ פְּנִימָה. כָּל כְּבוֹדָה – זֶה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. כְּבוֹדָה – מְשׁוּם שֶׁהוּא כְּבוֹד, זֶה עַל זֶה. זֶה זָכַר וְזוֹ נִקְבָּה [זוֹ נִקְבָּה], וְנִקְרְאת כְּבוֹדָה. בַּת מֶלֶךְ – הֵינּוּ בַת שֶׁבַע, בַּת קוֹל שֶׁהוּא קוֹל גְּדוֹל, וְזֶהוּ מֶלֶךְ הָעֲלִיוֹן. פְּנִימָה – מְשׁוּם שֶׁיֵּשׁ מֶלֶךְ שְׂאִינוֹ לְפָנִים כְּמוֹתוֹ, וְזוֹ כְּבוֹדָה בַּת מֶלֶךְ.

מִמִּשְׁבָּצוֹת זָהָב לְבוֹשָׁה, מְשׁוּם שֶׁהִתְלַבְּשָׁה וְנִאֲחָזָה בְּגִבּוֹרָה עֲלִיוֹנָה, וְגַם זֶה נִקְרָא מֶלֶךְ, וּבִשְׁבִילָהּ עוֹמֶדֶת הָאָרֶץ, מְתִי? בְּשַׁעַה שֶׁנִּאֲחָזֶת בְּמִשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי כט) מֶלֶךְ בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד אָרֶץ. וְלָזוֹ קוֹרְאִים מְלָכוֹת הַשָּׁמַיִם, וְיִהְיֶה נִאֲחָז בָּהּ, וְיִרְשׁ הַמְּלָכוֹת שְׁבָאָרֶץ.

רַבִּי [אַבָּא] יִהְיֶה וְרַבִּי יִצְחָק הָיוּ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, נִפְתַּח בְּדַבְּרֵי תוֹרָה וְנִלְךְ.

פֶּתַח רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר, (בראשית ג) וַיִּגְרֹשׁ אֶת הָאָדָם
וַיִּשְׁכַּן מִקֶּדֶם לְגֵן עֵדֶן וְגו'. פֶּסוּק זֶה בְּאֵרוֹהוּ
הַחֲבָרִים, אָבֵל וַיִּגְרֹשׁ, כְּמוֹ בֶן אָדָם שֶׁמִּגְרֵשׁ אֶת
אִשְׁתּוֹ, אֶת הָאָדָם דּוֹקָא.

בא רֵאָה סוּד הַדְּבָר, אָדָם נִתְפָּס בְּמָה שֶׁחָטָא,
וְגָרַם מוֹת לוֹ וּלְכָל הָעוֹלָם, וְגָרַם לְאוֹתוֹ
עַץ שֶׁחָטָא בוֹ גְרוּשִׁים, לְהִגְרֵשׁ בוֹ וּלְהַתְגַּרֵּשׁ
בְּבָנָיו לְעוֹלָמִים. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב וַיִּגְרֹשׁ אֶת הָאָדָם,
אֶת דּוֹקָא, כְּכְתוּב (ישעיהו ו) וְאֶרְאָה אֶת ה'. אִף כָּאֵן
אֶת הָאָדָם.

וַיִּשְׁכַּן מִקֶּדֶם לְגֵן עֵדֶן וְגו' - זֶה לְמַטָּה. כְּמוֹ
שְׁכָרוּבִים לְמַעְלָה, יֵשׁ כְּרוּבִים לְמַטָּה,
וְהַשְּׂרָה הָעֵץ הַזֶּה עֲלֵיהֶם. וְאֵת לְהַט הַחֶרֶב
הַמְתֵּהֶפְכֶת אֵלָיו דְּגַמַּת שְׁלֵהֶבֶת שֶׁל אֵשׁ
מֵאוֹתָהּ הַחֶרֶב שֶׁמְתֵּלֶהֶטָה. הַמְתֵּהֶפְכֶת - זֶה
הַחֶרֶב הַזֶּה, שְׁיוֹנְקָת בְּשָׁנֵי צְדָדִים, וּמְתֵהֶפְכֶת
מִצַּד זֶה לְצַד אַחֵר.

דְּבָר אַחֵר, הַמְתֵּהֶפְכֶת - זֶה לְהַט אוֹתָן צוּרוֹת
הַשְּׁלֵהֶבֶת [שֶׁל הַמְלָכוֹת] שֶׁאִמְרָנוּ,
שְׁמֵתֵהֶפְכוֹת לְפַעְמִים גְּבָרִים וּלְפַעְמִים נָשִׁים,
וּמְתֵהֶפְכוֹת מִמְקוֹמָם לְכָל, וְכָל זֶה כְּדִי לְשַׁמֵּר אֶת

דְרֹךְ עֵץ הַחַיִּים. אֵיזוֹ דְרֹךְ? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם מג)
הַנוֹתֵן בַּיָּם דְרֹךְ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, יָפָה, וְכֹף זֶה וְדַאי שֶׁגָּרַם אָדָם
לְאוֹתוֹ עֵץ שֶׁחָטָא בּוֹ לְהַתְגַּרֵּשׁ, וְגַם
לְשֹׂאֵר בְּנֵי הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם נ) וּבְפִשְׁעֵיכֶם
שִׁלַּחַת אִמְכֶם, אֲבָל יָפָה אֲמַרְתָּ, שֶׁהָרִי מִמְקוֹמוֹ
מִשְׁמַע, שֶׁכָּתוּב וַיִּגְרַשׁ אֶת הָאָדָם, מִשּׁוּם שְׂזוּהֵי
שְׁלֵמוֹת הָאָדָם.

וּמֵאוֹתוֹ יוֹם נִפְגְּמָה הַלְבָנָה, עַד שֶׁבָּא נֹחַ וְנִכְנַס
בְּתִשְׁבֻּבָה [לְתַבָּה]. בָּאוּ הָרָשָׁעִים
וְנִפְגַּם. עַד שֶׁבָּא אַבְרָהָם [וְעַמְדוֹ] וְעָמַד בְּשְׁלֵמוֹת
שֶׁל יַעֲקֹב וּבְנָיו. וּבָא יְהוּדָה וְאַחֲזוּ בָהּ, וְהִתְחַזַּק
בְּמַלְכוּת, וַיִּרֶשׁ אוֹתָהּ יִרְשֵׁת עוֹלָמִים הוּא וְכָל
בְּנָיו אַחֲרָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יְהוּדָה אֶתָּה יוֹדוּךָ אַחֲיָךְ.
[מִשּׁוּם שֶׁהַמַּלְכוּת שְׁלוֹ עָלֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִי
הַיָּמִים-א ה) כִּי יְהוּדָה גָּבַר בְּאַחֲיוֹ. יוֹדוּךָ אַחֲיָךְ] וְדַאי
בְּשַׁעָה שֶׁעָמְדוֹ יִשְׂרָאֵל עַל הַיָּם, שֶׁכָּלֵם הוֹדוּ לוֹ
וַיִּרְדּוּ אַחֲרָיו לַיָּם.

יָדָךְ בְּעַרְףְּ אִיבִיךָ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שׁוֹפְטִים א) יְהוּדָה
יַעֲלֶה [בְּתַחֲלָה]. יִשְׁתַּחֲוּוּ לָךְ בְּנֵי אָבִיךָ,
כָּלֵל שֶׁל כָּל אוֹתָם שֶׁאֵר הַשְּׂבָטִים, מִשּׁוּם זֶה בְּנֵי

אָבִיךָ וְלֹא בְּנֵי אִמְךָ. בְּנֵי אָבִיךָ – הָרִי כֹל שְׂאֵר
הַשְּׂבָטִים. שְׂאֵף עַל גֵּב [שֶׁהֵם נִחְלָקוּ] שְׂנֵחַלְקוּ
לְשֵׁנֵי מַלְכוּת, כְּשֶׁהָיוּ עוֹלָיִם לִירוּשָׁלַיִם הָיוּ
כוֹרְעִים וּמְשַׁתְּחוּיִם לְמֶלֶךְ שְׂבִירוּשָׁלַיִם, מִשּׁוֹם
שְׂמֵלְכוֹת יְרוּשָׁלַיִם מִמְּלָכוֹת הַקְּדוּשָׁה. [שׁוֹלְטָת]
מִמְּנוֹ הָיְתָה

יִשְׁתַּחֲוּוּ לָךְ, וְלֹא כְּתוּב וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ, שְׂאֵם כְּתוּב
וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ – לְהוֹסִיף אֶת שְׂאֵר הָעַמִּים. לֹא
כְּתוּב וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ אֶלָּא בְּזִמְנָן שְׂיָבֵא מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ,
שְׂכְּתוּב (ישעיה מט) שָׁרִים וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ. עֲכָשׁוּ שְׂאֵמֵר
יִשְׁתַּחֲוּוּ, לְהִרְאוֹת שְׂכָל יִשְׂרָאֵל לְבָדֵם, כֹּלֵם יַעֲבֹדוּ
לְרֹאשׁ הַגּוֹלָה, לְרֹאשׁ שֶׁל בָּבֶל, וְלֹא שְׂאֵר הָעַמִּים.

גּוֹר אַרְיָה יְהוּדָה, בְּתַחֲלָה גּוֹר וְאַחַר כֶּךָ אַרְיָה.
וְסוּד הַדְּבָר – בְּתַחֲלָה נַעַר וְאַחַר כֶּךָ אִישׁ,
(שמות טו) ה' אִישׁ מִלְחָמָה. מִטָּרֶף בְּנֵי עֲלִית, מַה זֶה
מִטָּרֶף? לְהַכְלִיל אֶת מִלְאָךְ הַמּוֹת, שֶׁהוּא עוֹמֵד
עַל טָרֶף לְכָלוֹת אֶת בְּנֵי הָעוֹלָם וְלֹא מַצִּיל, כְּמוֹ
שְׂנֵאָמֵר (מִיכָה ה) וְטָרֶף וְאִין מַצִּיל. [וּמַהוּ] וּמַאוֹתוֹ
טָרֶף מִסְתַּלְקָת הַשְּׂכִינָה.

כְּרַע – בְּגָלוֹת בְּבָל. רְבִיץ – בְּגָלוֹת אֲדוּם. כְּאַרְיָה
– שֶׁהוּא חֲזָק. וּכְלָבִיא – שֶׁהוּא יוֹתֵר חֲזָק,

כָּךְ יִשְׂרָאֵל הֵם חֲזָקִים, שְׁבָנֵי הָעוֹלָם עוֹבְדֵי
כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת מִפְתִּים וְדוֹחֲקִים אוֹתָם, וְהֵם
עוֹמְדִים בְּדַתָּם וּבְמִנְהַגֵּיהֶם כְּאַרְיֵה וּכְלָבִיא.

כָּךְ שְׂכִינָה, שְׂאָף עַל גַּב שְׂכָתוֹב (עמוס ה) נִפְלָה לֹא
תוֹסִיף קוּם בְּתוֹלֵת יִשְׂרָאֵל, הִיא חֲזָקָה
כְּאַרְיֵה וּכְלָבִיא בְּנִפְיֵהָ הַזֶּה. מָה אַרְיֵה וְלָבִיא לֹא
נוֹפְלִים אֲלָא כְּדִי לְטָרֵף טָרֵף וְלִשְׁלֹט, שְׁהָרִי
מֵרְחוֹק מְרִיחַ אֶת טָרְפוֹ, וּמִשָּׁעָה שְׁמֵרִיחַ נוֹפֵל,
וְלֹא קָם עַד שֶׁקוֹפֵץ עַל טָרְפוֹ וְאוֹכְלוֹ, כָּךְ שְׂכִינָה
לֹא נוֹפֵלֶת אֲלָא כְּאַרְיֵה וּכְלָבִיא, כְּדִי לִנְקָם
מֵעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת וְלִקְפֹץ
עֲלֵיהֶם, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמֵר (ישעיה סג) צַעֲהָ בָּרַב כַּחוֹ.

מִי יְקִימֵנוּ – הוּא לֹא יִקּוּם לִנְקָם מֵהֶם נִקְמָה
קִטְנָה, אֲלָא מִי יְקִימֵנוּ. מ"י, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמֵר
(איכה ב) מִי יִרְפָּא לָךְ, וְהוּא עוֹלָם הָעֲלִיּוֹן שָׁבוּ
שְׁלִטוֹן לְחִזְקָה לְכָל, וְכָתוּב (איוב לח) מִבֶּטֶן מִי יֵצֵא
הַקֶּרֶחַ, וּבְאַרְוֵהָ.

לֹא יִסוּר שְׁבֵט מִיְהוּדָה וְגו', בְּאֵרוֹ הַחֲבָרִים, אֲבָל
עַד כִּי יָבֵא שִׁיל"ה, בְּה"א, מִשׁוּם שְׁבִשְׂאָר
בּו', לְהִרְאוֹת כְּאֵן אֶת סוּד [כְּאֵן] הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ
י"ה. בְּמָקוֹם אַחֵר שִׁילוֹ בְּלִי ה"א, וּבְמָקוֹם אַחֵר

שְׁלֵה בְּלִי יו"ד, וְכֹאן שְׁלִ"ה בְּיו"ד ה"א, סוּד
הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ הָעֲלִיּוֹן, שְׁשִׁכְנָה תְּקוּם בְּשֵׁם [זֶה]
שֶׁל י"ה, וְהוּא סוּד שֶׁל י' [מ"י], כְּפִי שְׁאֲמַרְנוּ.

השלמה מההשמטות (סימן כא)

אֶסְרִי לְגַפֵּן עִירָה וְלִשְׂרָקָה בְּנֵי אֶתְנוּ כְּבֵס בֵּינָן
לְבָשׁוּ וּבָדָם עֲנָבִים סוּתָה (בראשית מט).
שְׁמוֹנֶה דְּרָגוֹת כְּלוּלוֹת בְּפָסוּק זֶה. אַרְבַּע מֵהֶן
דוּמוֹת זו לְזוּ, שְׁתֵּים מֵהֶן דוּמוֹת זו לְזוּ, וּשְׁתֵּים
אַחֲרוֹת דוּמוֹת זו לְזוּ. אַרְבַּע שְׁדוּמוֹת זו לְזוּ הֵן
גַּפֵּן שְׂרָקָה, הֵינּוּ גַּפֵּן הֵינּוּ שְׂרָקָה, שְׁמָהֶם יוֹצְאִים
עֲנָבִים וּמָהֶם נַעֲשֶׂה יֵין שְׁנִקְרָא יֵין, וְכֻלָּן סוּד
אֶחָד וּמִשְׂרֵשׁ אֶחָד יוֹצְאוֹת וְשׁוֹפְעוֹת. וּשְׁתֵּים
שְׁדוּמוֹת זו לְזוּ – עִירָה אֶתְנוּ, הֵינּוּ עִירָה הֵינּוּ
אֶתְנוּ, וְסוּד אֶחָד הֵם, וּבְדִרְגָּה אֶחָת כְּלוּלוֹת
וּמִסוּד אֶחָד שׁוֹפְעוֹת.

לְבָשׁוּ סוּתָה זֶה דְּבַר אֶחָד וְסוּד אֶחָד, (שמות כב) כִּי
הִיא כְּסוּתָה לְבִדָּה הִיא שְׁמֵלְתוֹ לְעָרוּ.
פַּעַם קוּרָא לוֹ כְּסוּת, וּפַעַם אֶחָת קוּרָא הוּא לְבוּשׁ,
וּפַעַם אֶחָת קוּרָא הוּא שְׁמָלָה, וְכֻלָּם מִשְׂרֵשׁ אֶחָד
שׁוֹפְעִים וְדְבַר אֶחָד עוֹשִׂים, וְחִלּוּף הַשְּׁמוֹת
כְּלוּלִים בָּהֶם סוּדוֹת עֲלִיוֹנִים, וּמִי שְׁדִיק טַעַם
מִשְׁהוּ, וּמִי שְׁלֵא דִיק – לֹא טַעַם וְלֹא מִשְׁהוּ.

וּשְׁמוֹנֶה הַדְּרָגוֹת הִלְלוּ רְמוּזִים בְּהֵן סוּדוֹת
עַלְיוֹנִים, אָבֵל הַפְּסוּק עוֹמֵד כַּפְּשׁוּטוֹ.

בא רֵאָה, יַעֲקֹב הַשְּׁלֵם שֶׁבְּאֲבוֹת הָיָה, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית כה) וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם וְגו'. מֵה
זֶה אִישׁ תָּם? שֶׁנִּתְקַן מִן הַחֲכָמָה שְׁלֹמֶעֱלָה
וּמֵהַחֲכָמָה שְׁלֹמֶטָה, וְהֵינּוּ שֶׁכָּתוּב יֹשֵׁב אֱהָלִים.
שְׁנֵי אֱהָלִים הֵם – אֱהָל שֶׁנִּקְרָא לְפָנִים מִן הַפְּרָגוֹד,
וְאֱהָל שֶׁנִּקְרָא אַחֲרֵי הַפְּרָגוֹד, וְכֹלֹל הָיָה מִשְׁנֵי
צְדָדִים – מִבְּתִים פְּנִימִיִּים וּמִבְּתִים חִיצוֹנִיִּים, וּמִי
לְמַד אֶת יַעֲקֹב כָּל זֶה?

בא רֵאָה, שֶׁהָרִי אוֹתָן שָׁנִים שֶׁהָיָה טְמוּן וְגָנוּז עִם
שֵׁם וְעֵבֶר, שֵׁם לְמַד אוֹתוֹ חֲכָמָה עַלְיוֹנָה שֶׁל
בְּתִים פְּנִימִיִּים. וְעֵבֶר לְמַד אוֹתוֹ כְּשִׁפּוֹת [חֲכָמָה]
תַּחְתּוֹנָה, וְסִימָן לְדַבֵּר – (יהושע כד) בְּעֵבֶר הִנָּהָר
יֵשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵעוֹלָם. מֵה זֶה בְּעֵבֶר הִנָּהָר?
אֲלָא סוּד הוּא, שֶׁכָּל יְמֵיהֶם שֶׁל אוֹתָם קְדַמוּנִים
לֹא הָיוּ לוֹמְדִים אֲלָא חֲכָמָה תַּחְתּוֹנָה שֶׁבָּאָה
מִבְּתִים חִיצוֹנִיִּים שֶׁנִּקְרָאִים אַחֲרֵי הַפְּרָגוֹד,
וּבְאוֹתָם שֶׁאַחֲרֵי הַפְּרָגוֹד הָיוּ דְבָקִים, וְהָיוּ
מוֹדִיעִים לָהֶם דְּבָרִים שֶׁעֲתִידִים לְבֹא לְעוֹלָם, טוֹב
אוֹ רַע, וְאָז הָיוּ כָּל אוֹתָם דּוֹרוֹת, עַד שֶׁבָּא אוֹתוֹ
צַד הַקְּדוּשָׁה וְהִמְשִׁיךְ לוֹ לְאַבְרָהָם וְהוֹדִיעוֹ דְּבָרִים

שֶׁל שְׂרֵשׁ שְׁנַמְשָׁכִים לְעוֹלָם שְׁלָהֶם מִבְּתִים
 פְּנִימִיִּים, וּמִשָּׁם שׁוֹאֲבִים כָּל אֱלוֹ שְׁנִקְרָאִים בְּתִים
 חִיצוֹנִיִּים, וּמִשָּׁם מִתְהוּיִם קֶצֶת דְּבָרִים, לֹא הִכֵּל,
 וְסִימָן לְדָבָר – מִתְמַצִּית גּוּפָה שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל
 הָעוֹלָם שׁוֹתָה.

וּמִשָּׁעֵה זֶה שְׁעֵמֵד אֲבָרָהֶם אֲבִינוּ, עָלֵינוּ הַשְּׁלוֹם,
 עַל אוֹתוֹ צַד הַקְּדוּשָׁה, שְׁמִמְנוּ הַכֵּל יוֹצֵא
 וְשׁוֹפֵעַ וּבּוֹ הַכֵּל תְּלוּי, יֹצֵא לוֹ לְשַׁעֲתוֹ מִצַּד זֶה
 שֶׁהֵם בְּנֵי עֵבֶר הַנְּהָר, וּבֹא לוֹ לְהַשְׁתַּעֲשַׁע בְּאֶרֶץ
 הַקְּדוּשָׁה. זֶהוּ שְׁכָתוּב (יהושע כד) וְאָקַח אֶת אֲבִיכֶם
 אֶת אֲבָרָהֶם מֵעֵבֶר הַנְּהָר וְאוֹלַף אוֹתוֹ בְּכָל אֶרֶץ
 כְּנָעַן, אֶרֶץ כְּנָעַן מִמֶּשׁ, אֶרֶץ שְׁשָׂאֵר הַחִילוֹת
 הָעֲלִיוֹנִים נִשְׁבָּרִים תַּחְתֵּיהָ שָׁם, וְאִין לָהֶם קִיּוֹם
 עֲמָה: (ע"כ מֵהַשְּׁמִטוֹת)

סדר הלימוד ליום טז כסלו [יום 75 בשנה]

אֲסָרִי לְגַפֵּן עִירָה וְלִשְׂרָקָה בְּנֵי אֶתְנוֹ וְגו'. רַבִּי
 חִיָּיא פָּתַח, (תהלים קכא) ה' יִשְׁמְרֶךָ מִכָּל רָע
 יִשְׁמֹר אֶת נַפְשֶׁךָ. כִּיּוֹן שְׁאָמַר ה' יִשְׁמְרֶךָ מִכָּל
 רָע, לְשֵׁם מָה יִשְׁמֹר אֶת נַפְשֶׁךָ? אֵלֶּא ה' יִשְׁמְרֶךָ
 מִכָּל רָע – בְּעוֹלָם הַזֶּה, יִשְׁמֹר אֶת נַפְשֶׁךָ –
 בְּאוֹתוֹ עוֹלָם.

שְׁמִירָה שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה הוּא, לְהִיּוֹת הָאָדָם
 שְׁמוֹר מִכַּמָּה מִיָּנִים רָעִים מִקְטָרְגִים
 שְׁהוֹלְכִים לְקָטָרְג בְּנֵי הָאָדָם בְּעוֹלָם וְלִדְבַק בָּהֶם.
 בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם מַה זֶה? כְּמוֹ שְׁאִמְרָנוּ, כְּשִׁיּוֹצֵא
 אָדָם מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, אִם הוּא זוֹכֶה – נִשְׁמָתוֹ
 עוֹלָה וּמִתְעַטֶּרֶת בְּמִקְוָמָה, וְאִם לֹא – כַּמָּה
 קְבוּצוֹת שֶׁל מַחְבָּלִים מְזַמְּנִים לְמַשַּׁךְ אוֹתוֹ
 לְגִיּהֲנָם וְלִמְסוֹר אוֹתוֹ בְּיַדֵי דוּמָה, שֶׁנִּמְסָר לְמַמְנָה
 עַל הַגִּיּהֲנָם, וְשֶׁלֶשׁ עֶשְׂרֵה אֶלֶף רְבוּא מְמַנִּים עִמוֹ,
 וְכֻלָּם מְזַמְּנִים עַל נַפְשׁוֹת הָרָשָׁעִים.

בא רָאָה, שְׁבַעַה מְדוּרִים יֵשׁ בְּגִיּהֲנָם, וְשְׁבַעַה
 פְּתוּחִים. וְנִשְׁמַת הָרָשָׁע נִכְנָסֶת, וְכַמָּה מִלְּאֲכִי
 חֲבָלָה, רוּחוֹת, שׁוּמְרֵי הַשְּׁעָרִים, וְעַלֵיָהֶם מְמַנָּה
 אֶחָד בְּכָל שַׁעַר וְשַׁעַר, וְנִשְׁמוֹת הָרָשָׁעִים נִמְסָרוֹת
 לְאוֹתָם מְמַנִּים עַל יְדֵי דוּמָה. כִּיּוֹן שֶׁנִּמְסָרוֹת
 בְּיַדֵיָהֶם, סוֹתְמִים שְׁעָרִים שֶׁל אֵשׁ לוֹהֵט.

שְׁהָרִי יֵשׁ שְׁעָרִים אַחַר שְׁעָרִים. כָּל הַשְּׁעָרִים
 פְּתוּחִים וְסוֹתוּמִים, הַחִיצוֹנִיִּים פְּתוּחִים
 וְהַפְּנִימִיִּים סוֹתוּמִים, וּבְכָל שַׁבָּת וְשַׁבָּת כָּלָם
 פְּתוּחִים, וְיוֹצְאִים הָרָשָׁעִים עַד לְאוֹתָם הַשְּׁעָרִים
 הַחִיצוֹנִיִּים, וּפּוֹגְשִׁים נִשְׁמוֹת אַחֲרוֹת שְׁמִתְעַכְבּוֹת
 בְּפְתוּחִים הַחִיצוֹנִיִּים. וְכִשִׁיּוֹצֵאת שַׁבָּת, הַכְּרוֹז

עומד בכל פתח ופתח ואומר: (תהלים ט) ישובו
רשעים לשאולה וגו'.

בא ראה, נשמות הצדיקים הקדוש ברוך הוא
שומר אותן שלא ימסרו לידי דומה, שהוא
הממנה. זהו שכתוב ישמר צאתך ובוואך, וכתוב
ישמר את נפשך.

אסרי לגפן עירה. מהי הגפן? זו כנסת ישראל,
כמו שנאמר (תהלים פ) גפן ממצרים תסיע,
וכתוב (שם קכח) אשתך כגפן פריה. אשתך כגפן
הקדושה הזו. אמר רבי יוסי, זו הגפן
שמברכים בה בורא פרי הגפן. בורא – הינו
שכתוב (בראשית א) עץ עשה פרי. פרי הגפן – זה
עץ פרי. עשה פרי – זכר. עץ פרי – זו נקבה.
משום כך בורא פרי הגפן, זה זכר ונקבה
כאחד. [נשמות הצדיקים הן פרי הגפן, כמו
שאמר בורא פרי הגפן].

אסרי לגפן עירה – זה מלך המשיח שעתיד
לשלט על כל חילות העמים, החילות
הממנים על עמים עובדי כוכבים ומזלות, והם
חזק שלהם להתחזק, ועתיד מלך המשיח
להתגבר עליהם.

מִשׁוּם שְׁגָפָן זוּ שׁוֹלֵטת עַל כָּל אוֹתָם הַכְּתָרִים
הַתְּחַתּוֹנִים שְׁשׁוֹלֵטִים בָּהֶם עַמִּים עוֹבְדֵי
עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת, זוּ מְנַצַּחַת לְמַעְלָה.
יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם שִׂרְקָה, יִכְלוּ וַיִּנְצְחוּ הַחִילּוֹת
הָאֲחֵרִים לְמַטָּה, וְעַל כֵּלֵם יִתְגַּבֵּר מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ.
זֶהוּ שְׁכָתוּב (זכריה ט) עֲנִי וְרִכֵּב עַל חֲמור וְעַל עֵיר.
עֵיר וְחֲמור הֵם שְׁנֵי כְתָרִים שְׁשׁוֹלֵטִים בָּהֶם עַמִּים
עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת, וְהֵם מַצַּד
הַשְּׂמָאל, צַד הַחַל.

וַיֵּדָע שֶׁאָמַר עֲנִי – וְכִי מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ נִקְרָא עֲנִי?
אֵלָּא כִּךָ אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מִשׁוּם שֶׁאֵין לוֹ
מְשָׁלוֹ, וְקוֹרְאִים לוֹ מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ. זוּהִי הַלְּבָנָה
הַקְּדוּשָׁה לְמַעְלָה שֶׁאֵין לָהּ אוֹר אֵלָּא מִן הַשֶּׁמֶשׁ.

מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ הַזֶּה יִשְׁלַט בְּשִׁלְטוֹנוֹ, יִתְיַחַד
בְּמִקּוּמוֹ, וְאֵז (שם) הִנֵּה מֶלֶכְךָ יָבוֹא לָךְ,
סֵתֶם. אִם לְמַטָּה – עֲנִי הוּא, שֶׁהָרִי בְּצַד הַלְּבָנָה
הוּא. אִם לְמַעְלָה – עֲנִי, אִסְפַּקְלָרְיָה שֶׁאֵינָהּ
מְאִירָה, לָחֵם עֲנִי. וְעַם כָּל זֶה, רִכֵּב עַל חֲמור וְעַל
עֵיר, חֲזַקְם שֶׁל עַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים
וּמַזְלוֹת לְכַפּוֹתָם תַּחְתּוֹ, וַיִּתְחַזַּק הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא בְּמִקּוּמוֹ.

כַּבֵּם בַּיּוֹם לְבוֹשׁוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה סג) מִי זֶה בָּא מֵאֲדוּם חָמוּץ בְּגָדִים מִבְּצָרָה, וְכָתוּב פּוֹרָה דְרָכָתִי לְבִדֵי וְגו'. כַּבֵּם בַּיּוֹם – זֶה הַצַּד שֶׁל גְּבוּרָה, דִּין הַקְּשָׁה, לְהִיּוֹת עַל עַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמְזֻלוֹת. וּבָדָם עֲנָבִים סוּתָה – זֶה הָעֵץ לְמִטָּה, בֵּית דִּין שֶׁנִּקְרָא עֲנָבִים, וְהַיּוֹם נִמְסָר [נִשְׁמָר] בָּדָם עֲנָבִים כְּדֵי לְהִתְלַבֵּשׁ בְּשִׁנְיָהֶם, לְשִׁבֵר תַּחְתּוֹתָיו כָּל שְׂאֵר הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמְזֻלוֹת וּמַלְכֵי הָעוֹלָם.

רַבִּי יוֹסִי פָתַח וְאָמַר, אֶסְרִי לַגָּפֶן עִירָה, וְכָתוּב (בראשית מ) וּבִגְפֶן שְׁלֹשָׁה שָׁרִיגִם וְהוּא כִפְרַחַת עָלְתָהּ נֹצֵה. בָּא רֵאָה כֶּמָּה אֲטוּמִים הֵם בְּנֵי אָדָם שֶׁלֹּא יוֹדְעִים וְלֹא מְשַׁגְּיחִים בְּכָבוֹד רְבוּנָם וְלֹא מְסַתְּפְלִים בְּדַבְרֵי הַתּוֹרָה וְלֹא יוֹדְעִים דְרָכֶיהֶם בְּמָה יִתְפָּסוּ, שֶׁכָּתוּב (משלי ד) דְרוֹךְ רָשָׁעִים כְּאֶפְלָה לֹא יָדְעוּ בְּמָה יִכָּשְׁלוּ.

בְּזִמְן קִדְמוֹן הִיָּתָה נְבוּאָה שׁוֹרָה עַל בְּנֵי אָדָם, וְהָיוּ יוֹדְעִים וּמִתְבוֹנְנִים לְדַעַת בְּכָבוֹד הָעֲלִיּוֹן. כִּיּוֹן שֶׁפָּסְקָה מֵהֶם נְבוּאָה, הָיוּ מְשַׁתְּמָשִׁים בְּבַת קוֹל. עֲכָשׁוּ פָּסְקָה נְבוּאָה וּפָסְקָה בַת קוֹל, וְלֹא מְשַׁתְּמָשִׁים בְּנֵי אָדָם אֲלֵא בַחֲלוּם.

וְחֵלֹם הוא דְּרָגָה תַּחְתּוֹנָה היא חִיצוֹנָה, שְׁהָרִי שְׁנִינוּ, חֵלֹם הוא אֶחָד מִשְׁשִׁים שֶׁל נְבוּאָה, מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁבֶּא מִדְּרָגָה שְׁשִׁית לְמִטָּה, וְהָרִי נִתְבָּאֵר. בֶּא רֵאָה, הַחֵלֹם נִרְאָה לְכֻלָּם, מִשּׁוֹם שֶׁחֵלֹם בֶּא מִצַּד הַשְּׂמָאל, וְיִוֶּרֶד בְּכַמָּה דְּרָגוֹת, וְנִרְאָה חֵלֹם, אֶפְלוּ לְחִיבִים וְאֶפְלוּ לְעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת.

מִשּׁוֹם שֶׁלְפַעְעָמִים לּוֹקְחִים חֵלֹם וְשׁוֹמְעִים אוֹתָם הַמִּינִים הָרָעִים, וּמוֹדִיעִים לְבְנֵי אָדָם. מֵהֶם שְׁצוֹחֲקִים [בָּהֶם] עַל בְּנֵי אָדָם וּמוֹדִיעִים לָהֶם דְּבָרִים כּוֹזְבִים, וְלַפַּעְעָמִים שׁוֹמְעִים דְּבָרֵי אֱמֶת, וְלַפַּעְעָמִים שֶׁהֵם שְׁלוּחִים לְרַשְׁעִים וּמוֹדִיעִים לָהֶם דְּבָרִים עֲלִיוֹנִים.

מָה כְּתוּב בְּרַשֵׁע הַזֶּה? רֵאָה חֵלֹם אֱמֶת, שְׁכְּתוּב וּבִגְפֵן שְׁלֵשָׁה שְׁרִיגִים. מָהִי גְפֵן? זו כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שְׁכְּתוּב (תהלים פ) הַבֵּט מִשָּׁמַיִם וּרְאָה וּפְקֹד גְּפֵן זֹאת. מִשָּׁמַיִם, שְׁהָרִי מִמְּקוֹם זֶה נִזְרְקָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איכה ב) הַשְּׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ. וּפְקֹד גְּפֵן זֹאת, גְּפֵן שֶׁהִיא זֹאת, וְדַאי.

שְׁלֵשָׁה שְׁרִיגִים – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית כט) שְׁלֵשָׁה עֲדָרֵי צֹאן רֹבְצִים עָלֶיהָ. וְהִיא כְּפִרְחַת –

שְׁכָתוּב (מלכים-א ה) וַתֵּרֶב חֲכַמַת שְׁלֹמֹה, שֶׁהָאִירָה
הַלְבָּנָה. עָלְתָה נִצָּה - זוּ יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מָטָה.

דְּבַר אַחַר עָלְתָה נִצָּה - לְמַעְלָה, אוֹתָהּ דְרָגָה
שְׁעוּמַדַת עָלֶיהָ וּמִינִיקָה אוֹתָהּ, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית א) אֲשֶׁר זָרְעוּ בוֹ עַל הָאָרֶץ. הַבְּשִׁילוֹ
אֲשַׁפְּלֶתֶיהָ עֲנָבִים - לְשֹׁמֵר בְּהֵם יַיִן הַמְּשֻׁמֵּר.

רָאָה כִּמָּה רָאָה אוֹתוֹ רָשָׁע. מַה כְּתוּב? (שם מ)
וְכֹס פְּרָעָה בְיָדֶי וְאָקַח אֶת הָעֲנָבִים
וְאֶשְׁחַט אֹתָם. כָּאֵן רָאָה אוֹתָהּ כֹּס הַתְּרַעְלָה,
יְנִיקַת בֵּית הַדִּין, שְׁיֹצֵאת מֵאוֹתָם עֲנָבִים שֶׁנִּתְּנוּ
לְפָרְעָה וְשֶׁתָּה אוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁהִיָּה בְשֶׁבִיל יִשְׂרָאֵל.
כִּיּוֹן שֶׁשָּׁמַע אֶת זֶה יוֹסֵף, שָׁמַח וַיִּדַע דְּבַר אֱמֶת
בְּחִלּוֹם הַזֶּה. לָכֵן פָּתַר לוֹ חִלּוֹם לְטוֹב עַל שֶׁבִשָּׂר
אֶת יוֹסֵף בְּזֵה.

בֵּא רָאָה, אֶסְרִי לְגַפְּן עִירָה - שֶׁנִּכְפְּסִים תַּחַת הַגָּפֶן
הַזֹּאת כָּל אוֹתָם חִילּוֹת חֲזָקִים שֶׁל עַמִּים
עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, כְּמוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ, בְּשֶׁבִיל גָּפֶן
זֹאת נִקְשָׁר וְנִכְפָּה אוֹתוֹ הַכַּח שְׁלָהֶם, וְנִתְּבָאָר.

רַבִּי שֶׁמְעוֹן אָמַר, יֵשׁ גָּפֶן וַיֵּשׁ גָּפֶן. יֵשׁ גָּפֶן
קְדוּשָׁה עֲלִיוֹנָה, וַיֵּשׁ גָּפֶן שֶׁנִּקְרָאת (דברים לב)
גָּפֶן סְדוּם, וַיֵּשׁ (ירמיה ב) גָּפֶן נִכְרִיָּה בַת אֵל נִכְרָ.

משום כך כָּתוּב גַּפְּן זֹאת, אוֹתָהּ שֶׁנִּקְרָאת כֻּלָּה
זֶרַע אֱמֶת. שׁוֹרֵק – אֵלֹה יִשְׂרָאֵל שִׁיּוּצָאִים מֵהַגֶּפֶן
הַזֶּה. כְּשֶׁחֲטָאוּ יִשְׂרָאֵל וְעִזְבוּ אֶת הַגֶּפֶן הַזֶּה, מֵה
כְּתוּב? כִּי מִגֶּפֶן סְדוּם גִּפְּנָם וְגו', וְלִכֵּן יֵשׁ גֶּפֶן
וַיֵּשׁ גֶּפֶן.

רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יִצְחָק הָיוּ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ. אָמַר
רַבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי יִצְחָק, גִּלְךָ בִשְׂדֵה הַזֶּה,
שֶׁהוּא דֶרֶךְ יוֹתֵר יִשְׂרָה. הֲלִכּוּ. עַד שֶׁהֲלִכּוּ, אָמַר
רַבִּי יְהוּדָה, כְּתוּב (משלי לא) לֹא תִירָא לְבֵיתָהּ
מִשָּׁלֵג כִּי כָּל בֵּיתָהּ לִבְשׁ שָׁנִים. פְּסוּק זֶה רַבִּי
חִזְקִיָּה חֲבַרְנוּ בְּאֵר בּוּ, שָׁאֵמַר, דִּין הָרָשָׁעִים
בְּגִיהֵנָם שָׁנִים עֶשֶׂר חֹדֶשׁ, חֲצִי מֵהֶם בַּחֲמָה
וְחֲצִי מֵהֶם בְּשָׁלֵג.

בְּשָׂעָה שֶׁנִּכְנָסִים לְאֵשׁ, הֵם אוֹמְרִים: זֶהוּ וַדָּאֵי
גִיְהֵנָם. נִכְנָסִים לְשָׁלֵג, אוֹמְרִים: זֶה
חֲרִיפוֹת הַחֶרֶף [הַקָּר] שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.
מִתְחִילִים וְאוֹמְרִים: וְהַ, וְאַחַר כֵּן אוֹמְרִים: וַיֵּ.
וְדוֹד אָמַר, (תהלים מ) וַיַּעֲלֵנִי מִבּוֹר שָׁאוֹן מְטִיט הַיּוֹן
וַיִּקֶּם וְגו'. מִמָּקוֹם שֶׁאוֹמְרִים וְהַ, וְאַחַר כֵּן וַיֵּ.

וְהֵיכָן נִתְקַנּוֹת נַפְשָׁם? בְּשָׁלֵג, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים
סח) בְּפֶרֶשׁ שִׂדֵי מְלָכִים בָּהּ תִּשְׁלַג בְּצִלְמוֹן.

יכול אף ישראל כן? תלמוד לומר, לא תירא
 לביתה משלג. מה הטעם? משום שכל ביתה
 לבש שנים. אל תקרי שנים אלא שנים, כמו מילה
 ופריעה, ציצית ותפלין, מזוזה ונר חנכה וכו'.

בא ראה, לא תירא לביתה משלג – זו כנסת
 ישראל, שהיא כל ביתה לבש שנים, כמו

שארמנו, שכתוב (ישעיה סג) חמוץ בגדים וגו',
 לבוש של הדין הקשה, להפרע מעמים עובדי
 עבודה זרה, ועתיד הקדוש ברוך הוא ללבש
 לבוש אדם וחרב אדמה ולהפרע מהאדם. לבוש
 אדם, שכתוב חמוץ בגדים, וכתוב (שם) מדוע
 אדם ללבושך. הסיף אדמה, שכתוב (שם לד) חרב
 לה' מלאה דם. ולהפרע מן האדם, שכתוב כי
 זבח לה' בבצרה וגו'. עוד כי כל ביתה לבש
 שנים – שהרי זה בא מצד של הדין הקשה.

אמר רבי יצחק, ודאי זה כך, אלא כל ביתה
 לבש שנים, מהם השנים? אלו שנים
 קדמוניות, משום שהיא נכללת מכלם ויונקת
 מכל הצדדים, ככתוב (קהלת א) כל הנחלים הלכים
 אל הים.

עד שהיו הולכים, פגשו באותו תינוק שהיה
 הולך לקפוטקיא מאחרי החמור, וזקן אחד

רוֹכֵב. אָמַר אוֹתוֹ זָקֵן לְאוֹתוֹ תִּינוּק, בְּנִי, אָמַר לִי אֵת פְּסוּקֶךָ. אָמַר לוֹ, פְּסוּקֵי אֵינוֹ אֶחָד, אֲלֵא רַד לְמִטָּה אוֹ אֲרַכֵּב לְפָנֶיךָ וְאָמַר לְךָ. אָמַר לוֹ, לֹא רוֹצֶה, אֲנִי זָקֵן וְאַתָּה תִּינוּק, שְׂאֲשַׁקֵּל אֶת עֲצָמֵי עִמָּךְ. אָמַר לוֹ, אִם כֵּן, אִזּוֹ לָמָּה שְׂאֲלֵת פְּסוּקִים? אָמַר לוֹ, כִּדֵּי שְׁנַלְךָ בַּדֶּרֶךְ. אָמַר, תִּפְּח רֹחוֹ שֶׁל אוֹתוֹ זָקֵן, שֶׁהוּא רוֹכֵב וְלֹא יוֹדֵעַ דָּבָר, וְאָמַר שֶׁלֹּא יִהְיֶה שָׁקוּל עִמִּי. נִפְרַד מֵאוֹתוֹ זָקֵן וְהִלְךְ לוֹ בַּדֶּרֶךְ.

בְּשֵׁהֲגִיעוֹ רַבֵּי יְהוּדָה וְרַבֵּי יִצְחָק, קָרַב אֲלֵיהֶם. שְׂאֵלוֹ אוֹתוֹ וְסָח לָהֶם אֵת הַמַּעֲשֵׂה.
אָמַר לוֹ רַבֵּי יְהוּדָה, יִפֶּה עֲשִׂיתָ, לְךָ עֲמָנוּ וְנִשְׁבַּ כָּאֵן וְנִשְׁמַע דְּבַר מִפִּיךָ. אָמַר לָהֶם, אֲנִי עֵיף, שֶׁלֹּא אֲכַלְתִּי הַיּוֹם הַזֶּה. הוֹצִיאוּ לָחֵם וְנִתְּנוּ לוֹ. הִתְרַחַש לָהֶם גִּס וּמִצָּאוּ מַעֲזֵן מִיָּם דְּקִיק תַּחַת עֵץ. שָׁתוּ מִמֶּנּוּ, וְהֵם שָׁתוּ וַיֵּשְׁבוּ.

פְּתַח אוֹתוֹ תִּינוּק וְאָמַר, (תהלים לו) לְדוֹד אֵל תִּתְחַר בְּמַרְעִים אֵל תִּקְנֵא בְּעֲשֵׂי עוֹלָה. לְדוֹד, אִם שִׁירָה – לֹא אָמַר, אִם תִּפְּלָה – לֹא אָמַר. אֲלֵא בְּכָל מְקוֹם לְדוֹד סֵתָם, רוּחַ הַקֹּדֶשׁ אָמַר אֶת זֶה.
אֵל תִּתְחַר בְּמַרְעִים, מַה זֶה אֵל תִּתְחַר בְּמַרְעִים? הִיא צְרִיךְ (לְכַתֵּב) אֵל תִּתְחַבֵּר! אֲלֵא אֵל

תַּעֲשֶׂה תַּחֲרוֹת בְּמַרְעִים, כִּי לֹא יִדְעַתָּ יְסוֹד עֲצָמְךָ
וְלֹא תוֹכַל לוֹ, אוֹלֵי הוּא עֵץ שֶׁלֹּא נֶעְקַר
לְעוֹלָמִים וְתִדְחָה מִלְּפָנָיו.

וְאֵל תִּקְנֵא בְּעֵשִׂי עוֹלָה, שֶׁלֹּא תִשְׁגִּיחַ בְּמַעֲשֵׂיהֶם
וְלֹא תִבֵּא לְקַנֵּא בָהֶם, שֶׁכָּל מִי שֶׁרוֹאֶה אֶת
מַעֲשֵׂיהֶם וְלֹא מִקְנֵא לְקִדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, עוֹבֵר עַל
שְׁלֹשָׁה לְאוּיִם, שֶׁכְּתוּב (שְׁמוֹת כ) לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים
אַחֲרָיִם עַל פָּנָי. לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ פֶּסֶל וְכָל תְּמוּנָה.
לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא תַעֲבֹדֵם כִּי אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ
אֵל קַנָּא.

לְכֵן צָרִיךְ הָאָדָם לְהַפְרִד מֵהֶם וְלִסְטוֹת דִּרְכוֹ
מֵהֶם, לְכֵן נִפְרַדְתִּי וְסִטִּיתִי אֶת דִּרְכִּי. מִכָּאֵן
וְהִלָּאָה שֶׁמִּצַּאתִי אֶתְכֶם, אֲנִי אוֹמֵר פְּסוּקִים
הִלְלוּ לְפָנֶיכֶם.

פְּתַח וְאָמַר, וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה, כָּאֵן אֶלֶּ"ף קִטְנָה
לְמָה. מִשׁוּם שֶׁקְרִיאָה זוֹ לֹא הִיְתָה
בְּשִׁלְמוֹת. מָה הֵטַעַם? שֶׁזֶה לֹא הָיָה אֶלֶּא בְּמִשְׁכָּן,
וּבְאַרְץ אַחֲרַת מִשׁוּם שֶׁשְׁלִמוֹת לֹא נִמְצְאוּ אֶלֶּא
בְּאַרְץ הַקִּדּוּשָׁה.

עוֹד, כָּאֵן שְׁכִינָה, [שָׁם, נִקְבְּהָ] שָׁם שְׁלִמוֹת שֶׁל
זָכָר וְנִקְבָּה, אָדָם שֶׁת אָנוּשׁ. אָדָם -

שְׁלֵמוֹת זָכַר וּנְקָבָה. כָּאֵן נְקָבָה. עוֹד, סוֹף הַפְּסוּק, וַיִּדְבֵר ה' אֵלָיו מֵאֵהָל מוֹעֵד לֵאמֹר, מִשׁוּם כֶּף אֶל"ף קִטְנָה.

עוֹד אֶל"ף קִטְנָה, מִשָּׁל לְמֶלֶךְ שֶׁהִיא יוֹשֵׁב בְּכֶסֶא וְכֹתֵר הַמְּלָכוֹת עָלָיו, נִקְרָא מֶלֶךְ עָלְיוֹן. כְּשִׁיּוֹרֵד וְהוֹלֵךְ לְבֵית עַבְדּוֹ, נִקְרָא מֶלֶךְ קָטָן. כֶּף הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, כֹּל זְמַן שֶׁהוּא לְמַעְלָה עַל הַכֹּל, נִקְרָא מֶלֶךְ עָלְיוֹן. כִּיּוֹן שֶׁהוֹרֵד מְדוּרוֹ לְמַטָּה, הוּא מֶלֶךְ, אָבֵל לֹא עָלְיוֹן כְּמוֹ מִקְדָּם, וְלָכֵן אֶל"ף קִטְנָה.

וַיִּקְרָא, כֶּף שְׁנִינּוּ, זְמַן אוֹתוֹ לְהִיכָלוֹ. מֵאֵהָל מוֹעֵד, מַה זֶה אֵהָל מוֹעֵד? הָאֵהָל שָׁבוּ תְלוּיִים מוֹעֵד וְחַג וְשִׁבְתָּ לְמִנּוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית א) וְהָיוּ לְאַתָּת וּלְמוֹעֲדִים. בּוֹ מִתְחִיל הַחֲשֻׁבוֹן לְהַמְּנוֹת, וּמִיְהוּ? הַלְּבָנָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה לג) אֵהָם בַּל יִצְעֵן בַּל יִסַּע יִתְדוֹתָיו לְנִצָּח.

לֵאמֹר, מַה זֶה לֵאמֹר? כִּדֵּי לְגִלוֹת [אָבֵל הַכֹּל אַחַד וַיִּפֶּה הוּא, מִשׁוּם שֶׁהַשְּׁלֵמוֹת וְהִיפִי הוּא מְקוּם לְגִלוֹת] מַה שֶׁהִיא נִסְתָּר פְּנִימָה. וּבְכֹל מְקוּם לֵאמֹר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּדְבֵר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר, שְׁנַתְּנָה רְשׁוֹת לְגִלוֹת, אָבֵל הַכֹּל

אָחַד, וַיִּפֶּה הוּא, מִשׁוּם שֶׁהָרִי נִמְנָה לְלִבְנָה הַדָּבָר
הַהוּא, מִמָּקוֹם שֶׁמֶשֶׁה עוֹמֵד.

וַיִּדְבֹר ה' - לְמַעְלָה. אֶל מֹשֶׁה - בְּאִמְצַע. לֵאמֹר
- אַחֲרוֹן, מָקוֹם שֵׁישׁ רְשׁוֹת לְגִלּוֹת. וְעוֹד

וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה, מֵה כְּתוּב לְמַעְלָה? (שמות טל)
וַיִּבְיֵאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן אֶל מֹשֶׁה וְגו'. לָמָּה אֶל מֹשֶׁה?
כִּי אָמְרוּ, מִשׁוּם שֶׁמֶשֶׁה רָאָה אוֹתוֹ בְּהָר,
וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִרְאָה לוֹ בְּמִרְאָה הָעֵינַן, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (שם כז) כַּאֲשֶׁר הִרְאָה אֶתְךָ בְּהָר. וְכַתּוּב
וְכַתִּיב, (המדבר ח) כַּמִּרְאָה אֲשֶׁר הִרְאָה ה' אֶת מֹשֶׁה
וְגו'. (שמות כה) וְרָאָה וַעֲשֵׂה בְּתַבְנִיתָם אֲשֶׁר אִתָּה
מִרְאָה בְּהָר. עֲכָשׁוּ הִבְיֵאוּ לוֹ כְּדֵי שִׁירְאָה, אִם
הוּא כְּמוֹ אוֹתוֹ מִשְׁכָּן שִׁרְאָה.

אָבִי לָמָּה וַיִּבְיֵאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן אֶל מֹשֶׁה? אֵלָּא,
לְמַלְךְ שֶׁרָצָה לְבָנוֹת פְּלִטְרִין לְגַבִּירָה, צְוָה
אֶת הָאֲמָנִים: הֵיכַל זֶה בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי, וְהֵיכַל זֶה
בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי, כָּאֵן מָקוֹם לְמִטָּה, וְכָאֵן מָקוֹם
לְמִנּוּחָה. כִּיּוֹן שֶׁעָשׂוּ אוֹתָם הָאֲמָנִים, הִרְאוּ
לְמַלְךְ. כִּי וַיִּבְיֵאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן אֶל מֹשֶׁה, בְּעַל
הַבַּיִת, אִישׁ הָאֱלֹהִים. כִּיּוֹן שֶׁנִּשְׁלַם הַהֵיכַל,
הִזְמִינָה הַגַּבִּירָה אֶת הַמַּלְךְ לְהֵיכַל, הִזְמִינָה אֶת
בְּעֻלָּה אֶתָּה, מִשׁוּם כִּי וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה.

ומישים שְׁמֵשָׁה הוּא בְּעַל הַבַּיִת, מַה כְּתוּב? (שמות
 לג) וּמֹשֶׁה יָקַח אֶת הָאֹהֶל וְנָטָה לוֹ מִחוּץ
 לַמִּחֲנֶה. מֹשֶׁה שָׁהוּא בְּעַל הַבַּיִת עָשָׂה כֶּף, מַה
 שְׂאִין רְשׁוֹת לְאִישׁ אַחַר לַעֲשׂוֹת כֶּף.

וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו - דְּרָגָה אַחֲרַת עֲלִיּוֹנָה. וְאָז,
 בְּשָׁעָה שֶׁהִזְדַּמֵּן מֹשֶׁה לְהִכָּנֵס, אָז פָּתַח
 וְאָמַר, אָדָם כִּי יִקְרִיב מִכֶּם. מַה אָדָם עוֹשֶׂה כָּאֵן?
 אֲלֹא כְּשֶׁהִתְחַבְּרוּ שְׁמֵשׁ וּלְבָנָה כְּאֶחָד, פָּתַח וְאָמַר
 אָדָם, כְּכֶתוּב (חֲבִיקוּק א) שְׁמֵשׁ יָרַח עֲמַד זְבֻלָּה. עֲמַד,
 וְלֹא עֲמָדוּ.

כִּי יִקְרִיב מִכֶּם - כָּאֵן נִרְמָז, מִי שִׁיעֲשֶׂה עֲבוֹדַת
 קִרְבֵּן הַשָּׁלֵם, שְׂיִמְצֵא זָכָר וְנִקְבָּה. מִשְׁמַע
 שְׂכֶתוּב מִכֶּם, שְׂיִמְצֵא בַּמְרֹאָה שְׁלֹכֶם. קִרְבֵּן לַה'
 - שְׂמִקְרִיב הַכֹּל לְהֶאֱחֹז כְּאֶחָד, לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה.
 מִן הַבְּהֵמָה - לְהִרְאוֹת אָדָם וּבְהֵמָה הַכֹּל כְּאֶחָד.
 מִן הַבְּקָר וּמִן הַצֹּאֵן - אֵלוֹ הַמְּרַכְּבוֹת
 הַטְּהוֹרוֹת. שְׂכִיּוֹן שְׂאָמַר מִן הַבְּהֵמָה, יְכוּל מִן
 הַכֹּל, בֵּין טְהוֹרוֹת וּבֵין טְמֵאוֹת? חֲזוֹר וְאָמַר מִן
 הַבְּקָר וּמִן הַצֹּאֵן.

תִּקְרִיבוּ אֶת קִרְבְּנֵכֶם, קִרְבְּנֵי הָיָה צְרִיף (לְכַתֵּב)!
 מַה זֶה קִרְבְּנֵכֶם? אֲלֹא בַּתְּחִלָּה קִרְבֵּן

לה', וְעַכְשָׁו קַרְבְּנֵכֶם. קַרְבֵּן לַה' אָדָם. קַרְבְּנֵכֶם
 מִן הַבְּהֵמָה מִן הַבֶּקֶר וּמִן הַצֹּאן, לְהִרְאוֹת
 יְחִוּד מְלִמְטָה לְמַעְלָה וּמְלִמְעָלָה לְמַטָּה.
 מְלִמְטָה לְמַעְלָה הֵינּוּ קַרְבֵּן לַה'. מְלִמְעָלָה
 לְמַטָּה הֵינּוּ קַרְבְּנֵכֶם.

לְמַלְאָךְ שְׂיֹשֵׁב עַל הַר עֲלִיּוֹן, לְמַעְלָה לְמַעְלָה,
 וְכִסָּא מְתַקֵּן עַל אוֹתוֹ הַר, וּמְלַךְ עֲלִיּוֹן עַל
 הַכֹּל. אָדָם שֶׁמְקַרֵּיב דוֹרוֹן לְמַלְאָךְ, צָרִיךְ לַעֲלוֹת
 מִדְּרָגָה לְדְרָגָה עַד שְׁעוֹלָה מְלִמְטָה לְמַעְלָה,
 לְמָקוֹם שֶׁהַמְּלַךְ יוֹשֵׁב עֲלִיּוֹן עַל הַכֹּל, וְאִזּוֹ יוֹדְעִים
 שֶׁהָרִי מַעֲלִים דוֹרוֹן לְמַלְאָךְ, וְאוֹתוֹ דוֹרוֹן הוּא שֶׁל
 הַמְּלַךְ. יוֹרֵד הַדוֹרוֹן מְלִמְעָלָה לְמַטָּה, הָרִי יוֹדְעִים
 שְׁאוֹתוֹ דוֹרוֹן שֶׁל הַמְּלַךְ יוֹרֵד מְלִמְעָלָה לְאַהֲוֵב
 הַמְּלַךְ שֶׁהוּא לְמַטָּה.

כֶּךָ בַּתְּחִלָּה, אָדָם עוֹלָה בְּדְרָגוֹתָיו מְלִמְטָה
 לְמַעְלָה, וְאִזּוֹ קַרְבֵּן לַה'. מִן הַבְּהֵמָה מִן
 הַבֶּקֶר, יוֹרֵד בְּדְרָגוֹתָיו מְלִמְעָלָה לְמַטָּה, וְאִזּוֹ זֶה
 קַרְבְּנֵכֶם. וּמִשּׁוֹם כֶּךָ כָּתוּב (שִׁיר הַ) אֲכַלְתִּי יַעֲרֵי עֵם
 דְּבִשֵׁי שְׁתִּיתִי יִינִי עִם חֲלָבִי, הֵינּוּ אָדָם וְקַרְבֵּן
 לַה'. אֲכָלוּ רַעִים, הֵינּוּ מִן הַבְּהֵמָה מִן הַבֶּקֶר וּמִן
 הַצֹּאן, וְאִזּוֹ תִקְרִיבוּ אֶת קַרְבְּנֵכֶם.

בְּאוּ רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יְהוּדָה וּנְשָׁקוּהוּ עַל רֵאשׁוֹ.
 אָמְרוּ, בְּרוּךְ הֶרְחַמְן שְׂזַכֵּינוּ לְשִׁמְעַ אֶת זֶה,
 וּבְרוּךְ הֶרְחַמְן שְׁלֹא נֶאֱבְדוּ הַדְּבָרִים הַלְלוּ בְּאוֹתוֹ
 זְקֵן. קָמוּ וְהִלְכוּ. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, רָאוּ גֶפֶן
 אַחַת נְטוּעָה בְּגִנָּה אַחַת.

פְּתַח אוֹתוֹ תִּינּוֹק וְאָמַר, אִסְרִי לְגֶפֶן עִירָה
 וְלִשְׂרָקָה בְּנֵי אֶתְוֹנוֹ. פְּסוּק זֶה הוּא סוּד
 עֲלִיוֹן. אִסְרִי?! אִסֵּר הִיא צָרִיף לְכַתֵּב! עִירָה?!
 עִיר הִיא צָרִיף לְכַתֵּב! אֵלֶּא סוּד הוּא לְדַרְדְּקִים
 שֶׁהֵם בְּבֵית רַבֵּן לְהַשְׁמֵר מֵאוֹתוֹ הַחֵץ שֶׁל עִיר,
 וְהַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ נִכְלָל שֵׁם י"ה.

וְכִמוֹ שֶׁכָּאֵן רְמוֹז הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, כֶּף גַּם וְלִשְׂרָקָה,
 שׁוֹרֵק הִיא צָרִיף לְכַתֵּב! נִכְלָל שְׁמָה ו"ה.
 בְּנֵי?! בֵּן הִיא צָרִיף לְכַתֵּב! שׁוֹרֵק, כִּכְתוּב (ירמיה ב)
 וְאַנְכִי נִטְעַתִּיךָ שׁוֹרֵק. בֵּן, כִּכְתוּב (זכריה ט) בֵּן
 אֶתְנֹת. לָמָּה שׁוֹרֵקָה, וְלָמָּה בְּנֵי?

אֵלֶּא, כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ שֵׁם קְדוֹשׁ לְכַפּוֹת אֶת הָעִיר, כֶּף
 גַּם יֵשׁ שֵׁם קְדוֹשׁ לְכַפּוֹת כַּח אַחֵר, שֶׁהוּא
 חֲמוֹר, שְׁאֵלְמָלֵא הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ רְמוֹז כָּאֵן, הָיוּ
 מִחֲרִיבִים עוֹלָם, י"ה בְּכַח זֶה, [וְי"ה] ו"ה בְּכַח
 זֶה, לְשִׁמְר מֵהֵם אֶת הָעוֹלָם, וְלְשִׁמְר אֶת הָאָדָם
 שְׁלֹא יִשְׁלֹטוּ בוֹ בְּעוֹלָם.

אָסְרֵי לְגַפְּנָן, אֵיזוֹ גַּפְּנָן? זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְלָמָּה
 נִקְרְאת גַּפְּנָן? אֲלֵא מָה גַּפְּנָן לֹא מְקַבְּלַת
 עָלֶיהָ נְטִיעָה אַחֲרֵת, כִּף גַּם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לֹא
 מְקַבְּלַת עָלֶיהָ אֲלֵא אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,
 וּמִשׁוּם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נִכְפִּים לְפָנֶיהָ כָּל הַכַּחוֹת
 הָאַחֲרִים וְלֹא יְכוּלִים לְהִרְעוּ וְלִשְׁלֹט בְּעוֹלָם,
 וְלִכֵּן הִטִּיל הַכְּתוּב אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ בֵּינֵיהֶם
 בְּצַד זֶה וּבְצַד זֶה. בְּנִי אֲתָנוּ, שְׁנַעֲקֶר מִשׁוּם אוֹתוֹ
 שׁוֹרֵק, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר וְאֲנֹכִי נִטְעַתִּיךָ שׁוֹרֵק וְגוֹ'.
כַּבֵּם בֵּינָן לְבָשׁוּ וְגוֹ'. כַּבֵּס! כַּבֵּס הִיא צְרִיף
 לְכַתֵּב! אֲלֵא כַּבֵּס מִיּוֹם שְׁנִבְרָא הָעוֹלָם,
 וּמִיְהוּ? זֶה מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ. בֵּינָן - צַד הַשְּׂמֵאל.
 וּבָדֵם עֲנָבִים - צַד הַשְּׂמֵאל, לְמַטָּה. וְעֵתִיד מֶלֶךְ
 הַמְּשִׁיחַ לִשְׁלֹט לְמַעְלָה עַל כָּל הַכַּחוֹת הָאַחֲרִים
 שֶׁל הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת,
 וְלִשְׁבֹּר אֶת כַּחַם מְלַמְעָלָה וּמְלַמְטָה.
דְּבַר אַחַר כַּבֵּס בֵּינָן לְבָשׁוּ - כְּמוֹ הֵינָן הַזֶּה,
 מִרְאֵה שְׂמֻחָה, וְכֹלֹ דִין [לְעַמִּים עוֹבְדֵי
 עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת]. כִּף גַּם מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ,
 יִרְאֶה שְׂמֻחָה לְיִשְׂרָאֵל, וְכֹלֹ דִין לְעַמִּים עוֹבְדֵי
 עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת. כְּתוּב (בְּרֵאשִׁית א) וְרוּחַ
 אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם, זוֹ רוּחוֹ שֶׁל מֶלֶךְ

הַמְשִׁיחַ, וּמִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם הוּא רוֹחֵץ לְבוֹשׁוֹ
בֵּינַי הָעֲלִיּוֹן.

רֵאָה מֵה פְּתוּב אַחֲרָיו, חֲכָלִילֵי עֵינַיִם מֵיַיִן וּלְבָן
שְׁנַיִם מִחֶלֶב. זֶה יַיִן הָעֲלִיּוֹן, [שְׁמֵרוֹה שֶׁל
הַתּוֹרָה] שֶׁל הַתּוֹרָה שְׁמֵרוֹה, מִמֶּנּוּ שׁוֹתֶה. וּלְבָן
שְׁנַיִם מִחֶלֶב, שֶׁהָרֵי הַתּוֹרָה יַיִן וְחֶלֶב, תּוֹרָה
שֶׁבְכָתָב וְתּוֹרָה שֶׁבְעַל פֶּה.

כְּתוּב (תהלים קד) וַיַּיִן יִשְׁמַח לִבִּי אָנוּשׁ [לָמָּה?
מִשׁוּם שֶׁמִּמְקוֹם שֶׁל שְׂמִחָה הוּא בָּא,
וּמֵהוּ סוּף הַפְּסוּק?] לְהַצְהִיל פָּנִים מִשְׂמֵן, וְדָאֵי
מִמְקוֹם שֶׁנִּקְרָא שְׂמֵן. בָּא רֵאָה, שִׁירַת הַיַּיִן חֲדוּה,
הוּא מְקוֹם שֶׁכָּל שְׂמִחָה יוֹצֵאת מִמֶּנּוּ, וְסוּפוֹ דִּין,
מָה הַטַּעַם? מִשׁוּם שֶׁסוּפוֹ מְקוֹם כְּנוּס שֶׁל הַכֹּל,
דִּין הוּא, וּבוֹ נִדוֹן הָעוֹלָם, וְלִכֵּן רֵאָשִׁית חֲדוּה,
וְסוּף דִּין. מִשׁוּם כֵּן לְהַצְהִיל פָּנִים מִשְׂמֵן, מִמְקוֹם
שֶׁכָּל חֲדוּה יוֹצֵאת מִמֶּנּוּ.

וְלָחֶם לִבִּי אָנוּשׁ יִסְעֵד, אֵיזָה לָחֶם? אֵלֶּא לָחֶם
סוּעֵד [סוּמֵךְ] אֶת הָעוֹלָם. וְאִם תֵּאמַר
שְׁבוּ תְלוּי לְבָדוֹ סַעַד הָעוֹלָם – לֹא כֵן, שֶׁהָרֵי
לִילָה בְּלֵי יוֹם לֹא נִמְצָא, וְלֹא צָרִיךְ לְהַפְרִידֵם. וּמִי
שֶׁמִּפְרִידֵם יִתְפָּרַד מֵהַחַיִּים, וְהֵינּוּ שְׂכָתוּב (דברים ח)

למען הודיעך כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם,
משום שלא צריך להפריד.

ואם תאמר, דוד איך אמר ולחם לבב אנוש
יסעד, הואיל ולא תלוי בו לבדו סעד כל
העולם? אלא דיוק הדבר ולחם, וא"ו התוסף,
כמו וה', ועל זה הכל נמצא כפאחד.

בא ראה, מי שמברך על המזון, לא יברך על
שלחן ריק, וצריך להמצא לחם על השלחן
וכוס של יין בימין, מה הטעם? בשביל לקשר
שמאל בימין, ולחם שיתברך מהם ולהתקשר
בהם, ולהיות הכל קשר אחד, לברך את השם
הקדוש כראוי. שהרי לחם נקשר ביין, ויין
בימין, ואז הברכות שורות בעולם, והשלחן
נתקן כראוי.

אמר רבי יצחק, אלמלא לא הזדמנה לנו דרך זו
אלא לשמע הדברים הללו – די לנו. אמר
רבי יהודה, נאה הוא לתינוק זה שלא ידע כל זה,
ואני פוחד עליו אם יתקיים בעולם משום זה.
אמר רבי יצחק, ולמה? אמר לו, משום שתינוק
זה יכול להסתפל במקום שאין רשות לאדם
להסתפל בו, ואני פוחד עליו, שיעד שלא יגיע
לפרקו ישגיח ויסתפל ויענישו אותו.

שָׁמַע אותו התינוק. אָמַר, אֵינִי פּוֹחַד מֵעַנְשׁ
לְעוֹלָמִים, שֶׁהָרִי בְשָׁעָה שָׁאָבָא הַסְתַּלַּק
מִן הָעוֹלָם, בִּרְךָ אוֹתִי וְהַתְּפַלֵּל עָלַי, וְיַדְעֵתִי
שְׂזִכּוֹת אָבִי תִגַּן עָלַי. אָמְרוּ לוֹ, וּמִי הוּא אָבִיךָ?
אָמַר, [אֵין רַבִּי יְהוּדָה] בְּנוֹ שֶׁל רַב הַמְּנוּנָא
הַזֶּקֶן. לָקַחוּ אוֹתוֹ וְהִרְפִּיבוּ אוֹתוֹ עַל כַּתְּפֵיהֶם
שֶׁלְשָׁה מִלִּין.

קָרְאוּ עָלָיו, (שופטים יד) מִהָאֵכֶל יֵצֵא מֵאֵכֶל וּמֵעַז
יֵצֵא מִתּוֹק וְגו'. אָמַר לָהֶם אוֹתוֹ תִינוּק,
דְּבָר בָּא לְיַדִּיכֶם, פְּרָשׁוּ אוֹתוֹ. אָמְרוּ לוֹ, הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא זְמַן לָנוּ אֶת דְּרָךְ הַחַיִּים, אָמַר אַתָּה.
פָּתַח וְאָמַר, מִהָאֵכֶל יֵצֵא מֵאֵכֶל וּמֵעַז יֵצֵא
מִתּוֹק, פְּסוּק זֶה יֵשׁ לָנוּ בּוֹ סֶמֶךְ. מִהָאֵכֶל
– זֶה צְדִיק, שְׂכָתוֹב (משלי יג) צְדִיק אֵכֵל לְשִׁבְעַת
נֶפֶשׁוֹ. צְדִיק אוֹכֵל וְדַאי וְנוֹטֵל הַכֹּל, לָמָּה? לְשִׁבְעַת
נֶפֶשׁוֹ, לְתַת שִׁבְעַת לְאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא נֶפֶשׁ דְּיוֹד.
יֵצֵא מֵאֵכֶל – שְׂאֵלְמָלָא אוֹתוֹ צְדִיק לֹא יֵצֵא מְזוֹן
לְעוֹלָמִים וְלֹא יוּכַל הָעוֹלָם לְעַמְד [בוֹ]. וּמֵעַז יֵצֵא
מִתּוֹק – זֶה יֵצֵא שְׂבִירָךְ אֶת יַעֲקֹב (בראשית כז) בְּטֵל
הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ.

עוֹד, אַף עַל גַּב שֶׁהַכֹּל אֶחָד, אֲלוּלָא תִקַּף הַדִּין
הַקָּשָׁה, לֹא יוֹצֵא דְבִשׁ. מִי הַדְּבִשׁ? זוֹ תוֹרָה

שְׁבַעֲלָ פֶה, שְׁכָתוּב (תהלים יט) וּמְתוּקִים מְדַבֵּשׁ וְנֹפֵת צוּפִים. וּמַעַז – זו תּוֹרָה שְׁבַכְתָּב, שְׁכָתוּב (שם כט) ה' עַז לְעַמוּ יִתֵּן. יֵצֵא מְתוּק – זו תּוֹרָה שְׁבַעֲלָ פֶה. הִלְכוּ כְּאֶחָד שְׁלֹשָׁה יָמִים, עַד שֶׁהִגִּיעוּ לְמִבּוּי שֶׁל הַקִּיר שֶׁל אָמוּ. כִּיּוֹן שְׁרָאָתָה אוֹתוֹ, סִדְרָה אֶת הַבַּיִת, וַיֵּשְׁבוּ שָׁם שְׁלֹשָׁה יָמִים אַחֲרַיִם. בְּרָכוּ אוֹתוֹ וְהִלְכוּ, וְסִדְרוּ דְבָרִים לְפָנַי רַבִּי שְׁמַעוֹן. אָמַר, וַדַּאי יִרְשֵׁת הַתּוֹרָה יִרְשׁ, וְאֶלְמָלָא זְכוּת אָבוֹת יַעֲנִשׁ מְלַמְעָלָה. אָבֵל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאוֹתָם שֶׁהוֹלְכִים אַחַר הַתּוֹרָה, יוֹרְשִׁים אוֹתָהּ הֵם וּבְנֵיהֶם לְעוֹלָמִים. זֶהוּ שְׁכָתוּב (ישעיה נט) וַאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אוֹתָם אָמַר ה' רוּחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ וְגו'.

זְבוּלָן לְחוּף יָמִים יִשְׁכֵּן וְהוּא לְחוּף אֲנִית וַיִּרְכָתוּ וְגו'. רַבִּי אַבָּא פָתַח, (תהלים מה) חֲגוּר חֲרַבְךָ עַל יָרֵךְ גְּבוּר הוֹדֵךְ וְהִדְרֵךְ. וְכִי זֶה הוּד וְהִדְרַלְחָגַר כְּלֵי זִינ וְלִהְזַדְרִז בְּזֵה? מִי שְׁמַשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה וְעוֹרֵךְ קָרֵב בַּתּוֹרָה וּמְזַרְזוּ עֲצָמוּ בָהּ – זֶהוּ שְׁבַח [שֶׁל רַבּוֹנוֹ], זֶהוּ הוּד וְהִדְרַר, וְאַתָּה אוֹמַר חֲגוּר חֲרַבְךָ?

אָמַר וַדַּאי שְׁעַקַר הַדְּבָר, אוֹת בְּרִית הַקְּדוֹשׁ נִתֵּן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְרָשָׁם אוֹתוֹ בְּכִנֵּי אָדָם

כְּדִי שְׂיִשְׁמְרוּ אוֹתוֹ וְלֹא יִפְגְּמוּ אוֹתוֹ בְּפָגַם אֶת
 רֶשֶׁם הַמֶּלֶךְ הַזֶּה, וּמִי שֶׁפּוֹגֵם אוֹתוֹ, הֵרִי עוֹמֶדֶת
 נִגְדּוֹ (ויקרא כו) חָרַב נִקְמַת נֶקֶם בְּרִית, לְנֶקֶם נִקְמַת
 הַבְּרִית הַקְּדוֹשׁ שֶׁנִּרְשָׁם בּוֹ, וְהוּא פּוֹגֵם אוֹתוֹ.

וּמִי שֶׁרוֹצֵה לְשַׁמֵּר מְקוֹם זֶה, יִזְדַּרְזוּ וַיִּתְקַן עֲצָמוֹ
 וַיִּשִׁים כְּנִגְדּוֹ בְּשַׁעֲהַ שֶׁהֵיִצֵּר תוֹקֵף אוֹתוֹ אֶת
 הַחָרַב שֶׁעוֹמֶדֶת עַל הַיָּרֵךְ, לְהַפְרֵעַ מִמִּי שֶׁפּוֹגֵם
 מְקוֹם זֶה, וְאִזְ חֲגוּר חֲרָבָה עַל יָרֵךְ גְּבוּר. גְּבוּר
 הוּא, וּגְבוּר נִקְרָא. וְעַל כֵּן הוֹדֵף וַהֲדָרָה.

דְּבַר אַחַר חֲגוּר חֲרָבָה עַל יָרֵךְ גְּבוּר – מִי שֶׁיוֹצֵא
 לְדָרֶךְ, יִתְקַן עֲצָמוֹ בְּתַפְלָה שֶׁל רַבּוֹנוֹ וַיִּזְדַּרְזוּ
 בְּצִדֵּק הַזֶּה, חָרַב עֲלֵיוֹנָה, בְּתַפְלָה וּבִקְשׁוֹת עַד
 שֶׁלֹּא יֵצֵא לְדָרֶךְ, כְּכַתוּב (תהלים פה) צִדֵּק לְפָנָיו יִהְלֵךְ
 וַיִּשֵׁם לְדָרֶךְ פְּעָמָיו.

בא רֵאָה, זְבוּלוֹן תְּמִיד יֵצֵא לְדַרְכִּים וְלִשְׂבִילִים
 וְעֵרֶךְ קְרִבּוֹת, וְהִזְדַּרְזוּ בַּחָרַב הָעֲלִיוֹנָה הַזֹּאת
 בְּתַפְלָה וּבִקְשׁוֹת עַד שֶׁלֹּא יֵצֵא לְדָרֶךְ, וְאִזְ נִצַּח
 אֶת הָעַמִּים וְהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם. וְאִם תֹּאמַר, יְהוּדָה
 הֵרִי נִתְקַן לָזֶה לְעֵרֶךְ קְרִבּוֹת וְתִקּוּנִים בַּחָרַב הַזֹּאת,
 לָמָּה זְבוּלוֹן?

אָמַר. בֵּא רֵאָה, שְׁנַיִם עֶשֶׂר הַשְּׂבָטִים הִלְלוּ, כָּלֵם
 תִּקּוּן שֶׁל הַמֶּלֶכָה הֵם. שְׁנַיִ תִּקּוּנִים שֶׁל

נְקֻבוֹת אָמַר שְׁלֹמֹה בְּשִׁיר הַשִּׁירִים, אֶחָד לְרוּעָה
הָעֲלִיּוֹן – יוֹבֵל, וְאֶחָד לְכֹלָה – שְׁנַת הַשְּׁמֵטָה.
תְּקוּן אֶחָד לְמַעְלָה, וְתְקוּן אֶחָד לְמַטָּה. גַּם מַעֲשֵׂה
בְּרֵאשִׁית הוּא כֶּךָ, בְּשָׁנֵי הַמְּקוֹמוֹת הַלָּלוּ. מַעֲשֵׂה
אֶחָד לְמַעְלָה, וּמַעֲשֵׂה אֶחָד לְמַטָּה, וְלִכְּן נִפְתְּחָה
הַתּוֹרָה בְּב', מַעֲשֵׂה שְׁלֹמֹה כְּמַעֲשֵׂה שְׁלֹמֹה.
זֶה עוֹשֶׂה עוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, וְזֶה עוֹשֶׂה עוֹלָם
הַתַּחְתּוֹן. כְּמוֹ זֶה.

שְׁנֵי תְּקוּנִים שֶׁל נְקֻבוֹת אָמַר שְׁלֹמֹה, אֶחָד
לְמַעְלָה וְאֶחָד לְמַטָּה. אֶחָד לְמַעְלָה –
בְּתְקוּן עֲלִיּוֹן שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ. אֶחָד לְמַטָּה –
בְּתְקוּן תַּחְתּוֹן כְּמוֹ שְׁלֹמֹה.

בֵּא רֵא, אֲשֶׁרֵי חִלְקוֹ שֶׁל יַעֲקֹב הַקְּדוֹשׁ שְׁזָכָה
לְזֶה. וְהָרִי נִתְבָּאָר, מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם לֹא
נִמְצְאָה מְטָה שְׁלֹמֹה כְּמוֹ מִטָּתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב,
וּבְשַׁעַת שְׁרָצָה לְהַסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם, אִזְ הָיָה שָׁלֵם
בְּכָל צְדָדָיו. אֲבָרְהָם מִימֵינוּ, יִצְחָק מְשֻׁמְאָלוֹ, הוּא
בְּאִמְצַע, שְׁכִינָה לְפָנָיו. כִּיּוֹן שֶׁרָאָה יַעֲקֹב אֶת זֶה,
קָרָא לְבָנָיו וְאָמַר לָהֶם הֲאִסְפוּ, כְּדֵי שִׁימְצֵא תְּקוּן
שְׁלֹמֹה וְשְׁלֹמֹה.

בֵּא רֵא אֶת סוּד הַדְּבָר. שְׁנֵי תְּקוּנִים נִמְצְאוּ
שֵׁם, אֶחָד עֲלִיּוֹן וְאֶחָד תַּחְתּוֹן, שִׁיְהִיָּה הַכֹּל

שְׁלֹם כְּרֹאזֵי. תְּקוּן עֲלִיּוֹן, תְּקוּן נִסְתָּר וְנִגְלָה,
שְׁהָרֵי תְּקוּן שֶׁל הַיּוֹבֵל הוּא, אוֹתוֹ שָׁאֵמַר שְׁלֵמָה
בְּשִׁיר הַשִּׁירִים, כְּמוֹ שָׁאֵמְרָנוּ, הָרֹאשׁ הַנִּסְתָּר
שֶׁלֹא הִתְגַּלָּה כָּאֵן וְלֹא יָפָה לְגִלוֹתוֹ. הַזְרוּעוֹת
וְהַגּוֹף הַתְּגָלוֹ, וְהֵם יְדוּעִים. שׁוֹקִים נִסְתָּרוּ וְלֹא
הִתְגַּלוּ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁנִּבְוָאָה לֹא שׁוֹרָה כִּי
אִם בְּאֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה, וְתְּקוּן זֶה נִסְתָּר וְנִגְלָה.

תְּקוּן אַחַר לְמִטָּה – תְּקוּן הַכְּלָה שָׁאֵמַר שְׁלֵמָה
בְּשִׁיר הַשִּׁירִים, זֶהוּ תְּקוּן שֶׁהִתְגַּלָּה יוֹתֵר,
וְתְּקוּן זֶה בְּשָׁנִים עֶשֶׂר שְׁבָטִים, שֶׁהֵם תַּחְתִּיָּה,
וְתְּקוּן הַגּוֹף שְׁלָה.

פְּתַח רַבִּי אַבָּא וְאָמַר, (מלכים-א ז) וַיַּעַשׂ אֶת הַיָּם
מוֹצֵק וְגו'. וְכָתוּב עֲמִיד עַל שְׁנֵי עֶשֶׂר בְּקָר
שְׁלֵשָׁה פָּנִים צְפוֹנָה וּשְׁלֵשָׁה פָּנִים יָמָה וּשְׁלֵשָׁה
פָּנִים נֹגְבָה וְגו'. וְהֵיטֵב עֲלִיהֶם מְלַמְּעָה וְגו'.
וְכָתוּב וְאֵת הַבְּקָר שְׁנַיִם עֶשֶׂר תַּחַת הַיָּם [וְגו'].
עֲמִיד עַל שְׁנֵי עֶשֶׂר בְּקָר, כֶּךָ הוּא וְדָאֵי, שֶׁהֵיטֵב
הַזֶּה מְתַקֵּן בְּשָׁנִים עֶשֶׂר בְּשָׁנֵי עוֹלָמוֹת, בְּשָׁנִים
עֶשֶׂר לְמַעְלָה מְרַכְּבוֹת מְמַנּוֹת לְמַעְלָה בְּשָׁנִים
עֶשֶׂר, לְמִטָּה שְׁנַיִם עֶשֶׂר שְׁבָטִים. כִּיּוֹן שֶׁרָאָה
יַעֲקֹב אֶת הַתְּקוּן הָעֲלִיּוֹן וְרָאָה שְׁכִינָה עוֹמֶדֶת
מוֹלוֹ, רָצָה לְהַשְׁלִים תְּקוּנָיָה. קָרָא לְשָׁנִים עֶשֶׂר

בְּנֵי, וְאָמַר לָהֶם הָאֶסְפוּ, הִתְקִינוּ עֲצַמְכֶם
לְהַשְׁלִים אֶת הָאֲמוּנָה.

בא רֵאָה, שְׁנַיִם עָשָׂר שָׁבָטִים בְּאַרְבָּעָה דְגָלִים
בְּאַרְבָּעָה צְדָדִים, שְׁלֹשָׁה פּוֹנִים צְפוֹנָה,
וּשְׁלֹשָׁה פּוֹנִים יָמָה, וּשְׁלֹשָׁה פּוֹנִים נֶגְבָּה, וּשְׁלֹשָׁה
פּוֹנִים מְזֻרְחָה, וְהֵימָּה עֲלֵיהֶם. וְכֵן הוּא וְדָאֵי,
שְׁלֹשָׁה שָׁבָטִים לְכָל צַד, לְאַרְבָּעָה רוּחוֹת הָעוֹלָם,
וּשְׁלֹשָׁה שָׁבָטִים לְזֵרוּעַ יְמִין, וּשְׁלֹשָׁה שָׁבָטִים
לְזֵרוּעַ שְׂמָאל, וּשְׁלֹשָׁה שָׁבָטִים לְיָרֵךְ יְמִין,
וּשְׁלֹשָׁה שָׁבָטִים לְיָרֵךְ שְׂמָאל, וְגוֹף הַשְּׂכִינָה
עֲלֵיהֶם. זֶהוּ שְׁכָתוּב וְהֵימָּה עֲלֵיהֶם.

מה הַטַּעַם שְׁלֹשָׁה שָׁבָטִים לְזֵרוּעַ וּשְׁלֹשָׁה
שָׁבָטִים לְיָרֵךְ וְכֵן לְכָל? אֵלָּא סוּד הַדְּבָר –
שְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים הֵם בְּזֵרוּעַ יְמִין, וּשְׁלֹשָׁה בְּשְׂמָאל,
וּשְׁלֹשָׁה בְּיָרֵךְ יְמִין, וּשְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים בְּיָרֵךְ
שְׂמָאל. נִמְצְאוּ שְׁנַיִם עָשָׂר קְשָׁרִים לְאַרְבָּעָה
צְדָדִים, וְהַגּוֹף עֲלֵיהֶם. נִמְצְאוּ שְׁנַיִם עָשָׂר עַם
הַגּוֹף כְּמוֹ שְׁלֹשָׁה. מִנֵּין לָנוּ? שְׁכָתוּב (בראשית מט)
כָּל אֵלֶּה שְׁבָטֵי יִשְׂרָאֵל שְׁנַיִם עָשָׂר, וְזֹאת, מִשּׁוּם
שְׁבָה הַשְּׁתֵּלָם הַחֲשֵׁבוֹן, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר וְהֵימָּה
עֲלֵיהֶם מְלֻמָּעָה.

שְׁבַעַה עֵינֵי ה' (זכריה ז) – הֵם שְׁבַעַה עֵינֵי הָעֵדָה,
 שְׁבַעִים סְנֵה־דַרְיִן. שְׁעָרוֹתֶיהָ, כְּמוֹ
 שְׁכָתוֹב (במדבר ב) כָּל הַפְּקוּדִים לְמַחְנֵה יְהוּדָה מֵאֵת
 אֶלֶף וְגו'. כָּל הַפְּקוּדִים לְמַחְנֵה רְאוּבֵן, וְכֵן לְכֹלָם.
וְאֵם תֹּאמֶר, בְּמִצְרַיִם בְּהִסְתַּלְּקוֹת יַעֲקֹב
 מֵהָעוֹלָם, שְׁנַמְצָאָה שְׁלֵמוֹת בְּאוֹתָהּ
 שְׁעָה, כָּל זֶה אֵיפֹה הוּא? וְדַאי שְׁבַעִים נְפֻשׁוֹת
 הָיוּ, וְכֹל אוֹתָם שְׁהוֹלִידוּ בְּשֶׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנִים
 שָׁאִין לָהֶם חֲשִׁבוֹן, כְּכָתוּב (שמות א) וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל
 פָּרוּ וַיִּשְׂרְצוּ וַיִּרְבוּ וַיַּעֲצְמוּ בְּמֵאד מְאֹד, וְכָתוּב
 (תהלים מ) עֲצְמוּ מִשְׁעָרוֹת רְאִשֵׁי. אֲשֶׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל
 יַעֲקֹב הַשְּׁלָם, שֶׁהוּא הַשְּׁתֵּלֵם לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.
אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְדַאי כֶּן הוּא, אָבֵל בְּתַקּוֹן
 הָעֲלִיּוֹן שֶׁל הַיּוֹבֵל אֵיךְ נִמְצָא כָּל זֶה? אָמַר
 לוֹ, אַרְיֵה, כִּיּוֹן שְׁסֻדָּר רְגְלָיו לְהַכְּנִס לְכָרֶם, מִיֵּהוּ
 שְׁיִכְנִס עִמּוֹ?

סדר הלימוד ליום יז כסלו [יום 76 בשנה]

פִּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (איוב כג) וְהוּא בְּאֶחָד וּמִי
 יִשְׁיבֵנוּ וְנִפְשׁוּ אוֹתָהּ וַיַּעַשׂ. זֶה תַקּוֹן
 הָעֲלִיּוֹן הַזֶּה, הוּא הַכֹּל אֶחָד, לֹא הָיָה בּוֹ פְּרוּד
 כְּתַחֲתוֹן הַזֶּה, שְׁהָרֵי כְּתוּב (בראשית ב) וּמִשָּׁם יִפְרֹד

וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רְאשִׁים. וְאָף עַל גַּב שַׁיֵּשׁ בּוֹ פְּרוּד, כְּשִׁיתְּבוֹנְנוּ בְּדַבָּרִים, הַכֹּל עוֹלָה לְאַחַד.

אָבִי תְּקוּן הַיּוֹבֵל הַזֶּה עוֹמֵד עַל שְׁנַיִם עָשָׂר, כְּמוֹ הַתַּחְתּוֹן הַזֶּה, וְאָף עַל גַּב שֶׁהוּא אֶחָד, הָאֶחָד הַזֶּה מְשַׁלֵּם לְכֹל צַד, בְּצַד זֶה וּבְצַד זֶה. אוֹתָם שְׁשֶׁה צְדָדִים עֲלִיוֹנִים הֵם שְׁנַיִם עָשָׂר, שְׁכָל אֶחָד מֵלוֹה לַחֲבֵרוֹ וְנִכְלָל מִמֶּנּוּ, וְנִמְצְאוּ שְׁנַיִם עָשָׂר, וְהַגּוֹף וְהַכֹּל עוֹמֵד עַל שְׁנַיִם עָשָׂר. מִי הַגּוֹף? זֶה יַעֲקֹב, וְהָרִי נִתְבָּאֵר, אֲלֵא רֵאשׁ וְגוֹף בְּאֶחָד עוֹמְדִים.

עוֹד שְׁנַיִם עָשָׂר – שְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים שֶׁל זְרוּעַ יְמִין, חֶסֶד חֶסֶדִים. שְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים שֶׁל זְרוּעַ שְׂמָאל, גְּבוּרָה גְּבוּרוֹת. שְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים בְּיַרְךָ יְמִין, נִצְחֹת נִצְחִים. שְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים בְּיַרְךָ שְׂמָאל, הוֹד וְהוֹדוֹת – הָרִי שְׁנַיִם עָשָׂר. וְהַגּוֹף עוֹמֵד עֲלֵיהֶם – הָרִי שְׁלֹשָׁה עָשָׂר. עוֹד, בְּשֵׁלֶשׁ עָשָׂר מֵדוֹת הַתּוֹרָה מִתְּפָרֶשֶׁת, וְהַכֹּל אֶחָד, מְלַמֵּעָלָה לְמִטָּה בְּיַחְוֵד, עַד אוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁעוֹמֵד עַל פְּרוּד.

שְׁבַעַה עֵינַיִם עֲלִיוֹנִים, אֵלֶּה שְׁכָתוּב (זְכָרִיָּה ד) עֵינַי ה' הִמָּה מְשׁוֹטְטִים, זְכָרִים, שְׁהָרִי זֶהוּ מְקוֹם שֶׁל זְכָר הוּא. כָּאֵן עֵינַי ה' מְשׁוֹטְטוֹת,

בְּתִקּוּן הַשְּׂכִינָה לְמַטָּה, מְקוּם שֶׁל הַנִּקְבָּה
 [עוֹמְדָת]. שֶׁבַע עֵינַיִם עֲלִינוֹת כִּנְגֵד זֶה שְׁכָתוֹב
 לָךְ ה' הַגְדֵּלָה וְהַגְבוּרָה וְגו'. מְקוּם זֶה מְשָׁלִים
 לְכָל צַד.

עוֹד הַשְּׁעָר, כְּכָתוֹב (תהלים קו) **מִי יִמְלֵל גְבוּרוֹת ה'.**
 זֶהוּ שְׁכָתוֹב (שם מ) **עֲצְמוּ מִשְׁעָרוֹת רֵאשֵׁי.**
 וְכָתוֹב (איכה ג) **חֲסְדֵי ה' כִּי לֹא תִמְנֹו וְגו'. וְתִקְוִינִים**
אֵלוֹ הַתְּעֵלוּ [מִמְקוֹם] לְמְקוֹם אַחֵר. וְאַף עַל גַּב
שְׂכָאן נֶאֱמַר יוֹתֵר, וְעָלָה בְּמִשְׁקַל עֲלִיּוֹן וְתַחְתּוֹן,
וְשָׁלְמָה הַמֶּלֶךְ אֲמָרָם וְהַצְטַרְכָנוּ לְפָרֶשֶׁם. אֲשֶׁרִי
חָלַקְתֶּם שֶׁל הַצְּדִיקִים יוֹתֵר, שְׂיֻדְעִים דְּרָךְ הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא, וְכָאן הַכֹּל הַתְּגַלָּה לְיֻדְעֵי מִדּוֹת.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, זְבוּלָן וַיִּשְׁשַׁכְר תְּנָאֵי עָשׂוּ.
אָחָד יוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בְּתוֹרָה, וְאָחָד יוֹצֵא
וְעוֹשֶׂה מְסָחָר, וְתוֹמֵךְ בִּישְׁשַׁכְר, שְׁכָתוֹב (משלי ג)
וְתַמְכֶיָהּ מֵאֲשֶׁר. וְהָיָה פּוֹרֵשׁ לַיָּמִים לַעֲשׂוֹת
מְסָחָר, וְחָלְקוּ כֶּף הָיָה, שְׁהָרִי הָיִם הָיָה יִרְשָׁתוֹ.
וְלִכֵּן קוֹרְא לּוֹ יֵרֶךְ. דְּרָךְ הַיֵּרֶךְ לְצֵאת וּלְהִכָּנֵס. זֶהוּ
שְׁכָתוֹב (דברים לג) שְׂמַח זְבוּלָן בְּצֵאתוֹ וַיִּשְׁשַׁכְר
בְּאֵהָלָיָהּ. לְחוּף יָמִים יִשְׁכֵן - בְּאוֹתָם יוֹרְדֵי הָיִם
לַעֲשׂוֹת מְסָחָר. לְחוּף יָמִים - אָף עַל גַּב שְׁיָם אָחָד
הָיָה בִירְשָׁתוֹ, בְּשָׁנֵי יָמִים הוּא שׂוֹרָה.

רבי יוסי אמר, כל שאר הימים היו מחפשים סחורה בים שלו. והוא לחוף אנית, מקום ששם נמצאות כל האניות לעשות סחורה. וירכתו, אמר רבי חזקיה, ירכתו מגיעה עד גבול צידון, ותחום שלו נפרד עד אותו מקום, וסחורה של כל בעלי הסחורה סובבים, ושבים בסחורתם לאותו מקום.

רבי אחא אמר, כתוב (ויקרא ב) ולא תשבית מלח ברית אלהיך מעל מנחתך על כל קרבנך תקריב מלח. וכי למה מלח? אלא משום שהוא ממרק ומבשם את המר לתת לו טעם, ואם לא היה [משום] מלח, לא יכול העולם לסבל את המר. זהו שכתוב (ישעיה כו) כי כאשר משפטך לארץ צדק למדו ישבי תבל. וכתוב (תהלים פט) צדק ומשפט מכון כסאך.

ומלח היא ברית שהעולם עומד בו, שכתוב (ירמיה לג) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי. ולכן נקרא ברית אלהיך, ונקרא ים המלח, והים נקרא על שמו.

רבי חייא אמר, כתוב (תהלים יא) כי צדיק ה' צדקות אהב, זה המלח בים [במים], ומי שמפרידם

גורם לְעֶצְמוּ מִיָּתֶהּ, לְכֵן כְּתוּב לֹא תִשְׁבִּית מְלַח,
שֶׁהָרִי זֶה לֹא הוֹלֵךְ בְּלִי זֶה.

אָמַר רַבִּי אֲחָא, יָם אֶחָד הוּא, וְנִקְרָא יָמִים. אֶלֶּא
יֵשׁ מְקוּם בַּיָּם שֶׁהוּא מִיָּם צְלוּלִים, וַיֵּשׁ
מְקוּם שָׁבוּ מִיָּם מְתוּקִים, וַיֵּשׁ מְקוּם בּוּ מִיָּם
מָרִים, וְלָכֵן קוֹרְאִים יָמִים, וְעַל זֶה לְחוּף יָמִים.
אָמַר רַבִּי אֲבָא, כָּל שֶׁבֵט וְשֶׁבֵט וְכָל אֶחָד וְאֶחָד
קָשָׁר אֶחָד מֵאוֹתָם קָשָׁרִים שְׁמַתְחַבְּרִים בַּגּוּף.

רַבִּי אֲבָא הָיָה יוֹשֵׁב לִילָה אֶחָד, וְקָם לְעֶסֶק
בְּתוֹרָה. עַד שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב, בָּא רַבִּי יוֹסִי וְהִכָּה
בַּפֶּתַח. אָמַר, בְּתַבַּת הַשָּׂרִים מְצוּיִים תְּכַשִּׁיטִים.

יֵשְׁבוּ וְעֶסְקוּ בְּתוֹרָה. בֵּין כֶּךָ קָם בֶּן הַמְּאָרַח
וַיֵּשֶׁב לִפְנֵיהֶם. אָמַר לָהֶם, מַה שְׁכַתּוּב
(יהושע ב) וְהַחֲיִיתֶם אֶת אָבִי וְאֶת אִמִּי וְגו', וְכַתּוּב
וּנְתַתֶּם לִי אוֹת אֲמַת, מַה רְצַתָּה מֵהֶם? אָמַר רַבִּי
אֲבָא, יָפָה שְׂאֵלָתָּ, אֲבָל אִם שְׁמַעְתָּ דְבָר – אָמַר
בְּנִי. אָמַר, עוֹד שְׂאֵלָה, שֶׁהָרִי הֵם נִתְּנוּ לָהּ מַה
שֶׁלֹּא רְצַתָּה מֵהֶם, שְׁכַתּוּב אֶת תְּקוּנַת חוּט הַשָּׁנִי
הַזֶּה תִּקְשְׁרִי בְּחֵלוֹם וְגו'.

אֲלֵא כֶּךָ לְמַדְּנוּ, הִיא רְצַתָּה סִימֵן חַיִּים, שְׁכַתּוּב
וְהַחֲיִיתֶם אֶת אָבִי וְגו', וְאֲמָרָה, סִימֵן חַיִּים

אינו שורה אלא באות אמת, ומהי אות אמת? זו אות ו', משום שבו שרויים חיים. כך למדנו, סימן של משה בקשה, והם למה נתנו לה תקנת חוט השני?

אָא, הם אמרו, משה הרי הסתלק מן העולם, שהרי התכנס השמש, והרי הגיע זמן הלבנה לשלט, סימן של הלבנה יש לנו לתת לה, ומהו? תקנת חוט השני הזה, כמו שנאמר (שיר ד) כחוט השני שפתותיך. סימן של יהושע יהיה אצלה, משום שפעת שלטון הלבנה. כמו רבי אבא ורבי יוסי ונשקוהו. אמרו, ודאי עתיד אתה להיות ראש ישיבה או איש גדול בישראל, ומיהו? רבי בון.

עוד שאל ואמר, כל בני יעקב שנים עשר שבטים, הסתדרו למטה כמו שלמעלה, למה הקדים בברכות את זבולון ליששכר תמיד, והרי יששכר השתדלותו בתורה, ותורה מקדימה בכל מקום? למה הקדים את זבולון בברכות? אביו הקדים אותו, משה הקדים אותו?

אָא זבולון זכה על שהוציא פת מפיו ונתן לפיו של יששכר, משום כך הקדימו

בְּבִרְכוֹת. מִכָּאן לְמִדְנוּ, מִי שְׁסוּעַד אֶת בְּעַל
הַתּוֹרָה, נוֹטֵל בְּרִכוֹת לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה, וְלֹא עוֹד,
אֲלֹא שְׂזוּכָה לְשֵׁנֵי שְׁלַחֲנוֹת, מֵה שְׁלֹא זוֹכָה בֶּן
אָדָם אַחֵר. זוֹכָה לְעֶשֶׂר שְׁיִתְבָּרַךְ בְּעוֹלָם הַזֶּה,
וְזוֹכָה לְהִיּוֹת לוֹ חֵלֶק בְּעוֹלָם הַבָּא. זֶהוּ שְׁכַתוֹב
זְבוּלָן לְחוֹף יַמִּים יִשְׁכֵּן וְהוּא לְחוֹף אֲנִיָּית. כִּיּוֹן
שְׁכַתוֹב לְחוֹף יַמִּים, אִז לָמָּה וְהוּא לְחוֹף אֲנִיָּית?
אֲלֹא לְחוֹף יַמִּים – בְּעוֹלָם הַזֶּה, לְחוֹף אֲנִיָּית –
בְּעוֹלָם הַבָּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קד) שֵׁם אֲנִיּוֹת
יִהְיֶה לְכוֹן וְגוֹ'. שְׁשֵׁם הוּא שְׁפַע הָעוֹלָם הַבָּא.

פְּתַח וְאָמַר, (שיר ה) הַשְּׁבַעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת
יְרוּשָׁלַיִם אִם תִּמְצְאוּ אֶת דּוֹדֵי מֵה תִּגִּידוּ
לוֹ שְׁחוּלַת אֶהְבֶּה אָנִי. וְכִי מִי קְרוֹב לְמֶלֶךְ כְּמוֹ
כְּנַסַּת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא אוֹמְרַת, אִם תִּמְצְאוּ אֶת דּוֹדֵי
מֵה תִּגִּידוּ לוֹ? אֲלֹא בְנוֹת יְרוּשָׁלַיִם אֵלּוּ הֵם
נִשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים, שֶׁהֵם תְּמִיד קְרוֹבִים לְמֶלֶךְ,
וּמוֹדִיעִים לְמֶלֶךְ בְּכָל יוֹם אֶת עֲסָקֵי הַגְּבִירָה.

שִׁבְרָךְ לְמִדְנוּ, בְּשַׁעָה שֶׁהִנְשַׁמָּה יוֹרְדַת לְעוֹלָם,
כְּנַסַּת יִשְׂרָאֵל נִכְנַסַּת עָלֶיהָ בְּקִיּוֹם שֶׁל
שְׁבוּעָה, שֶׁתִּגִּיד לְמֶלֶךְ וְתוֹדִיעַ לוֹ אֶהְבַּתָּה אֵלָיו,
כְּדִי לְהַתְּפִיס עִמּוֹ.

ובמה? משום שחיוב על בן אדם ליחד את השם הקדוש בפה, בלב ונפש, ולקשר הכל כשלהבת הקשורה בגחלת, ובאותו היחוד שעושה, גורם לפייס המלך עם הגבירה, ומודיע למלך אהבתה אליו.

דבר אחר בנות ירושלים – אלו שנים עשר שבטים, ששנינו, ירושלים עומדת על שנים עשר הרים. ומי שאמר על שבעה, לא אמר להשלים שלמות. ואף על גב שהכל אחד, שיש שבעה ויש ארבעה ויש שנים עשר, והכל אחד.

ודאי על שנים עשר הרים עומדת, שלשה הרים לצד זה, ושלושה הרים לצד זה, וכן לארבע זוויות, ואז נקראת חיה, כמו שנאמר (יחזקאל י) היא החיה אשר ראיתי תחת אלהי ישראל. ואלה נקראות בנות ירושלים, משום שעומדת עליהן, והן מעידות עדות למלך על כנסת ישראל. זהו שכתוב (תהלים קכב) שבטי יה עדות לישראל להודות לשם ה'. אמר רבי יהודה, אשרי חלקם של ישראל שיודעים דרכי הקדוש ברוך הוא, עליהם כתוב (דברים יד) כי עם קדוש אתה לה' אלהיך ובך בחר ה' וגו'.

יששכר חמר גרם רבץ בין המשפּתים. אָמר רבי אֶלְעָזָר, וְכִי יִשְׁשַׁכֵּר נִקְרָא חֲמוֹר? אִם מִשּׁוּם שֶׁהִשְׁתַּדַּל בַּתּוֹרָה, נִקְרָא לוֹ סוּס אוֹ אַרְיָה אוֹ נֶמֶר, לָמָּה חֲמוֹר? אֶלָּא אָמְרוּ, מִשּׁוּם שֶׁחֲמוֹר נוֹשֵׂא מִשָּׂא, וְלֹא בּוֹעֵט בְּאֲדוֹנוֹ כְּמוֹ שָׂאֵר הַבְּהֵמוֹת, וְאֵין בוֹ גִּסּוֹת הַרוּחַ, וְלֹא חוֹשֵׂשׁ לְשִׁכְבַּ בְּמָקוֹם מְתַקֵּן. אַף כֶּךָ יִשְׁשַׁכֵּר, שֶׁהִשְׁתַּדַּלוּתוֹ בַּתּוֹרָה, נוֹטֵל מִשָּׂא הַתּוֹרָה, וְלֹא בּוֹעֵט בְּקִדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאֵין בוֹ גִּסּוֹת הַרוּחַ, כְּמוֹ הַחֲמוֹר שֶׁלֹּא חוֹשֵׂשׁ לְכַבּוּדוֹ אֶלָּא לְכַבּוּד רַבּוֹנוֹ [רַבּוֹ]. רַבֵּץ בֵּין הַמִּשְׁפָּטִים, כְּמוֹ שְׂאֵמָרְנוּ (אֲבוֹת פ"ו) וְעַל הָאָרֶץ תִּישֵׁן, וְחַיֵּי צַעַר תַּחֲיֶיהָ, וּבַתּוֹרָה אֶתָּה עֵמֶל.

דָּבָר אַחֵר יִשְׁשַׁכֵּר חֲמוֹר גָּרָם רַבֵּץ וְגו' - פֶּתַח וְאָמַר, (תהלים כז) לְדוֹד ה' אֹרֵי וַיִּשְׁעֵי מִמִּי אֵירַע ה' מַעֲזוֹ חַיֵּי מִמִּי אֶפְחָד. כְּמָה חֲבִיבִים הֵם דְּבָרֵי הַתּוֹרָה, כְּמָה חֲבִיבִים אוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה לְפָנֵי הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדַּל בַּתּוֹרָה, לֹא פּוֹחַד מִפְּגַעֵי הָעוֹלָם, שְׂמוֹר הוּא לְמַעַלָּה, שְׂמוֹר הוּא לְמַטָּה. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שְׂכוּפֶת כָּל פְּגַעֵי הָעוֹלָם וּמוֹרִיד אוֹתָם לְעֵמֶק תְּהוֹם רַבָּה.

בא ראה, בפֿשעה שִנְכַנֵס הַלִּילָה, הַפְתָּחִים
 נִסְתָּמִים, וְכָלְבִים וְחִמּוּרִים שׁוּרִים
 וּמְשׁוּטָטִים בְּעוֹלָם, וְנִתְּנָת רְשׁוּת לְהִשְׁחִית, וְכָל
 בְּנֵי הָעוֹלָם יִשְׁנִים בְּמִטּוֹתֵיהֶם, וְנִשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים
 עוֹלוֹת לְהִתְעַנֵּג לְמַעְלָה. כְּשֶׁמִתְעוֹרְרַת רוּחַ צְפוּן
 וְנִחַלֵק הַלִּילָה, הִתְעוֹרְרוֹת קָדְשָׁה מִתְעוֹרְרַת
 בְּעוֹלָם, וְזֶה נֶאֱמַר בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת.

אֲשֵׁרִי חִלְקוּ שֶׁל אוֹתוֹ אָדָם שְׁעוֹמֵד בְּאוֹתָהּ
 שְׁעָה וּמִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה. כִּיּוֹן שֶׁהוּא פּוֹתַח
 בַּתּוֹרָה, אֵת כָּל אוֹתָם הַמִּינִים הָרַעִים הוּא מְכַנֵּס
 לְנֶקֶב תְּהוֹם רַבָּה, וְכוֹפֵת אֵת הַחִמּוּר, וּמוֹרִידוֹ
 בְּשָׂרִים שֶׁתַּחַת הָעֶפֶר שֶׁל זֶהֱמַת הַקָּשָׁר.

מִשׁוּם כִּן יִשְׁשַׁכְר, שֶׁהִשְׁתַּדְּלוֹתוֹ בַּתּוֹרָה, כּוֹפֵת
 אֵת הַחִמּוּר וּמוֹרִיד אוֹתוֹ מֵאוֹתוֹ גְּרָם
 הַמַּעְלוֹת, שֶׁהוּא עוֹלָה לְהִזִּיק לְעוֹלָם, וְשֵׁם מְדוּרוֹ
 בֵּין הַמִּשְׁפָּטִים, בֵּין זֶהֱמַת הַשָּׂרִים שֶׁבְּעֶפֶר.

בא ראה מה כָּתוּב, וַיֵּרָא מְנַחֵה כִּי טוֹב וְאֵת
 הָאָרֶץ כִּי נֶעְמָה וַיֵּט שְׁכָמוֹ לְסִבְל וַיְהִי לְמַס
 עֶבֶד. וַיֵּרָא מְנַחֵה כִּי טוֹב – זוֹ תּוֹרָה שֶׁבְּכַתָּב. וְאֵת
 הָאָרֶץ כִּי נֶעְמָה – זוֹ תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פִּה. וַיֵּט שְׁכָמוֹ
 לְסִבְל – לְסִבְל עַל הַתּוֹרָה וּלְדַבֵּק בָּהּ יָמִים

ולילות. ויהי למס עבד – להיות עובד את הקדוש ברוך הוא ולדבק בו ולהתיש את עצמו בה. רבי שמעון ורבי יוסי ורבי חייא היו הולכים מהגליל העליון לטבריה. אמר רבי שמעון, נלך ונשתדל בתורה, שכל מי שיודע להשתדל בתורה ולא משתדל – מתחייב בנפשו, ולא עוד, אלא נותנים עליו על הארץ ושעבוד רע, שכתוב ביששכר ויט שכמו לסבל. מה זה ויט? סטה, כמו שנאמר (שמואל א-ל ח) ויטו אחרי הבצע. מי שסוטה דרכו ועצמו שלא לסבל על תורה, מיד ויהי למס עבד.

פתח רבי שמעון ואמר, (משלי ח) להנחיל אהבי יש ואצרתיהם אמלא. אשריהם בני העולם, אותם שמשתדלים בתורה, שכל מי שמשתדל בתורה, נאהב למעלה ונאהב למטה, ויורש בכל יום ירשת העולם הבא. זהו שכתוב להנחיל אהבי יש. מה זה יש? זהו עולם הבא שלא פוסקים מימיו לעולמים ונוטל שכר טוב עליון שלא זוכה בו אדם אחר, ומיהו? י"ש. ומשום כך רמז לנו בשמו של יששכר שהשתדל בתורה – יש שכר. זהו שכר של אותם שמשתדלים בתורה, י"ש.

כְּתוּב (דניאל ז) חֲזוּה הָיִית עַד דֵּי כְּרִסּוֹן רְמִיו
 וְעֵתִיק יוֹמִין יְתָב וְגו' חֲזוּה הָיִית עַד דֵּי
 כְּרִסּוֹן רְמִיו – כְּשֶׁנֶּחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שְׁנַי כְּסָאוֹת
 נִפְלוּ, שְׁנַי לְמַעְלָה וּשְׁנַי לְמַטָּה. שְׁנַי לְמַעְלָה,
 כִּי הִתְרַחֲקָה הַתַּחְתּוֹנָה מֵהַעֲלִיוֹנָה. כֶּסֶא שֶׁל
 יַעֲקֹב הִתְרַחֲק מִכֶּסֶא דָּוִד, וְכֶסֶא דָּוִד נָפַל. זֶהוּ
 שְׁכָתוּב (איכה ב) הַשְּׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ. שְׁנַי כְּסָאוֹת
 לְמַטָּה – יְרוּשָׁלַיִם, וְאוֹתָם בַּעֲלֵי הַתּוֹרָה.
 וְהַכְּסָאוֹת שֶׁלְמַטָּה כְּמוֹ הַכְּסָאוֹת שֶׁלְמַעְלָה, בַּעֲלֵי
 הַתּוֹרָה, הֵינּוּ כֶּסֶא שֶׁל יַעֲקֹב. יְרוּשָׁלַיִם הֵינּוּ כֶּסֶא
 שֶׁל דָּוִד. וְעַל זֶה כְּתוּב עַד דֵּי כְּרִסּוֹן, וְלֹא כֶּסֶא.
 כְּסָאוֹת רַבִּים נִפְלוּ, וְכֹלָם לֹא נִפְלוּ אֶלָּא מֵעֲלֻבוֹנָה
 שֶׁל תּוֹרָה.

בֵּא רְאֵה, כְּשֶׁאוֹתָם צְדִיקֵי אֲמַת מְשִׁתְּדָלִים
 בַּתּוֹרָה, כָּל אוֹתָם כַּחוֹת שְׂאֵר הָעַמִּים, שֶׁל
 שְׂאֵר הַחִילּוֹת, כָּל הַחִילּוֹת שֶׁלָּהֶם נִכְפִּים וְלֹא
 שׁוֹלְטִים בָּעוֹלָם, וְיִשְׂרָאֵל [וְיִשׁ] מְזַמְּנִים עֲלֵיהֶם
 לְהַעֲלוֹתָם עַל הַכֹּל. וְאִם לֹא, חֲמוֹר גּוֹרֵם לְיִשְׂרָאֵל
 לְלַכֵּת לְגָלוּת וְלִפְלֹ בֵּין הָעַמִּים וְלִשְׁלֹט עֲלֵיהֶם,
 וְכָל זֶה לְמָה? מִשּׁוּם וַיִּרְא מְנַחֵה כִּי טוֹב, וּמִתְקַן
 לְפָנָיו, וַיִּכּוֹל לְהַרְוִיחַ בְּגִלְלָה כְּמָה טוֹבוֹת וְכְמָה

כסופים, והטה דרכו שלא לסבל על תורה, משום
כף ויהי למס עבד.

כתוב (שיר ז) הדודאים נתנו ריח ועל פתחינו כל
מגדים חדשים גם ישנים וגו'. הדודאים
נתנו ריח - [הדודאים] אלו אותם שמצא ראובן,
כמו שנאמר (בראשית ל) וימצא דודאים בשדה, ולא
התחדשו דברי תורה אלא על ידיו בישראל, כמו
שנאמר ומבני יששכר יודעי בינה לעתים וגו'.

ועל פתחינו כל מגדים - הם גרמו להיות על
פתחינו, על פתחי בתי כנסיות ובתי
מדרשות, כל מגדים. חדשים גם ישנים - כמה
דברים חדשים ועתיקים של התורה שהתגלו על
ידיהם, לקרב את ישראל לאביהם שלמעלה. זהו
שכתוב לדעת מה יעשה ישראל.

דודי צפנתי לך (שיר ז) - מכאן למדנו, שכל מי
שמשתדל בתורה כראוי ויודע לחדש
דברים ולחדד דברים כראוי, אותם הדברים
עולים עד כסא המלך, וכנסת ישראל פותחת
להם שערים וגונזת אותם. ובשעה שנכנס
הקדוש ברוך הוא להשתעשע עם הצדיקים בגן
עדן, מוציאה אותם לפניו, והקדוש ברוך הוא

מִסְתַּכֵּל בָּהֶם וְשָׂמַח. אֲזִי הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 מִתְעַטֵּר בַּעֲטָרוֹת עֲלִיוֹנוֹת וְשָׂמַח בַּגְּבִירָה. זֶהוּ
 שְׁכָתוֹב חֲדָשִׁים גַּם יְשָׁנִים דּוּדֵי צְפִנְתִּי לָךְ.
 וּמֵאוֹתָהּ שָׁעָה דְּבָרָיו כְּתוּבִים בַּסֵּפֶר, זֶהוּ שְׁכָתוֹב
 (מלאכי ג) וַיִּכְתֹּב סֵפֶר זְכוֹרֹן לְפָנָיו.

אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁשָׂמַשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה כְּרֵאוּי,
 אֲשֶׁרֵינוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה וְאֲשֶׁרֵינוּ בְּעוֹלָם
 הַבָּא. עַד כָּאן שֶׁלְטוֹן יְהוּדָה, זְרוּעַ שְׁנַכְלָלֶת
 בְּכָל, בִּכְחַ שֶׁל כָּל הַצְּדָדִים, שְׁלֵשָׁה קְשָׁרִים שֶׁל
 הַזְרוּעַ לְהַתְגַּבֵּר עַל הַכֹּל.

דֵּן יְדִין עִמּוֹ כְּאֶחָד שְׁבִטֵי יִשְׂרָאֵל. רַבִּי חֲזִיָּא
 אָמַר, פְּסוּקַ זֶה כֶּף יֵשׁ לוֹ לֹאמַר, דֵּן יְדִין
 לְשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל, אוֹ דֵּן יְדִין לְשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל
 כְּאֶחָד. מֵהוּ דֵּן יְדִין עִמּוֹ, וְאַחַר כֶּף כְּאֶחָד שְׁבִטֵי
 יִשְׂרָאֵל? אֵלָּא דֵּן, הוּא שְׁכָתוֹב בּוֹ (כמדבר י) מְאֹסֶף
 לְכָל הַמַּחֲנוֹת, שֶׁהוּא יֵרֶךְ שְׂמָאל, וְהוֹלֵךְ בַּסּוּף.
בֵּא רְאֵה, כִּיּוֹן שִׁיְהוּדָה וְרֵאוּבֵן נוֹסְעִים, הַלּוּיִם
 וְהָאֲרוֹן פּוֹרְשִׁים דְּגָלִים, וְנוֹסֵעַ דְּגַל אֶפְרַיִם
 שֶׁהוּא לְמַעַרְב. יֵרֶךְ יְמִין נוֹסֵעַת מַחֲלִיּוֹת הַמִּדְּבָה.
 וְאִם תֹּאמַר, זְבוּלוֹן שֶׁהוּא נִכְנָס וַיּוֹצֵא, שְׁכָתוֹב בּוֹ
 (דברים לג) שָׂמַח זְבוּלוֹן בְּצִאתָךְ, וְכָתוֹב וַיִּרְכָּתוּ וְגו'.
 אֵלָּא וְדַאי יְהוּדָה נִכְלָל מֵהַכֹּל.

בא ראה, מלכות העליונה נכללת מהכל, ויהודה הוא מלכות תחתונה. כמו שמלכות עליונה נכללת מהכל, כך גם מלכות תחתונה נכללת מהכל, מגוף, מירך, כדי להתגבר בכחו.

כתוב מימינו או ש ד"ת למו. תורה נתנה מצד הגבורה, וגבורה נכללת בימין ובגוף וירך ובכל. כך גם הסדר הראשון הוא יהודה, מלכות שבאה מצד של גבורה ונכללת בימין, בגוף ובירך, ובכל נכללת, כמו שהמלכות העליונה נכללת מהכל.

סדר שני ראובן, שהוא לצד דרום, ודרום הוא ימין. את כל כח הימין נטל יהודה, משום [שנעשתה] שהעברה המלכות מראובן, כמו שנאמר פחו כמים אל תותר, ונטל אותה יהודה, והתגבר בתקף הימין שהיה מראובן, וכך כתוב בדוד, (תהלים קיא) נאם ה' לאדני שב לימיני, משום ששמאל נכללת בימין ומתחזק בכחו. זהו שכתוב (שם קיח) ימין ה' עשה חיל וגו'. יהודה וראובן היו שתי זרועות.

סדר שלישי אפרים, שהוא ירך ימין, ונוסע לפני השמאל תמיד. ודן [זה], שהוא ירך

שְׂמַאל, נוֹסַע בְּסוּף, וְעַל כֵּן הוּא הַמְּאַסֵּף לְכָל
הַמַּחֲנוֹת לְצַבָּאוֹתָם וְהוֹלֵךְ בְּסוּף.

יְהוּדָה נוֹטֵל כַּח בְּשֵׁתֵי זְרוּעוֹת, מִשּׁוּם שְׂרָאוּבֵן,
שֶׁהוּא יָמִין, [הָעֶבְרָה] אֲבָדָה מִמֶּנּוּ
הַבְּכוֹרָה, הַפְּהֵנָה וְהַמְּלָכוֹת, וְעַל זֶה כָּתוּב
בְּיְהוּדָה (דברים לג) יָדִיו רַב לוֹ וְעֶזֶר מִצָּרָיו תִּהְיֶה.

בא רָאָה, כָּתוּב (מלכים א-י) וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה כִּסֵּא
שֵׁן גָּדוֹל. הַכִּסֵּא שֶׁל שְׁלֹמֹה עָשָׂה אוֹתוֹ כְּמוֹ
שְׁלֹמֶעֱלָה, וְכָל הַדִּיוקְנָאוֹת [שֶׁל כָּאן] שְׁלֹמֶעֱלָה
עָשָׂה כֵּן. וְעַל זֶה כָּתוּב וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמֹה עַל כִּסֵּא ה'
לְמֶלֶךְ, מֶלֶךְ דְּבַר סְתוּם הוּא. וְכֵן (מלכים א-ב) וַשְׁלֹמֹה
יֵשֶׁב עַל כִּסֵּא דָּוִד אָבִיו וַתִּכַּן מַלְכָּתוֹ מְאֹד,
שֶׁעֲמָדָה הִלְבְּנָה בְּשִׁלְמוֹת.

דִּן יָדִין עֵמוֹ – בְּהִתְחַלָּה, וְאַחַר כֵּן שְׁבִטֵי יִשְׂרָאֵל
כְּאַחַד, כְּיַחֲדוֹ שֶׁל עוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁהָיָה
בְּשִׁמְשׁוֹן, שֶׁהוּא יַחֲדֵי עָשָׂה דִין בְּעוֹלָם, וְדָן
וְהָרַג כְּאַחַד, וְלֹא הִצְטַרֵּךְ סִמָּךְ.

דִּן יָדִין עֵמוֹ. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, דָּן, הֵינּוּ נִחָשׁ,
אוֹרֵב עַל דְּרָכִים וּשְׁבִילִים. וְאִם תֹּאמַר עַל
שִׁמְשׁוֹן לְבָדוֹ הוּא, אַף כֵּן גַּם לְמַעֲלָה, זֶהוּ נִפְשׁ
אַחֲרַת [נִחָשׁ קָטָן] מְאַסֵּף לְכָל הַמַּחֲנוֹת, וְאוֹרֵב

בְּדַרְכֵים וּבְשִׁבְלֵים. אַחַר כֵּן מִכָּאן יוֹצְאִים
חֵילוֹת וּמַחֲנוֹת, אוֹתָם שְׂאוֹרְכִים לְאֲנָשִׁים עַל
חֻטָּאִים, שְׂזוֹרְקִים אוֹתָם לְאַחֹר אַחֲרֵי כְּתֻפֵיהֶם.
אָמַר רַבִּי חֲזִיא, נָחַשׁ הִקְדָּמוֹנִי לְמַעְלָה, עַד שֶׁלֹּא
יִתְבַּסֵּם בֵּינֵן שֶׁל שְׂמֻחָה.

נָחַשׁ עָלַי דֶּרֶךְ. בֹּא רְאֵה, כְּמוֹ שֵׁשׁ דֶּרֶךְ לְמַעְלָה,
כֵּן גַּם יֵשׁ דֶּרֶךְ לְמַטָּה, וְהֵיּם נִפְרָד לְכַמָּה
דַּרְכִים בְּכָל צֵד. וַיֵּשׁ דֶּרֶךְ אַחַת שְׂבָאָה וּמַגְדִּילָה
אֶת הַיָּם, וּמַגְדִּיל דָּגִים רָעִים לְמִינֵיהֶם. כְּמוֹ
שֶׁהוֹצִיאוּ מִיָּם לְמַטָּה, דָּגִים טוֹבִים, דָּגִים רָעִים,
דָּגֵי צִפְרֹדַע, כְּמוֹ זֶה דָּגִים רָעִים לְמִינֵיהֶם.

וּבְשִׁפְשֻׁפֵי הַמַּיִם מִדֶּרֶךְ הַיָּם, נִרְאִים רוֹכְבִים עַל
סוּסֵיהֶם. וְאֵלְמָלָא הַנְּחָשׁ
הַזֶּה, שֶׁהוּא כּוֹנֵס אֶת כָּל הַמַּחֲנוֹת, אוֹרֵב בְּסוּף
הַדַּרְכִים וּמִפְזֹר אוֹתָם לְאַחֹר, הֵיוּ מַחֲרִיבִים אֶת
הָעוֹלָם. מִצַּד שֶׁל אֱלֹהִים יוֹצְאִים מְכַשְׁפִּים לְעוֹלָם.
בֹּא רְאֵה, בְּבִלְעָם כְּתוּב, (בַּמִּדְבָּר כ"ד) וְלֹא הִלֵּךְ כְּפַעַם
בְּפַעַם לְקִרְאָת נְחָשִׁים, מִשּׁוֹם שֶׁהֵם עוֹמְדִים
לְלַחֵשׁ בְּכַשְׁפֵי הָעוֹלָם.

רְאֵה מַה כְּתוּב? יְהִי דָן נָחַשׁ עָלַי דֶּרֶךְ. מַה זֶה
עָלַי דֶּרֶךְ? אֵלֹא נָחַשׁ, מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל אַחֲרָיו,

מִכְחִישׁ פְּמִלְיָהּ שֶׁל מַעֲלָה, וּמִיָּהוּ? אוֹתָהּ דָּרָךְ
 עֲלִיוֹנָה שְׂיוּצָאֵת מִלְמַעְלָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה מג)
 הַנּוֹתֵן בַּיָּם דָּרָךְ וְגו'. נֶחֱשׁ, מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל אַחֲרָיו,
 כְּאִלוֹ הוֹלֵךְ עַל אוֹתָהּ דָּרָךְ עֲלִיוֹנָה לְהַכְחִישׁוֹ,
 מִשׁוּם שֶׁמֵּאוֹתָהּ דָּרָךְ נִזְוָנִים הָעוֹלָמוֹת הָעֲלִיוֹנִים.

וְאִם תֹּאמַר, דֵּן לָמָּה הוּא בְּדַרְגָּה הַזֹּאת אֶלָּא
 כְּכַתּוּב (בראשית ג) וְאֵת לֵהֵט הַחֶרֶב
 הַמַּתְהַפֶּכֶת לְשֹׁמֵר אֶת דָּרָךְ עֵץ הַחַיִּים. כִּי גַם
 הַנֶּשֶׁף עֲקָבֵי סוּס וְגו', כְּדֵי לְשֹׁמֵר אוֹתוֹ לְכָל
 הַמַּחֲנוֹת. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, תִּקּוֹן הַכֶּסֶּא הוּא. בֵּא
 רָאָה, כֶּסֶּא שֶׁל שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, נֶחֱשׁ אֶחָד מִנְעֻנְעֵי
 בְּקִשְׂרֵי הַשְּׂרָבִיט שֶׁלְמַעְלָה מֵהָאָרְצוֹת.

כְּתוּב (שופטים ג) וַתַּחֲלֵ רוּחַ ה' לְפַעֲמוֹ בְּמַחֲנֵה דָן
 וְגו'. בֵּא רָאָה, שֶׁמִּשׁוֹן הָיָה נָזִיר עוֹלָם,
 וּפְרוּשׁ מִן הָעוֹלָם הוּא, וְהַתְגַּבֵּר בּוֹ כַח חֲזָק, וְהוּא
 הָיָה נֶחֱשׁ בְּעוֹלָם הַזֶּה כְּנֶגֶד עַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת
 כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת, שֶׁהָרִי יִרְשֵׁת חֶלֶק בְּרַפְת דָּן אָבִיו
 יִרְשׁ, שֶׁכְּתוּב יְהִי דָן נֶחֱשׁ עָלֵי דָרָךְ וְגו'.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, נֶחֱשׁ יְדוּעַ, שֶׁפִּיפּוֹן מֵהוּ? אָמַר
 לוֹ, סוּד הַתִּקּוּן שֶׁל מְכַשְׁפִּים שֶׁנֶּחֱשׁ הוּא
 שֶׁפִּיפּוֹן, כִּי גַם אוֹתוֹ בְּלַעַם הָרָשָׁע, בְּכָל הָיָה

יודע. בא ראה, כתוב (במדבר כג) וַיִּלֶךְ שְׁפִי,
לפַעַמִּים בָּזָה וּלְפַעַמִּים בָּזָה.

ואם תאמר, דן אין דרגתו בזה – כך זה ודאי,
אלא התמנה על דרגה זו [לאותו] להיות
צד אחרון, ושבח הוא שלו, ממנים של המלך
בזה, וממנה על זה, וכבוד הוא לכל אותם
הממנים. וכסא המלך נתקן בכל אותם הממנים,
בכל אותם הממנים שתחתיהם נפרדות דרכים
וידרגות, הן לטוב והן לרע, וכלם נאחזים בתקוני
הכסא הללו. ולכן דן לצד צפון, בנקב תהום
רבה. שבצד צפון כמה קבוצות מחבלים הזדמנו
לשם, וכלם שרים ממנים להרע את העולם.

לכן התפלל יעקב ואמר לישועתך קניתי ה',
בכל השבטים לא אמר לישועתך אלא
בזה, משום שראה לו תקף חזק של הנחש,
מרחש דין להתגבר.

רבי יוסי ורבי חזקיה היו הולכים לראות את
רבי שמעון בקפוטקיא. אמר רבי חזקיה זה
שאמרנו לעולם יסדר אדם שבחו של רבנו
ואחר כך יתפלל תפלתו. מי שלבו טרוד ורוצה
להתפלל תפלתו, והוא בצרה, ולא יכול לסדר
את שבח רבנו פראוי, מה הוא?

תיקון הבללי

קודם אמירת תהלים ביום חול אומרים זה:

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה יֵאֱהוּנְהִי אֱלֹהֵינוּ וְאֵלֵהִי
אָבוֹתֵינוּ, הַבּוֹחֵר בְּדוֹד עֶבְדוֹ וּבִזְרָעוֹ אַחֲרָיו
וְהַבּוֹחֵר בְּשִׁירוֹת וּתְשׁוּבָחוֹת שֶׁתִּפְּנֶן בְּרַחֲמִים אֶל קְרִיאַת
מִזְמוֹרֵי תְהִלִּים שֶׁאֶקְרָא בְּאֵלּוֹ אֲמָרֵם דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו
הַשְּׁלוֹם בְּעֶצְמוֹ, זְכוּתוֹ יְגַן עָלֵינוּ, וַיַּעֲמֵד לָנוּ זְכוּת פְּסוּקֵי
תְהִלִּים וּזְכוּת תְּבוּתֵיהֶם וְאוֹתֵייתֵיהֶם וּנְקֻדוֹתֵיהֶם
וּמַעֲמֵיהֶם וְהַשְּׁמוֹת הַיּוֹצֵאִים מֵהֶם מְרָאשֵׁי תְבוּת
וּמִסּוֹפֵי תְבוּת, לְכַפֵּר פְּשָׁעֵינוּ וְעוֹנוֹתֵינוּ וְחַטָּאתֵינוּ
וּלְזַמֵּר עֲרִיצִים וּלְהַכְרִית כָּל הַחוֹחִים וְהַקּוֹצִים הַסּוֹכְבִים
אֶת הַשּׁוֹשְׁנָה הָעֲלִיוֹנָה וּלְחַבֵּר אִשֶׁת גְּעוּרִים עִם דּוֹדָהּ
בְּאַהֲבָה וְאַחֻוּהַ וְרַעוּת וּמִשָּׁם יִמְשֶׁךְ לָנוּ שְׁפַע לְנַפְשׁ
רוּחַ וּנְשָׁמָה לְמַהֲרָנוּ מֵעוֹנוֹתֵינוּ וּלְסִלּוֹחַ חַטָּאתֵינוּ
וּלְכַפֵּר פְּשָׁעֵינוּ כְּמוֹ שֶׁסְּלַחַת לְדָוִד שֶׁאָמַר מִזְמוֹרִים אֵלּוֹ
לְפָנֶיךָ כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר גַּם יְהוָה יֵאֱהוּנְהִי הַעֲבִיר חַטָּאתֶךָ
לֹא תָמוּת. וְאֵל תִּקְחֵנוּ מִהָעוֹלָם הַזֶּה קִדְּם זְמַנְנוּ עַד
מְלֵאת שְׁנוֹתֵינוּ בְּאִפְּן שְׂנוּכָל לְתַקֵּן אֶת אֲשֶׁר שִׁחַתְנוּ.
וּזְכוּת דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם יְגַן עָלֵינוּ וּבְעֵדְנוּ
שֶׁתֹּארוּךְ אַפְּךָ עַד שׁוּבְנוּ אֵלֶיךָ בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ

וּמֵאוֹצֵר מִתַּנַּת חַנּוּם חֲנִנּוּ כְּדַכְתִּיב וְחַנּוּתִי אֶת אֲשֶׁר אָחַן
 וְרַחֲמֵי אֶת אֲשֶׁר אֲרַחֵם. וּכְשֵׁם שְׁאֲנוּ אוֹמְרִים לְפָנֶיךָ
 שִׁירָה בְּעוֹלָם הַזֶּה כִּי נִזְכָּה לוֹמַר לְפָנֶיךָ יְהוָה יֵאֱהוּדְנָהּ
 אֱלֹהֵינוּ שִׁיר וּשְׁבַחָה לְעוֹלָם הַבָּא. וְעַל יְדֵי אַמִּירַת
 תְּהִלִּים תִּתְעוֹרֵר חֲבַצְלַת הַשְּׁרוּן וְלִשִׁיר בְּקוֹל נְעִים
 בְּגִילַת וְרִנָּן כְּבוֹד הַלְּבָנוֹן נִתֵּן לָהּ הוֹד וְהָדָר בְּבֵית
 אֱלֹהֵינוּ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן סְלָה:

הַרְיֵנִי מִזְמַן אֶת פִּי לְהוֹדוֹת וּלְהִלָּל וּלְשַׁבַּח אֶת בּוֹרְאֵי
 לֵשֶׁם יַחֲוֹד קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתָּהּ בְּדַחִילוֹ
 וְרַחֲמֵינוּ עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנַעֲלָם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל:

טוב לומר זאת קודם אמירת העשרה מזמורים:

הַרְיֵנִי מְקַשֵּׁר עֲצָמֵי בְּאִמִּירַת הָעֲשָׂרָה מְזֻמְרִים אֵלַי
 לְכָל הַצְּדִיקִים הָאֲמֵתִיִּים שֶׁבְּדוֹרְנוּ וּלְכָל
 הַצְּדִיקִים הָאֲמֵתִיִּים שׁוֹכְנֵי עֶפְרַיִם קְדוּשִׁים אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ
 הַמָּה, וּבְפֶרֶט לְרַבֵּנוּ הַקְּדוֹשׁ צְדִיק יְסוֹד עוֹלָם נַחַל נוֹבֵעַ
 מְקוֹר חַכְמָה רַבֵּנוּ נַחֲמָן בֶּן פִּינְחָס שְׁגִלָּה תִּקְוַן זֶה זְכוּתָם
 יִגַּן עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל אָמֵן.

לְבוֹ נְרַנְנָה לִיהוָה יֵאֱהוּדְנָהּ נְרִיעָה לְצוֹר יִשְׁעֵנוּ:
 נִקְדָּמָה פָּנֵינוּ בְּתוֹדָה בְּזֻמְרוֹת נְרִיעַ לוֹ: כִּי אֵל
 גָּדוֹל יְהוָה יֵאֱהוּדְנָהּ וּמְלֶךְ גָּדוֹל עַל כָּל אֱלֹהִים:

מִזַּז « מִכְּתָם לְדוֹד, שְׁמֵרְנֵי אֵל כִּי־חֲסִיתִי בְךָ: » אִמְרַת
 לִיהוָה יֵאֱהוּדְנָהּ, אֲדַנֵּי אֶתְּהָ, טוֹבֵתִי בַל־עֲלִיד:

ג לקדושים אשר-בארץ המה, ואדירי, כל-חפציהם-בם:
 ד ירבו עצבותם, אחר מהרו, בל-אסוף נספיהם מדם,
 ובל-אשא את-שמותם על-שפתי: ה יהוה-יאהדונהי
 מנת-חלקי וכוסי, אתה תומיך גורלי: ו חבלים נפלו-לי
 בנעמים, אף-נחלת שפרה עלי: ז אברך את-יהוה-יאהדונהי
 יאהדונהי אשר יעצני, אף-לילות יסרוני כליותי: ח שויתי
 יהוה-יאהדונהי לנגדי תמיד, כי מימיני בל-אמוט: ט לכן
 שמח לבי ויגל כבודי, אף-בשרי ישפן לבטח: י כי
 לא-תעזב נפשי לשאול, לא-תתן חסידך חסידך כ' לראות
 שחת: יא תודיעני ארח חיים, שבע שמחות את-פניך,
 נעמות בימיך נצח:

לב « לדוד משכיל, אשרי נשוי-פשע, כסוי חטאה:
 ב אשרי-אדם לא יחשב יהוה-יאהדונהי לו עון,
 ואין ברוחו רמיה: ג כי-החרשתי בלו עצמי, בשאגתי
 כל-היום: ד כי יומם ולילה תכבד עלי ידה, נהפך
 לשדי, בחרבני קיץ סלה: ה חטאתי אודיעך, ועוני
 לא-כסיתי, אמרתי אודה עלי פשעי ליהוה-יאהדונהי,
 ואתה נשאת עון חטאתי סלה: ו על-זאת יתפלל
 כל-חסיד אליך לעת מצא, רק לשטף מים רבים אליו
 לא יגיעו: ז אתה סתר לי, מצר תצרני, רני פלט
 תסובבני סלה: ח אשכילה, ואורך בדרך-זו תלה,

אִיעֲצָה עָלַיךָ עֵינַי: ט אֶל-תְּהִי כְּסוּם כְּפָרֵד אֵין הַבּוּן,
 בְּמַתְגַּוְרְסוֹן עֲדִיו לְבָלוֹם, בַּל קָרַב אֵלַיךְ: י רַבִּים
 מִכְּאוֹבִים לְרָשָׁע, וְהַבּוֹטֵחַ בַּיהוָה יֵאֱהוּדוּנְהוּ חֶסֶד
 יִסּוּבְכֶנּוּ: יא שְׂמַחוּ בַּיהוָה יֵאֱהוּדוּנְהוּ, וְגִילוּ צְדִיקִים,
 וְהִרְנִינוּ כָּל-יִשְׂרָאֵל לֵב:

מא « לְמַנְצַח מְזִמּוֹר לְדוֹד: ב אֲשֶׁרִי מִשְׁכִּיל אֶל-דָּל,
 בְּיוֹם רָעָה יִמְלֹטְהוּ יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהוּ: ג יְהוָה
 יֵאֱהוּדוּנְהוּ יִשְׁמְרֵהוּ וַיַּחֲיֵהוּ, וְאֲשֶׁר יֵאֱשֶׁר כ' בְּאַרְצָךְ, וְאֶל-
 תְּתַנְּהוּ בְּנַפְשׁ אֵיבָיו: ד יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהוּ יִסְעֲדֶנּוּ עַל-עֵרֶשׁ
 דָּוִי, כָּל-מִשְׁכָּבוֹ הַפְּכֶתָּה בְּחֵלְיוֹ: ה אֲנִי-אִמַּרְתִּי יְהוָה
 יֵאֱהוּדוּנְהוּ חַנּוּנִי, רַפָּאָה נַפְשִׁי כִּי-חָטָאתִי לָךְ: ו אוֹיְבֵי יֵאֱמְרוּ
 רַע לִי, מִתִּי יָמוּת וְאָבֵד שְׁמוֹ: ז וְאִם-בָּא לְרֵאוֹת, שְׂוֹא
 יִדְבַר, לְבוֹ יִקְבֹּץ-אָוֶן לוֹ, יֵצֵא לַחוּץ יִדְבַר: ח יַחַד עָלַי
 יִתְלַחֲשׁוּ כָּל-שֹׁנְאָי, עָלַי יַחֲשְׁבוּ רָעָה לִי: ט דְּבַר-כְּלִיעַל
 יֵצוּק בוֹ, וְאֲשֶׁר שָׁכַב לֹא-יִוְסֵף לְקוֹם: י גַּם-אִישׁ שְׁלוֹמִי
 אֲשֶׁר-בָּטַחְתִּי בוֹ, אוֹכֵל לַחֲמִי, הַגְּדִיל עָלַי עֶקֶב:
 יא וְאַתָּה יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהוּ חַנּוּנִי וְהַקִּימֵנִי, וְאֲשַׁלְּמָה לָּהֶם:
 יב בְּזֹאת יִדְעֵתִי כִּי-חָפַצְתָּ בִּי, כִּי לֹא-יִרְעֶה אוֹיְבֵי עָלַי:
 יג וְאִנִּי בְּתַמִּי תִּמְכָּתָּה בִּי, וְתַצִּיבֵנִי לְפָנֶיךָ לְעוֹלָם: יד בְּרוּךְ
 יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהוּ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִהָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם,
 אָמֵן וְאָמֵן:

מב « לְמִנְצַח מִשְׁפִּיל, לְבְנֵי־קֶרֶחַ: ב פְּאִיל תְּעָרַג
 עַל־אֲפִיקֵי־מַיִם, בֵּן נַפְשֵׁי תְעָרַג אֱלֹהִים:
 ג צְמָאָה נַפְשֵׁי לְאֱלֹהִים לְאֵל חוּ, מְתֵי אָבּוּא וְאַרְאָה
 פְּנֵי אֱלֹהִים: ד הִיתְה־לִּי דְמַעְתִּי לְחַם יוֹמָם וְלַיְלָה,
 בְּאִמְרַי אֵלֵי כָּל־הַיּוֹם, אֵיזָה אֱלֹהֵיךָ: ה אֵלָה אֲזַכְּרָה
 וְאֲשַׁפְּכָה עָלַי נַפְשִׁי, כִּי אֶעְכַּר בְּסַף, אֲדַדְדִּים עַד־בֵּית
 אֱלֹהִים בְּקוֹל־רִנָּה וְתוֹדָה, הַמּוֹן חוּגִיג: ו מַה־תִּשְׁתַּוְּחָחִי
 נַפְשִׁי וְתַהֲמֵי עָלַי, הוֹחִילִי לְאֱלֹהִים, בִּי־עוֹד אֲוֹדְנּוּ
 יִשׁוּעוֹת פְּנִיּוֹ: ז אֱלֹהֵי, עָלַי נַפְשִׁי תִשְׁתַּוְּחַח, עַל־בֵּן
 אֲזַכְּרֶךָ מֵאַרְצֵי יִרְדֵּן וְחֶרְמוֹנִים, מֵהַר מְצָעֵר: ח תַּהוּם־
 אֶל־תַּהוּם קוֹרָא, לְקוֹל צְנוּרִיךָ, כָּל־מִשְׁבְּרִיךָ וְגִלְיָךְ עָלַי
 עֲבָרוּ: ט יוֹמָם יִצְוָה יְהוָה יֵאֱהַדּוּנְהֵי חֶסֶדּוֹ, וּבְלִילָה
 שִׁירָה עִמִּי, תִּפְּלָה לְאֵל חַיִּי: י אֲזַמְּרָה לְאֵל סְלַעֵי,
 לְמָה שְׂכַחְתָּנִי, לְמָה־קָדַר אֵלֶיךָ בְּלַחֲץ אֲוִיב: יא בְּרַצַּח
 בְּעַצְמוֹתַי, חֶרְפוּנֵי צוֹרְרֵי, בְּאִמְרָם אֵלֵי כָּל־הַיּוֹם אֵיזָה
 אֱלֹהֵיךָ: יב מַה־תִּשְׁתַּוְּחָחִי נַפְשִׁי, וּמַה־תַּהֲמֵי עָלַי,
 הוֹחִילִי לְאֱלֹהִים, בִּי־עוֹד אֲוֹדְנּוּ יִשׁוּעַת, פְּנֵי וְאֱלֹהֵי:

נבז « לְמִנְצַח אֶל־תִּשְׁחַח, לְדוֹד מְכַתָּם, בְּשִׁלַּח שְׂאוּל
 וַיִּשְׁמְרוּ אֶת־הַבַּיִת לְהַמִּיתוֹ: ב הִצִּילֵנִי מֵאִיבֵי אֱלֹהֵי,
 מִמַּתְקוֹמְמֵי תִשְׁגָּבֵנִי: ג הִצִּילֵנִי מִפְּעֵלֵי אָוֶן, וּמֵאֲנָשֵׁי
 דְּמַיִם הוֹשִׁיעֵנִי: ד כִּי הִנֵּה אָרְבּוּ לְנַפְשִׁי, יְגוּרוּ עָלַי עֲזִיִּים,

לֹא-פִשְׁעֵי וְלֹא-חַטָּאתַי יְהוָה יֵאָהֳרֶנּוּ: ה בְּלִי-עֹן
 יִרְצֹן וַיְכַוְּנֵנוּ, עֹנֶה לְקִרְאתִי וּרְאָה: ו וְאַתָּה יְהוָה
 יֵאָהֳרֶנּוּ אֱלֹהִים צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, הַקִּיצָה לְפָקֶד
 כָּל-הַגּוֹיִם, אֶל-תַּחַן כָּל-בְּגְדֵי אֹן סֵלָה: ז יִשׁוּבוּ לְעָרֵב,
 יִהְמוּ כַכָּלֵב, וַיִּסּוּכְבוּ עִיר: ח הִנֵּה יִבְעִיֹן בְּפִיהֶם, חֲרָבוֹת
 בְּשִׁפְתוֹתֵיהֶם, כִּי-מִי שָׁמַע: ט וְאַתָּה יְהוָה יֵאָהֳרֶנּוּ
 תִשְׁחַק-לָמוֹ, תִלְעַג לְכָל-גּוֹיִם: י עֲזֹז אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁמְרָה,
 כִּי-אֱלֹהִים מְשֻׁנְגֵי: יא אֱלֹהֵי חֲסָדֶי חֲסֵדוֹ כ, יִקְדַּמְנִי,
 אֱלֹהִים יִרְאֵנִי בְּשֶׁרְרִי: יב אֶל-תַּהַרְגֵם פֶּן-יִשְׁכַּחוּ עָמִי,
 הַנִּיעַמּוֹ בְּחִילֶךָ וְהוֹרִידֵמוֹ, מִגִּנְנֵנוּ אֲדָנָי: יג חַטָּאת-פִּימוֹ,
 דַּבַּר-שִׁפְתֵימוֹ, וַיִּלְכְּדוּ בְּגֹאוֹנָם, וּמֵאֵלָה וּמִכַּחַשׁ יִסְפְּרוּ:
 יד כִּלָּה בַחֲמָה, כִּלָּה וַאֲיַנְמוֹ, וַיִּדְעוּ כִּי-אֱלֹהִים מִשְׁלַל
 בְּיַעֲקֹב לְאַפְסֵי הָאָרֶץ סֵלָה: טו וַיִּשְׁבוּ לְעָרֵב יִהְמוּ כַכָּלֵב,
 וַיִּסּוּכְבוּ עִיר: טז הִמָּה יִנְיַעוֹן יִנְעוֹן כ, לְאָכֵל, אִם-לֹא
 יִשְׁכְּעוּ וַיִּלְיֵנוּ: יז וְאֲנִי אֲשִׁיר עֲזָךְ, וְאַרְגֵּן לְבַקֵּר חֲסָדֶךָ,
 כִּי-הָיִיתָ מְשֻׁנֵּב לִי וּמְנוּס, בְּיוֹם צַר-לִי: יח עֲזֵי אֱלֹהֶיךָ
 אֲזַמְרָה, כִּי-אֱלֹהִים מְשֻׁנְגֵי אֱלֹהֵי חֲסָדֶי:

עז « לְמַנְצַח עַל-יְדוּתוֹן יִדִיתוֹן כ לְאַסְפָּ מְזֻמּוֹר: ב קוֹלִי
 אֶל-אֱלֹהִים וְאַצְעָקָה, קוֹלִי אֶל-אֱלֹהִים וְהֶאֱזִין אֵלָי:
 ג בְּיוֹם צָרְתִי אֲדַנִּי דַרְשֵׁתִי, יָדִי לִילָה נִגְרָה וְלֹא תִפּוּג,
 מֵאַנְהָ הַנַּחֵם נַפְשִׁי: ד אֲזַכְּרָה אֱלֹהִים וְאַהֲמִיָּה, אֲשִׁיחָה

וְתַעֲטֹף רוּחִי סֵלָה: ה אַחֲזֶתְךָ שְׁמֵרוֹת עֵינַי, נִפְעַמְתִּי וְלֹא
 אֲדַבֵּר: ו חֲשַׁבְתִּי יָמִים מִקֶּדֶם, שָׁנוֹת עוֹלָמִים: ז אֲזַכְּרָה
 נִגְיַנְתִּי בַלְיָלָה, עִם-לִבִּי אֲשִׁיחָה, וַיִּחַפֵּשׂ רוּחִי:
 ח הִלְעוֹלָמִים יִזְנַח אֲדָנִי, וְלֹא-יִסִּיף לְרִצּוֹת עוֹד: ט הָאִפִּס
 לְנִצָּח חֲסֵדוֹ, גָּמַר אֲמַר לְדַר וְדַר: י הִשְׁכַּח חֲנוּת אֵל,
 אִם-קִפֵּץ בָּאֵף רַחֲמָיו סֵלָה: יא וְאֲמַר חֲלוּתִי הִיא, שָׁנוֹת
 יַמִּין עֲלוֹיוֹן: יב אֲזַכּוֹר אֲזִכִּיר כ' מַעֲלֵלֵי-יָהּ, כִּי-אֲזַכְּרָה מִקֶּדֶם
 פְּלִאָה: יג וְהִגִּיתִי בְּכָל-פְּעֻלָּהּ, וּבַעֲלִילוֹתֶיהָ אֲשִׁיחָה:
 יד אֱלֹהִים בִּקְדֹשׁ דְּרָכָהּ, מִי-אֵל גָּדוֹל בְּאֱלֹהִים: טו אַתָּה
 הָאֵל עֲשֵׂה פְלֵאָה, הוֹדַעְתָּ בְּעַמּוּם עֲזָה: טז גְּאֻלְתָּ בּוֹרוּעַ
 עַמָּהּ, בְּגִי-יַעֲקֹב וַיִּוְסַף סֵלָה: יז רְאוּהָ מִיָּם אֱלֹהִים, רְאוּהָ
 מִיָּם יַחִילוּ, אֵף יִרְגְּזוּ תַהֲמוֹת: יח זָרְמוּ מִיָּם עֲבוֹת, קוֹל
 נִתְּנוּ שְׁחָקִים, אֶף-חֲצִצְיָהּ יִתְהַלְכוּ: יט קוֹל רַעֲמָהּ בַּגְּלָגֶל,
 הָאִירוּ בְּרָקִים תַּבַּל, רָגְזָה וַתִּרְעַשׂ הָאָרֶץ: כ בְּיָם דְּרָכָהּ,
 וַשְׁבִּילָהּ וַשְׁבִּילֶיהָ כ' בְּמִים רַבִּים, וְעַקְבוֹתֶיהָ לֹא נִדְּעוּ:
 כא נְחִית כְּצֹאן עַמָּהּ, בִּיד-מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן:

צ א תִּפְלָה לְמֹשֶׁה אִישׁ-הָאֱלֹהִים, אֲדָנִי מְעוֹן אַתָּה
 הָיִיתָ לָנוּ בְּדַר וְדַר: ב בְּמַרְם הָרִים יִלְדוּ, וַתַּחֲוִלֵּל
 אָרֶץ וַתַּבַּל, וַיַּעֲזוּלְם עַד-עוֹלָם אַתָּה אֵל: ג תָּשַׁב אֲנוּשׁ
 עַד-דְּבֵא, וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְּנֵי-אָדָם: ד כִּי אֶלֶף שָׁנִים
 בְּעֵינֶיהָ כִּיּוֹם אַתְּמוֹל כִּי יַעֲבֹר, וְאַשְׁמוּרָה בַלְיָלָה:

ה זרמתם שנה יהיו, בבקר כחציר יחלף: ו בבקר יציין
 וחלף, לערב ימולל ויבש: ז כִּי־כָלֵינוּ בְּאִפְּךָ, וּבְחַמְתָּךְ
 נִבְהַלְנוּ: ח שְׁתֵּה שֶׁת כ' עֹנֵתֵינוּ לְנִגְדָךְ, עֲלַמְנוּ לְמֵאֹר
 פְּנִיךָ: ט כִּי כָל־יְמֵינוּ פָּנוּ בְּעִבְרַתְךָ, כָּלֵינוּ שְׁגִינוּ כְּמוֹ־
 הֶגֶה: י יְמֵי־שְׁנוֹתֵינוּ בָּהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה, וְאִם בְּגִבּוֹרֹת
 שְׂמוֹנִים שָׁנָה, וְרֵהַבְּם עִמָּל וְאוֹן, כִּי־גוּ חֵישׁ וְנִעְפָּה:
 יא מִי־יֹדַע עֵז אִפְּךָ, וּכִירְאָתְךָ עִבְרַתְךָ: יב לְמִנּוֹת יְמֵינוּ
 בֶּן הַדָּעַ, וְנִבְא לְכַב חֲכָמָה: יג שׁוֹבָה יְהוָה־יֵי אֵהֲדוֹנְהִי
 עַד־מָתִי, וְהִנַּחַם עַל־עֲבֹדֶיךָ: יד שִׁבְעֵנוּ בְּבִקֵּר חֲסִדָּךְ,
 וְנִרְנְנָה וְנִשְׁמַחָה בְּכָל־יְמֵינוּ: טו שְׂמַחְנוּ בִּימֹת עֲנִיתָנוּ,
 שְׁנוֹת רְאִינוּ רָעָה: טז יִרְאָה אֶל־עֲבֹדֶיךָ פְּעֻלָּךְ, וְהַדְרִיךְ
 עַל־בְּנֵיהֶם: יז וַיְהִי נָעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה
 יְדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנְנָהוּ:

קח א הודו ליהוָה־יֵי אֵהֲדוֹנְהִי קראו בשמו, הודיעו
 בעמים עלילותיו: ב שִׁירוּ־לוֹ זְמֵרוּ־לוֹ, שִׁיחוּ
 בְּכָל־נַפְלְאוֹתָיו: ג הִתְהַלְלוּ בְּשֵׁם קִדְשׁוֹ, יִשְׂמַח לֵב
 מְבַקְשֵׁי יְהוָה־יֵי אֵהֲדוֹנְהִי: ד דִּרְשׁוּ יְהוָה־יֵי אֵהֲדוֹנְהִי וְעֵזוֹ,
 בְּקִשׁוּ פָּנָיו תָּמִיד: ה זְכְרוּ נַפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר־עָשָׂה, מִפְּתֵיו
 וּמִשְׁפְּטֵי־פִיו: ו זֶרַע אֲבָרְהָם עֲבָדוּ, בְּנֵי יַעֲקֹב בְּחִירָיו:
 ז הוּא יְהוָה־יֵי אֵהֲדוֹנְהִי אֱלֹהֵינוּ, בְּכָל־הָאָרֶץ מִשְׁפָּטָיו:
 ח זָכַר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ, דָּבָר צוּה לְאַלְפֵי דוֹר: ט אֲשֶׁר בָּרַת

אֶת-אַבְרָהָם, וְשִׁבְעֵתוֹ לְיִשְׁחָק: י וַיַּעֲמִידָהּ לְיַעֲקֹב לְחַק,
 לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם: יא לְאָמֹר לְךָ אֶתֵּן אֶת-אֶרֶץ-כְּנָעַן,
 חֲבֵל נַחֲלַתְכֶם: יב בְּהַיּוֹתֶם מִתִּי מִסֶּפֶר, כַּמַּעֲט וְגָרִים
 בָּהֶ: יג וַיִּתְּהַלְכוּ מִגּוֹי אֶל-גּוֹי, מִמַּמְלַכָּה אֶל-עַם אַחֵר:
 יד לֹא-הֵנִיחַ אָדָם לַעֲשֹׂקָם, וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם מְלָכִים:
 טו אֶל-תִּגְעוּ בְּמִשְׁחִי, וְלִנְבִיאֵי אֱלֹהֵי-תִרְעוּ: טז וַיִּקְרָא רָעַב
 עַל-הָאָרֶץ, כָּל-מִטְּהַלְחֵם שָׁבֵר: יז שָׁלַח לִפְנֵיהֶם אִישׁ,
 לְעַבְדֵי נַמְכָר יוֹסֵף: יח עָנּוּ בַכָּבֵל רִגְלוֹ רִגְלוֹ כ', בְּרוֹזַל בָּאָה
 נַפְשׁוֹ: יט עַד-עַתָּה בֹאֲדָבְרוּ, אִמְרַת יְהוָה יאהרונחי
 צִרְפַּתְהוּ: כ שָׁלַח מֶלֶךְ וַיִּתִּירְהוּ, מִשָּׁל עַמִּים וַיִּפְתַּחְהוּ:
 כא שָׁמוּ אֲדוֹן לְבֵיתוֹ, וּמִשָּׁל בְּכָל-קַנְיָנוּ: כב לְאִסֹּר שָׂרָיו
 בְּנַפְשׁוֹ, וּזְקַנְיוֹ יַחֲבִם: כג וַיָּבֵא יִשְׂרָאֵל מִצְרַיִם, וַיַּעֲקֹב גָּר
 בְּאֶרֶץ-חָם: כד וַיִּפְרֹ אֶת-עַמּוֹ מְאֹד, וַיַּעֲצִמְהוּ מִצְרָיו:
 כה הִפְךָ לָבָם לְשֵׁנָא עַמּוֹ, לְהַתְנַכֵּל בְּעַבְדָּיו: כו שָׁלַח
 מִטְּהַ עַבְדּוֹ, אֶהְרֹן אֲשֶׁר בְּחָר-בּוֹ: כז שָׁמוּ-בְכֶם דְּבָרֵי
 אֹתוֹתָיו, וּמִפְתִּים בְּאֶרֶץ חָם: כח שָׁלַח חֲשָׁד וַיַּחֲשֹׁד,
 וְלֹא-אָמְרוּ אֶת-דְּבָרָו דְּבָרָיו כ': כט הִפְךָ אֶת-מִימֵיהֶם לָדָם,
 וַיָּמַת אֶת-דֹּגְתָם: ל שָׂרֵץ אֶרֶץ צִפְרֻדַּעִים, בְּחַדְרֵי
 מְלָכֵיהֶם: לא אָמַר וַיָּבֵא עֶרְב, בְּנִים בְּכָל-גְּבוּלָם: לב נָתַן
 גְּשָׁמֵיהֶם בְּרֹד, אִשׁ לְהַבּוֹת בְּאֶרְצָם: לג וַיָּה, גִּפְגָּפָם
 וַתֵּאֲנַתְם, וַיִּשְׁפַּר עֵץ גְּבוּלָם: לד אָמַר, וַיָּבֵא אֲרָבָה,

וַיִּלְקֵהוּ, וְאִין מְסָפֵר: ל^ה וַיֹּאכַל כָּל-עֵשֶׂב בְּאֶרֶצָם, וַיֹּאכַל
 פְּרֵי אֲדָמָתָם: לו וַיִּדְּ כָל-בְּכוֹר בְּאֶרֶצָם, רֵאשִׁית לְכָל-
 אוֹנָם: לז וַיּוֹצִיאֵם בְּכֶסֶף וְזָהָב, וְאִין בְּשִׁבְטָיו כּוֹשֵׁל:
 לח שְׂמַח מְצֻרִים בְּצִאתָם, פִּי-נֶפֶל פָּחַדָם עֲלֵיהֶם:
 לט פָּרַשׁ עֵנָן לְמִסְדָּה, וְאִשׁ, לְהָאִיר לְיָלֵה: מ שָׁאֵל וַיִּבְא
 שְׁלֵיו שְׁלוֹ כ', וְלָחֵם שָׁמַיִם יִשְׁפִּיעַם: מא פָּתַח צוּר, וַיּוֹזְבוּ
 מוֹם, הִלְכוּ בְּצִיּוֹת נְהַר: מב פִּי-זָכַר אֶת-דְּבַר קִדְשׁוֹ,
 אֶת-אַבְרָהָם עֲבָדוֹ: מג וַיּוֹצֵא עִמּוֹ בְּשִׁשּׁוֹן, בְּרִנָּה
 אֶת-בְּחִירָיו: מד וַיִּתֵּן לָהֶם אֲרֻצוֹת גּוֹיִם, וַעֲמַל לְאִמִּים
 יִירָשׁוּ: מה בַּעֲבוּר יִשְׁמְרוּ חֻקָּיו, וְתוֹרָתוֹ יִנְצְרוּ, הַלְלוּיָהּ:

קלז א על נְהַרוֹת בְּכָל שָׁם יִשְׁבְּנוּ, גַּם-פְּכִינוּ בְּזַכְרֵנוּ
 אֶת-צִיּוֹן: ב על-עַרְבִים בְּתוֹכָהּ, תְּלִינוּ כְּנֻרוֹתֵינוּ:
 ג כִּי שָׁם שְׁאֵלוֹנוּ שׁוֹבֵינוּ דְּבַר־יְשִׁיר, וְתוֹלְלֵנוּ שְׂמֻחָה,
 שִׁירוֹ לָנוּ מִשִּׁיר צִיּוֹן: ד אִיךְ נָשִׁיר אֶת-שִׁיר־יְהוָה־
 יֵהוּדוֹנְהִי, עַל אֲדָמַת נֶכֶר: ה אִם-אֲשַׁפְּחֵהּ יְרוּשָׁלַם,
 תִּשְׁפַּח יְמִינִי: ו תִּדְבַּק-לְשׁוֹנִי לְחִפִּי, אִם-לֹא אֲזַכְּרֶכֶּה,
 אִם-לֹא אֲעֲלֶה אֶת-יְרוּשָׁלַם עַל רֹאשׁ שְׂמֻחָתִי: ז זָכַר
 יְהוָה־יֵהוּדוֹנְהִי יֵהוּדוֹנְהִי לְבָנֵי אָדָם אֶת יוֹם יְרוּשָׁלַם, הָאִמְרִים
 עָרוּ עָרוּ עַד הַיְסוּד בָּהּ: ח בַּת-כָּבֵד הַשְּׂדוּדָה, אֲשֶׁרִי
 שִׁישְׁלָם-לָךְ אֶת-גְּמוּלָךְ שְׂגַמְלָת לָנוּ: ט אֲשֶׁרִי שִׁיאֲחֹז
 וְנִפְץ אֶת-עַלְלֶיךָ אֶל-הַסֵּלַע:

קנ « הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ-אֵל בְּקִדְשׁוֹ, הַלְלוּהוּ בְּרִקיעַ עֲזוֹ:
 ב הַלְלוּהוּ בַּגְּבוּרָתוֹ, הַלְלוּהוּ בְּרֹב גְּדָלוֹ: ג הַלְלוּהוּ
 בְּתַקַּע שׁוֹפָר, הַלְלוּהוּ בַּנִּבְּל וּבְנֹר: ד הַלְלוּהוּ בְּתַרְפָּה
 וּמְחֹל, הַלְלוּהוּ בַּמַּנִּים וְעֹגֵב: ה הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי-שְׁמַע,
 הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה: ו כֹּל הַנְּשָׁמָה תְהִלֵּל יָהּ,
 הַלְלוּ-יָהּ:

אחר שסיים תהלים יאמר זה:

מי יִתֵּן מְצִיּוֹן יִשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל בְּשׁוּב יְהוָה יֵאָהֳרֹנָהּ יֵאָהֳרֹנָהּ
 שְׁבוּת עַמּוֹ. יִגַּל יַעֲקֹב יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל: וּתְשׁוּעַת
 צְדִיקִים מִיְהוָה יֵאָהֳרֹנָהּ יֵאָהֳרֹנָהּ מְעֹזִים בְּעַת צָרָה: וַיַּעֲזֹרֵם
 יְהוָה יֵאָהֳרֹנָהּ יֵאָהֳרֹנָהּ וַיַּפְּלֵמָס וַיַּפְּלֵמָס מִרְשָׁעִים וַיּוֹשִׁיעֵם כִּי
 חָסוּ בוֹ:

רבנונו שֶׁל עוֹלָם, עֶלְת הָעֲלוֹת וְסִפְת כָּל הַסְּבוּת, אֲנִתָּה
 לְעֵלָא, לְעֵלָא מִן כְּלָא, וְלִית לְעֵלָא מִנָּךְ, דְּלִית
 מַחְשְׁבָה תְּפִיסָא בְּךָ כְּלָל, וְלָךְ דּוּמְיָה תְּהִלָּה, וּמְרָמָם
 עַל כָּל בְּרָכָה וְתְהִלָּה. אוּתָךְ אֲדַרְשׁ, אוּתָךְ אֲבַקֵּשׁ
 שְׁתַּחֲתֹר חֲתִירָה דְּרָךְ כְּבוֹשָׁה מֵאֲתָךְ, דְּרָךְ כָּל
 הָעוֹלָמוֹת, עַד הַהִשְׁתַּלְשְׁלוֹת שְׁלִי בְּמִקּוּם שְׁאֲנִי עוֹמֵד,
 כְּפִי אֲשֶׁר נִגְלָה לָךְ, יוֹדַע תְּעֲלוּמוֹת, וּבְדִרְךָ וּנְתִיב הַזֶּה
 תְּאִיר עָלַי אוּרָךְ, לְהַחְזִירֵנִי בְּתִשׁוּבָה שְׁלָמָה לְפָנֶיךָ
 בְּאַמֶּת, כְּפִי רְצוֹנְךָ בְּאַמֶּת, כְּפִי רְצוֹן מְבַחַר הַכְּרוּאִים,
 לְבִלִי לְחֶשֶׁב בְּמַחְשְׁבָתִי שׁוּם מַחְשְׁבַת חוּץ וְשׁוּם

מחשבה ובלבול שהוא נגד רצונה, רק לדרך במחשבות
 זכות צחות וקדושות בעבודתך באמת בהשגתך
 ובתורתך. הט לבי אל עדותיך, ותן לי לב מהור לעבדך
 באמת. ומצולות ים תוציאני לאור גדול חיש קל
 מהרה. תשועת יהוה יאהדונהי כהרף עין, לאור באור
 החיים כל ימי היותי על פני האדמה. ואזכה לחדש
 נעורי, הימים שעברו בחשך, להחזירם אל הקדשה,
 ותהיה יציאתי מן העולם כביאתי, בלא חטא. ואזכה
 לחיות בנעם יהוה יאהדונהי ולבקר בהיכלו, בלו אומר
 כבוד, אמן נצח סלה ועד:

דיני וסדר תפלת הדרך

לעירו או לעיר שרוצה ללון בה,
 דמשם ואילך יאמר אותה בלא
 חתימה. וטוב להסמיק תפלת הדרך
 לברכה אחרת כרי שתהא ברכה
 הסמוכה לחברתה. לכן כשיוצא
 בדרך בשחרית קודם התפלה כגון
 שהוא נחוץ, יאמר ברכת השחר על
 הדרך ויסמיק תפלת הדרך לברכת
 השחר, וביום יאכל איזה פרי ויסמיק
 תפלת הדרך לברכת הפרי, או
 כשמטיל מים יסמוך אותה לברכת
 אשר יצר.

היוצא לדרך מהלך שיעור פרסה
 (שבעים ושתיים דקות) ויותר צריך
 להתפלל תפלת הדרך. אבל אם הוא
 צריך לילך רק פחות ממהלך שיעור
 פרסה, מתפלל בלא שם ומלכות.
 ובמקום סכנה אפילו בפחות ממהלך
 שיעור פרסה צריך להתפלל
 בחתימה בשם ומלכות. תיכף
 כשיוצא מעיבורה של עיר צריך
 להתפלל תפלה זו. ואם שכח מתפלל
 כל זמן שהוא בדרך, ובלבד שלא
 הגיע עדיין תוך פרסה הסמוכה

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי
 אֲבוֹתֵינוּ שְׁתוּלִיכֵנוּ לְשָׁלוֹם וְתַצְעִידֵנוּ לְשָׁלוֹם
 וְתִדְרִיכֵנוּ לְשָׁלוֹם וְתַסְמְכֵנוּ לְשָׁלוֹם. (ואם חוזר באותו היום
 יאמר וְתַחֲזִירֵנוּ לְשָׁלוֹם) וְתַצִּילֵנוּ מִכָּף כָּל אוֹיֵב וְאוֹרֵב
 בַּדֶּרֶךְ, וְתִשְׁלַח בְּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ. וְתַתְּנֵנוּ לְחֵן וּלְחֶסֶד
 וּלְרַחֲמִים בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינֵי כָל רוֹאֵינוּ. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה
 יֵאֱהוּדְנֵהי, שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה:

יש מוסיפים פסוקים אלו לשמירה:

וַיַּעֲקֹב הֵלֶךְ לְדַרְכוֹ וַיִּפְגְּעוּ בוֹ מִלְּאֲכֵי אֱלֹהִים: וַיֹּאמֶר
 יַעֲקֹב כִּי אֲשֶׁר רָאִים מַחְנֵה אֱלֹהִים זֶה וַיִּקְרָא שֵׁם
 הַמָּקוֹם הַהוּא מַחְנֵים:

וַיִּסְעוּ וַיְהִי חַמַּת אֱלֹהִים עַל הָעָרִים אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיהֶם
 וְלֹא רָדְפוּ אַחֲרֵי בְנֵי יַעֲקֹב: לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי
 יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהי:

וַיִּבְרַךְ יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהי וַיִּשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהי
 פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיַּחֲנֶךָ: יִשָּׂא יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהי פָּנָיו
 אֵלֶיךָ וַיִּשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:

הִנֵּה אֲנִי שֹׁלַח מִלְּאֶךָ לְפָנֶיךָ לְשִׁמְרֶךָ בַּדֶּרֶךְ וְלַהֲבִיאֶךָ
 אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הִכְנַתִּי:

הַמְּלֵאךָ הַגּוֹאֵל אוֹתִי מִכָּף רָע, יִבְרַךְ אֶת הַנְּעָרִים,
 וַיִּקְרָא בָהֶם שְׁמֵי וְשֵׁם אֲבוֹתַי, אֲבָרְכֵהֶם
 וַיִּצְחָקוּ, וַיִּדְגּוּ לְרוֹב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ:

להודות ולהלל את ה' יתברך מביאה לְכֹל הישועות.
 כל האומר אותה כל יום יזכה לראות נסים גלויים מבורא עולמים,
 וכל האומר תחנה זו מהלב הופך מיד מדת דין לרחמים.

תפילת הודיה לבורא עולם

מִלְךָ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲדוֹן עוֹלָם, רַבּוֹנוּ
 שֶׁל עוֹלָם, תּוֹדָה.

תּוֹדָה שְׂאֲנִי עוֹמֵד/ת כֹּאֵן לְפָנֶיךָ וּמוֹדָה לְךָ.
 וְכֹל מִה שְׂאֲנִי אוֹמֵר יִהְיֶה כֹּאֵן וּכְאֶפֶס לְעֲמַת כִּמָּה שְׂאֲנִי
 בְּאֲמַת צְרִיכָה לְהוֹדוֹת לְךָ.

הָרִי עַל הַכֹּל אֲנִי צְרִיכָה לְהוֹדוֹת לְךָ.
 כִּי הַכֹּל מוֹמֵךְ, הַכֹּל נִתְּתָ לִי בְּחֵן, בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים.
 תּוֹדָה עַל כָּל הַדְּבָרִים בְּעוֹלָם.

תּוֹדָה עַל רוֹב רַבִּי רַבּוֹת פְּעֻמִּים שְׂעִזְרְתָ לִי, תְּמוֹכֶת בֵּי,
 הוֹשַׁעַת אוֹתִי הַצֵּלְת אוֹתִי, שְׂמַחַת אוֹתִי רִיפַאת אוֹתִי,
 שְׂמֵרַת עָלַי, עוֹדְדַת אוֹתִי, תּוֹדָה שְׂאֲתָה אֶתִּי תְּמִיד.

תּוֹדָה שְׂאֲתָה נוֹתֵן לִי כּוֹחַ לְעֲשׂוֹת מִצְוֹת, כּוֹחַ לְעֲשׂוֹת
 מַעֲשִׂים טוֹבִים, וְכּוֹחַ לְהַתְּפַלֵּל.

תּוֹדָה עַל כָּל הַפְּעֻמִּים שְׂעִזְרְתָ לִי וְלֹא יָדַעְתִּי לְהַגִּיד לְךָ
 תּוֹדָה.

תּוֹדָה עַל כָּל הַחֲסָדִים שְׂאֲתָה עוֹשֶׂה עִמִּי בְּכֹל רַגַע וְרַגַע.
 תּוֹדָה עַל כָּל גְּשִׁימָה וּגְשִׁימָה שְׂאֲנִי נוֹשֵׁמ/ת.

תודה לך מלך מלכי המלכים, גם על כל הדברים שאין לי.
תודה שקשה לי לפעמים, כי הכל לטובתי אפילו אם לא
תמיד ראיתי שזה לטובתי, עמוק בלב אני יודעת שכל מה
שמגיע ממך הוא הדבר הטוב ביותר עבורי, והוא נעשה
במיחד בשבילי, בהשגחה פרטית מדויקת ומשלמות, כמו
שרך מלך מלכי המלכים יכול לעשות.

תודה שלפעמים קשה לי, כי רק כך אני יודעת להעריך
את הטוב,

כי רק בשנמצאים בחשך אפשר להעריך את האור.

תודה על החיים הנפלאים שנתת לי.

תודה על הדבר הכי קטן שיש לי, כי את הכל אתה נתת
לי ולא אף אחד אחר.

תודה שאתה שומע את התפלות שלי.

בורא עולם! אני מבקש/ת ממך סליחה מעמקי לבי, אם
היו פעמים שלא הערכת את מה שנתת לי, ובמקום לומר
לך תודה, רק התלוננתי.

אני עפר ואפר ואתה אדון כל העולם, אנא אל תרחק
ממני לעולם!!!

מבוסס על פ' הסה"ק יסוד ושרש העבודה (צוּאָה ס' כ"ו)
מצוה גדולה לפרסם ולהפיץ את התפלה הקדושה הזו

תפילה קצרה לאומדה קודם הלימוד

לְשֵׁם יְחִוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׂכִינְתֵיהּ וְכוּ'. עַל
יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנַעְלָם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל
לְאַקְמָא שְׂכִינְתָא מַעְפָּרָא, וְלַעֲלוּי שְׂכִינַת עוֹזְנוֹ אִם
הַבְּנִים שְׂמַחָה, עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנַעְלָם בְּשֵׁם
כָּל יִשְׂרָאֵל.

הֲרִינִי מְקַשֵּׁר עֲצָמִי בְּלִימוּד הַקְדוּשׁ הַזֶּה בְּנִשְׁמַת כָּל
הַתְּנָאִים וְהַצְּדִיקִים הַכְּתוּבִים בְּזוּהַר הַקְדוּשׁ
וּבְרֵאשֵׁם הַתְּנָא הָאֱלוֹקִי רַבִּי שְׂמַעוֹן בַּר יוֹחָאי וְרַבִּי
אֶלְעָזָר בְּנֵי. וְעַל יְדֵי זֶה תַתְּקִיִּים תְּפִילַת דְּוֹד הַמְּלָךְ
עָלוּי הַשְּׁלוֹם (תְּהִלִּים ס"א ד' - ה') כִּי הֵייתָ מַחְסֵה לִי מִגְדֵּל
עַז מִפְּנֵי אוֹיֵב. אֲגוּרָה בְּאֶהְלֵךְ עוֹלָמִים אֲחַסֶּה בְּסִתְרָא
כְּנִפְיָךְ סְלָה. וְאִזְכָּרָה שְׂבִלִימוּדֵינוּ זֶה יִהְיוּ שְׂפִתוֹתֵיהֶם
דּוֹכְבוֹת בְּקַבֵּר, לְמַעַן שְׂמוּ בְּאֶהְבָּה לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ
לְיוֹצְרֵנוּ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹן בּוֹרְאֵנוּ. וּבְהַדִּין סְפָרָא סְפָר
הַזוּהַר, יִפְקוֹן יִשְׂרָאֵל מִן גְּלוּתָא בְּרַחֲמֵי, יִרְאֶה אֵל
עַבְדֶּיךָ פְּעֻלָּךְ וְהַדְרִיךְ עַל בְּנֵיהֶם. וְיִהְיֵ נָעַם אֲדָנִי
אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ בּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ
בּוֹנְנָהוּ, וְיִהְיֵ נָעַם אֲדָנִי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ
בּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ בּוֹנְנָהוּ (תְּהִלִּים צ' ט"ז י"ז).

תפילה קודם לימוד קבלה מהאר"י זלה"ה

רבוץ העולמים ואדני האדונים. אב הרחמים
והסליחות. מודים אנחנו לפניך יהוה
יאהדונהי אלהינו ואלהי אבותינו, בקידה ובהשתחויה,
שקרבנו לתורתך ולעבודתך עבודת הקדש, ונתת לנו
חלק בסודות תורתך הקדושה. מה אנו, מה חיינו,
אשר עשית עמנו חסד גדול כזה. על פן אנחנו מפילים
תחנונינו לפניך שתמחל ותסלח לכל חטאתינו
ועונותינו. ואל יהיו עונותינו מבדילים בינינו לבינך.
ובכן יהי רצון מלפניך יהוה יאהדונהי אלהינו ואלהי
אבותינו, שתכונן את לבבנו ליראתך ואהבתך,
ותקשיב אזנך לדברינו אלה, ותפתח לבבנו הערל
בסודות תורתך. ויהיה למועדנו זה נחת רוח לפני כסא
כבודך פריח נוח. ותאציל עלינו אור מקור נשמתנו
בכל בחינותינו. ושיתנוצצו ניצוצות עבדיך הקדושים
אשר על ידם גלית דבריך אלה בעולם. וזכותם וזכות
אבותם וזכות תורתם ותמימותם וקדשם יעמד לנו
לכל נפשל בדברים אלו. ובזכותם תאיר עינינו במה
שאנו לומדים. כמאמר נעים ומירות ישראל, גל עיני
ואביטה נפלאות מתורתך. יהיו לרצון אמרי פי והגיון
לפי לפניך, יהוה יאהדונהי צורי וגאלי. כי יהוה

יאהדונהי יתן חכמה, מפיו דעת ותבונה:

רבוֹן עֲלֵמִין, דְּאַנְתָּ הוּא מְגַלֵּי עֲמִיקְתָּא וּמִסְתַּרְתָּא
 וְגַלֵּי רְזִיא. יְהֵא רַעְוֵא מִן קְדָמְךָ לְאַסְפְּרֵא
 מְלִין בְּפּוּמָנָא, לְקִימָא בְּנָא מְקָרָא שְׁכֵתוּב, וְאַנְכִי
 אֶהְיֶה עִם פִּידָּ וְהוֹרִיתִיךָ אֲשֶׁר תִּדְבֵּר. וְלֹא נִיעוּל
 בְּכִסּוּפֵא קְדָמְךָ. וְנִזְכִּי לְמִשְׁמַע רְזִין עֲלָאִין דְּאוּרִיתָא
 מְפּוּמָּא דְרִישָׁא דְמַתִּיבְתָא עֲלָאָה. אֲמֵן וְכֵן יְהִי רְצוֹן,
 אֲמֵן, סְלָה:

וְנִהַר יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהִשְׁקוֹת אֶת־הַגֶּן, וּמִשָּׁם יִפְרֹד וְהִיָּה
 לְאַרְבַּעָה רְאשִׁים: וְהַמְשַׁבְּלִים יִזְהָרוּ כְּזוֹהַר
 הַרְקִיעַ, וּמִצְדִּיקֵי הַרְבִּים כְּכּוֹכְבִים לְעוֹלָם וָעֶד: גַּל־עֵינֵי
 וְאַבִּיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרְתֶךָ:

תפלה לרפואות וישועות

הַרְיֵנִי מְקַבֵּל עָלַי מִצְוֹת עֲשֵׂה נֶשֶׁל וְאַהֲבַת לְרַעְךָ
 כְּמוֹךָ, וְהַרְיֵנִי אוֹהֵב כָּל אֶחָד מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 כְּנַפְשִׁי וּמְאֹדִי, וְהַרְיֵנִי מְזַמֵּן אֶת פִּי לְלַמֵּד בְּסֵפֶר הַזוֹהַר
 הַקְדוּשׁ לְזִכּוֹת ... פב"פ (וְכַאן יִפְרֹט בַּקְּשָׁתוֹ) [לְרִפּוּאֵת...]
 [יְשׁוּעַת ...] [לְבָנִים ...] הַיֵּשׁם יִשְׁלַח דְּבָרוֹ יְחֻזְקֵהוּ
 [וְיִרְפְּאֵהוּ בְּרִפּוּאֵת הַנְּפֶשׁ וּרְפּוּאֵת הַגּוּף בְּרַמ"ח אֲבָרָיו
 וַיִּשְׁמַח גִּידָיו בְּתוֹךְ שְׂאֵר חוּלֵי יִשְׂרָאֵל וַיֵּאֲרִיךְ יָמָיו
 וּשְׁנוֹתָיו בְּנִעְיָמִים] [וַיּוֹשִׁיעֵהוּ בְּדַבַּר יְשׁוּעָה
 וּרְחֻמִּים ...] אֲמֵן סְלָה:

תפילה לאחר קריאת הזוהר

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבֹתַי
 שְׂוִיתֶקִים בְּנֹו עֵתָה מִקְרָא שְׁפָתוֹב "וְאֲשִׁים דְּבָרֵי
 בְּפִיךָ וּבְצֵל יָדֵי בְּסִיתִיךָ לְנִמְעַ שְׁמַים וְלִיסַד אָרְצֵי",
 לְהַעֲלוֹת לְרוּמַם וּלְתַקַּן הַרִיסוֹת וְחַרְבוֹת הַשְׁכִּינָה
 הַקְדוּשָׁה לְקִשׁוּט וּפּוֹרְפִירָא עֲלָאָה וּלְאַרְמוֹן שְׁעַל מְכוֹנֹו
 יֵשֵׁב לְהַחְזִיר עֲטָרָה לְיוֹשְׁנָה וְקַים בְּנֹו מְהֵרָה מִקְרָא
 שְׁפָתוֹב "וְהָיָה אֹור הַלְבָנָה בְּאֹור הַחֲמָה וְאֹור הַחֲמָה
 יְהִיָּה שְׁבַעֲתִים בְּאֹור שְׁבַעֲת הַיָּמִים". וְזִכּוֹת הַרְשָׁבִי
 הַקְדוּשׁ וּבְנֹו רַבִּי אֶלְעָזָר, וְיוֹתַם בֶּן עֲזִיָּהוּ, יַעֲמוּד לְנֹו
 לְתַקַּן הָעוֹלָם מִיּוֹם שְׁנַבְרָא עַד סוֹפֹו בְּרַצוֹנֹו וּבְרַצוֹן
 יֵרָאוּ. וּבְזִכּוֹת הַיּוֹתְנֹו עֶסוּקִים בְּחַכְמָה הַזֹּאת, עַל יָדָה
 תִּתְקַרֵּב הַגְּאוּלָּה, וְיִשׁוּעָתָה מְהֵרָה תַצְמִיחַ, לְעַלְוֵי
 שְׁכִינַת עוֹזְנֹו בְּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ. וְיִקוּים בְּנֹו מִקְרָא שְׁפָתוֹב
 "וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹור", וַיִּזְרַח עֲלֵינוּ אֹור יְהוָה
 יֵאָהֲדוּנְהִי, בְּיוֹם הַהוּא יְהִיָּה יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי אַחַד וְנִשְׁמוּ
 אַחַד, אָמֵן נִצַּח סְלָה וְעַד. (נִסַּח הַתְּפִלָּה מִתּוֹךְ לְשׁוֹנֵו הַקְדוּשׁ שֶׁל

רַבִּי חַיִּים וַיִּטָּאֵל זִיע"א)

מוֹדָה אֲנִי לְפָנֶיךָ יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי
 אֲבוֹתַי שְׂוִיתֶנִּי לְלָמוּד וּלְהַגוֹת בְּסִפְר הַקְדוּשׁ
 הַזֶּה זִיְהֵרָה עֵילָאָה, וְזִכּוֹת הַתְּנָאִים הַקְדוּשִׁים שְׁלַמְדְנוּ
 תוֹרָתָם יַעֲמוּד לְנֹו וּלְזוֹרְעֵנוּ וְנִזְכָּה לְהַבְטַחַת הַנְּבִיא

(ישעיה נט, כ-כא) וְכֹא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וְלִשְׁבֵי פִשַׁע בִּיעַקֵּב נְאֻם
 יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי. וְאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אִוְתָם אָמַר יְהוָה
 יֵאֱהוּדוּנְהִי רוּחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ וּדְבָרִי אֲשֶׁר שִׁמְתִי בְּפִיךָ לֹא
 יִמוּשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי זִרְעָה וּמִפִּי זֶרַע זִרְעָה אָמַר יְהוָה
 יֵאֱהוּדוּנְהִי מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. וְיִתְקַיֵּים בְּנֹו הַנְּבוּאָה (ישעיה
 נא, מז) וְאֲשִׁים דְּבָרִי בְּפִיךָ וּבְצֶל יָדֵי בְּסִיתֶיךָ לְנִטְע
 שָׁמַיִם וְלִיסַד אֶרֶץ וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עֲמִי אָתָּה. וּבְרַפְת
 מִשָּׁה רַעִיא מְהִימְנָא תַתְּגַלָּה בְּמַהֲרָה דִּידָן, יְהוָה
 יֵאֱהוּדוּנְהִי בְּדָד יִנְחֲנוּ וְאִין עֲמוּ אַל נְכַר, יִרְאוּ עֵינֵינוּ
 וְיִשְׁמַח לְבַנּוּ וְתִגַּל נַפְשֵׁנוּ בִישׁוּעַתְךָ בְּאֵמֶת בְּאֵמֹר לְצִיּוֹן
 מֶלֶךְ אֱלֹהֶיךָ, בְּרוּךְ יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.
 (סוד ה')

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מֶלֶךְ רַחֲמָן רַחֵם עָלֵינוּ
 טוֹב וּמְטִיב הַדָּרֵשׁ לָנוּ. שׁוּבָה אֵלֵינוּ
 [עָלֵינוּ] בְּהַמּוֹן רַחֲמֶיךָ בְּגַלְל אָבוֹת שְׁעָשׂוּ רְצוֹנָךְ.
 בְּנֵה בֵיתְךָ כְּבַתְחֻלָּה וְכוּנֵן מִקְדָּשְׁךָ עַל מְכוּנוּ.
 וְהִרְאֵנוּ בְּכַנְיָנוּ וְשִׁמְחֵנוּ בְּתַקּוּנוּ. וְהִשְׁבֵּ שְׂכִינְתְךָ
 לְתוֹכוֹ, וְהִשְׁבֵּ כַהֲנִים לְעַבֹדְתָם וְלוֹוִיִּם לְדוֹכְנָם
 לְשִׁירָם וְלִזְמָרָם. וְהִשְׁבֵּ יִשְׂרָאֵל לְגוֹיָהֶם. וּמְלֵאָה
 הָאָרֶץ דְּעָה אֶת יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי לִירְאָה וְלֵאֲהַבָּה
 אֶת שְׁמֶךָ הַגָּדוֹל הַגְּבוּר וְהַנּוֹרָא אָמֵן בֵּן יְהִי רְצוֹן.
 (סי"ת)

סוד הגאולה "בראשית תמו" תקון מ"ג מתקוני זוהר השלם והמבואר

(זוהר הקדוש דף פ"ב ע"א)

א. הבנים צועקים שמע ישראל ואין קול ואין עונה

בְּרֵאשִׁית, שָׁם אֶת"ר יב"ש, וְזֶהוּ נִהַר יַחֲרַב וַיִּבֶשׁ,
 (שם ה), בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהוּא יִבֶשׁ וְהִיא
 יִבְשָׁה, צוֹנְחִים הַבְּנִים לְמִטָּה בְּיַחְוֹד וְאוֹמְרִים שְׁמַע
 יִשְׂרָאֵל, וְאִין קוֹל וְאִין עוֹנָה. זֶהוּ שְׁכֵתוֹב (משלי א כח) אָז
 יִקְרָאנִי וְלֹא אֶעֱנֶה.

ב. הלומוד רק תורת הנגלה טוב לו שלא נברא כלל בעולם

וְכַךְ מִי שְׁגוֹרִם שְׁתַּסְתַּלַּק קְבֵלָה וְחֻכְמָה מִתּוֹרָה שְׁבַעַל
 פֶּה וּמִתּוֹרָה שְׁבִכְתָּב, וְגוֹרִם שְׁלֹא יִשְׁתַּדְּלוּ בְּהֵן,
 וְאוֹמְרִים שְׁאִין אֵלָא פִּשְׁט בְּתוֹרָה וּבִתְלִמּוּד, בְּוֹדָאֵי
 כְּבֹלוּ הוּא יִסְלַק אֶת הַמַּעֲזֵן מֵאוֹתוֹ נִהַר וּמֵאוֹתוֹ גֵּן. אוֹי
 לוֹ, טוֹב שְׁלֹא נִבְרָא בְּעוֹלָם וְלֹא יִלְמַד אוֹתָהּ תּוֹרָה
 שְׁבִכְתָּב וְתּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה, שְׁנַחֲשֵׁב לוֹ כְּבֹלוּ הַחֲזוֹר
 הָעוֹלָם לְתֵהוּ וּבֵהוּ, וְגוֹרִם עֵנִי בְּעוֹלָם וְאַרְךְ הַגְּלוּת.

ג. אם מתחיל ללמוד היום וזה"ק מתקן את העבר שלא למד

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם תִּדְרָשׁא הָאָרֶץ דְּרָשׁא וְכו' (בראשית א יא),
 אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: אֲבָא, וְהִרִי קָרָא לוֹ יִבְשָׁה,

מאיפה תדשא הארץ? אמר לו: בני, כך למד תשובה לכל בני העולם, שאם אדם יחזר בתשובה, מוריד לה המעין שהסתלק, ומה שהיתה יבשה קורא לה ארץ, ולנהר שהיה חרב ויבש קרא לו מקנה המים וימים, זהו שכתוב (שם י) ויקרא אלהים לייבשה ארץ ולמקנה המים קרא ימים. באותו זמן שנקראת ארץ, מה כתוב בו? ויאמר אלהים תדשא הארץ, להוציא זרעים ופרות שהן נשמות, (דף פב ע"ב) כל אחד למינהו, אלו הנשמות שנגזרו מכסא כבודו, ואלו רוחות שנגזרו ממלאכים, ואלו הנפשות שנגזרו מהאופנים, כל אחד הוציא למינהו את כל אחד פראוי. עץ פרי - זה תלמיד חכם, עשה פרי - זו בת זוגו, לכל אחד פראוי (כל אחד הוציא למינו).

ד. הת"ח שנסמטו גדולה, פוגם יותר אם אינו לומד זוהר

ועוד, עץ פרי - זה העמוד האמצעי, עשה פרי - זה צדיק, אשר זרעו בו על הארץ - זו השכינה, שכל הזרעים נכללים בה, וכאן המצוה של פריה ורביה, לעשות פרות וזרעים, זהו שכתוב לא תהו בראה לשבת יצרה, ומי שמתפטר מפריה ורביה, באלו החזיר את אותה ארץ יבשה, ומונע ממנה ברכות, כל אחד לפי דרגתו, מי שפוגם למטה פוגם למעלה את המקום שנגזרה נשמתו.

תיקוני זוהר תיקון מ"ח

תקון שמונה וארבעים

סגולה נפלאה מרבנו האר"י זיע"א

בְּרֵאשִׁית, שֵׁם תִּרְ"י, שֵׁם שֶׁב"ת, כְּגוֹן זֶה, בְּרֵאשִׁית
 - בְּרֵ"א שְׁת"י, וְהֵן שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת, עֲלֵיהֶם
 נֶאֱמַר (שמות לא): "וַשְׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת
 אֶת הַשַּׁבָּת" וְגוֹמֵר, שְׁתֵּי פְעָמִים הַזְכִּיר כָּאֵן שַׁבָּת, כְּנֶגֶד
 הַשְּׂכִינָה הָעֲלִיּוֹנָה וְהַתְּחִינָה. "לְדַרְתָּם", מֵהוּ
 לְדַרְתָּם? אֵלָּא זָכָא הוּא מִי שְׁעוֹשֶׂה לָהֶם דִּירָה בְּשַׁבָּת
 בְּשְׁנֵי בְּתֵי הַלֵּב, וּמַתְּפִנֶה מִשֵּׁם יֵצֵר הָרַע שֶׁהוּא חֲלוּל
 שַׁבָּת, 'בְּרִית עוֹלָם', זֶה צְדִיק, שְׁשׂוּרִים שְׁנִיֵּהֶם עָלָיו,
 אֶחָד לְמַלְא אֹתוֹ, וְאֶחָד לְהַתְּמַלֵּא מִמֶּנּוּ. בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 הֵם כְּנֶגֶד שְׁתֵּי כְּלִיּוֹת - פְּנִימִיּוֹת נִצְחָ וְהוֹד, בְּנִיִּים
 לְיִשְׂרָאֵל סְבָא - עֲמוּד הָאֲמֻצְעִי - תְּפָאֶרֶת, שְׁלֹשׁ
 פְּעָמִים שְׁבִיעִי שְׁבִיעִי שְׁבִיעִי אֵלּוּ שְׁלֹשֶׁת הָאֲבוֹת, עֲנֵג
 שַׁבָּת "וְנִהְרָ יוֹצֵא מֵעֵד"ן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן" (בראשית
 ב.י). וְנִהְרָ, יֵשׁ נִהְרָ וְיֵשׁ נִהְרָ, יֵשׁ נִהְרָ הַנִּקְרָא נִהְרָ פְּלִגְיוֹ,
 וְיֵשׁ נִהְרָ הַנִּקְרָא נַחַל קְדוּמִים, עֵדֶן עֲלִיּוֹן עָלָיו נֶאֱמַר
 (ישעיה סד) "עֵינִ לֹא רָאִתָּה אֱלֹהִים זֹלְתָּד", זֶה הַנִּהְרָ
 הוּא אוֹת ו', הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן הָעֲלִיּוֹן שֶׁהוּא אוֹת א', וְעוֹבֵר
 בֵּין אָבָא - חֲכָמָה וְאֵמָא - בִּינָה וְהוֹלֵךְ חֲמִשׁ מֵאוֹת
 שְׁנָה, וּמְבִיעַ עַד צְדִיק - יְסוּד שֶׁהוּא שְׁבִיעִי, וּמִשֵּׁם

מַשְׁקָה לְגִנָּה - מַלְכוּת, שֶׁהִיא הַשְּׂכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה. זְכַאי
 הוּא מִי שֶׁשׁוֹמֵר דִּירָה לְשַׁבַּת, שֶׁהוּא הַלֵּב, שְׁלֹא יִתְקַרֵב
 שָׁם עֵצֶב הַמַּחּוּל וְכַעַם הַמְּרָה שֶׁהִיא אִשׁ הַגֵּיהֶנֶם,
 שְׁעָלֶיהָ נֹאמֵר (שְׁמוֹת ל"ה): "לֹא תִבְעְרוּ אִשׁ בְּכָל
 מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת", וְכֵן הוּא וְדַאי, שְׁכָל מִי
 שְׁכּוֹעֵם כְּאֵלוֹ מְדַלֵּק אֶת הָאִשׁ שֶׁל הַגֵּיהֶנֶם. אֲרַבְעִים
 מַלְאָכוֹת חִסְרֵי אַחַת, הֵן כְּנֶגֶד אֲרַבְעִים מַלְקִיּוֹת חִסְרֵי
 אַחַת בְּשַׁבַּת, וְהֵם עֹשְׂרֵה שְׁלֵקָה אָדָם, וְעֹשְׂרֵה לְחֹהָה,
 וְעֹשְׂרֵה לְנַחֵשׁ, וְתִשְׁעָה לְאֲדָמָה, וּבְגִלְלָה זֶה אָמְרוּ בְּעַלֵּי
 הַמִּשְׁנָה אֵין לֹקִין בְּשַׁבַּת, שְׂאֵלוֹ הַמַּלְאָכוֹת הֵן נַחֲשָׁבוֹת
 לְיִשְׂרָאֵל כְּנֶגֶד מַלְקִיּוֹת. יִצְיָאוֹת הַשַּׁבַּת שְׁתַּיִם, הֵם
 עֲקִירָה וְהַנְּחָה, שְׁעוֹשֶׂה אוֹתָם בְּבַת אַחַת, מִי שְׁעוֹקֵר
 חֶפֶץ מִמְקוֹמוֹ וּמְנִיחַ אוֹתוֹ מִחוּץ לְמְקוֹמוֹ וּמְרִשׁוֹתוֹ,
 כְּאֵלוֹ עָקֵר אֶת אֵילָן הַחַיִּים, שֶׁהוּא אוֹת בְּרִית, וְהַנְּיִחַ
 אוֹתוֹ בְּרִשׁוֹת נְכַרְיָה. מִי שְׁעוֹשֶׂה אֶת זֶה, גּוֹרֵם לְעֵקוֹר
 נְשָׁמְתוֹ מְרִשׁוֹת שְׁלָה וּמְנִיחָה בְּרִשׁוֹת אַחֲרֵת, שֶׁהִיא
 מְרָה וּמַחּוּל, וְזֶה גֵרֵם לְיִשְׂרָאֵל שְׁנַעֲקֵרוּ מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל
 וְגָלוּ לְאֶרֶץ נְכַרְיָה, שֶׁהִיא רִשׁוֹת הַרְבִּים, וְכֵן הוּא מִי
 שְׁמוֹעֵל בְּאוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ שְׁלוֹ וּמַעֲבִיר כַּח לְרִשׁוֹת
 נְכַרְיָה. שַׁבְּתָא"י הוּא טַחּוּל, חַמָּ"ה, - אִשָּׁה רָעָה וּמְרָה,
 שַׁבְּתָא"י עָלְיוֹ נֹאמֵר: "וְהַבּוֹר רַק אֵין בּוֹ מַיִם", מַיִם אֵין
 בּוֹ אֲבָל נַחֲשִׁים וְעֲקֵרִים יֵשׁ בּוֹ, וְהוּא רָעֵב וְצָמְאוֹן

וְקִינָה וְהֶסְפֵּד וְחִשְׁכָּה וְעַרְפָּל - אֶפְלָה, וְהִיא גְלוּת לְיִשְׂרָאֵל, וְצָרִיכִים יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת לָהּ שְׁנַיִם בְּכַל, וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ, וְהוּא דְבוּר שֶׁל חַל שֶׁהוּא אָסוּר בְּשַׁבָּת, וְכֵאֲשֶׁר לֹא מוֹצֵאת מְקוֹם לְשֵׁרוֹת שָׁם, הִיא בּוֹרַחַת, כְּמוֹ הַשְּׁפָחָה שֶׁל אֲבָרָהָם שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ: "מִפְּנֵי שָׂרִי גְבַרְתִּי אֲנִי בְּרַחַת". מְחוּל עָלָיו נֶאֱמַר: "שֶׁל נְעֻלָּיָה מֵעַל רַגְלֶיהָ", נֵעַל מִטַּנָּף שֶׁל טַפָּה סְרוּחָה, כִּי הַמְּקוֹם אֲשֶׁר אֶתָּה עוֹמֵד עָלָיו אֲדַמַּת קֹדֶשׁ הוּא, זֶה שַׁבָּת, וְעָלָיו אוֹמְרַת הַשְּׂכִינָה: "פִּשְׁטֵמִי אֶת בְּתַנְתִּי אֵיכָכָה אֶלְבָּשְׁנָה, רַחֲצֵתִי אֶת רַגְלֵי אֵיכָכָה אִטְנַפִּים", וּמִפְּנֵי זֶה צָרִיךְ בֶּן אָדָם בְּשַׁבָּת לְשַׁנּוֹת בְּלִבוֹשִׁים, בְּגָד וּבִמְאָכְלִים, וְצָרִיךְ לְהִיּוֹת מוֹסִיף מֵחַל עַל הַקֶּדֶשׁ, וְכֹל הַמוֹסִיף, מוֹסִיפִים לוֹ נֶפֶשׁ יִתְּרָה בְּשַׁבָּת, וְכֹל הַגּוֹרֵעַ מִפְּסִידִים לוֹ אוֹתָהּ נֶפֶשׁ יִתְּרָה חֵם וְשָׁלוֹם וְכֹל הַמוֹסִיף, מוֹסִיפִים לוֹ נֶפֶשׁ יִתְּרָה בְּשַׁבָּת.

כשהנך מקדיש דקה בלבד ללמוד דף זהר ומצטרף ל-250.000 לומדי הזוהר הקדוש נחשב כאלו אתה מסיים 250.000 פעמים כל ספר הזוהר!!! - ויתקבלו תפלותיך ומשאלות לבך, כי התנאי לקבלת התפלות וקריאת שמע הוא למוד בזוהר כל יום (תיקוני' תיקון מ"א). על כן כל אדמו"ר, ראש ישיבה, רב עיר, רב שכונה, רב בית מדרש, מגיד שיעור של דף היומי, מלמד תינוקות של בית רבן טהורים, יקח בחשבון איזה נחת רוח הוא יכול לעשות להקב"ה, ולהציל את עם ישראל מכל הצרות בלומדו זוהר הקדוש דקה אחת עם הצבור, וכך כל עם ישראל יכנסו בתבת נח, וינצלו ממלחמת גוג ומגוג, כמו שכתב הזוה"ק, רבי חיים וויטאל, והרמח"ל ז"ע, ועיין עוד "אור הזוהר".

פתיחה אליהו הנביא

לקבלת התפלה. (עבודת הקודש מורה באצבע סוף סימן י'). והרי"ח הטוב כתב, שבאמירתה מסוגל לברור ניצוצי הקדושה (בא"ח, פ' בהר סוף ההקדמה).

כתב הרמ"ק: טוב לומר תפלת פתח אליהו זכור לטוב הנזכרת בריש ספר תיקוני הזוהר (סדר רבי שבתאי מראשקוב). וכתב החיד"א, אשר קבלו רבנן קדישי, שהיא מסגלת

פְּתַח אֱלֹהֵי הַנְּבִיא זְכוֹר לְטוֹב וְאָמַר. רבוֹן הָעוֹלָמִים שְׂאֵתָה הוּא אֶחָד לְבָד, וְלֹא בְּחֻשְׁבוֹן הַמְּסַפְּרִים. אֵתָה הוּא עֲלִיּוֹן מֵעַל כָּל הָעֲלִיוֹנִים, נִעְלָם מֵעַל כָּל נִעְלָמִים. וְאִין מַחְשְׁבָה או תְּפִיסָה בְּךָ לְהַשִּׁיגְךָ כָּלֵל. אֵתָה הוּא שְׁהוֹצֵאת וְגַלִּית עֶשֶׂר תְּקוּנִים, וְקוֹרְאִים לָהֶם עֶשֶׂר סְפִירוֹת, לְהַנְהִיג בָּהֶם עוֹלָמוֹת סְתוּמִים שְׂאִינָם נִגְלִים וְעוֹלָמוֹת הַנִּגְלִים. וּבָהֶם אֵתָה מְתַכְּסֶה מִבְּנֵי אָדָם, וְאֵתָה הוּא שְׁקוֹשֵׁר אוֹתָם וּמַיְחֵד אוֹתָם. וּמִפְּנֵי שְׂאֵתָה מִבְּפָנִים, כָּל מִי שְׂמַבְדִּיל וּמַפְרִיד אֶחָד מִחֻבְרוֹ, מֵאֵלוֹ עֶשֶׂר סְפִירוֹת, נַחֲשֵׁב לוֹ כְּאֵלוֹ הוּא מַפְרִיד בְּךָ. וְאֵלוֹ עֶשֶׂר סְפִירוֹת, הֵם הוֹלְכִים כְּסֻדְרָם, אֶחָד אַרְוֶה, וְאֶחָד קָצֵר, וְאֶחָד בִּינוּנִי. וְאֵתָה הוּא שְׂמַנְהִיג לָהֶם. וְאִין מִי שְׂמַנְהִיג לָךְ, לֹא מִלְמַעְלָה וְלֹא מִלְמַטָּה וְלֹא מִכָּל צַד שְׁהוּא. לְבוֹשִׁים תְּקַנֶּת לָהֶם, שְׂמֵהֶם פּוֹרְחִים נְשָׁמוֹת לְבַנֵי אָדָם, וְכִמָּה גּוֹפִים תְּקַנֶּת לָהֶם, שְׂנַקְרָאוֹ גּוֹפִים כָּלִפִי הַלְבוּשִׁים שְׂמַכְסִים עֲלֵיהֶם, וְנַקְרָאִים בְּתַקוּן הַזֶּה. הַחֶסֶד זְרוּעַ יְמִין. גְּבוּרָה זְרוּעַ שְׂמָאל. תְּפָאֶרֶת כְּנָגֵד הַגּוֹף. נִצְחַ וְהוּד כְּנָגֵד שְׁנֵי רִגְלָיִם. יְסוּד – שְׁלִימוֹת הַגּוֹף, וְהוּא אוֹת בְּרִית קוֹדֶשׁ. מְלָכוּת נַקְרָאת פֶּה, תוֹרָה שְׂבַעַל פֶּה קוֹרְאִים לָהּ. מִדַּת הַחֻכְמָה הִיא הַמַּחַת, הִיא הַמַּחְשְׁבָה שְׂבַפְנִים. מִדַּת הַבִּינָה הִיא הַלֵּב, וּבֶה הַלֵּב מִבִּין, וְעַל אֵלוֹ שְׁנֵיהֶם [הַחֻכְמָה וְהַבִּינָה] נֶאֱמַר, הַנְּסַתְרוֹת לֵה' אֱלֹקֵינוּ. כְּתָר עֲלִיּוֹן, הוּא כְּתָר מְלָכוּת, וְעֲלִיוֹ נֶאֱמַר מִגִּיד

מראשית אחרית, והוא הראש שמניחים עליו תפלין, ובנשמה הפנימית מאיר שם אות יוד ואות הא ואות ואו ואות הא, שהוא דרך אצילות, והוא משקה את האילן בזרועותיו וענפיו, כמים שמשקים את האילן, ומתרבה ומתגדל באותה ההשקאה.

רבוץ העולם, אתה הוא עליון על כל העליונים, וסבת כל הסבות, ואתה משקה את הספירות שנקראים אילן, בנביעת המעין, ואותו אור המעין הוא כנשמה לגוף, שהוא חיים לגוף. ובה אין דמיון, ואין דמות מכל הספירות והנבראים הפנימיים והחיצוניים. ובראת שמים וארץ. והוצאת מהם שמש, וירח, וכוכבים ומזלות. ובארץ בראת אילנות ודשאים, וגן עדן, ועשבים, וחיות ועופות ודגים ובהמות ובני אדם. להפיר ולהודיע בהם עליונים, ואיך יתנהגו בהם עליונים ותחתונים, ואיך נכרים ונודעים עליונים ותחתונים, ואין מי שיודע ומשיג באין סוף ברוך הוא כלל. ובלעדי אורו יתברך, אין יחוד בעליונים ותחתונים, ואתה נפר ונודע אדון על כלם, ולכל ספירה לכל אחד יש שם ידוע, ובשמות הספירות נקראים המלאכים. ואתה אין לך שם ידוע, שאתה הוא ממלא ומחיה את כל הספירות הנקראים בשמות. ואתה הוא המשלים וממלא את כולם וכאשר אתה מסיר את השפעתך מהם, ישארו כל השמות כגוף בלי נשמה. אתה הוא חכם ולא על ידי החכמה הידועה בספירות, אתה הוא מבין ולא על ידי הבינה הידועה בספירות. אין לך מקום קבוע וידוע, אלא הנהגתך להודיענו תקיפה וחזקה לבני אדם. ולהראות להם איך מתנהג העולם בדין וברחמים, שהם צדק ומשפט כפי מעשי בני אדם. דין הוא הגבורה. משפט הוא העמוד האמצעי. צדק היא המלכות הקדושה. מאזני צדק, שני עמודי האמת. הין צדק, היא אות ברית. הכל להראות

איך מתנהג העולם אבל לא שיש לה צדק הידוע שהוא דין ולא משפט הידוע שהוא רחמים, ולא מכל אלו המדות כלל.

קום רבי שמעון ויתחדשו סודות עליונים על ידך שהרי רשות נתנה לה לגלות רזים נסתרים על ידיך, מה שלא נתן רשות לגלות לשום בן אדם עד עתה. קם רבי שמעון פתח ואמר: לה ה' הנהגות הגדולה, חסד והגבורה, והתפארת, והנצח, וההוד. כי כל – יסוד, בשמים ובארץ. לה ה' הממלכה – מלכות. והמתנשא לכל לראש. עליונים שמעו, אלו ישני חברון, והרועה הנאמן, התעוררו משנתכם. "הקיצו ורננו שוכני עפר", הם אלו אותם הצדיקים, שהם מחלק השכינה שנאמר בה, "אני ישנה ולבי ער", ואינם קרויים מתים אלא ישנים, ובשביל זה נאמר בהם, "הקיצו ורננו" וגו', משה הרועה הנאמן, אתה והאבות. התעוררו לשמח ולעורר את השכינה שהיא ישנה בגלות, שעד עתה, הצדיקים כלם רדומים, ושינה בעיניהם. מיד נתנה השכינה שלש קולות, לנגד הרועה הנאמן, ואמרת לו: קום הרועה הנאמן. שהרי עליך נאמר "קול דודי דופק", אצלי בארבע אותיות שלו, ויאמר בהם בכחם, פתחי לי אחותי רעייתי יונתי תמתי". שהרי כתוב: "תם עונך בת ציון לא יוסיף להגלותך" שהרי ראשי מלא טל ומדוע מלא טל? אלא אמר הקדוש ברוך הוא, את השכינה חשבת, שמיום שנחרב בית המקדש, שעליתי לבית המקדש של מעלה, ועליתי לישובי – ירושלים של מעלה? אין זה כף, שבאמת לא עליתי לביתי כל זמן שאת בגלות! הרי לה סימן, "שראשי נמלא טל" והא היא השכינה בגלות, השלמות שלה והחיים שלה הוא בסוד טל, וזה הוא סוד אות יו"ד אות ה"א אות נא"ו ואות ה"א היא השכינה שאינה בחשבון ט"ל, אלא אות יוד אות הא ואות נא"ו עלים האותיות לחשבון ט"ל, שהשם הזה ממלא את השכינה

ממעין הנובע של כל המקורות העליונים, מיד קם הרועה הנאמן והאבות הקדושים עמו. עד כאן סוד היחוד.

ויהי רצון מלפני ה' העתיק יומין הקדוש מכל הקדושים ונסתור מכל הנסתרים נעלם מהכל. שיתמשך טל העליון ממנו להשפיע ולמלאות הראש של זעיר אנפין ולהמשיך שפע לשדה תפוחין הקדוש בהארת פנים ברצון ובשמחת הכל. ויתמשך מלפני ה' "העתיק יומין הקדוש מכל הקדושים, ונסתור מכל הנסתרים נעלם מהכל. רצון ורחמים חזן, וחסד, בהארה עליונה, ברצון, ושמחה, עלי ועל כל בני ביתי, ועל כל הקרובים אלי, ועל כל ישראל עמו. ויפדה אותנו מכל הצרות הרעות שבאות לעולם, ויכין וינתן לנו מזון ופרנסה טובה בלי צרה ומצוקה, מהמזל העליון, שכל המזונות ממנו משתלשלים. ויצילנו מעין הרע, ומחרב מלאך המות, ומהדין של גיהנום. ויתן לנו, ולכל נפשותנו, חן וחסד, וחיים ארכים, ומזונות ברווח, ורחמים, מלפניו, אמן כן יהי רצון. אמן ואמן.

אמר רבי שמעון, הרימותי ידי בתפלות, למעלה שפאשר הרצון העליון למעלה למעלה, עומד על אותו הרצון שלא נודע ולא נתפס כלל לעולם. הראש הסתום ביותר למעלה ואותו הראש הוציא מה שהוציא, ולא נודע, והאיר מה שהאיר, והכל בהעלם. ורצון המחשבה העליונה, לרדף אחריו לקבל הארה ממנו. כעין מסך אחד נפרס, ומתוך אותו המסך על ידי רדיפת זו המחשבה העליונה מגיע ולא מגיע עד אותו המסך ומזה האיר מה שהאיר וכשקבלה אותה המחשבה העליונה היה עתיק מאיר באור סתום שלא נודע וזו המחשבה לא ידע ואינו משיג גודל האור, אז הכה אותו האור שהוא סוד המחשבה שלא נודעה הכה בהארת מסך העומד והאיר ממה שאינו ידוע ומשג, ולא נודע ולא התגלה

ואז זה האור של המחשבה שלא נודעה הכה פעם ב' בהארת המסך העומד ועל ידי זה האירו כולם כאחד ונעשו ונתקנו תשעה היכלות ואלו ההיכלות אינם אורות ואינם בבחינת רוח ואינם בבחינת נשמות ולא יש מי שעומד בהם בבחינת חיה. הרצון של כל תשע האורות, שעומדים כלם בכח המחשבה שהוא אחד מהם בחשבונם כולם רוצים לרדף אחריהם בזמן שעומדים במחשבה ואינם משיגים אותו ולא נודע להם כלל ואלו לא קימים לא ברצון ולא במחשבה העליונה תופסים בה מעט הארה ולא תופסים. באלו נמצאים כל סודות האמונה וכל אותם האורות מסוד המחשבה העליונה, משם ולמטה כולם נקראים בערכם אין סוף. עד כאן מגיעים האורות בדקות ולא מגיעים, ולא נודעים מהותם, אין כאן השגה של רצון ולא השגה של מחשבה כאשר מאירה המחשבה ולא נודע לו מי מאיר אז מתלבש ונעלם בתוך בינה ומאירים למי שראוי להאיר ומתחבר זה עם זה עד שנכללים ונחשבים כולם לאחד ובסוד הקרבן כאשר עולה עשן הקטרת, כולם נקשרים זה בזה ומאירים זה בזה, אז עומדים כולם בסוד עליה והמחשבה עולה ומתעטרת באין סוף. זה האור שמאירה ממנו מחשבה עליונה (שלא נודע בה כלל) נקרא אין סוף וממנו נמצא ונאצל ומקיים ומאיר למי שמאיר ועל סוד זה הכל עומד, אשרי וזך חלקם של הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא.

